

Adolphe D'Ennery

DOU

ORFÈNE

Adolphe D'Ennery

DOUĂ ORFELINE

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ENNERY, ADOLPHE D'

Două orfeline / Adolphe D'Ennery; trad.: Horia
Gârbea. - București: Orizonturi, 2013
ISBN 978-973-736-187-5

I. Gârbea, Horia (trad.)

821.133.1-31=135.1

LES DEUX ORPHELINES

Toate drepturile asupra ediției în limba română sunt rezervate
Editurii ORIZONTURI — București
Bd. Libertății nr. 4, Bl. 117, ap. 20, sector 4, cod 040128

Adolphe D'Ennery

DOUĂ ORFELINE

Traducere: **Horia Gârbea**

Editura ORIZONTURI

În colecția **ROMANE CELEBRE**

au apărut:

VIATA LUI ISUS

PASAREA SPIN vol. 1 și 2

GRAN CANARIA

FURIA ÎNGERILOR

CARTEA DE LA SAN MICHELE

LOVE STORY & SINGURA IUBIRE

REBECCA

LADY DE WINTER

IEDERA

PROPUNERE INDECENTĂ

SORA CARRIE

PRINCIPIUL DOMINOULUI

DOMINO VENDETTA

MĂTĂNIILE

SPITALUL MUNICIPAL vol. 1 și 2

VĂ PLACE BRAHMS? • BONJOUR, TRISTEȚE!

LOTUS AMAR

DRAGOSTE ȘI SPERANȚĂ

sub tipar:

MARILE FAMILII vol. 1 și 2

în pregătire:

HANUL JAMAICA

SCARLETT vol. 1 și 2

Partea I

Noroc... de om sărac

Către sfârșitul domniei lui Ludovic al XV-lea, în timpul când moștenitorul lui Ludovic cel Mare se împotriva hoțiilor fără margini, dar fără să ajungă la vreun rezultat, câtă vreme el însuși își făcuse un monopol din producția de grâne, în Franța se instalase o cruntă sărăcie.

Venirea iernii o făcu să crească încă mai mult. A fost una dintre iernile aspre care, tot repetându-se la câțiva ani, a pricinuit doar dezastre.

O mare îngrijorare sau, mai bine zis, o agitație fără seamăn bântuia peste tot. Până și Parisul, atât de plin de viață în toate împrejurările, miezul lucrurilor, al muncilor și al plăcerilor, căpătase o înfățișare tristă. De îndată ce cădea seara, toate luminile se stingeau și peste oraș se așternea o liniște mormântală. Parisul părea în orele acelea un oraș mort.

Într-o casă veche de pe strada Mortellerie, una din cele mai amărâte și mai întunecoase străzi ale timpului, la catul al șaselea, chiar sub acoperiș, locuia o familie de tineri muncitori foarte săraci, dar bucuroși că putuseră găsi un sălaș pentru care plăteau treizeci de scuzi pe an, într-o vreme când chiriile crescuseră nemaipomenit.

Interiorul casei, desigur, nu putea fi prea plăcut: era o mansardă mică, cu pereții văruiți, dar cu un tavan atât de scund că putea fi atins cu mâna. Odaia nu avea sobă, iar în loc de fereastră, doar o deschizătură sus și atât de îngustă încât, ca să se încălzească la soare ori să respire un pic de aer curat, doi inși, ce ar fi vrut să stea alături, ar fi trebuit să se îmbrățișeze.

Tânăra pereche din mansarda aceea nu părea însă deloc tristă din această cauză, așa cum nu se sinchisea nici de faptul că, la întoarcerea acasă, trebuia să treacă, braț la braț, printr-un gang scund și igrasios, apoi să urce treptele scării răsucite ca un burghiu, slab luminată la fiecare etaj de câte un geam de-o palmă ce da în curte. Dacă se putea chema „curte” un soi de canal plin de duhoarea lăturilor aruncate de sus de dimineața până noaptea târziu.

Lucrurile din casă nu se deosebeau întru nimic de locuință. Un pat de lemn vopsit în alb, nu prea încăpător, cu o saltea și o cuvertură, două scaune, o masă, un fel de dulap scund ce slujea de bufet, pe care se afla un lighean mare cu un ibric de faianță, o cană, două pahare, două sfeșnice și alte câteva lucruri mărunte. În loc de cuier, câteva cuie bătute în pereți, iar lângă fereastră, o mașină mică de gătit.

Asta era tot ce putuse să strângă tânăra pereche din munca ei și din micile sume de bani puse deoparte.

Nici nu aveau nevoie de mai mult ca să se simtă fericiți. Erau tineri, se iubeau și munceau cu trageră de inimă. Bărbatul, Michel Gérard, se născuse la Evreux. Părinții făcuseră din el un meșteșugar cinstit și destoinic. Din nefericire, în clipa în care ajunsese la vârsta de douăzeci de ani, o molimă cumplită se abătuse asupra ținutului, secerând o mulțime de oameni. Părinții lui fuseseră și ei răpuși în câteva zile, mai întâi mama, iar

ceva mai târziu și tatăl. Nu mai avea alt sprijin decât pe el și munca lui.

Bietul tânăr petrecu vreo trei ani în cea mai neagră amărăciune. Strângea ban lângă ban, trudind din greu pentru a-și împlini singura lui dorință, aceea de a vedea Parisul.

Prietenii încercau să-l facă să renunțe la un astfel de vis, zăgrăvind-i Parisul ca pe un fel de prăpastie în care viața era neasemuit de grea și unde mii de nenorociți erau osândiți la mizerie din pricina lipsei de lucru. Dar Michel nu se lăsă convins și într-o bună zi, adunându-și hainele și uneltele, se urcă voios într-un poștalion, luându-și rămas-bun de la prietenii care-l petrecuseră și care nu mai pridideau să-i ureze noroc.

După două zile – atât cât trebuia pe vremea aceea ca să străbați treizeci de leghe – Michel Gérard ajunsese în sfârșit la Paris. Nespus de mare îi fu bucuria și chiar în ziua imediat următoare se prezentă la tâmplarul pentru care avea recomandare de la meșterul său din Evreux, care-l angajă fără multă vorbă în atelierul lui.

Trecură doi ani. Michel se îndrăgosti de o fată în-cântătoare și cinstită, orfană ca și el, care-și agonisea traiul muncind.

Fără să țină seama de sfaturile patronului, care-i spusese că e o nechibzuință să se însoare la vârsta lui și că ar fi mai bine să aștepte până își va încropi o situație, Michel făcu și de astă dată cum credea el că e mai bine și se căsătorii cu Tereza.

După un an de căsnicie, Michel își dădu seama, după formele rotunjite ale soției, că în curând vor trebui să cumpere un leagăn.

— Cam târziu ai băgat de seamă! zise Tereza. Eu m-am gândit la leagăn chiar din cea dintâi zi și, pentru că veni vorba, vreau să-ți spun că doresc un leagăn cum nu există un altul, făcut din lemn scump și

cu picioare de abanos. Nu mă îndoiesc că te pricepi, domnule tâmplar.

— Sigur că mă pricep! Am făcut eu multe pătucuri minunate pentru micile principese, fii fără grijă, copilul nostru va dormi și el într-un pătuc regesc.

În zilele de sărbătoare, cei doi soți se așezau la lucru:

Michel se îndeletnicea cu leagănul, care făgăduia să devină o adevărată operă de artă, în timp ce Tereza croia perdeluțe pentru el, cosea cămășuțe și bonețele, împletea ciorăpiori de lână — într-un cuvânt toate lucrurile care aveau să-i fie de trebuință însemnatului personaj a cărui apropiată sosire în casa lor le umplea inimile de bucurie.

— Ah! dac-ar fi fată! exclamau amândoi, privindu-se cu dragoste.

Dorința li se împlini. Tereza născu o fetiță drăgălașă, cu obrăjorii ca petalele de trandafir, căreia îi dădură numele de Henrieta.

O vreme, tânăra familie se descurcă de minune. Dar lucrurile se schimbă curând. Se iviră primele semne ale unei crize sociale și, ca urmare, viața economică fu adânc tulburată. Patronii micșoară mai întâi salariile lucrătorilor pentru ca, în cele din urmă, să-i concedieze. Iarna bătea la ușă, pâinea începea să lipsească și nenumărate familii care trăiau de pe urma muncii lor ajunseră în cea mai cruntă mizerie.

În aceeași situație se afla și tânăra noastră pereche. Micile economii se topiră încetul cu încetul, de lucru nu se mai găsea și, în cele din urmă, bieții oameni se văzură nevoiți să-și înjumătățească hrana zilnică, și așa neîndestulătoare.

— Tu nu poți îndura prea multe lipsuri, îi spuse Michel. Ești mamă și ai de alăptat un copil. Ce s-ar alege de puilul nostru dacă n-ar mai avea ce suge?

Auzind aceste cuvinte, Tereza simți o lovitură în inimă.

— Pentru Dumnezeu, nu mai vorbi așa! strigă ea. Îndur destule de șase săptămâni încoace, nu-mi mai spori și tu suferința!

— Iartă-mă, draga mea, iartă-mă! spuse Michel. Nu mai știu ce vorbesc... sunt aproape nebun... nebun de durere și mânie când mă gândesc că un om ca mine, în plină tinerețe, e nevoit să stea cu mâinile în sân, ca cel din urmă leneș și pierde-vară.

— Nimeni nu te-ar putea învinovăți, Michel! Din ziua în care patronul tău s-a văzut nevoit să dea drumul la lucrători, te-ai străduit mereu să găsești de lucru. N-ai dat înapoi de la niciun fel de muncă: ai tăiat lemne, ai cărat pachete, ai făcut pe hamalul și erai fericit ori de câte ori puteai aduce acasă câțiva gologani câștigați cu sudoarea frunții ca s-o îngrijim pe scumpa noastră fetiță... la uite ce liniștită doarme, mititica!

Tereza puse o mână pe umărul bărbatului ei și-i zâmbi drăgăstos.

De câte ori se uitau la fetița cu obrăjorii trandafirii, uitau de frig, de lipsuri și ochii li se împăienjneau de lacrimi de duioșie și fericire.

Deodată se auziră pași pe scară și imediat după asta bătăi în ușă.

Michel și soția sa nu așteptau niciodată musafiri. Cei câțiva prieteni pe care-i aveau, lucrători ca și ei, nu urcaseră niciodată cele șase caturi până la mansarda lor. Se întâlneau în atelier sau pe stradă, își dădeau bună ziua, dar vizite nu obișnuiau să-și facă. De aceea îi cuprinse o anumită neliniște când auziră ciocăniturile în ușă.

— Cine Dumnezeu să fi urcat până la noi? întrebă Michel, încetișor.

— Mi-e frică! murmură Tereza. Vezi cine e!

Michel deschise ușa, dar se dădu înapoi speriat, căci pe săliță, în umbră, văzuse doi oameni îmbrăcați în negru. Cel dintâi care intră era înalt și slăbănog, al doilea – cu niște hârtii în mână – era mărunțel și gras.

— Dumneata ești Michel Gérard? întrebă slăbănogul cu glas dulceag, uitând să-și scoată pălăria.

— Eu sunt, îngăimă Michel, cu vocea tremurată. Cu ce vă pot fi de folos și cu cine am onoarea, domnilor?

— Notarul Vermillon, se prezentă slăbănogul.

— Portărelul Lombard, zise celălalt, făcând câțiva pași înainte.

La auzul cuvântului „portărel”, Tereza și Michel se priviră înspăimântați, în timp ce vizitatorii aruncară o ocheadă disprețuitoare prin odăiță și asupra lucrurilor din ea.

— Tot ce se află aici nu valorează mare lucru, șopti portărelul la urechea notarului.

— Cel mai mult prețuiește femeia, replică acesta din urmă, uitându-se cu coada ochiului la Tereza. Spune-i dumneata bărbatului ce ne-a adus aici.

Portărelul scoase din geantă o hârtie și, desfăcând-o, se adresă pe un ton grav lui Michel:

— Domnule Gérard, datorezi chiria pe două luni proprietarului dumitale, domnul Madelineau.

— Așa e, datorez chiria pe două luni, răspunse Michel, lăsând capul în jos.

— Uite, am aici două somații și o hotărâre care te obligă să plătești suma în termen de douăzeci și patru de ore.

— E adevărat, domnilor. Dar vă rog să țineți seama de vremurile grele în care trăim și că găsim atât de greu de lucru. Proprietarul, care e un om de treabă, ne-a făgăduit că ne mai îngăduie.

— Așa o fi, încuviință portărelul, dar au trecut cinci săptămâni de atunci. Proprietarul dumitale, bolnav de

gută, s-a dus într-o stațiune la tratament și i-a dat domnului Vermillon însărcinarea să-l reprezinte, încasând veniturile în numele lui. Am fost la vecinii dumitale, ei mi-au plătit. Poftim și chitanța dumitale care însumează, chirie și cheltuieli, paisprezece scuzi și douăzeci și șase de parale. Trebuie să plătești!

Michel rămase înmărmurit, iar biata Tereza tremura atât de tare, încât se rezemă de spătarul unui scaun.

— Sunt cam grăbit! spuse notarul. E ora unsprezece, am o întâlnire la birou, la prânz, și mai trebuie să iau și masa. Ei, plătești?

— Nu!... îngăimă Michel, ștergându-și nădușeala de pe frunte.

— Bine! Domnule Lombard, pune chitanța înapoi în geantă. Toți sunt la fel: numai cu forța scoți ceva de la ei. Toboșarul e jos?

— Da, domnule notar.

— Spune-i să vină sus, să strângă toate vechiturile astea și să înceapă vânzarea lor, imediat, în stradă!

Lombard ieși să îndeplinească ordinul.

— Pentru Dumnezeu, vreți să ne vindeți lucrurile? exclamă Michel.

— Firește, le vindem la licitație, domnul meu. E o oră potrivită, vremea e frumoasă, așa că sper să încasăm mai mult decât datorezi, ceea ce va fi în folosul dumitale.

— Și noi ce facem, domnule notar? interveni Tereza. Unde ne culcăm la noapte?

— Asta nu e treaba mea, conită.

— Și fetița... fetița pe care o vedeți acolo în leagăn?... Va muri de frig, sărmana de ea! Vai! nu cred că vă lasă inima să faceți așa ceva, ar fi prea îngrozitor, prea îngrozitor...

Micuța Henrieta, trezită de zgomot, începu să plângă. Într-o clipă, Tereza fu lângă ea, o ridică din leagăn și, arătând-o notarului, zise:

— Dacă ne alungați din odăița asta, biata făptură va muri de foame și de frig.

— Au venit oamenii noștri! se auzi chiar în aceeași clipă glasul portărelului care arăta cu mâna către toboșar și către însoțitorul lui, iviți în capul scării.

— Foarte bine! zise notarul. Pierdem vremea de po-mană înghețând aici în mansarda asta. Puneți mâna, băieți!

— Strângeți tot de aici! zise și portărelul. Repede!

Michel fu cuprins de o mânie fără margini la vederea oamenilor care intraseră.

— Opriți-vă! strigă el, ridicând pumnii. Pe cel dintâi care pune mâna... îl gâtui!

— Taci, te rog, Michel! Îl imploră Tereza, așezându-i-se în față cu copilul în brațe. Mai bine plătește!

— Să plătesc?! îi replică Michel cu mirare. Cu ce? Cu sângele meu? Dacă domnii primesc, o fac cu dragă inimă.

— Deschide lada și scoate banii! spuse Tereza.

— Care bani? făcu Michel.

— Aceia pe care am izbutit să-i pun deoparte de la începutul căsniciei noastre, rupând în fiecare zi câte o para, două de la coșniță. Sunt cu totul douăzeci de scuzi.

— Douăzeci de scuzi?

— Da, îi găsești acolo, ascunși printre albiturile fetei. Îi păstram cu sfințenie, gândindu-mă la cuvintele pe care mi le-ai spus de atâtea ori: „Ce-o să facem dacă n-o să mai ai lapte pentru fetiță?” Nu mai avem încotro: plătește datoria și Cerul se va milostivi de noi.

— Cât am de dat? întrebă Michel, întorcându-se către cei doi.

— Paisprezece scuzi și douăzeci și opt de parale, răspunse Lombard.

— Poftim banii!

— Uite restul și chitanța!

Și cei doi reprezentanți ai justiției plecară imediat.

Trecură câteva zile de la cele întâmplătoare mai sus. De douăzeci și patru de ore, Michel și Tereza nu puseseră nimic în gură.

Un bărbat în putere ar mai fi putut răbda, dar o femeie care alăpta un copil și pe care suferințele și lipsurile o slăbiseră cu totul, cum ar fi putut îndura? Pe de altă parte, frigul se înăsprise și despre reînceperea lucrului nici vorbă nu putea fi. Lui Michel și Terezei începu să le pară rău că-și dăduseră puținul ce-l agonisiseră. Dar, dacă li s-ar fi vândut lucrurile, ar fi fost azvârliți în stradă fără milă.

„Poate că aceeași soartă ne așteaptă în curând, își zise Michel, trebuie totuși să încercăm s-o amânăm cât mai mult. La boală grea se cere leac sigur. La ce mai folosește o masă când n-ai ce pune pe ea?”

Zicându-și acestea, tânărul soț îmbracă haina și, în timp ce Tereza se îngrijea de copil, el ieși în vârful picioarelor, luând și masa cu el. Tereza văzuse și, înțelegând gândul bărbatului, de îndată ce Michel ieși pe ușă, ingenunche în fața cruciuliței atârnată deasupra leagănului și începu să se roage.

Ajungând la cuvintele: „Pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi”, vocea îi tremură și-și sfârși rugăciunea plângând cu lacrimi fierbinți.

Alinarea pe care le-o aduse vânzarea mesei fu de scurtă durată. Continuând să vândă mereu alte lucruri, în curând nu mai rămăsese în casă decât leagănul fetei și salteaua pe care cei doi soți se odihneau de câteva nopți. Din cauza lipsurilor și a suferințelor, Tereza ajunsese o umbră. Simțea cum se prăpădește încetul cu încetul, mereu chinuită de presimțirea nenorocirii care părea de neînlăturat: moartea copilului.

Lui Michel nu-i fu greu să priceapă ce se petrece în sufletul soției, dar nu avu curajul să spună nimic. Inimile lor se înțelegeau, dar buzele rămăneau închise.

Într-o zi, Tereza se hotărî să rupă tăcerea și, arătând către Henrieta, zise:

— Ia uite cât e de schimbată!

— Văd și eu! răspunse cu un suspin Michel.

— Și-a pierdut culoarea, obrăjorii i s-au ofilit, slăbește văzând cu ochii.

— Așa e! încuviință Michel. Mai ales în ultimele două zile...

— Mititica! Suferă și ea de foame la fel ca noi. Laptele pe care i-l dau să sugă nu mai e ca altădată; dacă mai ține mult situația asta, micuța noastră Henrieta se va prăpădi...

— Da... așa e... îngăimă nefericitul părinte cu lacrimi în ochi.

Tereza fu cuprinsă de o mânie pe care nu și-o putu stăpâni:

— Ce mai stai? izbucni ea. Du-te și caută ceva de lucru și nu-ți mai pierde vremea bocind! Ce folos ai dacă plângi? Născocеște și tu ceva ca să putem ieși din mizeria în care ne zbatem și să ne salvăm copilul de la moarte. E datoria ta de tată și de soț.

— Ai dreptate, Tereza, dar nu sunt vinovat de mizeria pe care o îndurăm. Puțin îmi pasă de persoana mea și, dacă ar fi nevoie, mi-aș da și sângele pentru voi, știi prea bine!

Spunând acestea, o cuprinse în brațe, dar ea se desprinsе strigând:

— Dă-mi drumul, Michel! Uite-o că se trezește și mi se rupe inima când o aud plângând.

Ridică din leagăn copilul ca să-i dea să sugă, dar numai după câteva minute fetița lăsă sânul și începu să țipe. Fără să țină seama de durere, biata mamă prinse

sânul și începu să-l stoarcă. Michel se uita la ea, fără să zică nimic.

— Nu mai iese niciun strop! zise Tereza deznădăjduită. Vai! Nu mai am lapte! Ține-o, nu mai am putere s-o port în brațe... Haide, ia-o! De-aș putea muri înaintea ei!

Pierzându-și cunoștința, nefericita mamă se prăbuși pe saltea. Ținând copilul în brațe, Michel privea rătăcit la soția care zăcea leșinată în fața lui. Dar sentimentul datoriei îl trezi repede din amorțeala în care căzuse.

— Nu, nu te voi lăsa să mori! strigă el, așezând fetița în pătuc. Ah, dac-aș avea măcar puțin oțet! Unde-i sticluța...? Iat-o!

Turnă repede câteva picături pe o batistă, se lăsă în genunchi lângă Tereza și începu s-o frece pe frunte, pe obraji, pe buze. Părând că-și revine, el îi ridică încetișor capul și-l rezemă pe pieptul lui.

— Scumpa mea Tereza, trezește-te! murmură nefericitul soț.

— Unde e fetița noastră? Întrebă ea în clipa în care deschise ochii.

— În leagăn. Nu te îngriji de ea, doarme.

— Cât aș vrea și eu să pot dormi! Mi-ar face atât de bine!

— Dormi liniștită, Tereza, eu vă veghez!

Îi așeză capul pe pernă și, constatând că adormise, se ridică. Durerea pe care încercase să și-o înăbușe în fața ei izbucni ca un torent. Văzând suferințele copilului care țipa de foame, lui Michel îi străfulgeră prin minte un gând dintr-acelea pe care numai deznădejdea cumplită îl poate zămisli:

— Nu vei muri, asta nu! murmură el. Dumnezeu nu va îngădui ca o făptură nevinovată ca tine să se prăpădească. Cu ochii împăienjeniți de lacrimi, se uita când

la chipul palid și scofâlcit al soției, când la mica făptură care se zbătea în leagăn.

În sufletul lui se dădea o luptă cumplită, în care dragostea părintească era pusă la grea încercare. Se repezi la leagăn ca ieșit din minți și, aplecându-se deasupra fetei, o mângâie și o sărută, încercând s-o liniștească. Simțea că era gata să se prăbușească și că, dacă va mai sta mult la îndoială, nu va mai fi în stare de jertfa pe care era gata s-o facă. Nu mai era de pierdut nicio clipă.

— Doamne! exclamă el, ridicând privirea către cer, fără îndoială, tu mi-ai trimis gândul care mi-a venit!

Încurajat de gândul că micul lui odor nu va mai avea de suferit și că Tereza va fi și ea salvată, Michel se apropie de mașina de gătit — nemaivând lemne de foc, acum ea servea de masă — pe care se găseau câteva cârpe. Scotoci printre ele și, găsind un petec de hârtie, se lăsă în genunchi în fața mașinii de gătit și, cu lacrimile curgându-i șiroaie, așternu repede câteva rânduri... Ținea s-o lămurească pe Tereza la ce mijloc deznădăduit recursese ca să salveze fetița din ghearele foamei și ale morții. Isprăvind de scris, Michel se ridică, o luă pe Henrieta în brațe și-i zise:

— Să plecăm, sărman copil, aici nu se mai găsește nicio fărâma de pâine pentru mama vlăguită de suferință și nicio picătură de lapte pentru tine, îngerașul meu! Trebuie să încercăm totul ca să te scăpăm de la moarte. Când vei fi mare și vei înțelege, nu-l vei blestema pe sărmanul tău tată care te-a dat în grija milei obștești.

Monologa cu lacrimile șiroaie pe obraji. Sărutând obrăjorul rece al copilei, cu inima înțeleștată de durere, Michel ieși, ferindu-se să privească spre mama pe care o despărțea pentru totdeauna de odrasla ei.

Ajuns în stradă, rămase înțepenit, văzând zăpada și poleiul de care erau acoperite trotuarele. Se gândea

îngrozit la primejdia de a aluneca cu scumpa lui povară în brațe. Luând o hotărâre bruscă, se descălță și porni la drum cu picioarele goale.

Mergea repede pentru că începea să se înnopteze și clopotul de la Catedrala Notre-Dame suna de vechernie. Trecând podul ce ducea în Cite, se hotărî să scurteze drumul și o luă pe o străduță întunecoasă, pe unde credea că nu va întâlni pe nimeni. Avea impresia că se ducea să înfăptuiască o nelegiuire și se ferea să fie văzut.

Ajuns la capătul străzii, Michel se opri în fața bisericii cu treptele acoperite de zăpadă și se gândi să așeze copila sub portal. Dar când să-și pună planul în aplicare, curajul începu să-l părăsească. Făcu o efortare supraomenească și, clătinându-se pe picioare, se îndreptă către locul ales. În clipa în care se aplecă s-o așeze jos pe micuța Henrieta, un țipăt de durere se auzi la câțiva pași de el.

Somnul oamenilor nefericiți e scurt, dar când se trezesc sunt mai liniștiți și forțele lor sporite. Deschizând ochii, Tereza se simți oarecum întărită; întunericul și liniștea din odaie, departe de a o înspăimânta, i se părură de bun augur. Făpturile adorate erau acolo, lângă ea, și poate că și visul pe care-l avusese avea să se îplinească... Visase că-și recăpătase laptele. Ce bine ar fi să fie așa! I-ar fi fost ușor să se încredințeze, dar șovăia... Prea cruntă ar fi dezamăgirea! Nesiguranța devenind chinuitoare, duse mâna ia sân și scoase un strigăt de bucurie;

— Michel, scoală! Scoală repede și adu-mi fetița! Henrieta e salvată!

Se ridică veselă și se îndreptă către leagăn.

— De ce nu-mi răspunzi, Michel? Dormi atât de greu?

Neprimind niciun răspuns, Tereza se simți cuprinsă de fiori. În minte îi încolți bănuiala unei nenorociri. Nu dovedea oare liniștea asta de mormânt că Henrieta murise și că nefericitul tată săvârșise un act necugetat în fața cadavrului? Gândul dură o clipă și cu vocea ei de mamă profund lovită murmură:

— Cu siguranță că a plecat. Sărmanul de el s-a dus să facă o ultimă încercare pentru a ne salva... Poate-i surâde norocul și reușește să trezească mila vecinilor... Dar de ce nu dă Henrieta niciun semn de viață?

Când le e foame, copiii nu prea dorm. Chinuită de presimțiri negre, Tereza păși prin întuneric și ajungând la leagăn începu să dibuiască, atentă să nu sperie copilul pe care-l credea adormit.

În clipa următoare, însă, scoase un țipăt de groază: leagănul era gol.

— Henrieta! Unde e Henrieta mea? O fi luat-o Michel?... Dar de ce?... Nu, nu se poate! Cred că m-am înșelat!

Stăpânindu-și durerea, se îndreptă către mașina de gătit. Dibuid, găsi cutia de chibrituri. Cu multă trudă, reuși să aprindă un capăt de lumânare înfipt în gâtul unei sticle. Se întoarse către leagăn ținând lumânarea în fața ei, acoperind-o cu mâna, să nu trezească din somn copilul. Dar nu mai era nicio îndoială: leagănul era gol. Michel luase fetița cu el.

Un gând îi străfulgeră mintea: probabil că, învingând orice rușine, bietul bărbat pornise să cerșească. Copilul putea înduioșa trecătorii. Nu-i venea însă să creadă că el, atât de mândru din fire, ar fi putut întinde mâna. Chinuită de neliniște, nefericita mamă se agăța de o speranță. Deschise ușa și ieși pe scară, cu auzul încordat. Dar niciun zgomot nu-i ajunse la urechi. Michel nu era nicăieri.

Din ce în ce mai tulburată, măsura odaia, apoi deschise ușa să mai asculte. Neauzind nimic, se întoarse la leagăn și se prinse cu amândouă mâinile de el. Cu privirea scotocea odaia ca și cum s-ar fi așteptat să-l vadă pe Michel apărând cu fetița în brațe. La lumina pâlpâitoare a lumânării zări pe mașina de gătit bilețelul lăsat de Michel. Se târî până acolo și, privindu-l, recunoscu scrisul lui Michel. După ce parcurse cu înfrigurare primele rânduri, scoase un țipăt și inima i se strânse de o durere cumplită. Iată cum îi vestea bietul părinte îngrozitoarea nenorocire:

Draga mea! Când te vei trezi din somn, vei găsi leagănul gol. Iartă-mă, Tereza, că te-am despărțit de scumpa ta fetiță. Inima însă nu mă lasă să văd murind în același timp soția și fiica mea. Am hotărât să încredințez copilul milei obștești. O voi așeza lângă ușa bisericii și în momentul în care un suflet milos o va lua, mă voi întoarce la tine. Și dacă Dumnezeu va continua să fie neîndurător în fața suferințelor noastre, vom muri împreună cu mângâierea că cel puțin Henrieta noastră va fi salvată.

Deznădăjduită, biata mamă începu să strige din toate puterile:

— Henrieta!... Fetița mea!... Henrieta!...

Și, ca și cum Michel ar fi putut să o audă:

— Dă-mi înapoi copilul, blestematule! Dă-mi-o înapoi!

Puterile o părăseau, se sprijini de perete să nu cadă. O furie cumplită o cuprinsese. Fără să se gândească la deznădejdea care-l împinsese pe Michel să facă ceea ce făcuse, ea nu vedea decât un singur lucru, și anume că i se luase copilul pe care n-avea să-l mai vadă niciodată.

Cu privirea rătăcită, cu buzele strânse, alergă spre ușă.

— Dă-mi-o înapoi pe Henrieta, Michel! Dă-mi-o înapoi!

Lipsită de puteri, se lipi de zid, murmurând printre suspine:

— Henrieta!... Henrieta!...

Brusc amuți pentru că-l văzuse pe Michel în capul scării cu doi copii în brațe.

2

Tereza, spuse Michel, până acum aveam numai o fiică și se vede că bunul Dumnezeu nu socotea că e de ajuns pentru a se milostivi de noi. Ne-a mai trimis un copil și acum cred că vom fi mai vrednici de mila lui.

— Ce tot spui, Michel? strigă Tereza, nebună de fericire că-și recăpătase copilul. Se repezi la bărbatul ei, îi smulse fetița din brațe și, amintindu-și de vis, dădu sân micuței înfometate.

— Iată-te acum mamă a doi copilași, zise Michel, căci n-o puteam părăsi pe necunoscuta asta mititică, pe care Dumnezeu mi-a adus-o în cale tocmai în clipa în care...

— Voi ai s-o părăsești pe propria ta fiică! întregi Tereza.

— A făcut asta pentru a mă împiedica să înfăptuiesc...

— ... o crimă, Michel, da!

— Nu mă învinovăți, Tereza! Eram nebun, pierdusem orice nădejde. Mi-am zis că dacă există o cât de mică șansă pentru a-mi salva fetița, trebuie să încerc. Plin de însuflețire, continuă: Da, aveam de gând să-mi părăsesc copilul pe treptele Catedralei Notre-Dame. În clipa în care mă aplecam s-o așez pe Henrieta, am

auzit plânsete la doi pași de mine. Apropiindu-mă, am descoperit o făptură mititică îngropată pe jumătate în zăpadă, cu obrăjorul învinețit de frig. „Un copil! am strigat. Un copil părăsit în voia sortii, cum va fi în curând și al meu. A înghețat sărmana! O așteaptă moartea... ca și pe biata mea Henrieta!“ În clipa aceea am auzit închizându-se ușa catedralei. Mă înșelasem: clopotele vesteau sfârșitul slujbei, nu începutul ei. Nu se vedea tipenie de om cât era strada de lungă. Biserica se goli-se. Ce era de făcut? M-am rugat lui Dumnezeu, implorându-l să trimită pe cineva ca să aibă grijă de aceste mici făpturi, legate de acum prin aceeași soartă; nu era greu să-mi dau seama că, dacă vor rămâne o noapte în zăpadă, vor muri amândouă.

Tereza suspină adânc și-și strânse cu putere fetița la piept.

— Și atunci mi-am zis, continuă Michel, că nu-mi pot părăsi copilul acolo... și nici pe celălalt.

— Bine ai făcut, Michel! exclamă Tereza.

— Le-am luat pe amândouă și am pornit către casă. Un glas îmi spunea că așa trebuie să fac și, de unde cu puțin înainte venisem acolo ducând-o pe Henrieta ca pe o povară grea, la înapoiere pășeam hotărât cu amândoi copiii în brațe.

În ochii Terezei sclipeau boabe de lacrimi. Se apropie de soțul ei și, întinzându-i fruntea, acesta i-o sărută.

— Dumnezeu te-a povățuit să faci așa, zise ea cu glas potolit. Și iată că te-a răsplătit. Și o arată pe Henrieta care sugea cu lăcomie.

— E o adevărată minune! exclamă Michel.

— Va avea și cealaltă porția ce i se cuvine, zise Tereza.

— Sărmana, tot drumul a ținut-o numai într-un plâns!

— O fi prea strânsă în scutece.

— M-am gândit și eu, dar n-o puteam desface în stradă pe frigul ăsta.

— Să-i scoatem repede acele cu care e prinsă.

Michel se grăbi să-i îndeplinească îndemnul și, desfăcând scutecele, din ele căzu ceva pe dușumea.

— Un fișic... ba, două! exclamă el, aplecându-se. Fișicuri de aur.

— Aur... în scutecele unui copil părăsit? E cu neputință?

— Privește și tu! răspunse Michel, desfăcând fișicurile. Sunt ludovici de aur.

— Și hârtia pe care o ții în mână?

— A căzut împreună cu fișicurile. Scrie ceva: „Persoanei miloase care mă va lua”.

— Tu ești persoana miloasă, Michel.

— Mai e ceva... Parcă a vărsat cineva lacrimi pe hârtie... Uite ce scrie: „Numele meu e Luiza. Iubiți-mă!”

— Cum s-ar putea să nu iubim un îngeraș care ne-a adus cu el sfârșitul necazurilor noastre? Suntem bogați, Michel...

— Da, sunt aici o sută de ludovici! exclamă Michel care terminase de numărat banii. Două mii patru sute de livre, iată darul pe care ni-l aduce copilașul.

— Îl vom socoti ca și pe copilul nostru, ca pe o surioară a Henrietei.

— Eu plec să târguiesc ceva de mâncare, Tereza.

— Bine faci, Michel. Du-te repede și vezi să aduci ce trebuie!

— Bizuiește-te pe mine! Și mâine...

— Mâine, îl întrerupse Tereza, vom părăsi Parisul, orașul în care domnește cea mai cumplită mizerie.

— Da, vom pleca de aici și ne vom duce în satul meu, la Evreux.

În vreme ce Michel plecă vesel după târguieli, tânăra soție așeză fetițele în leagăn.

— E loc pentru amândouă, zise ea zâmbind. Așa o să vă fie și mai cald. Uitându-se cu dragoste la amândouă, continuă: Voi fi mama voastră, a amândurora. Dacă soarta a vrut să vă unească, dragostea mea va fi aceeași și pentru una, și pentru cealaltă.

Aplecându-se deasupra leagănului, buna femeie sărută amândoi copiii. Privind-o pe Luiza, ochii i se umeziră la gândul că biata fetiță fusese răpită, desigur, mamei sale, care în clipa aceea colinda străzile înnebunită, căutând-o... Cum ar fi făcut și ea dacă Michel s-ar fi întors acasă fără Henrieta.

Michel se întoarse curând și, foarte vesel, arătă Terezei bunătățile pe care le cumpăraseră. Expresia de tristețe de pe chipul Terezei îl făcu să întrebe cu îngrijorare:

— Ce ai, buna mea Tereza?

— Vai! suspină ea, mă gândeam la mama sărmanei Luiza. Cine știe ce dramă se ascunde în spatele acestei întâmplări. Nu te lepezi de un copil decât dacă mizeria te silește...

— ... și când vrei să-l salvezi de la moarte, întregi Michel.

— Totuși, continuă femeia, cineva care pune ludovici de aur în scutecele copilului nu poate fi decât bogat. E aici un mister grozav!

— Un mister pe care îl vom dezlega mai târziu. Acum să-i mulțumim lui Dumnezeu care ne-a salvat pe toți.

În ziua în care locatarii mansardei din strada Mortellerie trecuseră prin încercările acestea atât de dureroase, într-un palat situat în cartierul cel

mai bogat și elegant al Parisului se pregătea o mare serbare.

Marchizul de Vaudrey era prototipul desăvârșit al seniorilor de odinioară, a căror speță a dispărut aproape complet. Pentru el nu exista decât un singur lucru real și vrednic de respect: noblețea numelui. Mai ales cea a numelui de Vaudrey... Marchizul avea aproape cincizeci de ani când își pierduse soția și, odată cu ea, speranța de a căpăta un moștenitor pentru titlurile, bunurile și domeniile sale. Se mângâia însă cu gândul că nepotul său, care purta același nume, se va căsători cu cea mai mare dintre fiicele sale și astfel familia Vaudrey nu se va stinge. Tânărul era bogat, avea la Chevreuse un castel impunător, cu întinse terenuri de vânătoare și, pe de altă parte, părea să fie îndrăgostit de domnișoara Matilda, care și ea îl privea cu ochi scânteietori. Dar dragostea dintre doi tineri nu trăgea prea mult în cumpana familiei Vaudrey, căci dintotdeauna, când o fată ajungea la vârsta măritişului, numai tatăl avea dreptul să-i caute un soț, iar fata, odată alegerea făcută, trebuia să se supună fără crâcnire. Domnișoara Matilda se mărită cu vărul ei și-și urmă, imediat după nuntă, soțul la Chevreuse, unde urma să petreacă cea mai mare parte a anului. Bătrânul marchiz rămase la Paris cu cea de-a doua fiică a sa, Diana, care avea numai paisprezece ani și era încântătoare. În doi-trei ani, marchizul îi va găsi și ei un bărbat în cercurile lumii selecte pe care o frecventa, căci nu se dădea înapoi de la nicio distracție, având groază de singurătate și de monotonia vieții burgheze. Era un om care simțea nevoia de mișcare, de petreceri, de serbările strălucite de la Versailles, de vacanțe la mare și de marile vânători de toamnă. Diana devenea din zi în zi mai fermecătoare. Era o muziciană desăvârșită, o dansatoare minunată și o cântăreață de frunte, ceea ce i-a adus nenumărate succese și

adoratori. Nu împlinise încă șaptesprezece ani și fericitul părinte fu copleșit de cele mai măgulitoare cereri în căsătorie. Fără să respingă direct vreuna, își făcuse alegerea în taină, nelăsând pe nimeni să bănuiască, nici măcar pe fată.

Contele de Linières, un bărbat de vreo treizeci de ani, frumos și distins, se bucura de o mare trecere la Curte. Diana îi inspirase, fără ca ea să știe, o adevărată pasiune. Marchizul băgă repede de seamă și fu bucuros de această descoperire. Contele de Linières avea un viitor strălucit. Urma, cu primul prilej, să fie numit ambasador și putea ajunge chiar ministru. Iarna se apropia de sfârșit, balurile se succedau fără întrerupere și Diana, cam plăpândă, abuzase de puterile ei. Aceasta era pricina – sau poate alta – că începuse să piardă încetul cu încetul din frăgezime și să caute singurătatea. Zile întregi ședea pe sofa, pradă reveriilor. Nu se mai interesa de nimic. Toate o lăsau rece și singura ei lectură era o carte de rugăciuni și o gazetă pe care tatăl său o uita adesea pe undeva și pe care ea o citea pe ascuns, să nu o zărească nimeni.

Într-o zi, câteva prietene veniră să se intereseze de sănătatea ei și Diana se hotărî să apară în salon. Ca s-o distreze, prietenele începură să vorbească de rochii, de muzică și chiar de o bătălie pe care armata franceză o dăduse în preajma Verdunului. Obținuse victoria, dar pierderile fuseseră foarte mari. Diana tăcuse tot timpul; după plecarea prietenelor, rămânând singură, se repezi la ziarul aruncat pe un scaun și începu să-l parcurgă cu înfrigurare. Când dădu de titlul: „Lista morților și răniților”, ridică ochii o clipă, duse mâna la inimă și, făcând un efort, începu să citească. Brusc, scoase un țipăt sfâșietor și se prăbuși. După câteva minute, marchizul intră să-și cheme fiica la ceaiul de la ora cinci.

— Dumnezeu mare! exclamă el, văzând-o întinsă pe jos. Diana, fetița mea!... Ajutor!...

Servitorii dădură buzna și în timp ce ei o ajutau pe Diana să-și vină în simțiri, marchizul se întreba asupra motivului acestui leșin atât de neașteptat. Căldura, lipsa de aer... Diana era atât de firavă, atât de impresionabilă! Numai să nu fie vorba despre o boală grea!

Diana își reveni curând și fu dusă în odaia ei. Friguri puternice o scuturau. Marchizul trimise după medicul casei și-i scrisese fiicei mai mari la Chevreuse. Vestea fu o lovitură pentru multîncercata femeie. După un an de căsnicie ea născuse un băiat, dar bărbatul ei murise de o boală necrutătoare. Marchizul îi propusese să vină la Paris, dar ea refuzase și nici rugămintele Diane nu o putuseră îndupleca. Primind scrisoarea tatălui ei, puse să se înhame caii la trăsură și porni la drum, nerăbdătoare să-și vadă sora, fiind încredințată că nimeni n-ar putea s-o îngrijească mai bine decât ea. Dar medicul îi destăinui o taină grozavă: peste câteva luni, Diana de Vaudrey avea să fie mamă... Se înțeleseseră ca, în fața acestei situații, doctorul să recomande pentru vindecarea completă a Diane schimbarea aerului și odihnă prelungită. Matilda se oferă s-o ia la Chevreuse, în vechiul ei castel așezat în inima pădurii, unde se va putea bucura de aer curat și liniște deplină. Imediat ce se va restabili, o va readuce la Paris, la părintele ei.

— Bine, zise marchizul, dacă e nevoie, plecați!

În seara aceleiași zile, cele două surori ajunseră la Chevreuse și Diana fu instalată la castel. În camera vecină fu adus un pat în care urma să doarmă Marion, bretona voinică și credincioasă care o văzuse pe Diana născându-se și care n-o părăsise niciodată de atunci.

Își adora stăpâna și în fiecare zi își încheia rugăciunea cu aceste cuvinte: „Doamne, tu ești întâi, apoi vine Diana mea!”

Obosită de drum, tânăra marchiză se întinse în pat, îngălmă câteva vorbe de mulțumire, se lăsă sărutată de cele două femei, apoi ațipi cu lacrimile în ochi. Matilda și credincioasa servitoare se luară de mână și, privind cu duioșie pe draga lor Diana, izbucniră în plâns.

Trecură vreo patru luni. Plecarea Diane îl întristase mult pe contele de Linières. Se închisese complet în el însuși, dar sentimentele și le păstra neschimbate. Într-o dimineață, făcându-i-se rușine de tăcerea sa, porunci să se înhame caii la trăsură. Când trăsura fu la scară, porunci vizitiului:

— La palatul Vaudrey!

Peste un sfert de oră intră în vestibulul palatului și fu introdus imediat la marchiz. Plin de curaj, îi mărturisi acestuia intențiile sale. Marchizul fu încântat, nu mai era nevoie decât de consimțământul Diane.

Cina fu foarte însuflețită. Vestea cea mare se răspândi cu iuțeala fulgerului în tot palatul. După masă, Marion o petrecu pe Diana în odaia ei, unde fata se prăbuși într-un fotoliu, moartă de oboseală. Credincioasa servitoare privi cu îngrijorare la stăpâna ei, apoi se duse să încuie ușa.

Atunci Diana se ridică și se așeză la biroul din preajma căminului.

— Adu lampa, Marion, am de scris! zise ea.

— La ora asta, obosită cum ești, domnișoară? Nu faci bine. Cui vrei să-i scrii?

— Tatei.

— Ca să-i spui că nu vrei să te măriți?

— Ca să-i împărtășesc întreg adevărul, Marion.

— Vai de mine, domnișoară! Ar fi o mare nenorocire. Nu poți să faci asta, nu!

— Ba da! răspunse Diana și se așeză să scrie.

Marion se tânguia neconținut:

— Vai de mine și de mine! Să-i spui adevărul unui om ca marchizul! Și eu care nu sunt străină cu totul de adevăr! Aș putea să-i spun eu, dar ar fi o adevărată nebunie.

— Te rog, taci! îi porunci Diana.

Bretona lăsă capul în jos și se așeză pe un scăunel; mișca din buze ca și cum ar fi spus o rugăciune, dar gândurile și ochii îi erau la fata care scria repede pe hârtia din fața ei. Sfârșind, i-o întinse lui Marion, poruncindu-i să citească. Marion o luă și începu să citească cu glas domol.

Dragă tată,

Acum două luni, pe o noapte întunecoasă și furtunoasă, o femeie mergea repede prin pădure pe drumul care ducea de la Chevreuse la Meudon. Femeia aceasta nu era alta decât Marion care, după ce părăsi drumul principal, o apucă pe o potecă ce cobora către câmpie și se opri în cele din urmă în fața unui bordei singuratic în care locuia o rudă a ei, un om de treabă care-și hrănea copilul și nevasta de pe urma unui petic de pământ pe care-l cultiva cu trageri de inimă și ale cărui roade le vindea la Paris în fiecare săptămână. Cei din bordei fuseseră înștiințați de sosirea lui Marion și o așteptau. Dar aceasta nu venise singură: aducea cu ea o micuță făptură pe care urma s-o încredințeze acestor oameni străini; copilul, născut în ajun, n-avea familie, căci tatăl lui murise în luptă, cu spada în mână, iar mama, pe care nu trebuia s-o vadă niciodată, a cărei existență nu-i era îngăduit s-o cunoască și care, părăsindu-l, depusese pe fruntea

lui ultimul sărut care-i era hărăzit să-l capete, mama aceasta se numea Diana de Vaudrey.

Dragă tată, te rog să-mi ierți durerea grozavă pe care ți-o pricinuiesc, dar fii încredințat că onoarea numelui tău va rămâne nepătată. Recunosc că am făcut o mare greșală, într-o rățacire a tinereții și pasiunii, dar, fiindcă ea nu se mai poate repara, nimeni pe lume nu o va mai cunoaște. Chiar dumneata n-ai fi aflat de suferințele și rușinea mea dacă nu s-ar fi produs cumplita încercare, dacă n-aș fi aflat vestea îngrozitoare a căsătoriei pe care o pui la cale. Faptul acesta mi-a impus să nu-ți ascund nimic... Și acum, te rog, dragă tată, să-mi răspunzi dacă mai pot oferi mâna mea omului de onoare care mi-o întinde pe a lui.

Marion fu copleșită de o mare emoție. Cu lacrimi în ochi, luă capul fetei în mâini și-l acoperi de sărutări. Pe neașteptate, se auziră ciocănituri în ușă.

— Deschide! zise marchizul cu glas aspru.

— Tata! exclamă Diana și începu să tremure din tot trupul.

Intrând în camera sa, după cină, marchizul își trimise valetul la culcare, dorind să rămână singur. Iritat, nervos, nefiindu-i somn, luă o carte din bibliotecă și se așeză într-un fotoliu, încercând să citească. Zadarnic. Se ridică și, plimbându-se nervos prin încăpere, își frământa mintea să găsească explicația expresiei de suferință care apăruse pe chipul fiicei sale la vestea apropiatei căsătorii cu contele de Linières. Ajuns în fața ferestrei și trăgând perdelele, rămase mirat văzând lumină în camera Dianei. Diana nu era singură...

Marchizul ieși și bătău la ușa fiicei sale.

— Nu te-ai culcat încă la ora asta? întrebă el de cum intră.

Biata Diana nu fu în stare să răspundă. Avea buzele încheștate și capul plecat. Marchizul încercă să-și îndulcească glasul:

— Copila mea, ce ai? De ce ai întâmpinat atât de ciudat vestea pe care ți-am adus-o? În aceeași clipă privirea îi căzu pe biroul de lângă cămin, unde se mai aflau lampa, hârtia și pana. Scriai! zise el. Cui?

— Ție, tată.

— Mie? Ce aveai să-mi împărtășești în scris?

— Citește și te vei lămuri!

— Dumnezeu sfinte! murmură Marion, înspăimântată.

Marchizul privi o clipă scrisoarea, fără s-o desfacă, apoi zise:

— Aha! Încep să pricep! Glasul îi deveni din nou aspru: fără îndoială, scrisoarea cuprinde o mărturisire pe care nu cutezi să mi-o spui direct. Mi se va lămuri acum taina purtării tale ciudate. Dădu să desfacă scrisoarea, dar Diana, făcând un pas către el, își împreună mâinile, implorându-l:

— Nu de față cu mine, tată, te rog! Citește-o când vei fi singur... Îngăduie-mi să plec! Voi reveni când mă vei chema.

— Nu, rămâi! Scrisoarea nu o voi citi, ci o voi rupe și o voi azvârli în foc. Nu vreau să aflu nimic din ceea ce ai dorit să-mi împărtășești, absolut nimic! Un lucru trebuie să-ți întreb în cap: căsătoria plănuită de mine se va face, aceasta este voința mea și orice împotrivire din partea ta va fi zdrobită.

Marchizul părăsi încăperea foarte iritat. Biata Diana se prăbuși pe scaun. Marion se apropie de ea și-i zise:

— Mare fericire că a ars scrisoarea fără s-o citească. Oh! Dacă marchizul ar fi știut de existența fetei, ar fi fost în stare s-o ucidă.

La auzul acestor cuvinte, Diana se ridică plină de mândrie și hotărâre.

— Nu! exclamă ea. Nu va ști niciodată de existența ei, nici el, nici altcineva. Dacă-mi poruncește să mă mărit, mă voi supune. Voi fi contesă de Linières și fiica mea va trăi în afara oricărei primejdii. Iar tu, Marion, mă vei ajuta.

— Da, da! răspunse bretona plină de însuflețire.

— Și dacă vreodată voi dori s-o mai văd, s-o mai strâng în brațe, ei bine! O voi face și nu voi mai avea altă dorință pe pământ. Voi muri mulțumită și cu cugetul împăcat.

5

Contele de Linières își amânase călătoria plănuită, fericit că în locul voiajului politic va face un voiaj de nuntă. Marchizul de Vaudrey zori pregătirile și spori numărul invitațiilor. Într-o săptămână totul era gata: contractul de căsătorie iscălit și cununia religioasă programată să se officieze în capela palatului. De-a lungul acestei săptămâni, Diana arătase o supunere oarbă față de tatăl ei. Nu pomeni nimic despre scrisoare. Marchizul, la rândul lui, nu ținea să afle nimic și lucrul de căpetenie pentru el era că fiica lui i se supunea. Scena din noaptea aceea părea uitată și Diana se ferea cu grijă să facă vreo aluzie. Luase hotărârea să se jertfească în fața voinței neînduplecate a tatălui său, mulțumită că în felul acesta își salva fiica de primejdiile care o amenințau.

Dar la durerile ei se mai adăuga acum durerea de a se vedea obligată să înșele un om cinstit...

Era ora douăsprezece. Marion împreună cu celelalte servitoare terminaseră de aranjat rochia de mireasă.

Pieptănătura era gata, iar una din fete îi puse în picioare pantofii de mătase albă. Diana privea absentă la toate, întrebându-se dacă pentru ea se făceau acele pregătiri.

— Domnișoară, poftim buchetul de mireasă! îi spuse Julia, jupâneasa. E din partea domnului de Linières.

Trezită ca din vis, Diana luă buchetul și-l așeză lângă ea, fără să-l privească măcar.

— Când domnișoara va dori să-și pună rochia, ne poate chema, zise Julia.

— Bine! răspunse Diana. Puteți pleca acum. Am să vă chem eu.

Servitoarele plecară. Numai Marion rămase cu tânăra ei stăpână, bănuind că avea ceva să-i spună între patru ochi. Într-adevăr, imediat ce fură singure, Diana deschise unul din sertarele biroului și, scoțând câteva fișicuri, i le întinse lui Marion.

— Ține! îi zise ea. Astea sunt toate economiile mele.

— Ce să fac cu ele? replică bretona, cam supărată. N-am nevoie de nimic.

— Nu-s pentru tine, ci... pentru ea. Și, suspinând, urmă: În seara asta va trebui să părăsesc casa și toate mișcările mele vor fi supravegheate de acum încolo. Dacă micuța mea fetiță va avea nevoie de ceva, îi vei da tu. În felul acesta voi pleca puțin mai liniștită.

— Dacă e așa, le iau! spuse Marion, ascunzând fișicurile într-unul din buzunarele șorțului.

Peste câteva minute, mireasa era îmbrăcată. Marchizul intră în odaie și întrebă:

— Ești gata?

— Da. Sunt la ordinele tale, tată.

— Dă-mi brațul, suntem așteptați.

Diana ieși cu tatăl ei, iar în urmă Marion se rezemă de ușă, trimițându-i un ultim salut. Credincioasa servitoare își dădea seama cât era de mare sacrificiul pe care-l făcea iubita ei stăpână. Numai ea și cu Matilda, sora Diane, știau de existența fetei, dată în grija grădinarului din Meudon.

Omul acesta avea și el o fetiță, iar soția lui, Jeana – verișoară cu Marion – făgăduise să se îngrijească de fetița părăsită ca și de a ei. Suma pe care o primise pentru îngrijirea fetei îi era bine-venită grădinarului, care muncea din greu pentru a o scoate la capăt. O dată pe lună, el venea la Paris, într-o zi anumită, aducând vești despre fetiță. Un fluierat special, convenit dinainte, o înștiința pe Marion de sosirea celui pe care-l aștepta cu nerăbdare, căci dragostea ei pentru mamă trecuse și asupra copilului. Când Marion luase fișicurile de la stăpâna sa, își zisese: „Cu banii ăștia o voi ajuta pe verișoara mea Jeana; biata femeie o duce destul de greu și slăbește din zi în zi”. Banii erau destinați să acopere un timp îndelungat lipsurile din gospodăria grădinarului și își făcea chiar planuri că vărul ei ar putea arenda încă un petec de pământ pe care să-l cultive. Un asemenea petec de pământ se găsea în vecinătate și Marion se gândea să încheie ea afacerea, făcându-i grădinarului o surpriză. „Cu o altă parte din bani – continuă ea planurile – voi cumpăra îmbrăcăminte pentru fetița Jeanei, ca să fie și ea în rând cu cele care au părănii cu stare.” Depănând astfel de gânduri, Marion își aduse aminte de întâmplările dureroase a căror eroină fusese stăpâna ei! Vai! Câte griji avusese în primele luni! Câte măsuri de prevedere ca să nu se afle nimic! Simțea că moare de rușine în fața marchizului la gândul că-l înșelase, că nu mai era vrednică de încrede-

rea lui. Minciuna îi chinuia sufletul și se ruga zilnic la Dumnezeu, cerând iertare pentru păcatul făptuit...

Brusc, Marion fu smulsă din gândurile ei de un semnal pe care-l cunoștea bine. Ciuli urechea și-și dădu seama că nu se înșelase. Fluieratul răsună pentru a doua oară în stradă. Dintr-o săritură fu la fereastră, dădu perdelele în lături și iscodi cu privirea împrejurimile. Un al treilea fluierat îi ajunse la ureche, de data asta mult mai apropiat.

— Da, el e! exclamă ea. Dar ce l-o fi adus încoace înainte de ziua convenită? Trebuie să mă duc să văd! Voi ieși pe terasă și apoi prin seră, pe acolo n-o să mă vadă nimeni. Marion ieși repede și ajunse la porțiță.

În clipa în care o deschise, un bărbat dădu buzna în grădină. Avea chipul palid și în brațe o ținea pe mica Luiza.

— Marion, găfâi el, uite copilul, ți-l aduc înapoi.

— Pentru Dumnezeu! Cum se poate? Ce s-a întâmplat?

— Mi-a murit nevasta.

Marion rămase o clipă înlemnită, apoi exclamă:

— Doamne sfinte, ce grozăvie!

Luă în brațe copilul pe care i-l întinsese vărul ei și zise, în neștire:

— Ce mă fac acum cu sărmana făptură?

— Și eu mă întreb ce mă fac cu al meu, rămas singur pe lume. Ți se rupe inima auzind-o cum plânge lângă cadavrul mamei sale. Am făcut drum lung ca să-ți aduc copilul și acum trebuie să mai fac încă o dată pe atâta ca să mă întorc lângă al meu. Sunt grăbit, Marion, nu mai pot rămâne nicio clipă, altfel simt că înnebunesc. Rămâi cu bine, draga mea!

Marion dădu să-l oprească, dar grădinarul o și porni se. Biata slujnică închise poarta, se întoarse în cameră

și se prăbuși pe un scaun, strângând copilul la piept. Se auzeau sunetele orgii din palat.

— Slujba e pe sfârșite! murmură Marion. Nunta mamei tale. Și tu ești acum fără adăpost, fără îngrijire. Dumnezeu, ce mă fac? Vor ieși în curând oaspeții și vor da de noi aici. Ce-aș putea să-i spun domnului marchiz? Asta ar însemna dezonoarea mamei tale și moartea ta, copil nevinovat. Dar așa ceva nu se va întâmpla cu niciun chip.

Vorbind, frământa fișicurile în mână.

— Ce-i de făcut? Cui să-i dau în îngrijire biata fetiță?

Auzind clopotele capelei, Marion se înspăimântă că oaspeții ar putea reveni din clipă în clipă. Umbla prin odaie cu înfrigurare, de parcă ar fi căutat o ascunzătoare pentru copil. Teama că marchizul ar fi putut s-o surprindă o înnebunea. Se uită pe fereastră și văzu că afară se întunecase de-a binelea. Ce-ar fi să plece? Copilul trebuia dus de acolo, indiferent unde, numai în casă să nu fie găsit.

Cu răsuflarea tăiată de emoție, murmură:

— Numele stăpânilor mei nu trebuie dezonorat cu niciun chip. Cu banii pe care-i am în buzunar, voi găsi eu ceva...

Un gând îi străbătu mintea și, deși cutremurată, până la urmă îl acceptă. Mai presus de orice, trebuia evitat un scandal și apărată onoarea numelui de Vaudrey. Luând această hotărâre, Marion uită de Diana căreia avea să-i dea socoteală pentru soarta făpturii nevinovate pe care voia s-o părasească în voia destinului. Scoase repede fișicurile din buzunar, le vârî între scutecele copilului și se îndreptă către ușă. Privirea i se opri însă pe micul birou de lângă cămin și-și zise că mai avea o datorie de îndeplinit. Luă o hârtie și cu scrisul ei grosolan așternu câteva cuvinte: „Numele meu e Luiza. Iubiți-mă!”.

Împături hârtiuța și o vârlă lângă fișicuri, printre scutece, apoi luă copilul în brațe și ieși pe scara de serviciu. Ajunsă afară, o înveli în haina în care o adusese vărul ei și porni alergând către Catedrala Notre-Dame.

În timp ce Marion alerga astfel în noapte, nuntașii ieșeau din capela unde se oficiase slujba religioasă. Marchizul era fericit, căci speranțele sale se împliniseră. Diana de Vaudrey devenise contesă de Linières... Nuntașii îi întâmpinau pe tinerii căsătoriți în salonul de onoare al palatului, iar credincioasa Marion lăsa pe treptele catedralei Notre-Dame copilul nefericitei mirese. Așa luaseră lucrurile întorsătura pe care o cunoaștem, întâmplându-se ca Michel Gérard, care era gata să-și abandoneze fetița în voia sorții, să se întoarcă acasă cu propria-i fiică și cu fetița contesei Diana de Linières.

După ce lăsa copila jos, Marion se ascunse într-o ulicioară din apropiere de unde văzu tot ce se petrecuse. Ea urmări de la distanță, cu inima strânsă de durere, când Michel Gérard porni cu amândoi copiii în brațe. Îi văzu intrând în casa din strada Mortellerie și-și întipări bine în minte numărul ei.

Într-o duminică, la ora douăsprezece, clopotele bisericii din Evreux băteau vestind sfârșitul slujbei, iar locuitorii se îndreptau către case, căci era vremea prânzului. Printre ei, două fete tinere îmbrăcate în alb atrăgeau luarea-aminte.

— De când sunt n-am văzut o fată mai încântătoare — spuse o doamnă vecinului ei. O cunoști cumva?

— Firește. Toată lumea o cunoaște în cartier. E una din domnișoarele Gérard.

— Mai are o soră?

— Cealaltă, mai înăltuță, e sora ei. Întregul cartier le adoră.

— Familia trebuie să fie foarte mândră de ele.

— Din familie n-a mai rămas decât mama lor, femeia aceea care stă sprijinită de copac și le soarbe din ochi.

Era, într-adevăr, Tereza Gérard, îmbrăcată în negru pentru că purta doliu după soțul ei care murise de curând. Biata femeie n-ar fi putut supraviețui ființei dragi pe care o pierduse dacă instinctul matern n-ar fi obligat-o să trăiască. Rămasă văduvă, nu se lăsase niciodată doborâtă de descurajare și nu se plânsese de greutățile vieții. Muncea din răspuțuri să satisfacă nevoile fetelor. Când acestea crescuseră mari, se strădui să le trezească dorința de a munci și le învăță o meserie cu care să-și poată agonisi traiul în chip cinstit, să nu fie obligate să apeleze la ajutorul nimănui. Nu-i fusese greu, fetele înțelegând că aveau datoria să-și ajute mama și s-o cruțe, după puterile lor, de oboseala de a lucra zile întregi cu acul în mână.

În zece ani Tereza îmbătrânise cu de două ori pe atâta. În zilele de sărbătoare, când fetele îi pieptănau părul lung și mătăsos, se uitau una la alta cu tristețe, iar mama, care le ghicea gândul, le spunea:

— Îmbătrânesc, dragele mele.

— Nu, mamă, ești la fel de frumoasă ca și înainte, răspundeau ele.

— Altădată îmi făcea plăcere să mi se spună, acum nu mai simt nicio nevoie să plac. E rândul vostru să fiți frumoase și nu-mi pasă dacă părul meu e negru sau cărunt, de vreme ce dragostea voastră pentru mine rămâne neschimbată. Voi sunteți frumusețea și averea mea.

Fetele nu semănau decât în dragostea lor nemărginită pentru mama lor, altfel erau foarte deosebite una de alta. Văzându-le împreună, nimeni n-ar fi putut spune că sunt surori. La paisprezece ani, Henrieta era aproape la fel de înaltă ca mama ei, cu același păr și ochi negri. Chipul ei – asemenea celui al Terezei – avea acel aer de blândețe și de hotărâre, aceeași expresie gânditoare și energică.

Luiza, mai tânără cu câteva luni decât sora ei, se deosebea atât prin înfățișare, cât și prin caracter. Părul blond și bogat, ochii albaștri, gura frumos conturată, surâsul fermecător care-i descoperea dinții de o frumusețe desăvârșită, frăgezimea obrazilor și delicatetea mâinilor, toate trădau de la prima vedere obârșia ei nobilă. Foarte comunicativă, înveselea pe toată lumea cu jocurile și cântecele ei.

Mica familie Gérard trăia o viață liniștită, iar cele două surori se făcuseră domnișoare în toată puterea cuvântului. Dar fericirea nu ținu mult... Într-o zi de sfârșit de toamnă, Tereza își luă copiii și ieșiră la plimbare. Henrieta culese un buchet mare de margarete pe care-l împărți cu sora ei.

— Ține! îi zise, întinzându-i florile.

— Unde sunt?... Nu le văd...

— Sunt în fața ta, zise Henrieta surprinsă.

Luiza roti privirea în jur, stând nemișcată. Tereza se apropie și ea.

Palidă și tremurând, Luiza orbecăia cu mâinile.

— Ce ai? o întrebă mama ei.

— N-am nimic, răspunse ea repede. Am amețit puțin... aerul prea tare probabil... sau căldura soarelui.

— Da, zise Tereza, s-ar putea să fie din pricina soarelui. Uite, puneți-l pe cap! Și-i întinse un batic pe care-l ținea în mână.

Luiza îl luă și și-l puse pe cap, pornind alături de mama ei, palidă și îngândurată. Părăsind șoseaua, o luară pe o potecă îngustă, mărginită de meri încărcăți cu fructe. Deodată, Luiza scoase un țipăt.

— Ce s-a întâmplat? întrebă mama, speriată.

— Nimic... M-am lovit de o creangă pe care n-am băgat-o de seamă.

— De ce nu te uiți pe unde mergi?

— Nu știu... A fost tot o amețeală, ca adineauri...

Henrieta se întoarse către sora ei și, dând drumul florilor din mână, exclamă:

— Vai, dar îți sângerează fruntea. Așază-te aici, în iarbă!...

După această întâmplare, cea mai mare grijă a Luizei era să-și liniștească mama și sora și chiar pe ea însăși. Se străduia din răputeri să-și recapete veselia de altădată. Croșeta de zor și cânta ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Veselia ei falsă nu ținu mult și într-o zi dispăru cu totul. O schimbare ciudată se petrecu în înfățișarea și caracterul ei. Nu mai zâmbea, ochii ei strălucitori și plini de viață se stinseseră parcă, devenind triști și întunecați. Nu mai cânta, nu mai râdea. Lucra neobosită, dar gândurile ei erau în altă parte și când mama sau Henrieta, neliniștite de această schimbare, îi vorbeau, părea că se trezește dintr-un vis. Cu toate strădaniile ei de a se arăta veselă, nu reușea deloc.

Într-o seară, lucrau toate trei la lumina lămpii. Tereza împletea un ciorap. Henrieta, în picioare, croșeta o căciuliță. Dar ochii ei erau mai ales la Luiza și din când în când îi făcea semn mamei sale care și ea privea chipul palid și ochii înroșiți de lacrimi ai Luizei. Într-un târziu, Tereza se ridică, luă lumânarea de pe cămin și spuse:

— Ajunge pentru ziua de azi, copii. Duceți-vă la culcare.

— Încă un sfert de oră, mamă, și termin, zise Luiza.

— Așa spui întotdeauna și stai până după miezul nopții. Haide, e de ajuns! Energică, Tereza suflă în lumânare.

— De ce ai făcut asta, mamă? întrebă Luiza dezamăgită.

— Pentru că ești neascultătoare și vreau să te silesc să te supui.

— Atunci îmi voi sfârși treaba pe întuneric. Pot lucra foarte bine și cu ochii închiși.

— Ce tot spui? Cu ochii închiși?

— Adevărat! exclamă Tereza, apropiindu-se și aplecându-se asupra lucrului.

— Totul e obișnuință, spuse Luiza. Încă un sfert de oră, și venim sus să-ți spunem noapte bună.

După plecarea mamei, Luiza lăsă brațele în jos, deznădăjduită.

Henrieta o luă de mână și murmură:

— Luiza, suferi, nu-i așa?

— Nu e nimic, surioară, nu e nimic!

— De trei săptămâni numai asta spui; același răspuns mi-l dai de câte ori te întreb de pricina schimbării tale, survenită de când te-ai lovit de creanga aia afurisită.

— Te rog să nu-mi aduci aminte de întâmplarea aceea. Ajunge că mă gândesc eu la ea destul de des.

Își petrecu brațele pe după gâtul Henrietei și, sprijinindu-și capul de umărul ei, începu să plângă...

— Vezi că am avut dreptate? zise Henrieta. Din zi în zi tristețea și paloarea chipului tău devin din ce în ce mai vădite... Ore în șir nu scoți o vorbă... Îți ard mâinile ca de friguri, te îneacă plânsul. Tăinuiești ceva față de noi, o suferință, o durere... Prețuiesc grija ta ca mama să nu bage de seamă, căci ea trebuie cruțată de necazuri; și eu aș face la fel în locul tău. Dar cum să îngă-

dui să-ți închizi inima față de mine, sora ta? Nu mai ai încredere în mine, nu mă mai iubești?

— Henrieta, cum poți să spui una ca asta! Te iubesc la fel ca pe mama, te iubesc cel mai mult pe lumea asta, mai mult decât pe propria mea viață...

— Atunci de ce nu-mi spui ce te apasă? Haide, deschide-ți inima!

— Am să-ți spun! E vorba de o taină grozavă, care mă înspăimântă: simt că orbesc, Henrieta!

— Vai! Orbești? strigă sora înmărmurită.

— Orbește! exclamă cu glas stins și Tereza care deschisese ușa și rămăsese în prag, gata să se prăbușească.

Văzându-și mama, Luiza căzu moleșită pe un scaun și-și ascunse fața în palme.

— Oarbă... fata mea oarbă! repeta Tereza, înaintând în odaie, susținută de Henrieta. Dumnezeuule, nu se poate! Luiza... fetița mea, spune-mi că nu-i adevărat, că n-am auzit bine, că n-ai rostit cuvântul acela îngrozitor care mi-a sfâșiat inima!

În genunchi, în fața mamei sale, Luiza îi prinse mâinile și i le sărută.

— Mamă, îngăimă ea, iartă-mă pentru durerea pe care ți-o pricinuiesc!

— Să te iert! Dar eu sunt vinovată... eu singură... Nu e de datoria unei mame să observe, să ghicească, să poarte de grijă copiilor ei? N-ar fi trebuit să te opresc să lucrezi prea mult? De asta ți-ai pierdut vederea, fetița mea, și tot tu îmi ceri să te iert?...

— Fii liniștită, mamă! Poate că răul nu e atât de mare pe cât ni-l închipuim. Te mai văd pe dumneata, o văd încă pe Henrieta... Și mai văd încă în ochii voștri lacrimile pe care le produc vorbele mele.

— Așa e, mamă! zise Henrieta. E o suferință trecătoare și se va vindeca datorită îngrijirilor noastre și odihnei. Liniștește-te, mamă!

— Dar cum s-a întâmplat? întrebă Tereza. Când a început și ce simți?

— Nu pot spune precis. Am simțit de mai mult timp că mi se tulbură vederea și aveam pentru o clipă senzația că un nor mi se așază pe ochi. Abia mai puteam distinge persoanele și lucrurile din jurul meu. Starea asta dura puțin, vederea îmi revenea. Într-o zi, însă, pe când eram pe câmp și culegeam flori, m-am oprit brusc pentru că mi se păruse că s-a înnoptat. Deși n-a durat mult, totuși m-am speriat. Dar, pe când mergeam în urma voastră, lucrul s-a repetat... Privirea mi s-a împăienjenit și trecând pe lângă un copac...

— Da, da... țipătul acela...

— Mă lovisem, e adevărat, dar nu durerea m-a făcut să strig, ci gândul că orbesc, suferința morală.

— Și nu ne-ai spus nimic! De trei săptămâni ne-ai lăsat pradă grijilor! Nu puteam bănui nicidecum pricina tristeții și a tăcerii tale.

— N-aveam curaj să vă spun. Mi-era teamă de durerea pe care aveam să v-o provoc, iar, pe de altă parte, mai nădăjduiesc și acum că soarta mă va cruța de o asemenea nenorocire.

— Și noi sperăm, scumpa mea Luiza. Și totuși, trebuie să facem ceva. Măine-dimineață te vom duce la un medic care-ți va prescrie un tratament, iar de lucrat nu vei mai lucra.

Tereza o duse a doua zi pe Luiza la un medic vestit. Doctorul tocmai citea o lucrare a lui D'Alembert asupra orbirii. Examinând cu luare-aminte ochii fetei, medicul clătină din cap trist. Tereza observă gestul și durerea îi sfâșie inima.

La întrebarea ei mută, doctorul răspunse:

— Doamnă, fetița dumneavoastră nu e cu totul oarbă, dar trebuie început imediat tratamentul.

Tremurând din tot trupul, Tereza izbuti doar să îngaime:

— Îi veți reda vederea, domnule doctor?

— Poate! răspunse medicul, șovăind. Văzând durerea de pe chipul mamei, încercă să-l dea curaj: Cred că da.

Apoi, schimbând vorba, i se adresă Luizei:

— Deși ți se întunecă vederea din când în când, totuși lucrezi, fetița mea?

— Lucrează cât se poate de bine, ca și cum ar vedea, domnule doctor, răspunse Tereza în locul fetei. E aproape de necrezut.

Doctorul o prinse de mână pe fată și zise:

— Sunt sigur că te poți orienta de minune fără ajutorul ochilor.

— Da, răspunse Tereza. Mai mult, recunoaște persoanele după glas și prin pipăit e capabilă să-și dea seama de calitatea lucrului.

Tereza părăsi cabinetul medicului ceva mai liniștită. În sufletul ei încolțise nădejdea că Luiza își va redobândi vederea.

Din nefericire, cu toate îngrijirile medicului, ochii frumoși ai Luizei nu se însănătoșiră și peste câteva săptămâni adevărul crud se impuse: fata era cu desăvârșire oarbă.

— Nu mă simt nenorocită, spunea ea, nimic nu s-a schimbat în viața mea. Trăiesc alături de mama și sora mea și chiar dacă nu le mai văd cu ochii, le văd totuși cu inima, de unde imaginile lor nu se vor șterge niciodată.

Îndurerată de nenorocirea Luizei, Henrieta socotea de datoria ei să-i aline suferințele prin dragoste și îngrijiri, dar ea mai trebuia să poarte de grijă și mamei

lor, căreia repetatele lovituri ale sortii îi zdruncinaseră trupul și sufletul. Crizele de inimă, care se produceau foarte rar altădată, se înțețiră și erau atât de grave, încât medicul care o îngrijea îi prevedea sfârșitul apropiat. Dar el nu le spusese fetelor nimic despre starea mamei pentru că suferința lor i-ar fi agravat și mai tare boala. Luă deci hotărârea să vorbească doamnei Martin, o veche prietenă a familiei. Se duse la ea și tocmai când începu să-i vorbească despre scopul vizitei, se auziră ciocănituri în ușă. Luiza dădu buzna în odaie, strigând:

— Doamnă Martin, doamnă Martin!

— Ce s-a întâmplat, draga mea?

— Veniți repede, mama se simte foarte rău. A leșinat... Grăbiți-vă! Eu alerg la doctor.

— Sunt aici, fetița mea, răspunse medicul. Hai să mergem, nu e vreme de pierdut.

Când dădu cu ochii de bolnavă, medicul înțelese pe dată că nu mai era nimic de făcut. Tereza intrase în agonie. La căpătâiul ei se aflau stareța de la mănăstirea Saint-Enfance și Henrieta care-i săruta mâna, acoperind-o de lacrimi. Când intră Luiza, o rază de bucurie lumină chipul femeii și, făcând o ultimă efort, zise:

— Henrieta, o las în seama ta!

Întinse mâinile deasupra capetelor celor două fete, ridică privirea către cer și murmură:

— Michel! Michel!

Și-și dădu sufletul.

Să lăsăm o clipă pe cele două orfane Gérard, rămase să înfrunte singure greutățile vieții după moartea mamei lor, și să ne îndreptăm atenția către o ființă

care de ani de zile trăia cu sufletul copleșit de deznădejde. Nimeni dintre cei care o vedeau, înconjurată mereu de lume, sărbătorită, pizmuită chiar, n-ar fi bănuț cătuși de puțin ce se petrecea în inima ei rănită.

Într-o încăpăre de un lux orbitor, intră o femeie îmbrăcată simplu, urmată de o fată care-o ajută să-și scoată pelerina și pălăria. De sub voal apărură un chip foarte frumos încă, dar purtând adânc întipărite urmele unor suferințe pe care vremea nu izbutise să le șteargă.

— Păreți obosită, doamnă, zise fata. Ați stat prea mult în biserică.

— Probabil, răspunse contesa de Linières. Deschide, te rog, fereastra și ridică transperantul, e prea cald.

Tânăra îndeplini porunca, după care stăpâna îi spuse:

— Poți pleca. Dacă vine cineva, spune-i că nu mă simt bine. Domnul conte e acasă?

— Nu, doamnă. A lăsat însă o scrisoare pentru dumneavoastră.

— Mulțumesc. Dacă voi avea nevoie, te sun. Servitoarea ieși.

Contesa aruncă o privire distrată plicului, îl deschise și scoase scrisoarea. Aceasta cuprindea câteva rânduri scrise în grabă:

Regele a trimis să mă cheme. Probabil că mă voi întoarce foarte târziu. Să nu fii neliniștită.

Diana puse scrisoarea pe măsută și, ridicându-se, se îndreptă către fereastra care dădea în grădină. Multă vreme rămase acolo nemișcată, cu mâinile împreunate, cu privirea ațintită în gol. Orologiul de la Saint-Sulpice bătu de două ori.

— Ora două! exclamă contesa, ducând mâna la inima ale cărei băți se înțețiră. Acum șaptesprezece ani,

la aceeași oră, într-o zi frumoasă și limpede ca aceasta, am devenit mamă.

Pronunțând ultimul cuvânt, își părăsi locul de la fe-reastră pentru a nu mai vedea priveliștea care-i provoca atâta suferință. Moleșită, căzu într-un fotoliu și, îngropându-și în palme obrazii pe care șiroiau din belșug lacrimile, rămase așa mult timp, copleșită de amintirile care o chinuiau de atâția ani.

Fetița părăsită pe treptele de la Notre-Dame... Marion, pitită într-o străduță alăturată, stând de pază ca să vadă cine va ridica sârmanul copil... Credincioasa servitoare, după ce-l urmărise pe Gérard, se înapoiase în mare grabă la palatul Vaudrey. După oficierea cununiei, tinerii căsătoriți pleaseră într-o călătorie de nuntă care avea să dureze opt zile. Marion avusese astfel răgazul să pornească cercetările, să-i viziteze pe oamenii care luaseră fetița și să le dea de înțelese – fără să pomenească vreun nume față de ei – că vor fi răsplătiți cu dărnicie pentru mărinimia lor.

Într-o bună zi, deci, Marion bătu la ușa locuinței lui Michel Gérard. Neprimind niciun răspuns, repetă bătăile de câteva ori, dar fără rezultat.

Nu sunt acasă, își zise ea.

În aceeași clipă, băgă de seamă că în broască se afla o cheie și, îngrijorată, deschise ușa și intră. Mare îi fu uimirea când se pomeni într-o odăiță complet goală. Întrebă pe la vecini, se informă la negustorii din partea locului, dar nimeni nu putuse să-i spună decât că dispăruseră cu trei zile mai înainte, fără să se știe unde. Lovitura fu cumplită pentru Diana când află adevărul. Cu o voință supraomenească, își învinse durerea. Ea nu putea crede că destinul îi luase copilul pentru totdeauna, că îi fusese hărăzită o viață de bogăție și plăceri, în vreme ce fiica sa urma să îndure mizeria.

— E cu neputință! zise ea cu hotărâre. O vom căuta împreună și nu se poate să nu o găsim.

Trecuseră anii... Și, în tot acest timp, Diana căuta mereu pretexte pentru a părăsi palatul, colindând mahalalele, cercetând peste tot, așteptând lucrătorii la poarta fabricii și oprind mamele cu copii în brațe. Pleca de acasă cu inima plină de speranță și se întorcea cu ochii plini de lacrimi. În zilele acelea își petrecea tot timpul în rugăciuni.

— S-a întors contele! Nu trebuie să mă găsească în starea asta! Ridică o draperie și trecu într-un cabinet de toaletă. Contele bătu la ușă.

— Eu sunt, Diana! Pot să intru?

— Firește! se grăbi ea să răspundă.

Contele intră cu o înfățișare radioasă.

— Draga mea Diana, zise el, ai fost surprinsă aflând că sunt chemat la rege?

— Ai fost chemat la rege?

— N-ai citit scrisoarea pe care ți-am lăsat-o?

— Ba da... dar m-am întors acasă cu niște dureri de cap groaznice. Acum mi-au trecut.

Contele păru îngrijorat și, aplecându-și privirea, zări batista Dianei. O ridică, o păstră o clipă în mână, o puse pe fotoliu și murmură îndurerat:

— Iarăși ai plâns!

În clipa aceea, Diana intră zâmbitoare.

— Iată-mă, domnule contele! zise ea, întinzându-i mâna. Și acum te rog să-mi lămurești enigma cu înviața regelui.

— Invitația a fost pentru mine o mare bucurie și sper că va fi și pentru tine.

— Haide, vorbește! Sunt foarte curioasă.

— Doamnă contesă, în fața dumneavoastră se află șeful suprem al poliției regale din Franța.

— Adevărat?

— Da. Maiestatea Sa, care a poposit pentru câteva ceasuri la castelul Murette, a ținut să-mi anunțe el însuși această numire care mă onorează atât de mult.

— E o înaltă favoare, într-adevăr. Urmează să fii numit ambasador și apoi ministru.

— Așa mi-a dat de înțeles și regele.

— Ești fericit?

— Cât se poate!

— Așadar, după ce zece ani ai renunțat la diplomatie și te-ai izolat în străvechiul castel Dauphinés, după ce ți-ai trăit viața în liniște, departe de frământarea orașelor și de intrigile de la Curte, ai simțit deodată nevoia să-ți reiei locul în arena măririlor și a puterii, cu alte cuvinte ai devenit ambițios.

— Foarte ambițios, recunosc.

— Nu prea cred.

— Ce vrei să spui?

— Nimic, decât că ai primit demnitatea aceasta de dragul meu. Privindu-l cu emoție și recunoștință, Diana adăugă: Numai pentru mine, te rog să recunoști!

— Așa e, încuviință el, mi-ai citit în inimă.

O sili să se așeze pe canapea și se așeză și el lângă ea. Rămaseră tăcuți câteva clipe, mână în mână. Rupând tăcerea, Diana șopti cu voce tremurată:

— Pentru mine! Totul pentru mine!...

— Nu ești tu oare tot ce am mai scump pe lume? Nu mi-am făcut decât datoria față de tine. Adu-ți aminte de boala care ți-a primejduit viața atâta timp. Dacă mi-aș fi continuat cariera de diplomat, ar fi însemnat să te las singură. Când medicii cei mai reputați au fost de părere că numai schimbarea aerului ar putea să-ți redea sănătatea, cum aș fi putut să nu părăsesc imediat Parisul pentru a pleca la munte, în castelul acela străvechi, unde familia mea te aștepta, fericită peste măsură să te primească în sânul ei?

— Știu... N-am uitat nimic.

— Dar orice remediu devine o povară când e administrat prea mult; mi-am dat seama că peisajul uniform începuse să te obosească și că venise vremea să-ți reiei felul tău de viață, printre prieteni și rude, alături de tânărul tău nepot de care te-ai ocupat cu atâta zel, pe care l-ai răsfățat atât și care acum te adoră ca pe o mamă.

— Draga mea soră! exclamă contesa. Soarta a vrut să trec asupra copilului ei întreaga dragoste pe care o aveam pentru ea. Și, luând mâna contelui, i-o strânse, continuând: Ți mulțumesc din suflet, iubitul meu, pentru dragostea statornică pe care mi-o porți și de care mi-ai dat din nou dovadă acum.

— Pentru că mi-ai ghicit gândul, scumpa mea Diana, trebuie să cunoști și restul. Se împlinesc în curând doi ani de când te-am adus înapoi la Paris, sperând că viața noastră nouă pe care o plănuisem va fi pentru tine un izvor de distracții și bucurii. Mai speram că seratele, balurile, petrecerile oferite de contesa de Linières vor reuși să-ți schimbe sufletul, îndepărtând tristețea aceea apăsătoare care te stăpânește, care mă îndurerează și pe care n-am reușit niciodată s-o înlătur. Ambiția este o pasiune mare și nobilă și tu mi-ai inspirat-o. Puterea este de mare însemnătate atunci când știi să te folosești de ea. Ți dai seama ce înseamnă să poți alina suferința celor mulți, să-i ajuți pe cei lipsiți și nu cu modestele tale resurse, ci dând cu amândouă mâinile din tezaurul statului? Ți dai seama ce înseamnă să poți spune fiecărui oropsit: ține și șterge-ți lacrimile!? Inima ta nu e mișcată, Diana, în fața acestor lucruri?

— Nu m-am gândit la toate astea, răspunse contesa. Așa e, ai o putere nemărginită, o putere în fața căreia se deschid ușile, pe temeiul căreia poți întreprinde cercetări, ai dreptul să te interesezi de soarta fiecăruia,

să pătrunzi oriunde domnește mizeria și nelegiuirea. O putere în măsură să aducă la îndeplinire ceva ce nimeni n-ar putea și să descopere, în sfârșit...

— Ce anume? o întrerupse contele surprins. Ce să descopere sau, mai bine zis, pe cine?

— Ai spus-o doar tu însuși, pe cei care suferă.

Copleșită de emoție și furată de gânduri, contesa era cât pe ce să se trădeze. Avu, totuși, prezență de spirit ca până la urmă să nu dezvăluie taina pe care jurase s-o închidă în inima ei până la moarte. Pe de altă parte, contele își propusese și el să afle secretul care-i îndurerase viața și spera ca, datorită funcției cu care fusese investit, să izbutească până la urmă.

Ușa se deschise și un valet anunță solemn:

— Domnul cavaler de Vaudrey!

Pe chipul contesei apărură o rază de bucurie la vederea lui Roger. Roger era un tânăr frumos și voinic, în vârstă de douăzeci și cinci de ani. Întreaga lui înfățișare trăda o fire nobilă, un caracter hotărât și o inimă caldă.

— Bine ai venit, dragul meu! zise contesa, întinzându-i mâna pe care el i-o sărută.

— Ai sosit tocmai la timp, interveni contele. Avem să-ți dăm o veste.

— O cunosc, domnule conte, și m-am grăbit să vin pentru a prezenta omagiile mele noului șef al Poliției regale.

— Dar cum ai aflat?

— Jucam o partidă de șah la cafenea, când un ofițer al gărzii, sosit chiar atunci de la Muette, ne-a adus vestea cea mare care acum cred că face înconjurul Parisului.

— Iată-mă deci acum, cavalerie, făcând parte din rândul înalților demnitari ai statului, dar misiunea pe care o voi avea de îndeplinit nu va fi tocmai ușoară. Trăim

într-o epocă agitată. Dispar obiceiurile sănătoase ale strămoșilor, clasele de jos se demoralizează încetul cu încetul. Și cum nobilimea trebuie să dea exemplu, regele mi-a dat indicații precise de felul cum trebuie să mă achit de misiunea mea. Dorește cu tot dinadinsul să nu se mai repete scandalurile domniei precedente și, dacă voi fi nevoit să pun sub supraveghere strictă speluncile și tripourile, cu atât mai mult va trebui să supraveghez locurile unde vă petreceți timpul voi, „tinerimea aurită”. Nu mă gândesc la tine, cavalerie, spunând toate acestea.

— Nu-i nevoie să vă scuzați, domnule conte. Numai pe proști îi supără adevărul.

— Înțeleg prea bine că tinerețea trebuie trăită și că la unele mici greșeli mai trebuie să închizi ochii. Dar fiindcă veni vorba, dragă Roger, îți cer îngăduința să-ți atrag atenția că printre numeroșii tăi prieteni de petreceri sunt unii de care ar trebui să te lepezi, cum ar fi, de pildă, marchizul de Presles.

— Marchizul e totuși un băiat de treabă, e tânăr și se distrează și el ca toți cei de vârsta lui.

— Dar compromite unul din numele cele mai de văză ale nobilimii franceze și cheltuielile sale nebunești îl vor duce la ruină.

— E pe cale să se îmbogățească.

— Cum?

— De o lună de zile trăiește stingher într-o localitate din Beauce, la o rubedenie bătrână a cărei avere o va moșteni.

— Cu asta n-am făcut nimic. Va trebui să se însoare, să ducă o viață ordonată... Nu râde, același sfat ți-l dau și ție.

— Mie?

— Da. Și-ți spun asta de față cu mătușa ta, fiind sigur că gândește la fel ca mine. Te iubește ca pe propriul ei copil dacă Cerul i l-ar fi dat. Așa e, Diana?

— Da, răspunse contesa, privindu-l pe Roger care se prăpădea de râs.

— Eu să mă însor? La asta nu m-am gândit. Și cu cine oare?

— Deocamdată nu știu, dar ne obligăm noi să-ți găsim o fată bogată și nobilă...

— Și pe care s-o cunosc după ce actul de căsătorie va fi încheiat.

— Așa se procedează de obicei, dragă Roger, ție pot să-ți spun că tinerii căsătoriți astfel ajung să se iubească mai mult decât alții.

— Se prea poate, unchiule, dar cu acest sistem pot să vă asigur că nepotul dumneavoastră va rămâne burlac.

— Mai vorbim noi la timpul potrivit!

Valetul intră cu o tavă pe care se aflau câteva cărți de vizită.

— Ce, au și început? se miră contele.

— Salonul e plin de domni și doamne care întrebă dacă domnul șef al poliției regale e dispus să-i primească.

— Ia te uită, contesă, am și devenit o persoană oficială. Germain, poartă-i în salonul de onoare! Iar tu, cavaliere, dă brațul contesei și să ne facem intrarea!

Roger făcu întocmai și, mergând în urma contelui, șopti încet mătușii sale:

— Ce palidă ești astăzi!

— Nu-i nimic! răspunse Diana. Dar, ia spune-mi, Roger, nu-i așa că iubești pe cineva?

— Să iubesc? Nici pomeneală!

— Îți displace căsătoria?

— Nici asta. Atât doar că sunt hotărât să nu mă însor niciodată cu un nume sau cu o zestre. Mă voi însura cu femeia de care voi fi sigur că mă iubește, fără să țin seama dacă e bogată sau săracă.

— Răspunsul tău nu mă miră, zise Diana, strângând mâna nepotului său. Numai un om cu o inimă de aur poate vorbi astfel.

Intrând în salon, contesa luă loc alături de soțul ei, noul șef al Poliției regale.

În aceeași zi, o caleașcă la care erau înhămați doi minunați cai de poștă părăsea ținutul Rambouillet, îndreptându-se în goană spre Paris. Vizitiul, care mirosea un bacșiș gras, pocnea de zor din bici. În spatele trăsurii, cocoțat pe bagaje, un servitor trăgea liniștit din pipă, în timp ce stăpânul său, marchizul de Presles, ședea întins alene pe perne și părea foarte plictisit. Timpul era minunat și șoseaua, umbrită de copaci stufoși, străbătea o vale bogată, mărginită de coaste împădurite. Din loc în loc, țărani coseau iarba, fete cu picioarele goale o strângeau, cântând, pline de voie bună. Ciobanii, care-și lăsaseră oile să pască sub oblăduirea câinilor, se odihneau la umbra copacilor. Sățence mulgeau vacile, iar copiii alergau după trăsura boierească, aruncându-i flori în speranța că vor căpăta un gologan. Dar domnul marchiz rămânea nepăsător: privea fără să vadă și căsca fără să poată domni.

„Plicticoasă călătorie!” își zise el. „Păcătoasă și merseria aceasta de legatar universal, când ești nevoit să aștepti para mălăiață să-ți pice în gură. Oare merită atâta osteneală cele două-trei milioane pe care le voi

moșteni? Ah! Paris! cu minunatul tău parc de la Bel-Air! Când îți voi revedea boschetele înmiresmate și nimfele care mă așteaptă? Al naibii să fiu dacă le voi mai părăsi vreodată!"

Și, devenind nerăbdător, marchizul se întoarse către servitor:

— Lafleur, unde e cutia mea cu parfumuri?

— Aici, în geantă.

— Dă-mi repede sticluța cu mosc. Mirosul de fân mă întărește, ca și drumul ăsta care nu se mai sfârșește odată. Ei, vizitiu, ce au caii tăi? Au adormit?

— Cum să spuneți una ca asta! Mergem cu iuțea fulgerului, nu ca diligența dinaintea noastră.

— Care diligență?

— Acea care vine de la Evreux.

Marchizul scoase capul afară:

— Brr! Ce trăsură păcătoasă!

— Trăsura o fi cum o fi, dar caii nu fac doi bani.

— Hai, îndeamnă caii, să le-o luăm înainte. Cum poate călători cineva într-o hodoară ca asta!

În clipa aceea, o femeie scoase capul din diligență și privi berlina marchizului care, cu zurgălăii cailor și pocnetele de bici ale vizitiului, făcea o larmă grozavă.

— Cine o mai fi și asta? exclamă tânărul marchiz în momentul în care trăsurile erau pe punctul să se ajungă. Frumoasă femeie, zău! Ce chip încântător, ce păr minunat, ce ochi!

Berlina trecu în goană înainte, marchizul întoarse privirea, dar frumosul căpșor dispăruse.

— Zău, frumoasa mea, dacă ai vreun tovarăș de drum, e vrednic de invidiat. Ce n-aș da să fiu în locul lui!

Și marchizul se tolăni pe perne, închise ochii și încercă să viseze la frumoasa din diligență. După câteva minute, o hurducătură îl făcu să deschidă ochii.

— Ce s-a întâmplat? De ce-ai oprit, vizitiu?

— N-avem încotro, conașule. Am ajuns la un povârniș, drumul e cam desfundat și trebuie să-mi cruț caii.

— Bine! Atunci o să mă dau jos, să-mi mai dezmoțesc picioarele. Întorcându-se către servitor, strigă: Lafleur! Ei, Lafleur! Ai adormit, nătărăule? Dă-mi umbrela de soare!

Servitorul se grăbi să i-o dea. Aruncându-și privirea înapoi, observă că și diligența se oprise. Conform obiceiului, surugiul deschisese portierele, poftindu-i pe călători să coboare.

„Acum o voi revedea!” își spuse marchizul.

Într-adevăr, frumoasa fată dădu să coboare din diligență în timp ce dinăuntru se auzi un glas care nu ne este străin:

— Să nu întârzii prea mult, surioară.

— Fac numai câțiva pași, Luiza.

— Coboră încetișor, să nu cazi.

— Cobor prin spate; aici scara e prea înaltă.

Când se pregătea să pună piciorul pe scară, tânărul marchiz se repezi s-o ajute:

— Sprijiniți-vă de mine, domnișoară! îi zise. Cu toată încrederea!

Henrieta, crezând că e vreun tovarăș de călătorie pe care nu-l observase până atunci, primi cu plăcere. Dar mare îi fu mirarea când recunoscă în străinul acesta pe bărbatul frumos pe care-l zărise cu o clipă mai înainte în berlina elegantă.

— Domnule, vă mulțumesc pentru osteneală!

— Eu ar trebui să vă mulțumesc, domnișoară, pentru plăcerea de a fi ținut mâna dumneavoastră minunată în mâna mea.

Henrieta făcu o plecăciune politicoasă și se depărtă, lăsând în urmă diligența care urca anevoios.

„Numai atât!“ își zise marchizul un pic dezamăgit. „Câteva cuvinte și gata! Ce fermecătoare e! Ce picior frumos are! Și niște ochi!... Să nu las să-mi scape prilejul! Îmi trebuie un pretext să mai stau de vorbă cu ea... Aha! Iată tocmai ce căutam!“

Zărise o batistă agățată de treptele diligenței. O luă repede și alergă s-o ajungă pe Henrieta.

— Domnișoară, domnișoară! Cred că ați pierdut batista!

— Ah, da, batista! Și se caută prin buzunare.

— Iată-o!

— Vă mulțumesc, domnule!

— Diligențele astea sunt foarte incomode – continuă marchizul – e greu de coborât și nici înăuntru nu cred că e prea plăcut de stat.

— Dar stăm destul de bine, sora mea și cu mine.

— Poate doar dacă sunt numai două persoane, o a treia ar fi deja stingheritoare.

— Din fericire, suntem numai noi două.

„Minunat!“ își zise marchizul în sinea lui. Apoi tare:

— Oricum, călătoria până la Paris e destul de lungă. Dar poate că nu mergeți la Paris?

— Ba da, acolo mergem.

— La rude, firește?

— Nu, la niște prieteni: o doamnă bătrână și soțul ei.

— Așa, da! E cam neplăcut pentru două fete singure în orașul acela mare... Dar de ce mergem prin soare... Îngăduiți-mi să vă ofer umbrela mea!

— Eu nu mă tem de soare, domnule!

— Dar umbra copacilor de acolo nu ne-ar strica.

— Asta, da!

O porni către marginea șoselei, hotărâtă să pună capăt acestei conversații neplăcute pentru ea. Dar tânărul marchiz nu era deloc de aceeași părere.

— Nu e minunat drumul pe care mergem? Întrebă el.

— Ba da, răspunse Henrieta în silă.

— Iubiți florile?

— Mai mult decât orice.

— Sunt pe aici din belșug, dar din cele care v-ar plăcea nu sunt pe câmp...

Henrieta nu-i dădu răgazul să sfârșească. Pricepu destul de bine gândul marchizului și, aplecându-se, începu să culeagă flori de pe malul pâraului.

Fascinat, tânărul o privea.

„E fermecătoare! Simt că m-am și îndrăgostit de ea. Are un trup tras ca prin inel, mâini de prințesă și o grație nespusă în mișcări. Și pe deasupra șireată ca toate normandele. A ghicit imediat unde vreau să ajung. Dar ținta trebuie să mi-o ating. Cum? Odată ajunsă la Paris, o voi pierde. A! O idee!“

Henrieta terminase de cules și-și reluase plimbarea. Ducea buchetul de flori în mână și părea că nu bagă în seamă prezența marchizului.

— Domnișoară, zise el deodată, e cu neputință ca cineva care vă întâlnește să nu vă fie îndatorat. Mă gândesc că, odată ajunse la Paris, vă veți simți stingherite în larma marelui oraș, cu atât mai mult cu cât nu aveți pe nimeni să vă dea o mână de ajutor.

Henrieta nu-i răspunse. Mergea privindu-și florile din mână. Tânărul nu se descurajă și cu o voce dulceagă continuă:

— M-am gândit să vă fiu de folos punându-vă la dispoziție valetul meu, o persoană de încredere. Un băiat de ispravă, care va avea grijă de bagajele dumneavoastră, vă va găsi o trăsură, însoțindu-vă până la rubedeniile dumneavoastră.

Tânăra fată își dădu seama că nu mai putea să nu răspundă, găsind în același timp și un mijloc de a curma discuția.

— Vă sunt foarte îndatorată, domnule, pentru grija pe care mi-o purtați, dar eu și sora mea nu vom fi expuse neplăcerilor de care vă temeți, pentru că la sosirea diligenței ne va aștepta soțul doamnei despre care v-am vorbit.

— Atunci sunt liniștit și nu pot decât să vă urez petrecere frumoasă în minunatul Paris, sperând că voi mai avea prilejul să vă întâlnesc.

Urcaseră dealul până sus și surugiul diligenței striga din toate puterile:

— Urcăți în diligență, domnilor călători!

— Domnișoară, mi-ați dat mâna la coborâre, sper că nu veți refuza să mi-o dați și la urcare.

Dar Henrieta își trase mâna pe care el o căuta, încercând s-o ducă la buze; fără un cuvânt, urcă sprintenă în diligență, închise ușa și trase perdeluța.

„Aha!” își zise marchizul, înciudat! „Fugi de mine, sălbăticiune! Găsesc eu mijloace să te împlânzesc! Vei vedea!”

Apropiindu-se de trăsură sa, porunci lui Lafleur să urce lângă el.

— Am să-ți spun ceva, îi zise acestuia. Iar tu, vizitiu, gonește cât poți și vei fi mulțumit!

Și, în timp ce diligența își urma drumul domol, berlina marchizului de Presles porni ca vântul, dispărând într-un nor de praf.

Auzind invitația-poruncă a stăpânului său, Lafleur stătu mai întâi pe gânduri. Dar, întâlnind privirea marchizului, urcă în trăsură și se ghemui într-un colț. Tânărul marchiz, fără să piardă nicio clipă, începu direct:

— Lafleur, dacă te-am poftit aici, alături de mine...

— Cât e de bun domnul marchiz...

— Gura, ticălosule! Faptul că te afli aici, lângă mine, înseamnă că peste zece minute te voi ridica la rangul de confident.

Lafleur rămase năucit și făcu o plecăciune caraghioasă.

— Cred că m-ai văzut adineauri, nu?

— Da, am avut cinstea, domnule marchiz.

— Ai văzut cu cine am stat de vorbă?

— Trebuie să mărturisesc că, împins de curiozitate...

— Dacă va fi nevoie, îți vei aminti figura persoanei cu pricina?

— Cât se poate de bine, domnule marchiz. E brunetă, cu ochii mari, catifelați, fața albă, talia mlădioasă și niște mâini... ce să zic!

— Dar te-ai uitat cu destulă luare-aminte, ticălosule!

— E drept. Dar am făcut-o pentru stăpânul meu.

— Atunci știi despre ce este vorba?

Lafleur zâmbi viclean.

— Ai să fii în stare să-i dai de urmă, banditul?

— O găsesc eu și dintr-o mie dacă poruncește domnul marchiz.

— Ei bine, măgarule, îți poruncesc!

Pe buzele servitorului înflori din nou un surâs viclean.

— Dacă-mi poruncește stăpânul meu, n-am încotro, îngăduiți-mi însă să întreb de nume.

— De unde vrei să-l știu?

— Carevasăzică nu știm numele... bun! Dar poate știe domnul marchiz unde merge duduia?

— La Paris, asta e tot ce pot să-ți spun! Dar îți mărturisesc că mi s-au aprins călcâiele după ea și că doresc să fie...

— A domnului marchiz, nu?

— Pentru început, da. După ce mă voi sătura de ea, o s-o las pe seama prietenilor, să se certe cât or pofti pentru ea. Să facă tot ce știu, de Mally, D'Estrées, ba poate chiar și Roger de Vaudrey... I-ai trimis invitația mea cavalerului de Vaudrey?

— Firește, domnule marchiz, chiar eu i-am înmănat-o lui Picard, valetul domnului cavaler.

— Foarte bine, Lafleur. Țin să-l minunez pe scumpul meu prieten cu aventura mea originală, de care fără îndoială vor pomeni și gazetele.

— Firește, domnule marchiz.

— Așadar, mizerabilule, te însărcinez cu vânatul păsăruicii și când o vei înhăța s-o aduci frumușel stăpânului tău. Acum te poți întoarce la locul tău de lacheu, rolul de confident s-a sfârșit.

Lafleur însă nu se clinti.

— Ei, ce mai stai? se răsti marchizul.

— Vedeți, domnule marchiz...

— A, da, răsplata! Ei bine, dacă izbutești în misiunea ta, punga din buzunarul meu va trece într-al tău. Dacă dai greș, îți sfărâm oasele cu bastonul meu chinezesc.

— Sunt recunoscător domnului marchiz pentru bunăvoință. Și, schimbând vorba, Lafleur continuă: A pus domnul marchiz unele întrebări noului său idol?

— Am schimbat puține vorbe cu frumoasa provincială. S-a purtat cam rece cu mine. De altfel, nu-mi pasă cine este și dacă țin s-o am e numai pentru că e tânără și frumoasă. Pot doar să-ți comunic că va fi așteptată la sosire.

— De către cine? Întrebă Lafleur.

— De o rubedenie, vreun nătărău bătrân, fără îndoială.

— Ca informație, îmi e de-ajuns.

— Dar ce-ți mai trebuie?

— Momeala cu care să prind păsărica.

Tânărul zâmbi și scoțând punga i-o azvârli lui Lafleur:

— Ține, ticălosule!

— Mulțumesc, domnule marchiz. Cu momeala asta voi izbuti, fără îndoială, să-l aduc pe sticlete în colivia în care domnul marchiz se pricepe atât de bine să îmblânzească duduile de la Operă.

— Da, da! făcu marchizul, frecându-și mâinile de bucurie. Vreau ca în seara asta, la pavilionul meu de la Bel-Air, Mally, d'Estrées și ceilalți să plesnească de gelozie.

Lafleur păru încântat.

— Îl rog pe domnul marchiz să binevoiască a-mi îngădui să poruncesc vizitiului să îndemne caii – trebuie să ne grăbim.

— Da, da! Să-i îndemne până n-o mai putea!

În clipa următoare, trăsura alerga vijelios.

— Ce rost are goana asta nebună? Întrebă tânărul marchiz.

— Are rost. Diligența pe care am lăsat-o în urmă se oprește, când ajunge la Paris, pe cheiul Augustin, în colțul străzii Dauphine, aproape de Pont-Neuf.

— Ei, și?

— Acolo va descinde frumoasa străină care s-a bucurat de cinstea de a fi luată în seamă de domnul marchiz.

— Tot nu pricep.

— Domnul marchiz va pricepe că trebuie să ajung cât mai repede la Pont-Neuf ca să-mi iau din vreme măsurile în vederea răpirii.

— Bine, Lafleur.

— Domnul marchiz se poate bizui pe mine. Diligența din Evreux va ajunge la destinație peste două ore. Peste trei ceasuri voi avea plăcerea să vă aduc vânatul.

Spunând acestea, Lafleur deschise ușa berlinei și, reluându-și locul în spate, începu să-și spună în sinea lui:

„Așadar, e vorba să mai câștig o a doua pungă plină cu monede ce au pe ele întipărit chipul lui Ludovic sau să-mi aud mădulele trosnind sub bastonul de fildeș al nobilului meu stăpân care, pe zi ce trece, îi face tot mai mult de rușine pe iluștrii lui strămoși. Fără îndoială că nu prea e treabă cinstită s-o aduc pe duduia aceea, care vine din provincie, în pavilionul de la Bei-Air, unde se fac chefuri cu balerine de la Operă și unde prietenii domnului marchiz, ca gentilomi adevărați ce sunt, se îmbată ca porcii și se dedau la orgii nemaipomenite. Trebuie să mărturisesc că mi-e scârbă, dar n-am încotro: în calitate de servitor plătit la vreme și cinstit, trebuie să îndeplinesc conștiincios poruncile ticălosului meu stăpân.”

Lafleur era cât se poate de sincer în felul lui de a gândi. Lipsit cu desăvârșire de simț moral, era în el un amestec de sensibilitate și perversitate inconștiente, la care se adăuga lăcomia de câștig. Individul era îndrăgostit de o țărancă, o verișoară de a lui pe care o supraveghea cu multă grijă și de dragul căreia strângea banii câștigați în slujba marchizului de Presles, idealul vieții sale fiind să se însoare cu această femeie. Făgăduindu-i stăpânului că-i va aduce plocon vânatul, nimeni nu-l putea împiedica de la îndeplinirea ticăloșiei.

Inteligența lui Lafleur nu era de disprețuit atunci când era vorba de chestiuni delicate. Gândind cum gândea despre stăpânul său, nu renunța nicidecum să-și facă planul operațiunilor:

„Duduia va fi așteptată de un domn din familie! Bun! Deci cea dintâi sarcină este să-l identific pe acest personaj. După aceea va trebui să fac în așa fel ca dumealui să nu fie de față la sosirea diligenței, iar eu să

mă prezint domnișoarei în locul lui. Bun! Dacă puicuța se va împotrivi, descoperind manevra mea, voi fi nevoit să-mi înăbuș orice sentiment de milă și să mă folosesc de anumite mijloace.”

Și secătura scoase din buzunar o sticluță de cristal pe care o privi în zare.

— Ei drăcie! Nu mai e decât pentru trei „toane” ale nesățiosului meu stăpân! Trebuie reîmprospătată provizia.

În clipa aceea, berlina intră în Paris pe una din porțile marelui oraș.

Peste o jumătate de oră, valetul coborî în colțul străzii Dauphine, iar trăsura marchizului porni către pavilionul de la Bel-Air.

Ajuns pe „câmpul de operațiuni”, Lafleur se așeză pe parapetul de la Pont-Neuf ca să pună la punct ultimele detalii. Din punga pe care i-o dăduse marchizul scoase trei monede de aur.

— Astea sunt pentru oamenii mei, murmură el, vârându-le în buzunarul de la vestă. Nu trebuie să vadă mai mult, ar face mofturi derbedeii. Nu-mi rămâne decât să dau de ei acum. Numai de nu i-or fi executat de când i-am văzut eu ultima oară.

Se dădu jos de pe parapet și se îndreptă către cârciuma din colțul străzii Conti.

— Dacă indivizii mei sunt în viață, sunt ori la pușcărie, ori la cârciumă.

Localul cu pricina era unul din acele stabilimente deocheate în care tinerii fără căpătâi, feciori de bani gata, chefuiau bând vin alb de Auxerre și mâncând stridii. Pentru ei, patronul pusese mese sub frunzișul

unor copaci bătrâni. Clienții obișnuiți ai tavernei se mulțumeau cu o odaie înnegrită de fum în care scaunele erau prinse cu lanțuri de mesele masive, precauție necesară pentru eventualitatea unor discuții care puteau degenera în „tiruri” executate cu ce le cădea sub mână. Lafleur aruncă o privire din prag și-i recunosc pe cei căutați. Porni repede spre masa lor și se așează lângă ei. Convorbirea fu scurtă; cu astfel de oameni nu e greu să te înțelegi. Lafleur îi părăsi după ce le dăduse îndrumările necesare.

— Merg de minune! murmură el vesel. Cei „doi candidați la spânzurătoare” mă vor aștepta lângă trăsură... Dar trebuie să mă asigur că trăsura nu e angajată în vreo „operațiune”.

Stăpânul trăsorii locuia la câteva sute de metri mai încolo, prin preajma halelor. Uitându-se la ceas, Lafleur își zise:

— Am timp berechet! O oră întreagă.

Și porni repede, înghiontind trecătorii, fără să se sinchisească de înjurăturile lor. Peste câteva minute ajunse la proprietarul trăsorii.

— E rost de o plimbare de plăcere? întrebă omul. Tocmai eram în căutare de ceva, căci de trei zile cășorii mei se cam odihnesc. Ce fac cuconașii cu blazon? Nu mai răpesc păsările?

— Răbdare, iubitule! zise Lafleur, vârându-i în mână două monede de aur.

— Când începem operațiunea? întrebă celălalt.

— Peste o jumătate de oră.

— Unde?

— În față la Coeur-Volant.

— Suntem înțelegi. Va fi ceva cu năbădăi? Ultima oară mi-au spart un geam.

— Nu se va împotrivi, fii fără grijă.

Lafleur îl părăsi pe birjar și, pornind la drum, se opri în fața unei dughene pe firma căreia scria: „La haina poloneză”.

„Acum trebuie să-mi schimb îmbrăcămintea”, își zise el.

Telalul îl întâmpină cu nenumărate plecăciuni pe valetul nostru; îl cunoștea foarte bine.

— Mergem în societate astă-seară? întrebă el, țuguindu-și buzele.

— Nu, am nevoie de un costum vechi de burghez.

— Bogat?

— Cu o oarecare stare. Arată-mi ce ai mai de soi. Negustorul scoase la iveală câteva rânduri de haine. Lafleur găsi repede ce-i trebuia și, trecând în odăița vecină cu prăvălia, ieși de acolo transformat cu desăvârșire. În fața unei oglinzi, repetă scena pe care avea de gând s-o joace. Cu greu l-ar fi recunoscut Henrieta, chiar dacă l-ar fi zărit în timpul popasului. Satisfăcut de transformarea lui, Lafleur părăsi dugheana, îndreptându-se către Pont-Neuf.

Ca în toate zilele de sâmbătă, aici erau așteptate și astăzi diligențele din provincie. Vizitii se grăbeau să-și ocupe locurile pe chei cu trásurile lor, iar hamalii și comisionarii căutau un loc cât mai aproape de intrarea oficiului. Cerșetorii, numeroși ca muștele, stăteau risipiți pe marginea trotuarului sau de-a lungul cheiului; unii se luau după trecători. Printre aceștia putea fi văzută o babă mereu cu mâna întinsă.

— Ce noroc are asta! spuse un cocoșat bătrân către o altă cerșetoare așezată lângă el. Dacă ar pune deoparte tot ce-i pică, știu că și-ar umple ciorapul.

— Asta să pună deoparte? Și la cârciumă cine să se mai ducă? Și ce s-ar face scandalagiul ăla de fecior ai ei? Risipitor, că ar duce de răpă și un bancher.

— Dar de priceput, se pricepe în meseria ei. I se spune pe bună dreptate „vrăjitoarea“.

Baba despre care era vorba avea o față zbârcită, o frunte joasă și acoperită cu un păr des și cărunt prin care nu mai trecuse de mult pieptenele. Ochii-i erau mici, vicleni, nasul ascuțit și buzele roase de cei câțiva dinți strâmbi care-i ieșeau în afară. Avea spinarea încovoiată, mâinile lungi cu niște degete ca ghearele de maimuță și picioarele butucănoase vârate în niște ghete scâlciate. Îmbrăcată într-o închipuire de trențe soioase, cerșetoarea își făcea de ani de zile meseria prin cartierul Pont-Neuf. Când tovarășii de meserie pomeneau de noroc, le întorcea spatele și-și zicea în sine sa: „Ei, babă Frochard, n-ai pereche când e vorba să miști inimile ticăloșilor de burghezi“.

Un bărbat în vârstă tocmai ieșea din oficiul poștal; baba se grăbi să întindă mâna și, cu o voce plângăreață, îl imploră:

— Fă-ți pomană, boierule, cu o nenorocită care are șapte guri de hrănit!

— Du-te naibii!

— Dumnezeu să-ți dea sănătate, milostive domn! Și se depărtă strâmbându-se și încleștându-și pumnii. Bărbatul, la rândul lui, se uită la ceas și roti privirea în jur ca și cum ar fi așteptat pe cineva. Păru să-i găsească în cele din urmă, căci făcu un gest însoțit de o exclamație și grăbi pasul, înaintând către un tânăr elegant care cerceta cu privirea împrejurimile.

— Totul merge cât se poate de bine! îi spuse el.

— Lafleur! exclamă tânărul marchiz de Presles. Al dracului să fiu dacă te-aș fi recunoscut! Unde ai găsit hainele astea?

— Le-am luat cu chirie de la un telal. Am aerul unui om de treabă?

— Nu încape vorbă!

— Sper că sub înfățișarea asta să trezesc încrederea dudușelor.

— Ai făcut ceva până acum?

— N-am stat degeaba. În vreme ce onoratul meu stăpân se ducea acasă să-și schimbe hainele de călătorie, eu am pornit la treabă. Am închiriat o trăsură cu doi cai buni și un vizitiu priceput care așteaptă ordinele mele la câțiva pași de aici. Vizitiul a mai lucrat pentru domnul marchiz.

— Foarte bine, Lafleur! Nerăbdarea m-a făcut să vin încoace. Dacă nu vor avea încredere în tine și vor refuza să te urmeze?

— În cazul acesta, am eu acolo, pe chei, câțiva băieți minunați care s-ar arunca și în foc pentru mine.

— Admirabil! Dar, spune-mi, ce facem cu domnul acela care le așteaptă pe duduile noastre și pe care nu-l cunoaștem? N-ai întâlnit pe cineva despre care să presupui că ar fi el?

— Până acum nu. Cred însă că-l voi descoperi și mă însărcinez eu să-l leg la ochi. Bătălia e ca și câștigată, domnule marchiz, am luat toate măsurile. Și acum mi-aș permite un sfat.

— Ia s-aud!

— Să plecați acasă și să mă lăsați pe mine să lucrez.

— Când sosește diligența?

— În jurul orei opt. Treaba va merge cât se poate de bine pentru că va fi pe înserate.

— Ce lungă mi se pare așteptarea!

— Cred și eu! E vorba doar de o fată atât de frumoasă!

— Mi-am pierdut mințile după ea... Și dacă ar trebui să renunț...

— O, asta nu! Ar fi o rușine pentru dumneavoastră și pentru mine. Lafleur arată stăpânului un bărbat în

vârstă, cu înfățișare burgheză, care se plimba de câțva timp prin fața curții unde urma să oprească diligența.

— El să fie? întrebă marchizul.

— Cam așa arată! Tocmai se uită la ceas. Fără în-
doială că el e. Acum vă rog să plecați cât mai repe-
de și să vă bizuiți pe mine. Rămânând aici, s-ar putea
să compromiteți totul, pentru că „păsărica” v-ar putea
recunoaște.

— Bine, plec. O voi aștepta în pavilionul Bel-Air.
Dacă nu vii cu ea, să știi că te gonesc...

— Și dacă vin cu ea?

— Îți voi da tot ce poțestești. Și marchizul plecă însu-
fletit de cele mai trandafirii speranțe.

Lafleur nu se înșelase: bătrânul cu pricina era chiar
cel căutat. Doamna Martin din Evreux i le încredințase
pe cele două orfane, așa că venise acum să le aștepte
și să le conducă acasă la el. Soții Martin erau niște oa-
meni de treabă, pentru care timpul trecea destul de re-
pede. Ea se îndeletnicea cu gospodăria, iar el se ducea
să se plimbe sau să facă puțină politică la cafeneaua
„Petite Provence”, unde își bătea joc de noile curente.
Seara, însă, lucrurile mergeau mai greu, nu prea mai
aveau ce face. Ei! Dacă ar fi avut măcar o fată!...

Și iată că le veneau două... Plin de bucurie, bătrânul
Martin venise să aștepte diligența și, pentru că era încă
devreme, se plimba ca să-și omoare timpul. Lafleur,
care nu-l slăbea din ochi, îl imită și, trecând de câteva
ori pe lângă el, se hotărî să intre în vorbă:

— Probabil că așteptați ca și mine diligența din
Evreux?

— Da, domnule.

— Avem cam mult de așteptat pentru că nu va sosi
înainte de ora nouă.

— Credeți?

— Am întrebat la birou. O persoană care a sosit
mai înainte cu poștalionul spune că în apropiere de
Rambouillet s-a rupt o osie și că diligența va întârzia
vreo două ore.

— Sărmanele mele Henrieta și Luiza! Ce spaimă
trebuie să fi tras, mai cu seamă că Luiza e oarbă.

— Așteptați niște domnișoare?

— Da, două orfane de șaptesprezece-optsprezece
ani, despre care se spune că ar fi foarte frumoase.

— Dar cum, nu le cunoașteți?

— Nu le-am văzut încă până acum.

„Minunat!” își zise Lafleur.

— Mi-au fost recomandate de o vară a nevastei mele,
continuă bătrânul, și le aduc să locuiască la mine.

— Cred că domnișoarele vor fi mulțumite.

— Și nouă ne va face plăcere. Când trăiești din micile
tale economii, la etajul al treilea din strada Guénégaud,
singurel, numai cu nevasta.

— Sigur, nu e prea vesel.

— Așa e! Și diligența asta! Auzi dumneata, și eu ce
să fac două ore?...

— Tocmai mă întrebam și eu, zise Lafleur, prefăcân-
du-se plictisit.

— M-aș întoarce acasă.

— E tot ce vă mai rămâne de făcut.

— O fi pentru dumneata, nu însă și pentru mine. Să
îndur trăncănelile nevastă-mii. Mai bine casc gura pe
chei... sau mă duc să beau un vin.

— Bună idee! exclamă Lafleur. Nu vrei să jucăm un
pichet?

— Eu sunt nebun după jocul ăsta, dar nevastă-mea
nici nu vrea să audă.

— Ce-ar fi să intrăm în cafeneaua de alături? Are o
grădiniță cu boschete minunate.

— Le știu.

Propunerea îi surâse domnului Martin; totuși se mai codea.

— Cu dragă inimă, dar îndepărtându-mă...

— Fiți liniștit! Un mic bacșiș chelnerului și ne anunță când vine diligența.

— Da, sigur, trebuie! N-aș vrea cu niciun chip...

— Nici eu n-am poftă să scap diligența. Asigurarea aceasta învinse șovăiala domnului Martin. Era unul din acei oameni naivi și creduli care nu scapă prilejul să flecărească.

Lafleur ghicise omul din primelie clipe și râdea în sinea lui, sigur de izbândă. Luă cu îndrăzneală brațul noului său cunoscut. Bătrânul s-ar fi mirat poate de atâta intimitate, dar Lafleur nu-i dădu răgaz să-și vină în fire.

Ajunseră în fața cafenelei, dar bătrânul se codi din nou, asemeni unui școlar care e gata să facă o ștregărie și încearcă să se încredințeze că nu-l vede nimeni.

— Vă temeți că i-ar putea da prin gând doamnei Martin...

— Să mă urmărească!... Nu, ea mă așteaptă cu multă nerăbdare din două motive.

— Primul este ca să-și facă partida...

— Ai ghicit. Dar și pentru a le îmbrățișa pe cele două fete care vin din Evreux. Pentru că, vezi dumneata, ea adoră copiii. Dacă e pasionată după jocul de table, e numai din pricina plictiselii. Dacă ar fi fost mamă, scăpăm de multe din partidele cu care mă torturează zilnic.

— Am să vă despăgubesc cu câteva partide de pi-chet care, am înțeles bine, vă plac la nebunie.

Dar nici de data asta bătrânul nu se lăsă convins. Bătrâna Frochard se ivi și începu să se tânguie:

— Faceți-vă milă, conașilor!

Lafleur ridică mâna s-o gonească și-i zise aspru:

— Iar ai venit?

— Păi, nu mi-ai dat nimic adineauri.

— Eu nu dau niciodată nimic babelor.

Cuvântul o întărită pe hoască, și aceasta-l privi cu dușmănie. Dar își relua repede aerul de mironosiță și se întoarse către Martin cu acel zâmbet dulceag cu care izbutea să-i înșele pe oamenii slabi de înger.

Bătrânul scoase punga și-i întinse cerșetoarei un ban.

— Haideți să mergem! zise Lafleur. Dacă vreți să facem câteva partide, n-avem vreme de pierdut.

— Da, să mergem! încuviință Martin.

Pentru mai multă siguranță, Lafleur îl lăsă pe bătrân să treacă înainte și îi zise cerșetoarei:

— Haide, cară-te, babo!

— Babo!... murmură aceasta. Așa e când îmbătrânești, s-a dus cu negoțul, cu câștigul! Dacă-ăș avea eu o fetiță, s-o scot pe piață prin părțile astea, ce de mai parale aș face; în cârciuma asta vin bărbați de soi. Dar n-am fată! Bine ar fi fost să am una în locul ticălosului de Pierre! I-a intrat în cap să fie om cinstit, poftim. Și bătrâna se îndepărtă, mormăind: Nu mai e niciun câine. Mai dau eu pe aici când vine diligența.

Într-adevăr, trecătorii se răriseră. O singură femeie, care părea a fi o lucrătoare, se mai vedea pe acolo, pradă unei emoții foarte puternice. Se îndreptă către Pont-Neuf și înfățișarea ei îngrijorată trăda teama că ar putea fi urmărită. Se oprea, întorcea capul, apoi pornea înainte cu pas șovăitor. Ajunsă lângă parapet, privi valurile care se izbeau de picioarele lui și după câteva clipe se trase repede înapoi, parcă înfricoșată. Necunoscuta era o fată frumoasă și voinică, o adevărată pariziană de cartier. Înfațișarea ei dovedea o mare suferință. În privirea sălbatică a ochilor ei se citea groaza, deznădejdea și căința. Ce căuta o fată la ora aceea atât de târzie pe Pont-Neuf? Hotărâtă să sfârșească cu o viață

de rușine și remușcări, venise să se arunce în Sena. Dar, din pricină că nu se întunecase încă bine, renunță la planul ei. Se așeză pe o bancă în așteptarea nopții, când și-ar fi putut pune planul în aplicare fără riscul de a fi văzută de cineva care să-i sară în ajutor. Numele fetei era Mariana Vauthier. La vârsta de doisprezece ani, mătușa care o crescuse o dăduse ucenică la o croitoreasă unde, datorită sânguinței sale, ajunsese în scurt timp cea mai bună lucrătoare. Toți o prețuiau fiindcă era vrednică, cinstită și inimoasă. Dovada o dăduse cu prilejul morții unei colege, Madeleine Buchelin, în urma căreia rămăsese un copilăș. Mariana luă asupra ei grija creșterii orfanului. Se luase hotărârea ca toate lucrăturile să dea o mică parte din leafa lor, iar banii strânși în felul acesta să fie puși într-o pușculiță. Cea mai veche lucrătoare, care era și nepoata patroanei, primi rolul de casieră. Din suma adunată se lua numai atât cât trebuia pentru creșterea copilului, din rest adunându-se un mic capital pentru mai târziu. Dar să ne întoarcem la Mariana.

Era de o cuminenie desăvârșită, cum nu sunt multe fete de vârsta ei. La douăzeci de ani făcuse vânt multor pretendenți. Glumeață din fire, devenea serioasă ori de câte ori un bărbat îi făcea curte. Se pricepea să taie repede cheful unuia care întrecea măsura. Într-o zi, repezind un tânăr prea îndrăzneț, acesta îi strigă de la obraz: „Lasă că te vei îmblânzi tu cândva, sălbatico! O să-ți găsești nașul într-o zi!”

Din păcate, profeția se adeveri destul de repede. Câțiva tineri pe care îi îndepărtase hotărârea să se răzbune.

Într-o seară, simțindu-se urmărită, Mariana iuți pasul, dar la un colț de stradă se pomeni înconjurată de o bandă întreagă. Începu să strige. Țipetele ei fură auzite de un tânăr care, alergând într-acolo, exclamă:

— Ah, dar asta e frumoasa Mariana!

Fata fu foarte bucuroasă auzind că tânărul o cunoaște și se socoti salvată. În aceeași clipă, ocrotitorul ei adăugă:

— Dacă se atinge cineva de un fir de păr al domnișoarei, îi sucesc gâtul!

Agresorii, întărâtați, replicară:

— Încearcă, dacă poțtești! Că doar n-om fi de lut.

— Hai! Să vedem care pe care! spuse străinul și ridică bastonul.

Lovind în dreapta și în stânga cu repeziciune, în câteva minute banda fu pusă pe fugă. Apoi se întoarse către Mariana și-i zise:

— Ești liberă, domnișoară.

Fata observă că salvatorul ei era rănit la frunte.

— Sunteți rănit, domnule!

— Nu-i nimic! O simplă zgârietură. Se vindecă repede. Grăbește-te spre casă și n-avea nicio teamă, te urmez de la distanță!

Mariana făcu întocmai și când ajunse în poarta casei se întoarse către binefăcătorul ei și-i spuse:

— Mi-ați făcut un mare serviciu, domnule, și nu știu cum mi-aș putea arăta recunoștința.

El nu-i răspunse, dar o privi atât de stăruitor încât ea se făcu roșie ca para focului. Simți că-i vine greu să se despartă de binefăcătorul ei și, dorind să-l rețină, îi zise:

— Sunteți rănit mai serios decât vreți să mărturișiți.

— Nu pot decât să fiu bucuros că îmi voi aminti vreme îndelungată de fericirea de a-ți fi putut fi de folos.

Mariana se simți cu totul învinsă. Cuvintele străinului îi merșeră la inimă și rămase locului, urmărindu-l cu privirea până când îl văzu dispărând după colțul străzii. Se îndrăgostise.

Întâmplarea făcu să-l mai întâlnească pe tânărul cu pricina, care se numea Jacques Frochard, și între ei se stabili o legătură strânsă. Încercându-se în făgăduielile lui, îi cedă și se simți fericită. Dar dezamăgirea nu întârzie să apară. Biata fată se înșelase în privința iubitelui ei. Acesta lucrase cu multă dibăcie ca să-și atingă ținta. Frochard era un om căruia nu-i plăcea munca și frecventa un cerc de prieteni din care niciunul nu era de soi.

Mariana era, însă, încredințată că-l va aduce pe calea cea bună și începu să muncească mai mult ca să-i poată oferi un interior plăcut și o viață cât de cât îmbelșugată. Dar tânărul rămânea același și Mariana nu se putea hotărî cu inima ușoară să pună capăt legăturii cu el. Ajunsese să se supună orbește, cum se întâmplă cu toate femeile îndrăgostite. La sfârșitul săptămânii îi aducea plocon toată leafa, iar el nu se rușina să trăiască de pe urma bieteii femeii, a mamei lui care era cerșetoare și chiar a fratelui său care era toțilar.

Dar vremurile se schimbă, de lucru se găsea tot mai greu și chiar cele mai bune lucrătoare stăteau uneori cu brațele încrucișate. Jacques însă nu voia să audă de asta și pretindea să i se dea suma pe care obișnuia s-o primească săptămânal.

Într-o dimineață, îi zise ritos Marianeii:

— Măine e sâmbătă și-mi trebuie banii!

— Dar știi prea bine că nu am de unde. Poate săptămâna viitoare...

— Nu vreau să aud de nicio săptămână viitoare! Dacă mâine nu vii cu banii, totul între noi s-a terminat, sunt destule fete drăguțe care s-ar simți fericite să-mi dea.

— Ai avea inima să-mi faci una ca asta?

— Vezi vedea! Te-am avertizat! Și pleacă, lăsând-o pe Mariana pradă deznădejdi.

La atelier, în timp ce fetele celelalte glumeau și erau vesele, ea era chinată de ideea banilor pe care nu avea de unde să-i găsească. Amenințarea lui Jacques o înspăimânta. Dacă ar fi părăsit-o, ar fi murit de inimă rea. Ziua de lucru se sfârșise și fetele pleaseră. Ea însă rămase acolo, copleșită de o tristețe fără margini. În ochi nu avea decât imaginea lui Jacques în brațele altei femei. Îi veni ideea să se ducă la patroană să-i ceară niște bani sub pretextul că trebuia să-și ajute o mătușă bolnavă. Dar când bătu la ușa patroanei, i se răspunse că nu era acasă. Ultima nădejde se spulberase.

După câteva clipe de năuceală, luă hotărârea s-o aștepte în atelier până se va întoarce. Așteptând, clipele de curaj alternau cu clipele de deznădejde. Dar gândul că ar putea fi părăsită o făcu să se simtă în stare de orice numai să găsească banii. Aproape fără să-și dea seama, se îndreptă către ușa care dădea în salonul doamnei Poidevin. O deschise încet și se strecură înăuntru ca o hoată. Cu inima cât puricele, făcu doi, trei pași, apoi se opri. Vru să fugă, dar o putere de neînvins o ținea pe loc. Dacă Jacques s-a plictisit așteptând-o?

Numai acest gând o făcu să se îndrepte către un dulap pe care-l deschise și unde văzu pușculița cu banii strânși pentru orfan. Amețită, o luă și, fiind prea mare pentru a o putea ascunde undeva, o sparse pe loc și adună repede cele câteva monede de argint care se împrăștiară pe jos...

În ușă se întâlnește cu servitoarea, iar pe scară se pomenește față în față cu patroana. Ajunsă în stradă, auzi de la o fereastră glasul doamnei Poidevin:

— Prindeți hoata! Prindeți hoata!

Nenorocita o rupse la fugă, dar gardienii se luară după ea și toată lumea începu să strige:

— Prindeți hoata! Prindeți hoata!

Ea însă alerga cât o țineau picioarele. La o cotitură se ascunse într-un gang, sperând că-i vor pierde urma. Când totul se liniști, ieși în stradă și începu din nou să alerge. Ajunse acasă cu sufletul la gură și-i dădu banii lui Jacques.

— Bine c-ai venit! Tocmai mă pregăteam să plec. Și fără s-o întrebe de unde căpătase banii, continuă: Să vii după mine, am de gând să trag un chef cu prietenii.

Pentru asta furase ea banii? La un asemenea gând i se tăiară picioarele. Abia acum realizează ce năpastă se abătuse asupra ei. Curajul îi reveni ca prin minune și răspunse foarte hotărâtă:

— Nu vin!

Jacques o învălui cu una din acele priviri care-o făceau de obicei să i se supună orbește. Apucând-o de mână, se răsti la ea:

— Ai să vii pentru că vreau eu! Și ieșind, o lăsă pe biata Mariana pradă unei disperări nemărginite. Copleșită de durere și rușine, hotărî să-și caute scăparea în moarte.

10

Localul în care intrară Lafleur și Martin era plin de lume.

— Aici e cum nu se poate mai bine! zise valetul, luând loc la o masă alături de invitatul său.

Lafleur ceru chelnerului un joc de pichet, iar bătrânul o sticlă de vin vechi. Chelnerul se întoarse curând cu jocul de cărți și cu o sticlă prăfuită. Turnă două pahare, vru să ia sticla înapoi, dar Lafleur îl opri:

— Las-o aici! Dacă este bun, mai turnăm câte un pahărel.

Domnul Martin plescăi din limbă, ceea ce-l făcu pe Lafleur să-și dea seama că noua sa cunoștință era mare amator nu numai de pichet, ci și de vin vechi.

— Ce-ar fi să ciocnim un pahar înainte de a începe partida? zise valetul cu viclenie.

Bătrânul sorbi încetitor, apoi dădu tot paharul pe gât.

— E bun, nu? întrebă Lafleur. Oprim toată sticla și jucăm pe ea.

— Până la o sută cincizeci! spuse celălalt.

Valetul marchizului era incredințat că o sticlă era de ajuns să-și doboare adversarul. Începură jocul și, până să așeze cărțile, Lafleur mai turnă două pahare bătrânului. Primul joc îl pierdu Lafleur și între timp se goli și sticla. Bătrânul, peste măsură de vesel, mai comandă și o a doua, zicând:

— Trebuie să-ți acord revanșa!

Lafleur își dădu seama că peste puțin timp bătrânul va fi beat turtă și planul său se desfășura de minune. Martin câștigă pentru a doua oară, iar la chip era din ce în ce mai roșu.

— Dacă mai e timp, mai jucăm o partidă, zise el.

— Fii fără grijă, mai e destul până la sosirea diligenței, îi răspunse valetul. Și, arătând bătrânului ceasornicul, mai comandă o sticlă.

Lafleur era peste măsură de surprins, căci, deși începuseră și a treia sticlă, bătrânul nu era decât foarte puțin cherchelit. Când se goli și a treia sticlă, bătrânul o ceru și pe a patra. Lafleur era cu totul năucit. Tulburarea sa atrase atenția celui alt, care-l întrebă:

— Nu-ți e bine?

— N-am nimic.

— Se vede că nu ești deprins să bei prea mult. Vinișorul ăsta e foarte primejdios când nu ești învățat cu el. Eu însă sunt băutor, nu glumă!

— În cazul ăsta, vom mai bea una înainte de plecare, așa, la botul calului. Și comandă chelnerului încă o sticlă.

Lafleur se minuna în gura mare, ceea ce-l făcu pe bătrân să râdă și să zică:

— Eu sunt în stare să beau încă o dată pe atât. Am făcut avere de pe urma alcoolului și niciun cârciumar nu se putea măsura cu mine.

Lafleur își dădu seama că se prinsese în cursă. Trebuia găsit alt mijloc și-și aduse aminte de narcoticul din sticluță, destinat fetei ce urma să fie răpită.

În clipa aceea se stârni mișcare în local, mesele se goliră și clienții se îndreptară spre ieșire.

— O fi sosit diligența! zise Martin, dând să se ridice.

— Aș! făcu Lafleur, reținându-l. Mai sunt cel puțin trei sferturi de oră. Mă duc să-i spun patronului să ne dea de veste când sosește diligența.

Se îndreptă către teighele și, uitându-se pe fereastră, văzu, într-adevăr, că diligența sosisese.

„Nu mai e nicio clipă de pierdut! Trebuie să recurg la mijloace extreme.” Întorcându-se la masă, văzu că bătrânul umpluse din nou paharele.

— N-ai stat degeaba! Hai să mai facem o sută de puncte.

— Bine! încuviință bătrânul. Dar după aceea ieșim puțin la aer.

Luând cărțile să le amestece, Lafleur scăpă jumătate dintre ele.

— Parc-aș avea mâna de lut! Nu te obosi, domnule, lasă că le ridic eu.

Dar Martin se și aplecase și, greoi cum era, adună cărțile.

Cu iuțeala fulgerului, ticălosul scoase sticluța din buzunar și turnă puțin din conținut în paharul bătrânului.

Acesta tocmai se ridica, răsuflând din greu.

— Drace, nu e prea lesne să te apleci.

— Hai să mai bem un păhărel, asta te va înviora, spuse ticălosul, golindu-și paharul.

Bătrânul și-l bău și el pe al lui dintr-o sorbitură. Pentru ca narcoticul să-și facă efectul, trebuia prelungit jocul. Martin începu să amestece cărțile, încetișor, apoi le puse pe masă și tăie. Le împărți cu mișcări și mai încete și, greșind numărătoarea, fu nevoit să le mai amestece o dată.

— Nu cumva vă e somn? întrebă Lafleur.

— Nu, dar îmi simt capul greu. Am stat prea mult în aerul ăsta închis.

Începură să joace, dar bătrânul abia dacă mai era în stare să miște mâinile. Când să socotească punctele, capul îi căzu greu pe masă.

— S-a făcut! murmură Lafleur.

Se ridică și, aplecând urechea, îl auzi pe Martin sfoarăind în lege. Chemă chelnerul, plăti, îi dădu un bacșiș gras pe deasupra și-i porunci:

— Nu-l trezești pe prietenul meu până nu mă întorc. Așa obișnuiește el să doarmă.

— Am înțeles! spuse omul, în timp ce valetul ieșea.

Ajuns afară, Lafleur începu să alerge către Pont-Neuf.

— Totul a mers strună! murmură el. Să vedem acum dacă trăsura e la locul convenit și oamenii mei la posturile lor. Bătrânul nu se va deștepta înainte de două ore și în vremea asta frumoasa porumbiță va fi ajuns în pavilionul domnului marchiz.

Piața era plină de lume. Nu lipsea nici cerșetoarea Frochard în urma căreia venea un tocilar.

— Ascuțim cuțite, bricege! striga acesta.

— Slavă Domnului c-a sosit! Își zise cerșetoarea în sinea ei. Dacă Jacques, îngerașul meu, ar fi venit înaintea lui, i-ar fi muiat oasele. Și, uitându-se la tocilar cu un fel de milă și dispreț, continuă monologul: Ce meserie și-a mai ales! Tocilar! E galben și slăbănog și, pe deasupra, mai e și șchiop. Și în loc să se folosească de aceste daruri ca să cerșească, dumnealui s-a apucat de muncă. Dacă ar întinde mâna, ar câștiga de trei ori mai mult, leneșul!

— Leneș! repetă tocilarul care, apropiindu-se, auzise cuvântul de la urmă. Cred că nu despre mine vorbești! Muncesc cât pot și de azi-dimineață n-am pus în gură decât o bucată de pâine.

— Să-ți fie rușine! strigă bătrâna.

— Numai vorbe de astea îmi arunci! Nu-ți place meseria mea! Dar decât să mi-o schimb cu aceea la care mă îndemni tu, mai bine m-aș arunca în Sena.

— Nu ești bun de nimic! Ți-o spun eu!

— Încetează, mamă, cu vorbele astea, știi cât mă dor. Când eram copil și mă duceai de mână, repetam fără să înțeleg vorbele învățate de la tine de pe urma căroră căpătăm pomană. Mai târziu, m-ai îndemnat să mă apuc singur de cerșit, sperând că astfel ne vom dubla câștigul. Când am rămas singur pentru prima oară, am pornit la întâmplare și m-am oprit în piața asta... M-am lăsat în genunchi și am încercat să cerșesc, dar cuvintele nu-mi ieșeau din gură.

— Pentru că ai fost un idiot!

— Iar când a trebuit să întind mâna, m-a durut și mi-a fost rușine.

— Bietul de tine! zise bătrâna cu dispreț. Dar tot aduceai ceva gologani mamei tale.

— Mi-era frică de bătaie... Acum, că sunt om în toată firea, mai curând aș muri decât să întind mâna după cerșit.

— Om fără inimă! Îți lași mama să se zbată în mizerie!

— Cerșetoria ta e bănoasă și nici curajul nu-ți lipsește.

— Dar nu numai eu trebuie să trăiesc!

— Așa e, mai e și Jacques! El nu e nici infirm, nici slăbănog, dar tu-l ții ca să trândăvească.

— Taci din gură! Jacques e un băiat frumos și plin de curaj! Nu se teme de nimeni și de nimic.

— Într-adevăr! Numai de muncă se teme.

— Ei, ce vorbești! Să-ți spună tăbăcarul, vecinul nostru, cum muncește Jacques... când vrea să muncească.

— Da, o zi, două și restul prin cârciumi.

— E treaba lui! Nu te amesteca tu!

— Să nu mă amestec! Dar de ce-mi ceri în fiecare sâmbătă toată agoniseala ca s-o bea el cu haimanalele?

Bătrâna se oțărî rău de tot. Ridică pumnul amenințător și strigă:

— Ticălosule! Nu ești bun decât să fii „om de treabă”. Și eu pe de-alde ăștia nu-i înghit!

Trecură câțiva oameni și bătrâna își luă mutra profesională, începând să se tânguiască:

— Aveți milă de o biată mamă cu doi copilași!

Un bătrân îi dădu câțiva gologani și o doamnă trimise fetița pe care o însoțea să-i dea și din partea ei ceva.

— Dumnezeu să vă aibă în pază! zise bătrâna, făcându-și semnul crucii.

Tocilarului i se strânse inima și, lăsându-și jos uneltele, se așeză pe o bancă. Nu stătu prea mult pentru că cerșetoria mamei sale îl dezgusta. Se ridică, își luă

tocila în spinare și, când dădu să plece, o auzi pe bătrână strigând:

— Încotro, leneșule? Și-i arată un grup de oameni beți care se apropiau cântând. Apoi, prinzându-l pe Pierre de mână îi spuse: Uite-l pe Jacques al meu! Îl vezi?

Într-adevăr, în fruntea grupului care se apropia se afla Jacques Frochard.

— Ei, tocilarule, mai adăugă ea, golește-ți repede buzunarele, altfel va fi vai de spinarea ta!

Când ceata ajunsese în fața cârciumii, Jacques strigă tovarășilor săi:

— Stați! Rupeți rândurile și intrați în cârciumă. Astăzi plătesc eu.

Bătrâna rămase cu gura căscată și, trăgându-l deoparte pe fiu-său, întrebă:

— Plătești pentru toată banda asta? Ai găsit vreo comoară?

— Nu eu, Mariana!

— Mariana? Cine-i asta?

— O fată care mă interesează. Ai s-o vezi, va veni și ea.

— Ești la fel ca bietul taică-tău! Nimeni nu i se putea împotrivi.

— Vorba proverbului, mamă: *ce naște din pisică șoareci mănâncă...* Ei, schilodule, fă-te încoa! Azi e sâmbătă și trebuie să facem socotelile.

Dar tocilarul nu se clinti, adânc rănit de porecla pe care fratele lui i-o arunca mereu în față, cu atât mai mult cu cât ticălosul chefuia cu banii pe care el îi câștiga cu atâta trudă.

— Rușine! strigă el, scos din fire. Noi muncim și tu benchetuiești pe banii noștri. Ești un...

Nu-și termină vorba, că Jacques se și repezi la el cu pumnii, strigându-i:

— Faci pe moralistul! Vezi că te iau de gât acuși...

— Mare vitejie! Ridici pumnii la mine pentru că te știi mai puternic.

— Ești un prost! Dac-ai fi ca mine, ai face și tu la fel.

— Nu, pentru că e o mârșăvie.

— Lasă vorba și dă banii!

Cerșetoarea interveni:

— Hai! Fă ce-ți zice, dobitocule! Tu nu ești făcut să poruncești, ci să te supui!

— Așa e, mamă! Poftim câștigul meu din săptămâna asta!

— Cam puțin! zise bătrâna. Două lire și jumătate.

— Asta-i tot? se strâmbă Jacques! Ce-ai făcut toată săptămâna?

— Am muncit cât am putut, sunt rupt de oboseală.

— Ți-ai ales o meserie proastă.

— De când mă căznesc să-l fac să priceapă! adăugă bătrâna.

— Trebuie să te învăț alta, îl zeflemisi Jacques.

— Să mă ferească Dumnezeu!

Cerșetoarea îl luă de braț pe ticălos și-i spuse:

— Eu ți-am adunat trei lire și jumătate, frumosul meu!

— Stau bine cu banii astăzi! exclamă Jacques, vesel. Haide, vă invit și pe voi la un pahar!

Pierre refuză, pretextând că trebuie să se ducă la niște clienți, iar bătrâna și Jacques intrară în cârciumă.

12

Între timp, diligența sosise din Normandia și, oprind în fața oficiului, stârni tot vacarmul obișnuit în asemenea împrejurări.

După plecarea lui Lafleur, cârciuma se goli încetul cu încetul. Bătrânul Martin continuă să doarmă netulburat, iar chelnerul, instruit de vaiet, nici nu se sinchisi de el.

Zece minute după sosirea diligenței, nu mai rămăseseră în fața oficiului decât două fete care păreau să aștepte pe cineva.

— De ce-o fi întârziat domnul Martin? întrebă una dintre ele.

— Cine știe, Luiza! Să avem răbdare! Timpul pare mai lung când aștepți.

Sărmana oarbă nu avea de unde să știe că piața se golise de călători, că plecaseră până și hamalii. Dacă ar fi putut vedea, și-ar fi dat seama de ce i se strângea inima și de ce se simțea înfricoșată de orașul necunoscut.

Ca și cum ar fi ghicit ce se petrece în sufletul surorii sale, Henrieta îi zise:

— Hai să mergem la banca aceea din apropiere și să ne așezăm puțin. Îl vom aștepta acolo pe domnul Martin care va veni cu siguranță. Ți-e teamă?

— Nu... însă... dacă domnul Martin nu va veni?

— Vai, Luiza, cum îți dă în gând așa ceva? Orice s-ar întâmpla, eu sunt lângă tine!

— Și nu cunoaștem nici măcar adresa domnului Martin.

— S-au gândit că nu e nevoie să ne-o dea, din moment ce urma să ne aștepte la sosire. Apoi schimbă vorba: Ce minunat e Parisul! Ce oraș mare!

— Ce fericită ești tu că poți vedea totul! Spune-mi și mie ce vezi... de pildă: spune-mi unde ne găsim acum.

— În apropierea unul pod măreț, în mijlocul căruia se află un monument.

— Aha, știu, e vorba de Pont-Neuf și de statuia lui Henric al IV-lea. Se zăresc, probabil, de aici turlile Catedralei Notre-Dame.

— Ai dreptate, le zăresc. Ce înalte sunt!

— La Notre-Dame m-a găsit tatăl tău! Fără el, de mult aș fi fost moartă și poate că ar fi fost mult mai bine decât așa oarbă cum sunt.

— Luiza, taci, te rog! Am plecat atât de vesele din Evreux, de ce ne-am amări acum? Parisul va reda frumoșilor tăi ochi întreaga strălucire de altădată.

— Să te audă Dumnezeu! Și domnul Martin care nu mai vine...

Henrieta începuse și ea să se îngrijoreze.

— Mă duc la birou să întreb dacă nu s-a interesat cineva de noi.

Cele două fete se ridicară și intrară în birou. În clipa aceea Lafleur, care stătuse ascuns, trecu în grabă prin fața biroului, aruncă o privire înăuntru și se îndreptă către un bărbat care stătea și el ascuns pe acolo.

— Lafleur, cu toate că m-ai sfătuit să nu vin, vezi, nu m-am putut abține.

— N-ați făcut bine, domnule marchiz, s-ar putea să vă zărească și să vă recunoască.

— Ai dreptate, Lafleur, dar sunt atât de nerăbdător... Ești sigur de reușită?

— Sută la sută, domnule marchiz.

— Vezi să nu te înșeli asupra persoanei: e aceea mai înaltă!

— Fiți fără grijă, dar acum vă rog să plecați! Vor ieși din birou și e momentul potrivit.

— Bine, plec! Nu uita, fericirea mea e în mâinile tale, Lafleur!

Marchizul plecă, iar valetul se apropie de banca pe care cele două fete se așezaseră din nou. Tocmai când să se prezinte, o femeie venea în fuga mare, apropiindu-se de bancă.

— Drace! murmură Lafleur. O piedică neprevăzută. O luă la picior și se ascunse într-un loc de unde le putea supraveghea pe cele două fete.

13

Femeia care stingherise planurile valetului nu era alta decât Mariana care se ducea la cârciumă unde-i dăduse întâlnire Jacques. Nu avusese puterea să se împotrivescă voinței acestuia. Dar, în clipa în care să intre, șovăi. O luptă cumplită se dădu în sufletul ei, iar în cele din urmă partea bună învinse: se întoarse în stradă și, cu răsuflarea tăiată, se așeză pe un bolovan, în apropierea băncii pe care ședeau cele două fete.

— Ce-o fi cu femeia asta? întrebă Henrieta. I s-o fi făcut rău.

— Du-te și vezi ce are! zise Luiza.

Henrieta se apropie de Mariana și-o întrebă:

— Sunteți suferindă, doamnă?

Nu primi niciun răspuns.

— Vă pot fi de vreun folos? stăruie Henrieta.

— Nu, nu-mi trebuie nimic! răspunse Mariana, atât de răstit încât Luiza se ridică de la locul ei și veni lângă soră-sa.

Henrieta nu se dădu bătută. Văzând lacrimile care șiroiau pe obrajii femeii, continuă:

— Vă rog să aveți încredere în noi, doamnă. Deși nu suntem bogate, cu ce avem, vă putem veni în ajutor...

— Vă repet că nu-mi trebuie nimic, răspunse Mariana, fără să ridice ochii. Nu orice durere se poate alina și nu orice suferință poate fi ușurată...

— Și de aceea vreți să muriți! întregi Luiza.

— De unde știți? întrebă Mariana, ridicând privirea.

— Am dedus din vorbele dumitale. Sunt oarbă și trebuie să știți că orbi văd în sufletele oamenilor.

— Spuneți-ne ce vă apasă! glăsuie Henrieta. Poate suntem în măsură să vă ajutăm.

Mariana privi mirată la cele două fete. Mai existau, deci, inimi bune? se întrebă ea. Și, luându-le mâinile, zise:

— Ce miloase sunteți! Cu toate că nu m-ați văzut niciodată până acum, vreți să mă ajutați. Ar fi fost mai bine dacă nu m-ați fi întâlnit!

Zicând acestea, dădu să plece, dar Henrieta o opri:

— Nu plecați, rămâneți! Sinuciderea e o crimă!...

— Sunt o ticăloasă și nu merit niciun fel de milă! Poliția e pe urmele mele...

— Dar ce-ați făcut? întrebă Henrieta speriată.

— Am furat! răspunse Mariana, lăsând capul în jos. Cele două fete scoaseră o exclamație de uimire.

— Da, am furat, continuă Mariana, am jefuit pe un biet orfan de dragul unui ticălos pe care-l disprețuiesc, dar pe care-l mai iubesc. Un ticălos care în clipa de față se află aici, în cârciumă, și benchetuiește. Acum cred că înțelegeți de ce vreau să părăsesc viața aceasta.

Ridicându-se, Mariana arătă către fluviu și zise cu disperare în glas:

— Lăsați-mă, e mai bine să mor!

Luiza se apropie de ea și-i spuse liniștită:

— Doamnă, o greșeală mare nu poate fi ispășită printr-o crimă. Mai bine să înduri o pedeapsă de câteva luni decât una veșnică.

Henrieta adăugă:

— După ce veți executa pedeapsa, vă așteaptă un viitor frumos.

— Ce viitor mă poate aștepta pe mine? Unde voi mai găsi de lucru și cum voi mai putea îndura rușinea?

Luiza șopti câteva cuvinte la urechea Henrietei și aceasta scoase câteva monede de argint pe care le întinse Marianeii.

— Nu, nu! zise nenorocita. Nu primesc pomană.

— Vă rog să nu ne refuzați, stăruia Luiza, ne-ați mârni mult.

Mariana luă mâinile fetelor și le sărută. Era emoționată și parcă mai plină de curaj, mai încrezătoare. Se gândi să părăsească Parisul și să plece undeva în provincie, unde își va putea câștiga pâinea muncind cinstit. Cu o mișcare energică, se ridică și, îndreptându-și privirea către cârciumă, zise:

— Iar pe cel care chefuiește acum acolo, vă jur că nu-l voi revedea niciodată. Cerul să vă binecuvânteze pentru că mi-ați salvat viața!

Salutându-le pe cele două fete, plecă. Trecu în goană prin fața cârciumii, dar cineva o strigă:

— Mariana! Mariana!

Era glasul lui Jacques și ea, fără să vrea, se opri ținută.

— Vai! Uite că se oprește! zise Henrieta.

Surprins că nu-i răspunde, Jacques se apropie de fugară.

— Ce-i cu tine, Mariana, ai surzit? o întrebă. De ce nu răspunzi? Unde te duceai?

Mariana se uită ținută la el și răspunse dârz:

— Fugeam de tine.

— Ce-ai spus? Fugeai de mine! Ha! Ha! Ha!

— Da, de tine fugeam! repetă ea.

— Ha, ha, ha! Frumoasă glumă! Și de ce, mă rog? Te pomenești că ai început să ai muștrări de conștiință? la lasă gluma și vino încoace!

— Nu.

Jacques rămase cu gura căscată. Mariana i se împotriva! Dar nehotărârea lui nu ținu decât o clipă. Apucând-o cu putere de mână, îi porunci:

— Lasă mofturile și hai cu mine!

Ea nu se clinti, dar îi răspunse:

— Nu! S-a sfârșit cu spunerea mea față de tine!

— Și ce-ai să faci?

— Vei vedea imediat!

O patrulă de poliție tocmai trecea pe acolo. Nenorocita se apropie și-i zise:

— Sunt o hoată! Arestați-mă!

— Dumneata, o hoată? întrebă omul mirat.

— Da, pe mine m-ați urmărit mai adineauri și acum vreau să mă predau.

— Nu cumva a înnebunit? se întrebă Jacques și se retrase prudent.

— Dacă așa stau lucrurile, spuse șeful patrulei, atunci să mergem la secție.

Porniră. Trecând pe lângă cele două surori, Mariana le zise:

— Începe ispășirea, rugați-vă pentru mine. Apoi, întorcându-se către Jacques, îi strigă: Am vrut să scap de tine și uite că scap!

Ticălosul rămase cu privirea ținută după ea și, reîntorcându-se în cârciumă, mormăi:

— E nebună! Să se ducă la închisoare!

14

Rămase singure, cele două fete își aduseră aminte de situația lor.

— Ce facem, Henrieta? întrebă Luiza.

— Ce putem face? Nimic, draga mea! Să mai așteptăm!

După ce plecă patrula, Lafleur ieși repede din ascunzătoare și, apropiindu-se de cei doi complici, întrebă unde e trăsura. I se răspunse că e la doi pași. Lafleur își freca mâinile de bucurie.

— În sfârșit, iată-le singure! Ne-am înțeles, băieți: cea mai înaltă e păsărica. În caz de împotrivire... Și unul din indivizi arată o basma pe care o avea pregătită.

— Foarte bine! Nu se vede nimeni pe stradă. La lucru!

Surorile erau din ce în ce mai îngrijorate.

— Ce ne facem, surioară, dacă domnul Martin... începu Luiza.

— Stai! o întrerupse repede Henrieta, strângând-o de mână. Vine cineva către noi.

— El să fie? Să sperăm că e el.

Înfrigurate, fetele se așezară pe bancă.

Apropiindu-se, Lafleur li se adresă:

— Mă scuzați, domnișoarelor, dar mi se pare că pe dumneavoastră vă caut! Ați venit cu diligența de la Evreux?

— Da, domnule, și așteptăm...

— Pe un domn căruia îi spune Martin. Ei bine, eu sunt și vă rog să mă iertați c-am întârziat, dar stau tot mai la celălalt capăt al orașului.

— Atât de departe? făcu Henrieta mirată. În scrisoare se spune că locuiți pe lângă Pont-Neuf.

Lafleur o dresă numaidecât:

— E drept... însă, vedeți, m-am mutat... de ieri. Și căutând să schimbe vorba, ceru îngăduința de a lua valizele și de a le conduce la trăsura.

— O clipă! zise Henrieta, dându-se cu un pas înapoi, înainte de a te urma, domnul meu... ținem să ne încredințăm...

— Despre ce anume? Nu cumva mă suspectați, domnișoarelor? Vai ce bănuitoare sunteți, duduie Henrieta! Noroc de celelalte însușiri bune pe care le aveți. Nu-i așa, duduie Luiza, că e o adevărată mamă pentru dumneata?

Cuvintele acestea rostite cu o anume intonație își atinseră scopul. Henrietei aproape că-i păru rău că-l bănuise.

Luiza îi șopti la ureche:

— El este, altfel de unde ne-ar cunoaște?

Lafleur se uită la ceas:

— Am cam întârziat și nevastă-mea ne așteaptă cu nerăbdare, domnișoarelor!

În clipa aceea, cei doi complici ai lui Lafleur se apropiară, ceea ce nu-i scăpă Henrietei. La un semn al lui Lafleur, se așezară în așa fel încât să le despartă pe cele două fete.

— Ce înseamnă asta, domnilor?

Lafleur socoti că nu mai e nevoie să se ascundă și strigă:

— Nicio vorbă, duduie, dă-mi brațul și hai să mergem! Falsul Martin dădu s-o prindă de mijloc, biata fată se zbătu, căutând să facă cât mai puțin zgomot ca să nu o sperie pe Luiza. De două ori reuși să scape și să se repeadă către sora ei oarbă, însă ticălosul o prinse din nou și, nemaiputând să scape, strigă:

— Luiza, Luiza, vino la mine!

Dar Lafleur îi apăsă batista pe gură și, ajutat de complicității săi, o târî către trăsura în care o urcară cu toată împotrivirea ei. Valetul urcă alături de cei doi complici și trăsura porni în goana cailor.

15

Auzind-o pe sora ei strigând, Luiza îi răspunse deznădăduită:

— Vin imediat! Așteaptă-mă!

Și biata fată oarbă, dibuind cu mâinile, încercă să se apropie de sora ei.

— Henrieta, unde ești? Răspunde-mi!

Ciuli urechea, neputând pricepe liniștea care se făcuse în jurul ei, dar nu auzi nimic. Rămăsese singură în noapte, în marele oraș plin de primejdii. Își făcu totuși curaj și începu să strige din nou, fără să primească vreun răspuns. Auzi o trăsură îndepărtându-se și, ca un fulger, îi trecu prin minte că bărbatul care se dăduse drept domnul Martin nu era acesta, iar Henrieta fusese răpită. O podidi plânsul și, sfârșită de durere, căzu în genunchi. În clipa aceea se auzi apropiindu-se o trăsură și vizitiul care striga:

— Ferește! La o parte! Ei, n-auzi?

Luiza se sperie și începu să alerge năucită de coloro.

— Dă-te la o parte! răcni vizitiul, străduindu-se să înfrâneze caii.

— În care parte? Sunt oarbă, nu văd!

Un țipăt sfâșie tăcerea și Luiza se simți prinsă cu putere de două brațe. Trăsura trecu vijelios pe lângă ea, atingându-i umărul. Înlemnită de spaimă, nenorocita abia îngăimă câteva cuvinte de mulțumire la adresa salvatorului ei. Dar nici acesta, la rândul lui emoționat, nu fu în stare să rostească niciun cuvânt.

— Cui trebuie să-i mulțumesc? Întrebă ea.

Străinul care o salvase nu răspunse, copleșit de emoția prin care trecuse.

— A plecat oare? Întrebă Luiza.

— N-am plecat, domnișoară, răspunse celălalt, învingându-și slăbiciunea. Dar nu trebuie să-mi mulțumești, nu mi-am făcut decât datoria. Și nu trebuie să-ți mai fie teamă, primejdia a trecut, adăugă el, văzând-o tremurând din tot corpul.

Luiza începu să plângă sfâșietor.

— Dumnezeu sfinte! Ce mă voi face acum? se tânguia ea.

— De ce ești atât de îngrijorată? Întrebă Pierre Frochard, tocilarul, căci el era cel care o salvase pe fată.

Răsete și cântece voioase se auziră din cârciumă. Câțiva cheflii se apropiară, clătinându-se de beți ce erau. Tocilarul vru s-o dea pe Luiza la o parte din calea lor, dar cel care venea în frunte o zări și, apropiindu-se, îi zise cu limba împleticită:

— Rozalia, dulcineea mea.

— Lasă-mă, lasă-mă! strigă fata.

Însă bețivul o prinse de mână și vru s-o tragă către tovarășii săi de chef. Pierre Frochard se pregătea să se repeadă la bețiv când interveni un al doilea, zicând:

— E bătaioasă rău Rozalia ta.

— Lasă c-o potolesc eu. Când încercă s-o mângâie pe fată pe obraz, ea începu să strige:

— Nu mă atinge! Lasă-mă!

Al doilea bețiv păru să aibă o clipă de luciditate și spuse:

— Hai să mergem, mă! Asta nu e Rozalia ta!

Bețivul își văzu de drum. Tocilarul se simți ușurat. Ar fi vrut să se apropie din nou de Luiza, dar nu mai avu curaj. S-ar fi îndepărtat dacă n-ar fi auzit-o spunând:

— Au plecat! Dar ce mă fac eu acum? Încotro o apuc?

Pierre se apropie încetișor de ea:

— De ce nu vă duceți acasă, domnișoară? S-a făcut târziu...

— Cât e ceasul?

— Cred că e aproape nouă.

— Nouă!... Dumneata ești salvatorul meu... te recunosc după glas...

— După glas?

— Da, pentru că sunt oarbă.

— Vai! N-am știut, te însoțesc dacă vrei.

— Da, domnule, dumneata mă poți ajuta.

Bietul tocilar era năucit. Nu i se vorbise niciodată atât de frumos. Totuși, nu știa ce să facă. Pe aproape se aflau mama și fratele lui și o întâlnire cu ei nu ar fi fost plăcută. Luând o hotărâre bruscă, o prinse de braț și porniră.

— Unde ne ducem? Întrebă Luiza șovăitor.

În loc de răspuns, tocilarul scoase brusc mâna fetei de sub braț și se îndepărtă grăbit. Surprinsă peste măsură, ea întrebă:

— De ce pleci, domnule?

Dar, în locul vocii lui Pierre, se auzi un glas răgușit de ființă beată:

— Ce cauți aici, schilodule? Șterge-o! Măine e zi de lucru.

16

Era cerșetoarea Frochard. Beată fiind, nu prea băgase de seamă cu ce se îndeletnicea Pierre.

— Prost mai ești, schilodule! zise ea. De ce n-ai venit la cârciumă să bei și să mănânci și tu?

Zărind-o pe Luiza, vru să spună ceva, dar privirea rugătoare a lui Pierre o făcu s-o ia mai domol.

— De ce tremuri așa, turturico?

— Era cât pe ce să fie călcată de o trăsură, spuse Pierre cu sfială.

— Vai de mine! zise bătrâna cu glas prefăcut.

— Dacă n-ar fi sărit domnul să mă scape... se grăbi Luiza să adauge.

— Cine? El? făcu cerșetoarea, mirată. Dar, la semnul aprobator al tocilarului, continuă: Adevărat, copilul meu? Ți-a fost dată fericirea s-o salvezi pe domnișoara?

Întrezărind o răsplată, se apropie de fata oarbă și spuse:

— Să nu-ți fie nicio teamă, domnișoară. Primejdia a trecut.

— Vă rog din suflet să nu mă părăsiți! o imploră Luiza.

Pierre dădu să se apropie, dar cerșetoarea îl împinse în lături. Se vedea că-și făcuse un plan.

— Nu e bine ca cineva să rămână pe stradă la o oră așa de târzie, începu ea, mai cu seamă când are și bani asupra ei.

— Vai, doamnă, n-am fost singură, ci cu sora mea, dar cred că a fost răpită.

— Răpită? făcu bătrâna. S-ar putea să te înșeli.

— Oricum, trebuie să dăm de veste părinților dumitale, domnișoară.

— Noi nu avem părinți, zise Luiza. Sunt morți.

Tocilarul se simți adânc înduioșat, în schimb, maică-sa era foarte mulțumită de ceea ce auzea.

— Dar ceva prieteni, cunoscuți, n-aveți la Paris? Întrebă ea.

— N-avem pe nimeni și abia am sosit.

Bucuroasă, bătrâna repeta:

— Pe nimeni...

— Cine îți închipui c-a răpit-o pe sora dumitale, domnișoară, întrebă Pierre, gentilomi sau oameni de rând?

— Nu pot ști, răspunse Luiza.

— Dar erau ușor de recunoscut după îmbrăcăminte, opină cerșetoarea.

— Eu sunt oarbă, doamnă!

— Oarbă, repetă bătrâna, luminându-se la față ca de o mare bucurie. Și în sinea ei: Orfană... fără rude!... Mare noroc am, zău! Frumoasă și oarbă! Apoi, întorcându-se către Pierre: Haide, pleacă! N-am nevoie de tine!

— Plec, răspunse Pierre. Dar va trebui să-i căutăm sora.

— Lasă pe seama mea! spuse bătrâna. Știu ce am de făcut.

Luiza auzi cuvintele ei, dar, dacă ar fi văzut gesturile bătrânei, s-ar fi îngrozit. Temându-se să nu fie părăsită, zise cu sfială:

— Doamnă, vă rog să nu mă lăsați aici...

— Cum să te las, drăguțo! Să n-ai nicio teamă! Hai să mergem!

După ce făcu vreo câțiva pași, Pierre se întoarse și mai privi o dată fata. În inima lui simți ceea ce nu mai simțise niciodată până atunci. Dar, dându-și seama de nesăbuința acestui gând, își zise cu imputare: „Nu e de nasul tău, schilodule!”

Pe de altă parte, bătrâna Frochard se gândea: „Tinerică, frumușică și oarbă pe deasupra. Acum se cerșetoare tinere și frumoase. Când o vedea-o drăguțul meu Jacques...”

Și, adresându-se fetei, îi spuse:

— Să n-ai grijă, îți găsim noi surioara.

— Vă mulțumesc, doamnă. Sunteți atât de bună!

— Ai avut noroc, drăguță, să găsești o femeie mihoasă care te va găzdui până îți vei găsi surioara. Și în timp ce mergeau, continuă: Să nu crezi că am să te duc într-un palat, drăguță.

— Pentru mine toate casele sunt la fel, doamnă.

— E drept, ești oarbă. Și văzându-l pe tocilar care se apropia, zise: Urmează-ne, Pierre. Pierre e fiul meu, un lucrător harnic care poartă de grijă mamei sale, continuă bătrâna spre a o lămuri pe fată.

— El e cel care m-a salvat?

— Da, drăguță.

Nenorocita întinse mâna către locul în care presupunea că se găsește Pierre și zise:

— Îți mulțumesc din tot sufletul, domnule!

Tocilarul nu răspunse, dar își zise în sinea lui: „Nu știu cum se face, dar acum nu mă mai simt atât de stingher pe lume.”

Pe când mergeau toți trei, apărură o patrulă de poliție. Cerșetoarea tresări și se opri.

— Ce s-a întâmplat? întrebă fata.

— Nu s-a întâmplat nimic, răspunse bătrâna.

— O patrulă polițienească, preciză Pierre. Duce o femeie, se vede că e o hoată.

Cerșetoarea se grăbi să comenteze:

— Nu-mi place să văd așa ceva, îmi face rău.

Adevărul e că baba se temea de poliție. Fără să mai stea pe gânduri, făcu stânga împrejur, silindu-i și pe ceilalți să vină după ea.

— Mamă, femeia arată către noi, zise Pierre.

— Ce-ți pasă ție, schilodule! Hai mai repede!

Tocilarul văzuse bine. Femeia pe care o duceau polițiștii era Mariana și ea îi recunoscuse. Rămase surprinsă de prezența Luizei, cu atât mai mult cu cât o vedea însoțită de mama și fratele ticălosului ei amant.

Și Luiza, singură, fără sora ei! Neținând seama de nimic, Mariana scoase un strigăt și se repezi în direcția în care o apucaseră cei trei. Dar șeful patrulei, care crezu că e vorba de o tentativă de fugă, dădu ordin oamenilor lui s-o prindă. Zadarnic se zbătea Mariana, implorându-i să-i îngăduie să atragă atenția Luizei asupra

primejdiei care o pândea. Disperată, strigă cât o ținură puterile:

— Domnișoară, ferește-tedeoameniiaceia! Ferește-te de ei!

Dar Luiza era prea departe ca s-o mai poată auzi. Cerșetoarea alesese străduțele cele mai dosnice pentru a ajunge la cocioaba ei cu prada pe care pusese mâna.

Trăsura care o ducea pe Henrieta opri în fața pavilionului Bel-Air.

Pavilionul din Bel-Air, unde Lafleur primise însărcinarea s-o aducă pe Henrieta, era una din acele locuințe dubioase, situate de obicei în cartierele retrase. În seara aceea, o lumină feerică îmbrăca atât casa, cât și grădina. Boschetele, bazinul, fântânile arteziene, chioșcurile din parc erau luminate ca ziua. Statuile și ghivecele cu flori așezate cu multă artă în grădină dădeau ansamblului o înfățișare de basm. Tânărul marchiz de Presles anunțase o petrecere cu totul deosebită și o făcuse din două motive: să stârnească invidia tovarășilor de chefuri și să-l înfrunte pe noul șef al Poliției regale, contele de Linières, care-și pusese în gând, de când fusese investit cu această demnitate, să pună frâu orgiilor scandaloase ale nobililor. Tot în acest scop îl invitasese și pe nepotul contelui de Linières, cavalerul de Vaudrey. Invitații începuseră să sosească. Printre cei dintâi, domnul de Mailly care, amețit deja, se adresă prietenului său d'Estrées:

— Tu n-ai fi fost în stare să organizezi o asemenea petrecere.

— Adevărat, răspunse acesta, e o minune. Toate co-nițele par de optsprezece ani.

— Bădăranule! îl ocări una dintre invitate.

— Bravo, Julia! exclamă tinerii, înconjurând-o.

Dar unul din ei strigă:

— Loc, loc, mironosiței!

Toți se dădură în lături, făcând loc unei fete care ținea privirea în jos, cu sfială, jucându-și de minune personajul întruchipat.

Deodată, însă, se stârniră râsete și exclamații:

— A! E Floretta! Trăiască Floretta!

D'Estrées, unul dintre admiratorii cei mai însuflețiți ai fetei, se târa în genunchi și, sărutând floarea de lămâiță de la centură, zise:

— Îngăduie-mi să respir acest parfum, micuța mea mironosiță.

— Nu încă, răspunse Floretta cu un surâs teatral.

— Așa e, spuse și de Mailly, prinzând-o de mijloc, la miezul nopții, doamnelor și domnilor.

În toiul petrecerii se auzi de afară huruitul roților unei trăsurii. Invitații dădură buzna către ușă, strigând:

— Gazda! E gazda!

Marchizul de Presles se întorcea din inspecția pe care o făcuse la Pont-Neuf. Tânărul amfitrion fu întâmpinat cu ropote de aplauze. Mulțumit de cum se desfășura treaba și sigur de izbândă, de Presles răspundea vesel manifestărilor prietenilor lui.

— Sunt nespus de încântat să vă văd!

— Dar noi! răspunse d'Estrées. Înnebuneam de plictiseală fără tine.

— Atunci, să-i dăm drumul! Șampania! Să vină șampania!

Sticlele fură destupate și orchestra, instalată într-un chioșc, învălui totul în acordurile sale. La un moment dat fu observată lipsa cavalerului de Vaudrey.

— Vine el, fiți fără grijă... și o să mai vină cineva...

— Îl știm și noi pe acest cineva?

— Nu! răspunse marchizul râzând.

— Ne faci curioși. Hai, povestește-ne!

— Dacă ți-neți neapărat, fie! Știi că am fost plecat să-mi văd mătușa care era pe ducă. M-am plictisit de moarte în castelul strămoșesc. Și mai grav e că mătușa s-a însănătoșit.

— O! exclamă cu toții dezamăgiți.

— Așa că, hotărât să recuperez timpul pierdut, v-am invitat în seara asta aici. Când am plecat către Paris, în drum, aproape de Rambouillet, am întâlnit o diligență care venea din Evreux și la geamul ei am zărit un căpșor de fată... o minune. Avea niște ochi... dar ce să mai lungim vorba: m-am îndrăgostit de ea.

— Și după asta? Sfârșitul, să auzim sfârșitul!

— Sfârșitul îl veți auzi în seara asta.

— Și va veni și ea? Întrebă Floretta.

Nu primi niciun răspuns pentru că exact în momentul acela dinspre grădină se auzi un vacarm îngrozitor, inexplicabil. Servitorii voiau să împiedice pe cineva să ajungă la stăpânul lor. Îndreptându-se într-acolo, marchizul întrebă:

— Ce s-a întâmplat? Cine e?

Străinul se smulse din mâinile servitorilor care-l țineau și strigă:

— Domnule marchiz, sunt eu Picard, valetul cavalerului de Vaudrey.

Picard era tipul de valet perfect al acelui timp. Încrederea deosebită de care se bucura îl făcea să-și dea aere și, în calitatea lui de lacheu personal, nu se mărginea să-l ajute la îmbrăcat pe tânărul cavaler, ci era și confidentul lui, veghind în același timp ca nobilul său stăpân să nu încalce tradiția: jocul, vânătoarea și aventurile de tot soiul.

Zăbindu-l pe Picard, marchizul se încruntă:

— Ce cauți aici, ticălosule? N-a primit invitația stăpânul tău?

— Ba da.

— Și de ce nu vine? Te pomenești că e bolnav?

— Ba e sănătos tun și m-a însărcinat să vă spun că nu poate veni.

— Ei, asta-i! Nu se poate!

— Se vede că nu-l cunoașteți pe domnul cavaler al meu. E cam ciudat de felul lui, cu toane.

— Așa vorbești tu despre stăpânul tău, ticălosule?

— Ferească Dumnezeu să-l vorbesc de rău. E așa cum trebuie să fie un gentilom: bea, petrece, își pierde nopțile, dar ziua... De la o vreme încoace și-o petrece lucrând... scrie, citește, parc-ar fi un copii. Își plătește datornicii, nu-i ia la goană.

— Spuneai că e sănătos tun, dar îmi dau seama din ce-mi spui că și-a pierdut mințile.

— Și mai e ceva, zise Picard. Refuză să mai iasă în lume. Stă de vorbă cu filozofii, cu Diderot, cu d'Alembert și alții pe care eu i-aș trimite la Bastilia, să le putrezească oasele pe acolo. Din pricina asta și-a pierdut simțul demnității. Ieri, după ce m-a lovit în cap, mi-a luat mâna și mi-a strâns-o ca unui prieten. Să fiu al dracului dacă nu mi s-a făcut rușine.

— Da, da! Încuviință și Floretta. Aș vrea să știu și eu de dragul cui m-a jertfit astă-seară.

— Vei afla îndată! se auzi un glas din fundul grădinii.

17

Toți întoarseră privirea și recunoscură pe cavalerul de Vaudrey. Izbucni un adevărat ropot de aplauze.

— Bine-ai venit, dragul meu! zise marchizul și-i întinse mâna. Începusem să te vorbim de rău.

— Puteți continua!

— Și asta numai datorită lui Picard al tău, care ne-a adus vestea că nu mai vii.

— Așa e, credeam și el că nu voi mai veni, dar acum vă rog să-mi dați ceva de băut că mor de sete.

Toate femeile se grăbiră să-l servească, făcând cerc în jurul lui. Una din ele zise:

— Ce fel de petrecere poate fi aceea de la care lipsește cavalerul de Vaudrey?

Și, ca la un semn, cheful se dezlănțui. Dintre toți, numai marchizul de Presies rămânea rezervat. Părea neliniștit și se uita mereu la ceas. Capetele începură să se înfierbânte de băutură și petrecerea degeneră încetul cu încetul în orgie. Numai marchizul era din ce în ce mai îngrijorat și privirea sa căuta în toate părțile, doar doar l-o vedea pe Lafleur intrând. Și iată că, deodată, acesta se ivi din spatele unui boschet strigând:

— Domnule marchiz, izbânda e a noastră!

Bucuria tânărului fu atât de mare încât, uitând de convenții, strânse cu putere mâna servitorului:

— Îți sunt peste măsură de recunoscător!

Drept răspuns, Lafleur întinse palma.

— Așa e! Ai dreptate! Poftim răsplata făgăduită.

Și, scoțând punga, o întinse valetului care o luă, zâmbind:

— Păsărica noastră e aici!

— Vino imediat cu ea! Eu mă duc să-i anunț sosirea.

— Nu pot s-o aduc, domnule marchiz, pentru că doarme.

Într-adevăr, Henrieta dormea undeva, pe o bancă, cu capul sprijinit de spetează.

— Cât e de frumoasă! exclamă marchizul.

— A trebuit să mă folosesc de mijloace extreme, domnule marchiz, comentă Lafleur, ca să-și arate meritele.

— Nu-i nimic. Bine că s-a făcut. Du-o pe peluză, așa adormită cum e. Efectul va fi și mai original. Vom asista cu toții la trezirea ei.

Revenit între invitați, marchizul îi adună pe toți în jurul lui și le spuse:

— Dragii mei, v-am făgăduit o surpriză și iată că mă țin de cuvânt. Priviți giuvaierul de acolo, de pe peluză!

Se adunară cu toții în jurul fetei adormite. Numai Roger rămase întins în fotoliu, cu paharul de șampanie în mână.

— Asta e cea nouă! exclamă Floretta, plină de furie.

— Rivala noastră, fetelor! se oțărî și Julia.

„Iar vreo nenorocită furată sau cumpărată“, comentă Roger în gând.

— E leșinată! se mirară câțiva.

— Numai adormită, dragii mei, răspunse marchizul.

Roger se ridică și dădu să plece.

— Încotro, cavaliere? îl întrebă de Mailly.

— Plec, dragul meu.

— Tocmai acum, când frumoasa noastră începe să se trezească?

— Uite c-a și început să se miște, spuse Floretta. Se trezește.

Cavalerul de Vaudrey se hotărî să rămână. Stătea lângă marchizul care era în al nouălea cer, gândindu-se la spectacolul ce avea să urmeze.

— Ce crezi c-o să spună când s-o trezi? îl întrebă el pe cavalier.

— Ce să spună? Ca de obicei: „Unde mă aflu?“, „Cine m-a adus aici?“, „Dumnezeule sfinte!“, „Mamă!“ și așa mai departe. Apoi va începe să curgă șampania și treaba e gata.

— Ai dreptate, zise marchizul.

Henrieta începu să se trezească, deschise ochii și privi năucită în jurul ei: nu mai recunoștea nimic, nu-și aducea aminte de nimic. Brusc, se ridică și pe chipul ei se întipări o expresie de groază. Buzele i se mișcară, dar nu fu în stare să scoată niciun cuvânt. Dar tot atât de brusc își aduse aminte de ceva și strigă:

— Dumnezeule sfinte, am înnebunit oare?

Era în glasul ei un accent atât de sfâșietor, încât Floretta îl luă de braț pe cavalerul de Vaudray și-i zise:

— Nu prea se întâmplă cum ai prevăzut.

— Ai dreptate, încuviință tânărul, și totul mi se pare ciudat.

Zicând acestea, se apropie și mai mult să vadă mai bine. Biata Henrieta, trezită complet, se zbugiuma întruna, încercând să recunoască pe cineva dintre cei de față. Ochii i se opriră asupra marchizului și odată cu memoria îi reveni întreaga energie.

— Domnule, îi zise ea aspru, din ordinul dumitale am fost răpită și adusă aici?

— Liniștește-te, domnișoară, ești într-adevăr la mine și sunt încântat că mă recunoști. Eu sunt acela...

O mânie oarbă o cuprinse pe Henrieta la auzul acestui glas.

— Ah, dumneata ești acela care mi-a vorbit în apropiere de Rambouillet...

— Chiar eu, duddie! Și doresc fierbinte să fac din dumneata regina acestei serbări.

Totul se lămură în mintea Henrietei, dar nu reușea să-și dea seama de cât timp fusese despărțită de Luiza. Ignorând situația, își închipui că i-ar fi lesne să plece de aici, astfel că zise pe tonul cel mai hotărât:

— Domnule, vreau să mă întorc de unde m-ați luat, loc în care mă așteaptă sora mea Luiza. Duceți-mă în-apoi, sora mea trebuie să fie deznădăjduită.

Niciunul din cei de față nu mai râdea.

— Lucrurile se cam încurcă, murmură Julia.

— Ce spui de asta, cavalerie? întrebă Floretta. Marchizul părea foarte stingherit de întorsătura lucrurilor.

— De ce nu-mi răspunzi, domnule? reluă Henrieta. Repet: vreau să plec imediat de aici. Sau voi fi nevoită să-mi croiesc singură drum?

— Frumoasă domnișoară, zise marchizul trufaș, nu cred că vei putea să ne părăsești atât de repede. Nimeni până acum n-a plecat de la Bel-Air fără să plătească tributul plăcerii.

Auzind aceste cuvinte, Henrieta deveni și mai energică.

— Domnule, văd acum ce cursă infamă mi-ai întins, iar fapta dumitale e din cale-afară de ticăloasă. Ești un criminal și un laș. M-ai despărțit de sora mea, o biată oarbă în neputință să facă un singur pas și al cărei sprijin unic eram numai eu.

— Oarbă!? exclamă cu toții, înmărmuriți.

Henrieta își dădu seama că-și crease o oarecare atmosferă favorabilă și se grăbi să continue:

— Da, doamnelor și domnilor, o oarbă singură în acest mare oraș.

Toți păreau stăpâniți de emoție. Floretta începuse chiar să lăcrimeze. Roger era într-o agitație cumplită. Floretta îl auzi murmurând:

— Dar e înfiorător!

Dându-și seama de încurcătura în care intrase, marchizul de Presles încercă să dreagă situația.

— Liniștește-te, domnișoară! zise el, voi da ordin să plece cineva...

Un murmur de satisfacție îl întrerupse, dar dezamăgirea fu cu atât mai mare când auziră și restul cuvintelor lui:

— ... pentru ca s-o găsească și s-o aducă aici.

— Cum! exclamă Henrieta. Să fie adusă în această casă, alături de mine? Două crime, două victime în loc de una singură? Și nu se găsește niciun om de onoare printre cheflili aceștia care să-mi ia apărarea?

Lucru ciudat, cuvintele stârniră râsete. Numai cavalerul Vaudrey simți cum sângele începe să-i fiarbă în vine.

În clipa în care marchizul vru să se apropie de Henrieta, el își croi drum printre ceilalți și, înclinându-se în fața fetei, strigă plin de indignare:

— Vă înșelați, domnișoară!

Se făcu o tăcere de mormânt. Cu un gest elegant, Roger întinse mâna fetei și spuse:

— Luați-mi mâna, domnișoară, căci e a unui gentilom. Luați-o și să plecăm de aici!

Chipul Henrietei se lumineă.

— Vă mulțumesc din suflet, domnule! spuse ea, luându-i mâna.

Tânărul marchiz se simți foarte jignit. Intervenția prietenului său i se păru o provocare. Înaintă către el cu gândul de a-l împiedica să plece:

— Iartă-mă, cavalerie, dar sunt la mine acasă și mă opun.

— Lasă-ne, marchize, să ieșim!

— Se vede că glumești! Nu voi îngădui...

— Fă loc! se răsti Roger, cu un gest energic.

— Eu nu sunt lacheu! Nu-ți permit să-mi vorbești astfel.

— Pe un lacheu cu purtarea dumitale l-aș ciomăgi.

— Ei bine, încearcă să ieși!

— Voi încerca!

Cei doi tineri stăteau față în față, spumegând de mânie. Și, înainte ca cineva să poată interveni, traseră

spadele. Duelul deveni din ce în ce mai îndârjit; cei doi luptau acum pe viață și pe moarte. Brusc, marchizul se clătină pe picioare și scoase un țipăt: spada adversarului îi străpunsese pieptul. Marchizul făcu o sforțare să deschidă ochii și privirea lui părea să implore iertare. Încercă să vorbească, dar capul îi căzu și sângele îl podidi pe gură. Tânărul marchiz de Presles își dădu sufletul... Cavalerul de Vaudrey se apropie de Henrieta, o prinse de mână și-i zise, în timp ce restul grupului rămase înmărmurit de groază:

— Să mergem, domnișoară! Sunteți liberă.

Partea a II-a

O nenorocire nu vine niciodată singură

Cocioaba în care locuia cerșetoarea Frochard se afla pe strada Lourcine – dacă stradă se putea numi ulicioara strâmbă alcătuită numai din ruine. Toamna și iarna, un noroi cleios umplea fundătura, iar vara caldarâmul era acoperit de valuri de praf. Numai aici putea scăpa „vrăjitoarea“ de ochii poliției. Cocioaba era formată din două încăperi despărțite de o închipuire de perete, și el gata să cadă. Înăuntru, drept mobilier, câteva saltele din care ieșea o lână murdară, un dulap cu ușile ieșite din țâțâni și într-un ungher o mână de paie, culcușul tociarului. Se mai afla acolo un jilț fără un picior, sprijinit de perete, socotit o relicvă. Fusese scaunul decapitatului și numai Jacques avea dreptul să se așeze pe el. Lângă fereastră, în dreapta, era o scară ca vai de lume, pe care se putea urca într-un pod plin de zdrențe cu care cerșetoarea făcea negoț. În această așa-zisă locuință fusese adusă Luiza. Sărmana oarbă era zdrobită de oboseală. Pierre se grăbi s-o ia de mână ca s-o ajute să intre, iar mamă-sa zise:

— Bagă de seamă, drăguță, sunt două trepte de coborât. Vezi că stau la parter, adăugă ea chicotind sinistru, doctorii m-au oprit să urc pe scări. Luiza părea că nu bagă de seamă cuvintele bătrânei. Gândul ei era mereu la Henrieta. Își închipuia că scăpase și că acum

o căuta. Dar, auzind ușa închizându-se, își dădu seama că cel puțin în seara aceasta și la noapte nu va putea să-și găsească sora și o copleși o mare durere. Dacă l-ar fi putut vedea pe Pierre, s-ar fi îngrozit. Tocilarul părea că ghicise gândul mamei sale și privea către fată cu o îngrijorare profundă. Sigură că aceasta nu mai avea cum să-i scape, cerșetoarea nu se mai izmeni:

— Trebuie să te culci, fetițo. Îți voi face un pat cum voi putea, nu eram pregătită pentru oaspeți; va trebui să te mulțumești cu ce am.

Luiza găsi cu cale să-i mulțumească, dar în clipa când ticăloasa se apropie de ea s-o dezbrace, aceasta se feri.

— Așa e, râse bătrâna, n-ai nevoie de servitoare să te dezbrace. Poți s-o faci și singură până pregătesc eu patul. Și către fiul ei: Ajută-mă să întorc salteaua, să fie mai moale! Și luând paiele în brațe, începu să urce cu ele în pod. Ajungând sus și văzând că Pierre nu o urmează, strigă la el: Ei, leneșule! Vrei să te iau în brațe?

Luiza, surprinsă de tonul ei și speriată, zise:

— Doamnă, nu-s obosită, așa că nu voi dormi. Pot să stau pe scaunul ăsta toată noaptea.

— Nu se poate, drăguță. Măine n-ai să te mai poți mișca de oboseală.

Întorcându-se în cameră, o luă de mână pe Luiza care începu să plângă:

— Hai! Nu te mai jeli, că-ți face rău!

Biata Luiza începuse să ghicească, după felul cum vorbea cerșetoarea, pe ce mâini încăpuse. De aceea, încercă să se roage:

— Doamnă, îngăduiți-mi să stau aici, jos, alături de dumneavoastră... Credeți că aș putea dormi atâta timp cât nu știu nimic despre soarta surorii mele?

— Lasă c-o s-o găsim noi! răspunse bătrâna cu oarecare asprime. Va fi însă nevoie să colindăm tot Parisul și pentru asta trebuie să dormi ca să te poți ține pe picioare.

Pierre nu-și lua ochii de la fată. Convorbirea dintre ea și mamă-sa îi făcea rău, îngrijorat de perspectiva care nu făgăduia să fie deloc bună. Dorind să-i pună capăt, se apropie de Luiza și-i zise:

— Domnișoară, mama are dreptate. Trebuie să vă odihniți; veți dormi singură sus, unde puteți încuia ușa. Luiza își dădu seama că binefăcătorul ei vorbea sincer și că trebuie să se supună.

— Bine! zise ea cu un oftat. Duceți-mă, vă rog!

Când dădu să plece cu fata, Pierre băgă de seamă că mamă-sa ochise un șnur atârnat de gâtul fetei... El făcu un gest, însă bătrâna îl fulgeră cu privirea.

— Ce ai atârnat de șnurul acela? o întrebă ea pe Luiza.

Aceasta se grăbi să-l scoată și răspunse:

— E un medalion de aur pe care mi l-a dăruit doamna Gérard, binefăcătoarea mea.

— Atunci, fără îndoială că ții mult la el, așa că scoate-l repede și dă-mi-l să-l pun bine în dulap.

— Dar eu nu mă despart niciodată de el, nici chiar în somn.

— Începând de azi, o să te obișnuiești să-l scoți. Și brutal, i-l scoase de la gât. Același lucru se întâmplă și cu cerceii. Abia după aceea o duse pe fată în pod, ajutând-o să urce scara. Rămas singur, Pierre simți o revoltă împotriva lui însuși. Se socotea laș, complice la furt, dar clipele de bărbăție fură de scurtă durată, căci era slab din fire... Începu să plângă, așa cum plâng neputincioșii, dar auzind-o pe cerșetoare înapoindu-se, își șterse lacrimile. Mamă-sa ținea în brațe toată îmbrăcămintea Luizei.

— Ce te uiți ca un nătâng, schilodule? se răsti ea.
 — Ce ai de gând să faci cu hainele fetei?
 — Ei, asta-i! Doar nu-ți închipui, preacinstite domn, c-o să-i dau de mâncare degeaba? Și cu ce drept măiei la rost? Ai vrea poate să muncesc să dau în brânci numai pentru că tu n-ai vrut să faci aceeași meserie ca mine? Și acum crezi c-o să mă împiedici să o pun la treabă, să muncească alături de mine ca să câștige bani frumoși?

— Vrei s-o silești să cerșească pentru Jacques?

— Da, va munci cum muncim și noi pentru băiatul mamei. Pentru că ticăloșii ăia de burjuu nu vor să dea de pomană bătrânilor, le voi da o fată tinerică, cu un beteușug minunat, pe care ne-a trimis-o plocon Dumnezeu.

Pierre clătină capul, îndurerat. Cuvintele mamei îi frângeau inima. Își închipuise, vai! c-o va putea ocroti pe nenorocita fată pentru care simțise o simpatie deosebită și care se transformase într-un adevărat cult de când află ce soartă îi pregătise maică-sa. Dar ce putea face el?

În vremea asta, bătrâna cercetă rochia fetei și zise:

— A picat taman la vreme, ajunsesem să umblu în zdrențe. Ca să nu mai fie martor la scena care-i frângea inima, Pierre lăasă capul pe masă, prefăcându-se că pică de somn. Dar bătrâna se răsti la el:

— Ei, trântore, ai destulă vreme de dormit! Dă-mi o mână de ajutor!

— Ce trebuie să fac?

— Gătește ciorba!

— Nu mi-e foame.

— Dar mie îmi este. Și mai ales mi-e sete.

Pierre se duse la dulap, scoase o sticlă de rachiu și un pahar, punându-le pe masă.

— Toarnă! îi porunci mamă-sa.

Pierre se supuse și în timp ce bătrâna bombănea împotriva cârciumarilor care puneau apă în rachiu, el zări pantofii fetei. Își închipuise că maică-sa îi uitase și ar fi vrut să-i înapoieze Luizei. Dar bătrâna își aminti de ei și-i luă repede.

— Țștia nu se potrivesc pentru cerșit. Păcat că am piciorul prea mare și nu-mi încap. Dar s-or potrivi drăguței lui Jacques.

Auzind numele lui Jacques, tocilarul tresări, speriat la gândul că fratele lui ar putea să vină acasă.

— Acum am să-i pregătesc găteala, spuse bătrâna, căci mâine în zori va trebui să pornim la treabă, la du-te în pod, Pierre, și adu-mi desaga cu boarfe.

Tocilarul urcă scara și, intrând în pod, începu să umble în vârful picioarelor, crezând că fata adormise. O rază de lună pătrundea prin acoperiș, luminând culcușul mizerabil al fetei. Pierre trecu asemeni unei fantome, neîndrăznind să ridice privirea către Luiza. Dar o forță de neînvins îl îndemnă să se uite la ea. I se păru atunci că frumoasa fată plânge în somn.

— Biata de ea! murmură el și se depărtă, suspinând.

Aducându-i desaga, bătrâna scoase din ea un vraf de zdrențe și le privi:

— Cred că nu va avea de ce se plânge. Îi dau ce am mai bun în garderobă.

Ticăloasa se pricepea să potrivească o îmbrăcămințe de cerșetoare care să stârnească mila trecătorilor. După ce alese ce era mai prost, zise:

— Dacă nici cu astea n-o să atragă clienții, să știi că mă las de meserie.

În clipa aceea se stârni afară multă larmă. Printre strigăte și răcnete, se auzeau tropote de cai și zăngănit de arme.

— Trece patrula călare! spuse tocilarul, apropiindu-se de fereastră.

Dar bătrâna îl împinse înapoi:

— Ce, vrei să privești la brutele care oropsesc niște nenorociți?

— Ba pe hoți! Și bine face poliția că-i vânează ca pe niște animale sălbaticе!

— Așa vorbești, nerușinatule? Ai uitat că ticăloșii ăștia ți-au ucis tatăl? Ah! Cum nu-mi cade în gheare unul din ei! scrâșni ea, punând mâna pe un cuțit.

Era într-adevăr o razie polițienească. De când fusese numit prefect, contele de Linières luase hotărârea să-i stârpească pe răufăcători și să curețe străzile de cerșetori, din rândurile cărora se recrutau cei mai de temut bandiți.

Aceeași hotărâre luase și în privința acelor spada-sini care din te miri ce trăgeau spada și-și ucideau adversarul la vreun colț de stradă. Sarcina lui nu era însă ușoară. Răufăcătorii se împotriveau poliției și uneori izbuteau chiar să-i împiedice să înainteze, baricadând străzile.

Bătrâna, prevăzătoare din fire, se așeză la fereastră, privind afară.

— Jacques nu mai vine în seara asta acasă. Hai să ne culcăm! Se cam bățâia de frică auzind larma de afară. Numai tocilarul, care trăia de pe urma muncii sale cinstite, era cât se poate de liniștit. Ar fi dorit din tot sufletul ca patrula să intre la ei și să scape astfel fata.

2

După o noapte de nesomn, Pierre se sculă în zori hotărât să-i vorbească fetei și s-o pregătească pentru ceea ce o aștepta, profitând de

somnul greu al bătrânei. Dar când să urce scara, măicăsa strigă:

— Ce cauți acolo? la pleacă la lucru!

Pierre rămase ținut locului.

— Haide, haide, îl zori măicăsa, dacă vine Jacques și te găsește aici, e vai de tine.

Pierre tresări, dar nu de teama bătăii, ci la gândul că va veni fratele său acasă și-o va vedea pe nenorocita oarbă. Îl știa cât e de ticălos și că nu s-ar da înapoi de la nicio mârșăvie.

— Mamă, prinse el curaj, nu trebuie să uiți că fata e...

— Știu, oarbă. Ei, și?

— Cinstită! zise Pierre, lăsând privirea în jos.

— Cu atât mai rău pentru ea. Mie nu-mi plac oamenii cinstiți. Am s-o pun la muncă... Haide, ia-ți tocila și șterge-o, vreau să rămân singură!

În clipa când dădu să iasă, Jacques intră ca o furtună, urlând:

— Mamă, iată-mă văduv! Am pierdut-o pe Mariana.

— Zău? Dar ce s-a întâmplat cu ea?

— A încercat să scape de mine... voia să devină cinstită... și au arestat-o...

— Am bănuț c-o s-o sfârșească rău dumneaei. Lasă că-ți găsești tu alta!

— Cred și eu! Dar pe cine pun mâna acum, nu-mi mai scapă așa de ușor. Și izbi cu pumnul în masă.

— Mai încet că-mi trezești pensionara! spuse bătrâna.

— Ce fel de pensionară?

— Am una acolo, în pod.

Jacques se îndreptă către scară.

— Umblă încet să n-o trezești! îi spuse măicăsa. De privit însă poți s-o privești cât ți-o plăcea, fiindcă-i oarbă.

— Hm! Oarbă! Nu-mi prea convine. Ți-ai pus în gând să faci azil de orbi aici? Întrebă el, trântindu-se în jilț.

— Vezi să nu mototolești rochia mea de sărbătoare! Îi zise bătrâna. Ia privește! Și-i arată medalionul. Și aici „trusoul” celei care o va înlocui pe Mariana, adăugă ea.

— Dar cât crezi că va produce pensionara? Întrebă Jacques.

— Cât îți trebuie. Să-ți povestesc cum s-a brodit.

Și bătrâna îi istorisi toată întâmplarea.

— Mare baftă, mamă! Numai de n-ar găsi-o sorăsa!

— Nicio grijă! N-are cum s-o găsească!

— Foarte bine! Dar acum sunt mort de oboseală și vreau să trag un pui de somn.

— Ai dreptate, dragul meu, ai chefuit toată noaptea și trebuie să fii foarte ostenit. Întinde-te în patul meu, iar eu mă duc să îmblânzesc puicuța.

Nu trecu mult și Jacques dormea tun. Bătrâna urcă în pod, unde o găsi pe Luiza în genunchi, plângând.

— Ce-i asta, draguță? Așa te odihnești?

— Mă rog lui Dumnezeu s-o găsesc pe sora mea.

— Vezi că eu nu suport lacrimile. Nu mai plânge că-mi face rău.

— Nu voi mai plânge. Trebuie să am putere să umblu. Voi merge toată ziua și-mi voi striga sora la fiecare răspântie de stradă. O să-mi dați voie s-o strig?

— Cât poștești. Dar mai întâi să te îmbraci. Să te ajut.

— Mulțumesc, dar m-am deprins să mă îmbrac singură, simt hainele după pipăit.

Bătrâna nu se gândise la asta. Aduse zdrențele și zise:

— Mai bine să te ajut, să nu pierdem vremea.

Dar în clipa când să-și îmbrace rochia, Luiza o pipăi și spuse:

— Ați greșit, nu e rochia mea.

— Îți împrumut eu una.

— De ce?

— În zăpăceala de aseară, ți-am sfâșiat rochia de sus până jos. Îmi trebuie o zi întreagă ca s-o repar. Dacă vrei să nu ieșim astăzi...

— Nu, nu, mai bine o îmbrac pe asta.

Când să-i încălze ghetetele, bătrâna zise:

— Ghetetele dumitale nu-s bune de alergat. Îți dau o pereche de ale mele. Și-acum hai să coborâm. Dă mâna încoace!

Ajungând jos, auziră sforăitul lui Jacques.

— E băiatul meu care lucrează noaptea și ziua doarme.

— Fiul dumneavoastră, acela care m-a salvat?

Jacques deschise ochii.

— Ah! Asta-i pensionara! Îngăimă el și adormi la loc.

— Dragul de el, e obosit! spuse bătrâna. O să ai vreme să-l cunoști... e vesel ca un pițigoi. Dar hai să îmbucăm ceva înainte de a pleca.

Scoase din dulap o bucată de pâine și rupând-o în două, îi dădu fetei o parte.

— Nu mi-e foame, doamnă, zise aceasta.

— Ia-o, oricum, căci aerul face poftă de mâncare.

Leșiră în stradă, unde Luiza o luă de braț pe bătrână și-i zise plină de recunoștință:

— Cât de bună sunteți, doamnă! Numai datorită dumneavoastră am să-mi găsesc sora.

— Ce să-i faci, trebuie să ne ajutăm între noi, oameni suntem!

După ce merseră o bucată de drum, Luiza întrebă de unde vor începe cercetările.

— Asta e treaba mea! răspunse bătrâna cu asprime. Dumneata nu cunoști Parisul și nici de văzut nu vezi.

Luiza lăsă privirea în jos, închipuindu-și că o supărase pe bătrână. Dar după câteva clipe reluă:

— Ar fi bine să ne înapoiem acolo unde am avut norocul să vă întâlnesc, doamnă. E lucrul cel mai nimerit.

— Dar, dar acum e prea devreme. Nu s-a deschis încă oficiul. Și, în gând, ticăloasa continuă: „Că doar n-oi fi proastă să mă duc pe Pont-Neuf!“. Porni astfel într-o direcție cu totul opusă, către cartierul comercial, spre a fi acolo la deschiderea magazinelor. Oarbeii se păru că drumul e mai lung decât cel de seara trecută, așa că întrebă:

— Mai avem mult, doamnă? Mă iertați, dar mi se pare că am trecut două poduri.

— De unde știi dacă nu vezi?

— Aseară am auzit de două ori susurul apei.

— Acum am luat-o pe un drum mai scurt.

Luiza era foarte neliniștită. Se simțea, din când în când, atinsă cu cotul de către un trecător; bătrâna se oprea locului. Ea credea că din pricina îmbulzelii și se lipea instinctiv de însoțitoarea sa. Dar opririle deveneau din ce în ce mai dese și Luizei i se păru că bătrâna murmură ceva atât de repede încât ea nu putea înțelege nimic. Uneori se întorceau din drum ca și cum ar fi încercat să ajungă pe cineva din urmă, apoi o porneau iar și tot timpul Luiza avea impresia că bătrâna murmură ceva.

— Parcă ați spus ceva, doamnă?

— Nici pomeneală. Ce era să spun?

— Mi s-a părut...

După ce mai meraseră o porțiune de drum, cerșetorea se opri din nou. Ajunseseră într-o piață centrală și Luiza simți că-i stă ceva în drum.

— O bancă! Se vede că am ajuns, nu?

— Da! la așază-te și te odihnește!

Bătrâna o sili să se așeze, dar în aceeași clipă fata începu să strige:

— Henrieta, sunt aici! Mă auzi? Sunt eu, sora ta.

Cerșetorea o strânse de mână cu putere și se răsti la ea:

— Ce înseamnă asta? Vrei să aduni lumea în jurul nostru? Vor crede că ne-am pierdut mințile. Stai aici, eu mă duc până la birou.

— Vreau să merg și eu.

— Nu se poate! Mă întorc imediat.

Și plecă repede, lăsând-o pe biata Luiza singură.

Ticăloasa bătrână amânase deocamdată debutul „pensionarei“ sale și întindea numai ea mâna, dar cu ochii ațintiți pe biata victimă.

— Fie-vă milă de o biată mamă cu o fiică oarbă! implora ea arătând către Luiza.

Trecătorii miloși îi aruncau în palmă fiecare ce-l lăsa inima. Când se înapoie la fată, aceasta o întrebă repede:

— A fost Henrieta la birou?

— Aș! răspunse bătrâna. Nici prin gând nu i-a trecut.

— Cum se poate să spunei așa ceva?

— Uite că așa e! Poate n-o fi liberă!

— Aveți vreo bănuială?

— Ce să zic... s-ar putea să fie închisă pe undeva. Nu arestată, Doamne ferește, ci răpită.

— Da, da, tot ce se poate. Și mie mi s-a părut. Nenorocita izbucni în lacrimi. Bătrâna căuta să speculeze plânsul fetei și se băga în sufletul fiecărui trecător.

Treaba nu mergea prea strălucit și ticăloasa își zise: „Trebuie s-o fac chiar pe ea să întindă mâna. O voi dădăci acasă”. Apropiindu-se de fată, îi spuse:

— E ora prânzului și nu prea am parale.

— Mie nu mi-e foame, doamnă.

— Dar mie îmi este și, nu uita, mai avem încă de umblat.

— Unde mergem, doamnă? N-ar fi mai bine să rămânem aici? S-ar putea ca sora mea să se întoarcă în cursul zilei și să se intereseze la birou.

— Dacă n-a venit până acum, înseamnă că nu e liberă. Zicând acestea, o sili pe Luiza să se ridice și, luând-o de mână, o târî după ea.

Colindară astfel toată după-amiaza. Soarele cobora către asfințit când bătrâna îi dădu drumul fetei spunându-i:

— Rămâi aici și nu te mișca!

Îl zărise pe Jacques și alergă la el.

— Ei, mamă, ai săltat negoțul? Întrebă tânărul.

— Nu prea, inimioara mea.

— Atunci la ce-ți mai folosește oarba?

Luiza auzi acest scurt dialog, dar mai mult nu, căci, probabil, cerșetoarea îi făcuse semn băiatului ei să tacă. Deodată, biata fată se pomeni prinsă iar de braț și târâtă în altă direcție. Cerșetoarea părea furioasă și mormăia întruna: „Lasă că schimb eu sistemul!”

Peste câțva timp, Luiza simți duhoarea cartierului pe care-l părăsise dimineața, ceea ce o făcu să întrebe:

— Ne și întoarcem? Nu continuăm cercetările?

— Dacă ai vedea, ți-ai da seama că s-a făcut noapte și că o femeie cumsecade nu umblă pe stradă la ora asta. Vrei, nu vrei, ne întoarcem acasă.

Luiza avu o tresărire de spaimă. Bătrâna urmă:

— O să stăm noi acuși de vorbă, domnișoară! Va trebui să mi te supui ca un mielușel! Uite, s-a întors

și schilodul! Vai de el dacă n-a câștigat de-ajuns! Ei, domnule, cum stai cu banii? Nu te sfii de domnișoara! Poți vorbi în fața ei!

Tocilarul îi întinse o mână de gologani și Luiza o auzi numărându-i. Apoi babornița strigă la el:

— Ei, schilodule, ajut-o să urce în cuib!

Pierre o luă de mână pe Luiza și-i zise cu blândețe:

— Te văd obosită, domnișoară. Trebuie să te odihnești puțin înainte de cină.

— Dar nu mi-e foame deloc, răspunse fata, simțindu-se mai în siguranță lângă Pierre.

Și după o clipă întrebă:

— Domnule, suntem singuri aici?

— Da, domnișoară.

— Atunci, te rog din suflet, spune-mi de ce am fost îmbrăcată în zdrențe? Cred că nu e lucru curat la mijloc. Dacă sunt în primejdie, te rog din suflet, salvează-mă! Du-mă de aici! Toată nădejdea mi-e în dumneata.

Pierre nu știa ce să răspundă. Se gândi totuși s-o liniștească și-i zise:

— Domnișoară, ai nevoie de odihnă. Dă-mi voie să te conduc în „odaia” dumitale înainte de a se înapoia mama.

— Dacă zici dumneata, domnule Pierre, mă supun și cred că, odată ajunși sus, vei consimți să stai puțin de vorbă cu mine. Dumneata ești un om bun.

Pierre o duse sus și fata îi zise:

— Te rog să stai aici și să-mi spui.

Dar glasul cerșetoarei de jos o întrerupse. Tocilarul avu o tresărire.

— Curaj, domnișoară! Îi șopti el și coborî.

Când ajunse în josul scării, se întâlni față în față cu mamă-sa, furioasă la culme.

— Unde e „prințesa“? răcni ea, zgâlțâindu-l cu putere.

— S-a dus sus să se odihnească, e obosită.

Urcă scara și când ajunsese sus, se răsti la fată:

— Frumoasă creștere, n-am ce zice! Te culci înaintea celor mai în vârstă.

— Am ascultat de sfatul fiului dumneavoastră...

— De când se amestecă schilodul în treburile mele? Aici un singur om poruncește și acesta e Jacques. Și eu ascult de el.

— Vă rog să nu vă supărați, doamnă...

— Bine, bine! Dar vezi că azi n-am făcut nicio treabă și asemenea zile nu mai vreau să se repete.

— Nu înțeleg, făcu Luiza surprinsă.

— Atunci o să-ți vorbesc deschis. Nu putem întreține o persoană care nu face nimic.

— Dar dumneavoastră v-ați oferit și eu vă sunt recunoscătoare.

— Da, dar cu recunoștința nu se poate cumpăra nimic. Va trebui să ne gândim la altceva...

— Ce aş putea face? Știți prea bine că nu am bani. Totul a rămas la Henrieta, sora mea.

— N-ai bani, dar poți câștiga. Te învăț eu cum.

— Singurul mijloc pentru a vă răsplăti ar fi să-mi regăsesc sora. Pentru asta sunt în stare să fac orice. Presimt că până la urmă voi da de ea.

Bătrâna pândea un prilej pentru a-i da ultima lovitură. Prilejul se ivi când Luiza o rugă:

— Aș vrea să vă rog să-mi dați mâine rochia mea.

— De ce ai nevoie de ea?

— Mi-e teamă că, în zdrențele astea, Henrieta nu m-ar recunoaște de la distanță.

— Fleacuri. Eu îți repet că avem nevoie zilnic de bani și trebuie să ne faci rost de ei.

— Dar cum?

— Cum? Să nu pierzi vremea de pomană! Începând chiar de mâine va trebui să renunți la obiceiurile de „domnișoară” și să te dai drept fiica mea.

— Dar de ce e nevoie de asta ca să-mi regăsesc sora?

— Nu mai trăncăni! Vei fi fiica mea căreia Dumnezeu i-a luat vederea și în felul acesta biata mamă va fi mai vrednică de mila lumii.

— E îngrozitor! exclamă Luiza.

— Îngrozitor sau nu, vei face cum zic eu. Vei întinde mâinile, le vei face să tremure ca și cum ai fi bolnavă.

— Dumnezeule, să cerșesc? Copleșită, Luiza izbucni în plâns...

— Vezi de fă economie la lacrimi, vei avea mâine nevoie de ele. La ușa bisericii, lacrimile valorează aur. Nu mai spun ce efect au dacă mai și cânti!

— Să cânt? Eu? făcu Luiza. Niciodată! Niciodată!

— Lasă că vom vedea mâine! Și ridicând mâna, răcni: Te snopesc în bătaie! Și Jacques o să-ți arate cum ne purtăm noi în familie cu cei care se împotrivesc! O prinse în brațe și o azvârli pe paie, strigându-i: N-ai să mai mănânci decât ceea ce ai să câștigi!

Încuie ușa podului cu cheia și coborî bodogănind.

Rămasă singură, Luiza își pierdu orice speranță. Pierre n-o putea ajuta pentru că era sclavul mamei și al fratelui său. Tocilarul ieși afară, așteptând cu înfrigurare ca maică-sa să se culce; îl chinuia gândul că biata oarbă va fi supusă acelorași chinuri sufletești pe care le îndurase și el. Într-un târziu, Pierre se întoarse în casă. Bătrâna era trează și-l luă imediat în primire. O lăsă să-și verse potopul de ocări și se așeză

Într-un ungher. Așteptă acolo până ce maică-sa, obosită, adormi în culcușul ei. Pierre nu putu închide ochii toată noaptea. Era chinuit de frământări cumplite. Voia să vină în ajutorul oarbe și-și făuri un plan. Se simți mai ușurat. Dar tocmai atunci bătrâna se trezi speriată și se repezi cu pumnii la Pierre. Visase că el voia să-i răpească prada. Urcă repede scara, urmărită de privirile tocilarului care, temându-se să nu-i facă vreun rău fetei, încercă s-o oprească:

— Ehe! Numai cine muncește are dreptul să fie obosit.

Descuie ușa podului și fata, presimțind ceva rău, leșină de spaimă.

— Dormi? Îți arăt eu ție dormit! Se duse la ferestruica acoperită cu zăpadă și o deschise.

Pierre fu străbătut de un fior.

— Poate că ți-a fost prea cald, de aceea ai adormit, porumbițo! zise ticăloasa rânjind. Dar văzând că fata nu mișcă, se neliniști și, apropiindu-se, îi ascultă răsuflarea. Trăiește! O zgâlțâi cu putere și adăugă: E leșinată. Schilodule, vino sus!

Pierre urcă tremurând. Privind chipul fetei, își dădu seama că e leșinată și încercă să închidă ferestruica. Dar maică-sa îl opri:

— Am chef s-o mângâie „zefirul” și nu o să-mi strici tu cheful, schilodule!

— Dar va muri de frig, mamă!

— Ei, și! Vreau s-o trezesc!

Pierre, vrând s-o ferească pe fată de atingerea bătrânei, se aplecă peste culcuș, încercând s-o readucă în simțiri. Cerșetoarea, văzând că nu izbutește, porunci:

— Du-te și adă niște rachiu să-i torn pe gât!

Pierre ar fi vrut să se împotrivească, dar maică-sa îl împinse jos pe scară. Când se întoarse cu sticla, bătrâna se apropie de fată și prin gura întredeschisă

îi turnă o porție zdravănă. Alcoolul tare o readuse în simțiri. Nefericita scoase un țipăt, dădu să se ridice, dar mâinile zdravene ale femeii o ținură la loc.

— Nu, nu vreau să cerșesc!

— Ce-ai spus? Dar eu cum cerșesc? Și dacă ți-e prea cald, stai că te răcoresc eu, drăguță! Se apucă s-o dezbrace pe nefericita care nu se putea împotrivi.

Pierre era gata să izbucnească. Dar mamă-sa îi surprinse gândul și răcni la el:

— Nu ți-e rușine, schilodule, să stai de față când se dezbracă o femeie? Haide, cară-te! Și continuă s-o dezbrace, lăsând-o numai în cămașă și fustă, fără să-i pese că fata tremura ca varga și-i clănțăneau dinții în gură. Plecă, înclinând ușa în urma ei.

Când se luminează de ziuă, cerșetoarea urcă scara și bătu la ușa podului.

— Ți-e foame? Întrebă ea. Vrei să muncești sau să rabzi?

Luiza nu-i răspunse. Era hotărâtă să reziste.

— Așa! Nu răspunzi! Bine! zise bătrâna și plecă.

Leși în stradă împreună cu Pierre pe care îl tot îmbrâncea înainte. Tocilarul începu să strige cât îl ținea gura:

— Cuțite, foarfece, ascuțim!

— Ce răcnești așa pe aici? Întrebă cerșetoarea. Crezi că vei căpăta ceva de lucru în mahalaua noastră? Haide, ia-o înainte!

Auzind glasul tocilarului, Luiza se lăsă copleșită de deznădejde pentru că singurul ei ocrotitor se îndepărta și el.

Pe la vremea prânzului, bătrâna se întâlnește pe Pont-Neuf cu Jacques.

— Ei, mamă, ce-ți mai face pensionara?

— Nazuri, asta face!

— Să ne descotorosim de ea, nu e decât o gură în plus.

— Nici prin cap nu-mi trece! Cum să dau drumul din mână la o asemenea plească! N-ai nicio grijă, o îmblânez eu.

— Bine! Dă-mi cheia de la pod să văd și eu cum stau lucrurile.

Pierre lucrase toată ziua și, ca niciodată, îi mersese foarte bine. Își puse în gând să-i ducă ceva de mâncare Luizei. Urcând scara, auzi din pod suspinele oarbe.

— Nu mai plânge, domnișoară! îi spuse el prin ușa. Voi încerca să te ajut și, chiar dacă nu sunt în stare să-ți redau libertatea, voi căuta cel puțin să-ți îndulcesc viața.

— Dar ce poți face pentru mine?

— În primul rând să te cruț de foame.

— Poți intra?

— Mă voi urca pe acoperiș și de acolo am să-ți strecur ceva de mâncare pe fereastră...

Dar tăcu brusc, pentru că, întorcând capul, își văzu fratele. Înlemnit, începu să coboare și când ajunse jos, Jacques îl înșfacă, îl ridică în sus și-l trânti de pământ. Bietul tocilar scoase un strigăt de durere. Din pod se auzi un geamăt. Luiza își dăduse seama ce se petrece.

Jacques urcă scara și, descuind ușa podului, îi spuse Luizei:

— Bagă de seamă, domnișoară, că va trebui să te supui la tot ce ți se va cere.

— Niciodată, domnule!

— Bine. Mă întorc peste câteva zile și vom vedea atunci, îmi vei spune dacă te-ai răzgândit sau nu.

Zicând acestea, ticălosul se îndepărtă, silindu-l și pe fratele său să-l urmeze.

5

După două zile, Luiza se schimbaseră într-atât încât ajunsese de nerecunoscut. Pe lângă suferințele sufletești care o torturau, foamea o chinuia îngrozitor. Pierre încercase în câteva rânduri să-i vină în ajutor, dar nu izbutise; mama și fratele său, devenind bănuitori, o păzeau cu strășnicie.

După ce trecură cele două zile, cerșetoarea bătu la ușa podului.

— Ei, te-ai hotărât? întrebă ea.

— Aveți milă, doamnă, aveți milă!

Pierre nu se mai putu stăpâni și vru să-i descuie ușa.

— Stai, schilodule, am să-i deschid când am să vreau eu. Și apoi către Luiza: Noi nu știm ce-i mila, fetițo! Te supui sau nu?

— Mă voi supune, răspunse nenorocita.

— Atunci ne-am înțeles: vom porni amândouă la cerșit.

Bătrâna descuie ușa și, aducând-o pe Luiza jos, zise mulțumită de izbândă:

— În sfârșit, iată-te supusă și ascultătoare.

Biata Luiza era pradă unor suferințe cumplite. Pierre nu mai putu să rabde și zise:

— Mamă, uită-te cum suferă! Îi e foame și dacă tot se supune...

— Acum se supune, dar dacă mai târziu mă trage pe sfoară? Am nevoie de garanții. Nu vreau să hrănesc pe cineva care nu muncește și care ar mai fi în stare să se și plângă cuiva.

Auzind cuvintele acestea, Luiza se înspăimântă la gândul că, după ce se supusese, urma să mai îndure și alte chinuri. Cu glas rugător, ea zise:

— Puteți avea încredere în mine, doamnă. Eu n-am mințit niciodată.

Dar cerșetoarea, care-și bătea joc de Dumnezeu, ceru ca biata fată să îngenuncheze și să jure în fața ei.

— Așa, zise ea, după ce Luiza îndeplini și această dorință. Acum i se poate da de mâncare. O bucată de slănină și pâine neagră.

Fără să mai aștepte încuviințarea mamei sale, Pierre se repezi la dulap, de unde scoase o farfurie și un pahar.

— Nu-i nimic de mâncare aici, zise el.

— Ei, da! Acum o să mai cheltuim și bani ca s-o hrănim, mormăi cerșetoarea, dar am să-i scot eu înzecit, fetițo.

Pierre vru să se ducă să cumpere, dar bătrâna îl opri:

— Lasă că mă duc eu. Vârî sub șorț sticla de rachiu și plecă încuindu-i în casă pe cei doi.

Rămași singuri, Luiza i se adresă lui Pierre:

— Domnule, acum, că suntem singuri, de ce nu-mi vorbești? Oare nu mă pot bizui pe ajutorul dumitale?

Pierre era foarte emoționat, dar și bucuros că nu era judecat la un loc cu mama și fratele lui.

— Domnișoară, zise el, înainte de toate trebuie să mâncați ceva. Ceea ce vi se va aduce nu veți putea mânca pe stomacul gol. M-am gândit la asta. Și, cu sfi-ală, Pierre scoase din buzunar o sticlă, zicând: Luați și beți! E lapte! Repede, să nu se întoarcă...

Luiza bău și o rază de recunoștință se aprinse în ochii ei lipsiți de viață.

— Bine ați făcut, domnișoară, că ați acceptat... să cerșiți.

— Ceea ce m-a făcut să accept n-a fost suferința, ci gândul că, bătând străzile și cântând, mă va vedea sau auzi Henrieta.

Pierre găsi o cale să-i dea curaj:

— Aveți toată încrederea. O să vă găsiți sora...

În clipa aceea, bătrâna deschise ușa.

— Ia și mănâncă! zise ea aspru.

— Mi-a trecut foamea, doamnă, răspunse fata.

— Ba ai să mănânci, pentru că nu vreau să-ți tremure picioarele din pricina slăbiciunii. Ia și mănâncă!

Neavând încotro, Luiza începu să mănânce, umezind pâinea cu lacrimile ce-i curgeau șiroaie.

Cerșetoarea goli sticla cu rachiu și, cu ochii tulburi și limba împleticită, zise:

— Prințeso, hai la culcare!

O luă de mână și-o târî după ea în pod, urmărită de privirea încărcată de tristețe a lui Pierre.

Partea a III-a

Inimi haine, inimi de aur sub zdrențe sau mătase

Se împliniseră trei luni de când contele de Linières fusese numit prefect al Poliției din Paris. Cu toate acestea, lucrurile nu mergeau mult mai bine în marele oraș.

Pe lângă chestiunile mai grele care-l preocupau — printre care și întâmplarea de la Bel-Air —, contele era îngrijorat de tristețea tot mai profundă a soției sale. În fața biroului încărcat cu hârtii, domnul de Linières stătea cu capul în mâini, abătut și îngândurat. Tot umblând în neștire printre hârtii, privirea îi căzu pe un plic care purta inscripția „Afacerea de la pavilionul Bel-Air” și se încruntă. Sună și se ivi un ușier.

— Au venit funcționarii? întrebă el.

— Da, și așteaptă ordinele Excelenței Voastre.

— Să intre!

— V-am chemat mai devreme, domnilor, zise contele, și vom proceda așa până vom lichida toate afacerile rămase în urmă. Vă recomand să vegheați asupra tripourilor și a cârciumilor, să-i vânați pe hoți și cerșetori. Trebuie să înceteze cu desăvârșire atacurile care aduc jalea în familii. Mareșt, dumneata mi-ai făcut un raport în această privință care cuprinde elemente foarte grave. Te rog să rămâi! Ceilalți, puteți pleca.

Rămas singur cu Marest, un bărbat cu ochii foarte șireți, contele deveni mai serios și întrebă:

— Cum e cu puțință, domnule, să fie răpită, la ora opt seara, o fată și dusă într-o casă rău famată, unde se adună domni și domnișoare din așa-zisa lume bună pentru a face orgii? Cunoști casa unde a fost dusă fata aceea?

— Da, Excelență.

— Cui aparține?

— Marchizului de Presles. Nepotul Excelenței Voastre îi cunoaște pe toți domnii și domnișoarele care se aflau acolo în seara aceea.

Câteva clipe, contele rămase tăcut, apoi se răsti:

— Trebuie să înceteze odată cu soiul acesta de orgii. Pe acele domnișoare le voi pune să aleagă între închisoare și deportare.

Slujbașul clipi șiret și, cu o mutră sfioasă, zise:

— N-ar dori Excelența Voastră ca afacerea aceasta să rămână clasată... în dosare? În arhivele poliției?

Contele se însenină brusc.

— Există asemenea arhive?

— Orice familie din Franța își are acolo istoria ei...

— Bine, Marest! De vreme ce și familia de Linières își are și ea dosarul ei, te rog să clasezi afacerea... Acum poți pleca.

2

Picard, valetul cavalerului de Vaudrey, venise la contele de Linières cu o hotărâre nestrămutată. Purtarea stăpânului său îl scotea din sărite: tânărul cavaler nu mai făcea chefuri, renunțase la aventuri, cu un cuvânt, nu mai era un adevărat gentilom. De vreo trei luni încoace, nu-i mai făcuse nicio confidență și tot

timpul era grav și preocupat. Când contele de Linières îl văzu apărând în ușă, avu o tresărire de mulțumire.

— Tu ești, Picard? Sosești la timp și-mi pare bine că te văd. Doream să-ți vorbesc despre stăpânul tău.

— Stăpânul meu e bine sănătos.

— Dar ceea ce face e de-a dreptul scandalos.

Valetul păru încântat că domnul de Linières era de acord cu el.

— Dacă spuneți dumneavoastră, așa o fi! Și pentru că ați avut bunătatea să mă angajați la el, am venit să vă cer îngăduința să-mi părăsesc serviciul.

— De ce, Picard?

— Pentru că domnul cavaler are principii cu care eu nu mă pot împăca.

Contele se înșelă și de data aceasta asupra înțeleșului cuvintelor, așa că îi spuse:

— Bine, Picard! În cazul acesta te primesc înapoi în serviciul meu.

— Vă mulțumesc, monseniore!

— Atâta doar că nu poți reveni imediat, adăugă contele zâmbind. Țin să am pentru câțiva timp un om de încredere pe lângă domnul cavaler, ca să descopăr totul.

— Ce anume?

— După cum văd, Picard, ceea ce e mai grav nu știi. În afară de orgiile care te revoltau...

— Mă revoltau? Pe mine?

— ... aflu că în urma unui duel...

Picard avu un gest de surpriză.

— Un duel?

— Da, s-a bătut pentru o femeie și cu acest prilej l-a ucis pe marchizul de Presles.

— Bravo! Domnul cavaler e un duelist de seamă!

— ... și și-a făcut-o amantă pe femeia pentru care s-a bătut.

— Amantă?... Așadar avem...

Contele se uită la el surprins și valetul își înghiți vorba.

— Din acest motiv țin să mai rămâi pe lângă el.

— Firește! răspunse valetul, bucuros peste măsură.

— Va trebui să afli unde-și ține dulcineea.

— Fiți fără grijă! Aflu eu! Trebuie să fie tânără și frumoasă.

În clipa aceea, ușa se deschise încetișor.

— Contesă! exclamă contele și se grăbi să-i vină în întâmpinare. Poți pleca, Picard, și ține minte ce ți-am spus!

Valetul dădu să plece, dar contesa încercă să-l oprească. Contele își conduse soția până la un fotoliu și-i făcu semn lui Picard să plece.

— Sunt fericit c-ai venit să mă vezi, tocmai mă pregăteam să vin la tine. Aș dori să stăm de vorbă puțin despre Roger.

Contesa suspină din tot sufletul.

— Voiam să te rog să-l pregătești pentru căsătoria pe care Maiestatea Sa...

— I-o impune, întregi contesa cu tristețe în glas.

— E o partidă minunată, care nu poate decât să ne onoreze.

— Într-adevăr, e o înaltă favoare, dar pe Roger îl văd din ce în ce mai rar.

— I-am scris să vină și în curând o să ai plăcerea să-ți vezi nepotul!

Chiar în aceeași clipă servitorul anunță:

— Domnul cavaler!

Roger intră, se apropie de contesă căreia îi sărută mâna, apoi se înclină ceremonios în fața contelui, așteptând ca acesta să-i vorbească.

— Sunt încântat să te văd, cavaliere, zise contele de Linières. Vreau să-ți fac o comunicare de mare

importantă. Am fost ieri la Versailles și regele a binevoit să-mi vorbească de tine. Maiestatea Sa a hotărât să-ți încredințeze o slujbă însemnată și dorește să te căsătorești.

— Să mă căsătoresc?

Contesa interveni:

— Înțeleg foarte bine, dragul meu, că vestea te surprinde, ba poate că te și sperie puțin. Vezi, adesea inima nu e întrebată în asemenea împrejurări, dar trebuie să știi că soției pe care ți-a ales-o Maiestatea Sa nu-i lipsește nici tinerețea, nici frumusețea, nici bogăția.

— Este vorba de domnișoara de...

— Te rog, unchiule, îl întrerupse Roger, nu-i rosti numele, nu vreau să-l cunosc.

— Refuzi?

— Firește, domnule conte.

— Vrei să fii liber să duci o viață destrăbălată pe care însă n-o vei putea ascunde totdeauna?

— Eu n-am nimic de ascuns și nici ce să-mi reproșez.

Roger se simți jignit și, făcând un pas către conte, strigă:

— Domnule!

Diana se ridică și se așeză între cei doi bărbați.

— Vă implor, dragii mei!

Contelui i se făcu milă de ea:

— Bine, vom mai sta de vorbă. Am încredere în înțelepciunea ta, Roger, te rog însă să nu uiți că sunt șeful familiei și nu-ți voi îngădui să batjocorești numele ce-l porți. Te las în compania mătușii tale, poate sfaturile ei vor avea mai multă înrâurire asupra ta. La revedere!

3

Îndată ce contele ieși, Diana prinse mâinile nepotului și-l întrebă:

— Roger, spune-mi pe cine iubești? Și de ce n-ai cerut-o în căsătorie înainte ca regele să se gândească el la însurătoarea ta? Dacă e vorba de bani, îți dau eu!

— Ce bună ești, contesă! Da, iubesc o fată încântătoare, neprihănită... dar n-am îndrăznit să i-o mărturisesc.

— Din ce familie e?

— E o fată din popor, răspunse Roger fără să stea pe gânduri. E orfană și trăiește din munca mâinilor ei.

— Și vrei să te însori cu ea?

— Te rog, nu o judeca înainte de a o cunoaște. Dacă ai vedea-o, sunt încredințat că...

— Roger, îl întrerupse contesa, dacă aș cunoaște-o, ți-aș spune că o astfel de dragoste n-ar fi decât un prilej de lacrimi și suferință și că ar trebui să renunți la ea. Ți-aș mai spune că datorezi supunere regelui și familiei tale.

— Mi-ai spune asta? Dumneata, care ești o victimă a supunerii?

Contesa scoase un strigăt:

— De unde știi? Cine ți-a destăinuit taina? Suferința care mă macină de atâția ani?

— Singura ființă care putea să-ți cunoască sufletul, sora dumitale mult iubită. Pe patul morții, m-a pus să jur cu trup și suflet... și am jurat.

— Ea ți-a spus totul! Acum înțeleg privirile tale îngrijorate când mă vedeai plângând.

— Dacă lucrurile stau așa, cum se poate ca tocmai dumneata să mă sfătuiești să mă supun? Cum să-mi

leg viața de o femeie, atât timp cât chipul alteia îmi stăpânește inima?

— Nu! Nu! strigă contesa.

În clipa aceea se deschise ușa și contele se ivi în prag. În orice împrejurare, ivirea neașteptată a soțului ei ar fi stingherit-o pe contesă, dar acum înaintă cu hotărâre către el și-i zise, arătând cu mâna către Roger:

— Dragul meu soț, ai milă și nu-l sili să facă un lucru împotriva conștiinței sale. Nu proceda ca părinții care, dintr-o mândrie neîmblânzită, își condamnă copiii să trăiască în minciună și deznădejde!

Contele rămase înmărmurit în fața acestei ieșiri a soției. Roger se apropie încetitor și-i șopti:

— Ce faceți?

Cuvintele acestea o readuseră însă pe contesă la realitate.

— Despre ce fel de minciună și deznădejde vorbeai? Întrebă domnul de Linières. Vorbește lămurit!

Roger încercă să schimbe vorba pentru a o scoate pe contesă din încurcătură.

— Contesa n-a făcut decât să repete ce-i spusese eu mai înainte.

— E adevărat? se adresă contele soției sale.

— Da, răspunse contesa. Sunt atât de emoționată, abia mă mai țin pe picioare.

— Cavaliere, condu-o pe contesă în apartamentul ei și întoarce-te. Avem de vorbit.

De îndată ce ieșiră, pe contesă o năpădi din nou disperarea.

— Contesă, trebuie să aveți curaj. Sperați mereu că veți găsi copila pe care ați plâns-o atât. Dar până atunci aveți milă de orfana pe care o iubesc și care merită s-o cunoașteți.

— Da, o voi cunoaște. Acum întoarce-te la domnul de Linières.

Rămas singur, contele se simți din nou apăsător de povara bănuielilor. Luând o hotărâre, așternu câteva rânduri pe o hârtie, sună și înmână servitorului mesajul.

— Du asta funcționarului de la arhivele secrete și să-mi aduci ce-ți va da el.

În aceeași clipă intră și cavalerul de Vaudrey.

— M-am conformat poruncii și am revenit, domnule conte!

Contele rămase o clipă tăcut, apoi spuse:

— Cred că ai priceput că numai delicatețea m-a făcut să accept explicația contesei, care nu era de natură să mă convingă.

— Dar ce credeți?

— Ei bine, cred că nu era vorba de dumneata, ci chiar de contesă... de anumite taine ale ei.

Roger încercă să protesteze, dar contele îl opri:

— Da, spuse hotărât, trebuie să fie vorba de unele mistere care-i împovărează sufletul sau poate chiar conștiința și care mie îmi torturează viața. Poți să-mi spui și mie ce taină ți-a încredințat mătușa dumitale?

Într-o atitudine mândră și privind țintă la conte, zise:

— Nu știu nimic și nu am nimic de spus.

— Bine, cavaliere, văd că ai uitat dragostea pe care ți-am purtat-o și tot ce am făcut pentru dumneata. Am să descopăr și singur taina, fără ajutorul dumitale.

— Nu înțeleg despre ce taină este vorba, domnule conte!

În clipa aceea servitorul intră pe ușă și contele îi luă din mână dosarul pe care-l adusesese:

— În arhivele poliției noastre se găsesc secretele tuturor familiilor din Franța, de la cea mai de jos până la cea mai de sus. Se află, deci, și dosarul Dianei de Vaudrey, firește...

Roger avu o tresărire de spaimă.

— Și pentru că susții că nu cunoști taina, s-o cercetăm împreună.

— Ar fi îngrozitor... odios.

Fără să ia în seamă cuvintele tânărului, contele răsfoia dosarul când, deodată, la una din pagini, se opri:

— Da, da! Asta este! Casa Vaudray... Contesa Diana Eleonora, fiica contelui François de Vaudrey.

Auzind aceste cuvinte, cavalerul se repezi și acoperi cu mâna fila de dosar:

— Domnule conte, nu vei citi! Ceea ce vrei să faci este nedemn de un gentilom. E ca și cum ai viola secretul spovedaniei. Nu cred că vei face asta.

— Cine mă va împiedica?

— Onoarea!

Contele râse:

— Dar dacă această onoare nu este atât de pretențioasă?

— Atunci te voi împiedica eu, domnule conte!

— Serios? se sili contele să zâmbească.

În aceeași clipă, Roger, cu o mișcare fulgerătoare, smulse pagina din dosar.

— Nenorocitele! strigă contele și se repezi la tânăr cu pumnii încleștați.

Roger încrucișă brațele peste piept, ascunzând taina Dianei de Vaudrey.

— Pentru a-mi lua această hârtie va trebui mai întâi să mă omorâți!

— Bine! replică contele de Linières, liniștit. Îți mulțumesc pentru lecția de cavalerism pe care mi-ai servit-o. În curând îți voi servi și eu una. Și cu un gest îi arătă ușa. Roger se înclină și ieși.

Plecând de la contele de Linières, Roger se duse la Henrieta Gérard, al cărei prieten devotat devenise.

După ce o salvase din mâinile marchizului de Presles, Roger o luase pe nefericita orfană în trăsura lui. Tremurând încă de emoție, ea întrebă:

— Unde mă duceți, domnule?

— Aștept să-mi porunciți unde să vă duc, domnișoară, după care voi rămâne cu amintirea fericită a faptului că am putut să vă ajut.

Henrieta îi povesti, printre lacrimi, întâmplarea prin care trecuse de la sosirea diligenței.

— Vă rog să nu mă lăsați! Îndurați-vă de mine și dați-mi o mână de ajutor să-mi găsesc sora!

Drept orice răspuns, tânărul porunci vizitiului:

— Ia-o către Pont-Neuf!

În timp ce trăsura gonia, Roger încerca s-o liniștească pe biata fată și firea lui mărinimoasă îi arătă și drumul pe care trebuie să-l urmeze pentru a o ajuta: avea să-i împărtășească mătușii cele petrecute și să-i ceară sprijinul ca unei mame.

Ajungând la Pont-Neuf, se dădură repede jos din trăsură, dar mare le fu deznădejdea când nu mai găsiră pe nimeni. Roger căuta s-o încurajeze.

— Providența nu ne va părăsi din moment ce mi-a făcut cinstea să vă ocrotesc.

— Domnule, aveți bunătatea să mă însoțiți până la birou, poate aflăm ceva acolo.

Dar biroul era închis la ora aceea.

Roger ciocăni într-o fereastră și imediat apărură un cap în deschizătură, iar un glas nu prea prietenos întrebă:

— Cine e și ce poștiți?

— Nu te supăra, domnule, vreau să-mi dai o informație.

Roger scoase punga și i-o arătă.

Omul ieși afară și Henrieta îl copleși cu întrebări. Funcționarul o ascultă și la urmă zise:

— O oarbă? Da, mi-aduc aminte. Ședea acolo, pe bancă, ție-era mai mare mila s-o vezi așa singură.

— Și? Întrebă Henrieta nerăbdătoare.

— Păi... vezi și dumneata, nu mai este.

Roger, furios, îi întoarse spatele și, luând-o pe fată de mână, controlară toate străduțele întunecoase din jur. Totul fu în zadar. După câteva ceasuri de căutare, se simțiră frânți de oboseală.

— Domnișoară, zise Roger, deoarece până acum mi-ai acordat încrederea dumitale, îngăduie-mi să-ți ofer ospitalitatea mea.

— Primesc, răspunse Henrieta, și vă mulțumesc!

Tânărul cunoștea oameni de treabă care închiriau camere mobilate, dar ora era prea târzie și trebuiră să apeleze la un han. O instală și, înclinându-se în fața ei, spuse:

— Domnișoară, vă rog să-mi îngăduiți ca mâine să pun la dispoziția dumneavoastră întregul meu devotament.

Plină de recunoștință, Henrieta îi întinse mâna pe care tânărul o sărută cu evlavie. Fu, pentru biata orfană, o noapte aibă. Zorile o găsiră în genunchi, confundată în rugăciune. Odată cu lumina zilei, în inimă îi pătrunse o rază de speranță. Ar fi vrut să cunoască numele binefăcătorului ca să-l poată pomeni în rugăciunile ei. Roger nu întârzie să sosească. Ea întinse mâna:

— Sunt gata!

Porniră imediat în căutare, colindând toate străzile, dar și de data asta totul fu în zadar. Henrieta era complet descurajată.

Atunci Roger îi zise:

— Domnișoară, vă rog să aveți încredere în mine, și de aici încolo să mă lăsați să continuu cercetările. În tot acest timp veți locui în casa unei femei de treabă pe care o cunosc de multă vreme și căreia îi veți plăti pentru găzduire lucrând.

— Da, da! răspunse repede Henrieta, numai muncind îmi voi uita durerea.

Tânărul o duse pe fată la doamna Dervigny care, auzindu-i povestea, se înduioșă și-i făgădui Henrietei, pe lângă adăpost, și posibilitatea de a găsi de lucru. O conduse în odăița care-i era destinată și-i spuse:

— E drept, nu e luxoasă, dar nu te va supăra nimeni.

Zicând acestea, salută și plecă. Roger se apropie de fată și o rugă să primească din partea lui ceea ce-i va trebui pentru primele cheltuieli. Primind, îi arăta că e vrednic de rolul pe care-l avea de îndeplinit pe lângă ea. Îi promise că va face tot ce-i va sta în putință să o găsească pe sora ei. Dacă o știa pe ea la adăpost, va putea cutreiera în siguranță tot Parisul, până în cele mai îndepărtate mahalale.

După o lună, situația era neschimbată. Roger nu se descurajă, dar cleветirile începură să-și facă drum prin cartier, ajungând chiar și la urechea gazdei.

Oricum, un lucru era sigur: fără să și-o fi mărturisit, Roger și Henrieta se iubeau. Când fata își dădu seama de sentimentele care puseseră stăpânire pe inima ei, se îngrozi. Roger era sfâșiat între hotărârea regelui și cea a inimii lui. Dacă Henrieta n-ar fi fost atât de copleșită de durerea pierderii surorii ei, fără îndoială că ar fi

primit cu inima plină de fericire clipa când Roger i-ar fi destăinuit dragostea lui.

5

Ninse toată noaptea. Piața Saint-Sulpice era acoperită cu o pătură de zăpadă. În clipa când ceasul din turnul bisericii bătuse ora 12, Pierre, tociularul, se opri în fața lăcașului, uitându-se la cerșetorii care erau pe acolo.

„E ora prânzului! În curând vor fi și ei pe aici.“ Și întorcând privirea, zări pe cineva apropiindu-se de biserică. Era Jacques și, văzându-l, Pierre se strâmbă.

— Ce e? Femeile încă n-au venit? Întrebă el. Ce naiba fac?... E doar ora cea mai potrivită!

Pierre se apropie cu sfială de fratele său:

— Jacques!... îi zise el. Aș vrea să-ți cer și eu ceva: nu mă mai face schilod când e Luiza de față, bate-mă, fă-mi ce vrei tu... dar nu-mi mai zice schilod.

— Dar ce, te simți jignit? Uită-te la tine cum arăți!

— Sunt așa fiindcă tu mi-ai rupt piciorul când eram mic, Jacques, deoarece n-am vrut să fur pentru tine.

— Minți! zise Jacques. Nu-i adevărat!

— Ba da! Și după mine a venit rândul Mariane!

— Cine? Ingrata aia care a preferat să se ducă la pușcărie decât să trăiască lângă mine?

— A vrut să devină o femeie cinstită!

— Lasă asta! Spune-mi mai bine cum ai vrea să-ți zic? Cupidon?

Văzând că nu izbutește să-l înduioșeze pe fratele său, Pierre îi întoarse spatele:

— Fă cum poțtești!

Jacques îl prinse de braț și-l răsuci ca pe o sfârlează, privind-l drept în ochi:

— Ei, nu cumva?... Ar fi nostim, zău așa, să te fi îndrăgostit!

Pierre se arătă surprins:

— Ce-ți trece prin minte?

— Atunci de ce-mi ceri să nu-ți mai spun schilod?

Tocilarul nu găsi ce să răspundă, dar păru revoltat:

— Auzi la el! Eu, îndrăgostit de Luiza! O fată atât de frumoasă și neprihănită ca un înger!

Jacques tresări auzind asemenea cuvinte. Își privi batjocoritor fratele și-l îngână:

— O fată frumoasă și neprihănită ca un înger! Unde naiba ai învățat vorbele astea? Și cum de-ai băgat de seamă? E drept, eu nici nu m-am uitat la ea, știu numai că e oarbă.

În clipa aceea o zări pe cerșetoare apropiindu-se, însoțită de Luiza. Jacques porni în întâmpinarea lor. Fără îndoială că Henrietei i-ar fi fost greu să-și recunoască sora în starea în care ajunsese după trei luni de mizerie. Slăbise îngrozitor și avea chipul galben ca ceara. Zdrențele cu care era îmbrăcată îi schimbau toată înfățișarea și, cu toată oroarea pe care o resimțea pentru „patroană”, era nevoită să se atârne de brațul ei.

Ajungând în piață, bătrâna o ciupi de braț, îndemnând-o:

— Haide, cântă! Sunt clienți pe aici!

Cu glas trist, Luiza începu să cante o romanță pe care o știa din copilărie.

Jacques o privi cu luare-aminte și-și spuse:

— E drept că e frumoasă. Și glasul ei parcă-ți răscolește sufletul.

Când fata sfârși, bătrâna întinse o tipsie și începu să se tânguie:

— Fie-vă milă de o sărmană oarbă!

După ce strânseseră ce li se dădu, cerșetoarea o apucă pe Luiza de braț și-o împinse înainte:

— Hai să mergem!

— Dar sunt foarte obosită!

— Lasă că ne odihnim diseară.

Fata era însă, într-adevăr, moartă de oboseală și ar fi vrut să se odihnească puțin pe treptele bisericii.

— Dacă stăm pe loc, cum vrei s-o găsim pe sora ta? Dacă mergem mai departe, poate ne întâlnim față în față cu ea.

Luiza începu să plângă. Cu inima sfâșiată, Pierre întinse brațele în neștire către ea. Dar fratele său îl îmbrânci și se apropie de oarbă.

— Ce nostimă e când plânge!

Bătrâna însă nu dădu atenție nici măcar vorbelor băiatului ei preferat și, prinzând-o cu putere de braț, o luă pe Luiza după ea.

— Hai să mergem! Și nu-ți șterge lacrimile, ele stârnesc mila trecătorilor.

Pe când bătrâna o târa pe fată în jurul pieței, iar cei doi frați se întorceau la treburile lor, în fața bisericii se opri o trăsură. Din partea opusă apărură un domn în vârstă, îmbrăcat într-o blană scumpă. Privind trăsura și recunoscând livrelele lacheilor, își zise în sinea lui că trebuie să fie echipajul contesei Linières. Se apropie și întinse mâna doamnei care se pregătea să coboare.

— Ah, doctore, ce plăcere să vă văd!

— Sperai că, întâlnindu-mă aici, veți scăpa de vizita mea! glumi doctorul.

— Sunt întotdeauna fericită să vă primesc... ca prieten.

— Nu ca profesionist... asta vreți să spuneți, știu. Cu toate acestea, sunteți bolnavă, doamnă contesă.

— Te înșeli, doctore, sunt sănătoasă.

— Fără îndoială. Numai sufletul vă este bolnav, dar pentru asta există un mare vindecător, îi răspunse doctorul, arătându-i biserica.

Cu aceste vorbe se despărțiră și contesa intră în biserică foarte emoționată.

Zărindu-l pe doctor, bătrâna Frochard se și repezi cu mâna întinsă. Doctorul o respinse, dar bătrâna nu se lăsă:

— Pentru o oarbă!

— Oarbă? Cine, fata asta? Și fără să mai dea atenție bătrânei, doctorul se apropie și privi cu luare-aminte la fată. Îi luă mâna cu blândețe și-i spuse: Vreau să-ți văd ochii, fata mea.

Bătrâna se vârî însă în doctor, mormăind:

— Vreți să-i vedeți ochii? E zadarnic.

— De ce ești atât de sigură?

Dacă ar fi știut biata Luiza cu cine are de-a face, n-ar fi trebuit decât o singură vorbă să-i spună și-ar fi fost scăpată din ghearele cerșetorei.

Doctorul îi zise cu același ton plin de blândețe:

— Sunt doctor, fetița mea.

— Doctor! exclamă surprinsă Luiza.

Cu tot locul nepotrivit, doctorul o examinează pe Luiza cu atenție, punându-i întrebări cu o voce plină de atâta bunătate, că Luiza i-ar fi istorisit pe loc viața ei. Dar simțea prezența hoastei ca o amenințare.

— Nu ești oarbă din naștere?

— Nu, nenorocirea m-a lovit la paisprezece ani.

— Și niciun medic nu te-a mai văzut de atunci?

Bătrâna sări ca arsă, așezându-se între doctor și Luiza.

— Noi suntem săraci, de unde bani pentru doctor?

Uitând pentru o clipă de ceea ce avea să pățească mai pe urmă, Luiza se adresa doctorului cu o voce rugătoare:

— Domnule doctor, spuneți-mi, credeți că aș avea vreo speranță? Dacă ați ști din ce nenorocire m-ați scăpa!

Dar bătrâna îi dădu un cot și se băgă în vorbă, încercând s-o dreagă:

— Da, domnule doctor, dacă ar vedea, ar putea lucra.

Luizei i se făcu frică:

— Da, domnule doctor, aș lucra, se bâlbâi ea, cu vocea pierită.

Doctorul se înduioșă:

— Liniștește-te, copila mea!

Apoi o chemă pe bătrână deoparte și-i spuse:

— Trebuie s-o pregătești cu încetul, să nu-i spui dintr-odată.

— Ce să nu-i spun? Întrebă ticăloasa, îngrijorată la gândul c-ar putea să piardă fata din mână.

— Că operația ar putea să reușească.

Deși ascultase cu toată atenția, Luiza nu auzi decât cuvintele bătrânei:

— Ah! Se poate?

— Sst! făcu doctorul. Adu-mi-o la spitalul Saint-Louis.

— Știu unde e. Am mai fost acolo.

— Așa e, parcă te-am mai văzut eu pe-acolo. Nu ești dumneata?... la stai!... Văduva lui...

Bătrâna îl trase deoparte și-i spuse:

— A decapitatului, văduva lui sunt.

— Frochard, zise medicul, mirat. Dar nu știam că ai o fată...

Ticăloasa nu-și pierdu însă cumpătul și răspunse repede:

— A venit din provincie, unde se stinge de foame. Am luat-o de milă, să încerc să fac ceva pentru ea.

Medicul se apropie iarăși de Luiza și, vârându-i o monedă de argint în mână, îi zise:

— Ține, copila mea, și curaj! Ne vom mai vedea!

Și se îndepărtă. Cerșetoarea se uită lung după el și murmură:

— Să-și pună pofta în cui! Auzi, să vindece o boală care aduce atâtia bani! Ar trebui să fiu nebună! Apoi o luă de mână pe fată și-o duse la intrarea bisericii.

Neputându-și înfrâna curiozitatea, Luiza o întrebă:

— Ce-a spus doctorul, doamnă?

— A spus că nu e nicio nădejde.

Cerșetoarea își făuri repede planul să nu mai vină pe acolo ca să nu-l mai întâlnească pe doctor, astfel că-i spuse Luizei:

— Te plângeai că umblăm în fiecare zi pe aceleași străzi. Ei bine, de azi schimbăm cartierul.

Neavând de unde să știe ce se ascunde în spatele acestei bunăvoințe, Luiza mulțumi călduros bătrânei.

Jacques, care se ținuse tot timpul la distanță, se apropie:

— Ei, mamă, cum merge treaba?

Bătrâna îi arată piesa de argint. Jacques luă mone-da și-o vârî în buzunar.

— Hai să te cinstesc, mamă, cu un țoi de rachiu.

— Ascultă, Luiza, când va începe să iasă lumea din biserică, să cânti cu năduf. Eu mă duc colo, peste drum, dar am să fiu mereu cu ochii pe tine.

În clipa aceea se ivi și Pierre.

— Lasă-l pe el cu duduia, mamă, zise Jacques.

— Ai dreptate. Pierre, stai tu aici cu fata!

— Bine, mamă! răspunse tocilarul.

După ce-i văzu pe cei doi intrând în cârciumă, Pierre se apropie încetișor de Luiza. Începuse iar să ningă și biata fată tremura.

— Mi-e frig, zise ea, mi-e tare frig!

Scotându-și repede haina, tocilarul o puse pe umerii fetei, iar el rămase într-o zdreanță de cămașă. Luiza vru să-i mulțumească și, pipăind haina, zise:

— Dar asta e haina dumitale! Și dumneata?

— Eu am vesta... flanelă și... mi-e foarte cald.

Fata se simți mai liniștită.

— Fără dumneata, Pierre, aș fi murit. N-aș fi putut îndura atât.

— Da, știu că suferi mult la noi. Dar eu nu pot face nimic; n-am nicio putere.

— De la cele dintâi cuvinte pe care mi le-ai adresat, mi-am dat seama că am găsit în dumneata un prieten, un ocrotitor.

— Inima mi se frânge, zise tocilarul, când văd cât înduri și uneori mă revolt, dar n-am nicio putere, nu pot să fac nimic.

— Să nu spui asta. Cuvintele dumitale pline de bună-tate, grija dumitale de fiecare zi, e puțin lucru? Și întinzându-i mâna, adăugă: Îți mulțumesc, prietene!

În timp ce Pierre îi ținea mâna înghețată în mâna lui, ea îi pipăi brațul cu cealaltă mână și-și dădu seama că nu are pe el decât o cămașă zdrențuită. Își scoase repede haina și încercă să i-o înapoieze. Dar el nu se învoi cu niciun chip să ia haina înapoi. Se auziră dangătele clopotelor.

— S-a sfârșit slujba, zise Luiza. Începe să iasă lumea din biserică.

— O să vină acuși și mama, spuse Pierre. Nu prea îl lăsa inima să-i spună că trebuie să cânte, dar nu putu trece peste porunca bătrânei. Biata fată se așeză în genunchi pe una din treptele bisericii și, întinzând mâinile, începu să cânte.

Când văzu că slujba se sfârșise, cerșetoarea îi zise lui Jacques:

— Așteaptă-mă aici, mă duc să văd dacă oarba își face datoria.

Plecă și se întoarse, spunând:

— Nu trebuie să ne grăbim, treaba merge de minune.

— Ce păcat că e oarbă, izbi Jacques cu pumnul în masă.

— Dar ce, și tu ai vrea să nu fie oarbă? La ce ne-ar mai folosi atunci?

— Oricum nu trebuie să-l lași pe Pierre prea mult pe lângă ea.

— Ai băgat ceva de seamă?

— Păsărica nu e de nasul lui! Jacques goli paharul și nu-i răspunse.

În clipa aceea, trei bărbați luară loc la o masă alăturată. Văzându-i, bătrâna strâmbă din nas:

— Sticleții, îi șopti ea lui Jacques.

Fără să ridice privirea, tânărul zise:

— Pe doi dintre ei îi cunosc. Trăgând cu urechea, mama și fiul izbutiră să afle că cei doi pe care-i cunoștea Jacques erau în căutarea unei fete și mai aflară că al treilea se numea Picard. Într-adevăr, Picard, valetul cavalerului de Vaudrey, căpătase însărcinarea din partea domnului de Linières să descopere unde își ascunde Roger iubita de dragul căreia refuzase propunerea de căsătorie făcută de rege. În îndeplinirea misiunii sale, Picard se văzu nevoit să ceară concursul agenților prefectului. Unul dintre ei era chiar Marest, care nu credea că Picard va găsi ceea ce căuta.

— Ce-i de făcut atunci? Întrebă Picard.

— Foarte simplu: să ceri ajutorul nostru.

— Ați fi dispuși să mi-l acordați?

— De, poate că da... Dacă ne ajuți și tu să descoperim ce interes îl mână pe contele de Vaudrey să caute zi și noapte o fată oarbă.

Cerșetoarea puse repede paharul pe masă și-i zise fiului:

— I-auzi, o caută.

— Lasă că n-au găsit-o încă! Încercă s-o liniștească Jacques.

Mai mult nu putură afla nici mama, nici fiul, căci Marest îi spuse lui Picard:

— Dacă ții să afli ce te interesează, vino cu noi!

Cei trei plecară, iar bătrâna mormăi:

— Vor s-o descopere. Ar trebui să nu-mi curgă în vine niciun pic de sânge de Frochard pentru ca ei să izbutească.

Abia părăsiră agenții piața Saint-Sulpice, când conțesa de Linières ieși din biserică. Îndreptându-se spre caleașcă, ea se opri o clipă pe una din treptele sfântului lăcaș și, privind cu milă pe nenorocita oarbă, îi strecură în mână o monedă de argint, murmurând:

— Doamne, ajută-mi să-mi regăsesc copila!

— Vă mulțumesc, doamnă, spuse Luiza, continuând să cânte.

Ascultând-o, Diana de Linières simți o emoție pe care nu și-o putu explica.

— Dumnezeu, ce privire fixă are! Nu cumva ești oarbă, copila mea?

La auzul acestui glas, Luiza încetă să tremure și se îmbujoră. Răspunse simplu:

— Da, doamnă, sunt oarbă.

— Vai, ce nenorocire!

— Mă compătimiți, doamnă, dar nu asta este suferința mea cea mai mare.

Fatalitatea făcu însă ca exact în clipa aceea cerșetoarea Frochard să se strecoare în spatele ei.

— Spune-mi ce ți s-a întâmplat, sunt bogată și aș putea...

— Dacă aș îndrăzni...

— Ai familie, ai mamă?

— Vai, familie, mamă!

Dar vorba îi amuți căci ghearele de oțel ale babei i se înfipseră în braț și Luiza o auzi răspunzând în locul ei:

— Da, doamnă, are familie, are mamă, chiar o mamă bună. E fiica mea, cea mai mică dintre cei șapte copii pe care Dumnezeu știe cum îi hrănesc. Nu-i așa, copila mea?

Luiza nu mai avu curajul să spună adevărul, confirmă și lăsă capul în jos. Contesa îi mai dădu o monedă, spunându-i să nu uite să se roage lui Dumnezeu pentru ea. Diana de Linières plecă. Vru mai întâi să se îndrepte către casă, dar se răzgândi și porunci vizitiului s-o ducă la adresa pe care i-o dăduse Roger de dimineață, amintindu-și că-i făgăduise nepotului ei că va merge s-o vadă pe fata care-i cucerise inima.

Piața Saint-Sulpice se goli de lume; gerul începu să se întetească.

— Nu mai avem nimic de făcut aici! Să plecăm! Luând-o de braț pe Luiza, o întrebă:

— Ce ți-a dat cucoana pentru mama ta?

Fără să mai aștepte răspunsul fetei, bătrâna îi smulse moneda: era un ludovic de aur.

— Tiii! un ludovic de aur! Fata asta e o adevărată comoară, trebuie păzită ca ochii din cap!

Și se îndepărtară amândouă.

Tocilarul fusese și el de față la scena petrecută între Luiza și contesă. Îmboldit de curiozitate, se gândi la un moment dat să se apropie, dar simți o mână puternică apucându-l de umăr. Se întoarse și se pomeni față în față cu Jacques.

— Stai pe loc! Am să-ți vorbesc! Și-l zgâlțâi cu putere de braț.

— Dar ce e? Ce ți-am făcut?

— Ce? Îți interzic s-o mai urmărești pe Luiza.

Pierre ridică privirea în care era o strălucire neobișnuită.

— Cum... mă...

Jacques îi vârî pumnul sub nas și strigă:

— Îți interzic chiar să te mai gândești la ea!

— De ce, Jacques?

— De ce? Să nu-ți rup oasele, schilodule, de asta!

Cuprins de furie îl trânti la pământ și începu să-l calce în picioare, urlând:

— Îți interzic s-o iubești!

— Poți să mă omori, dar s-o iubesc nu mă poți opri! îngăimă Pierre.

Săturându-se să-l lovească, Jacques își lăsă fratele în plata Domnului și porni spre cele două femei.

7

După ce Roger îl părăsi pe contele de Linières, se grăbi să se ducă la Henrieta. Fata îl aștepta nerăbdătoare.

— În sfârșit, bine c-ai venit! îl întâmpină ea. Te așteptam, adică așteptam vești.

— Deocamdată nimic, răspunse Roger. Vom fi în curând mai norocoși. Acum însă, Henrieta, doresc să-ți vorbesc mai ales despre dumneata și despre mine.

Emoționată, ea vru să-l împiedice:

— Știu ce vrei să-mi spui, cavaliere. Cu riscul vieții dumitale, m-ai salvat și îți sunt adânc recunoscătoare.

— Vorbești de recunoștință ca și cum alt sentiment n-ar mai fi între noi. Oare n-ai înțeles ce se petrece în inima mea? Henrieta, te iubesc!

Cu toate că se aștepta la o asemenea declarație, biata fată simți că o cuprinde amețeala. Roger se apropie de ea:

— Te iubesc din prima zi în care te-am văzut și nu voi înceta să te iubesc până la ultima suflare a vieții mele.

Cu mâna pe inimă, Henrieta zise:

— Rău ai făcut, cavalerie! Crezi că eu n-am ghicit? Dar nu vreau să fiu fericită până în ziua în care nu o voi găsi pe Luiza. Atunci să-mi mărturisești iubirea și nu-mi voi ascunde bucuria.

Cu o mișcare rapidă, Roger duse la buze mâinile fetei pe care le acoperi de sărutări.

— Henrieta, cuvintele tale îmi umplu sufletul de fericire. Acum îmi voi urma cercetările cu și mai multă trageră de inimă și sunt sigur că voi reuși s-o readuc pe sora ta. Vom fi doi atunci care să o iubim și să-i aducem mângâiere. Nu trebuie să fii supărată că ți-am spus de pe acum ceea ce simt, dar aveam nevoie de un sprijin moral, de o făgăduială.

— O făgăduială?

— Da. Făgăduiala de a-mi face cinstea să-mi primești numele. În curând va veni aici contesa de Linières, căreia m-am destăinuit și care vrea să te cunoască.

— Adevărat?

Înainte ca Roger să poată răspunde, se auziră ciocănituri, iar prin ușa întredeschisă își vârî capul Picard.

— Ce cauți aici? Întrebă Roger, plin de mânie.

Cu ajutorul indicațiilor lui Mareș, Picard izbutise să găsească ascunzătoarea aceleia despre care se spusese că este iubita cavalerului.

Roger se răsti la el:

— Ce cauți aici? Și către Henrieta: E valetul meu.

— Da, domnișoară, eu sunt Picard, credinciosul și discretul Picard. Și în sinea lui: „Într-o mansardă? Fără

îndoială că e odaia servitoarei”. Și Picard își frecă mâinile, mulțumit la gândul că stăpânul său întreține două legături amoroase sub același acoperiș.

— Ei, vorbește! Ce cauți aici?

— Am venit să vă aduc o veste de mare însemnătate.

Henrieta înțelese că trebuie să-i lase singuri și, luând un pachetel de pe pat, zise:

— Trebuie să duc acest pachetel jos. La revedere.

Picard își zise: „Servitoarea se duce la stăpâna ei”.

— Ei, acum poți să vorbești, suntem singuri, îi zise Roger aspru. Cum ți-ai îngăduit?

— Mi-am luat îndrăzneala să vă urmăresc.

— Cum, ticălosule?

— Ticălos e puțin spus. Mai cu seamă că eram gata să plec din serviciul dumneavoastră. L-am rugat pe domnul conte de Linières să mă primească la el în slujbă... Dar când am aflat că domnul cavaler și-a schimbat concepțiile... obiceiurile... și că a redevenit...

— Ce anume?

— Un adevărat gentilom! exclamă valetul, înclinându-se.

— Ce înseamnă asta, măgarule?

Valetul nu mai putea de bucurie: „Măgar, e minunat. Acuși-acuși îmi trage și un picior!”

— Ei, tot nu vrei să spui ce înseamnă toate astea?

— Înseamnă că domnul conte, dorind să cunoască tot ce se petrece, m-a însărcinat să mă interesez...

— Mă spionai?

— Întocmai, răspunse valetul netulburat.

Părea cât se poate de satisfăcut de situația în care se afla.

— Mizerabile!

— Da... sunt un mizerabil... și uite așa am ajuns în odaia frumoasei slujnicuțe.

Roger se repezi la el cu palma ridicată.

— Destul! strigă Roger. Nu vreau să mai aud nimic. Și acum ascultă, domnule Picard: te vei întoarce la domnul conte de Linières și-i vei spune că m-ai urmărit și că ai dat de mine la femeia pe care o iubesc. Și-i vei mai spune că nu mă voi căsători cu altă femeie.

Picard rămase cu gura căscată:

— Slujnica?

— Idiotule! Ce-i tot dai cu slujnica? Sst! Uite că vine!

Henrieta intră plângând și frângându-și mâinile.

— Ce s-a întâmplat, Henrieta? Spune repede!

— Mă gonește din casă...

— Cum asta, pentru ce?

— Proprietăreasa mi-a spus, de față cu toată lumea, că nu mă mai poate ține, fiindcă sunt o... și ea are doi copii... În sfârșit: mă gonește.

— E o ticăloșie! Roger se apropie de Henrieta și-i spuse foarte hotărât: Șterge-ți lacrimile! Da, vei părăsi casa aceasta și de acum încolo vei locui în palatul meu, adică al tău, căci vei merge la brațul soțului tău.

— Îmi dau seama de noblețea propunerii pe care mi-o faci și-ți mulțumesc din adâncul sufletului. Dar distanța care ne separă mă obligă să nu pot primi.

— Nu poți primi? glăsuie Roger, galben la față. Nu-ți dai seama că-mi zdrobești inima?

— Nu se poate să devin obiectul urii familiei tale. Trebuie să ne despărțim pentru totdeauna.

— Asta nu se va întâmpla niciodată! strigă Roger cu ultimele puteri. Dacă familia mea se împotrivește, renunț la consimțământul ei.

Picard interveni și el:

— Firește, firește. La urma-urmei, ne putem lipsi de consimțământul ei.

— Picard, porunci Roger, dă-mi pălăria și hai să plecăm!

Valetul îndeplini porunca și-și zise în gând: „Aș fi în stare să-i însor chiar acum“.

Devenise devotat ca un câine stăpânului său și fetei care-i câștigase inima.

— Henrieta, plec să asigur viitorul și fericirea noastră.

— Adio! murmură ea cu glas stins.

Cavalerul ieși ca o furtună, hotărât să pună capăt acestei situații care nu mai putea dăinui. Picard, rămas ceva mai în urmă, spuse, abia stăpânindu-și emoția:

— Vă zic și eu la revedere, domnișoară. Aducându-și aminte de ordinele pe care le primise de la conte, continuă în gând: „Să-mi fie de cap, bine mai execut eu ordinele date de conte“.

Și alergă să-l ajungă din urmă pe Roger.

— Domnule cavaler, credeți că dacă goniți așa, o să ajungeți mai repede?

— Unde?

— Păi acolo unde vreți să ajungeți.

— Nu te privește pe tine unde merg; și să știi că nu-s deloc mulțumit de tine, onorabile. Ce-ai căutat acolo, voiai să mă trădezi?

— Sunt un ticălos și-mi pare nespus de rău. Dar n-ar fi mai bine să luăm o trăsură?

Chemară o trăsură.

— La palatul prefectului poliției, spuse Roger birjarului.

Picard începu să se frământa.

— Te pomenești că unchiul meu te-a pus să mă spionezi?

— Da, așa e.

— Și ai izbutit, ticălosule.

— Drept să vă spun, nu prea. Dacă aş fi lucrat singur, puteam căuta mult şi bine până să dau de locuinţa duduii pe care o persecută pe nedrept.

— Cine o persecută, contele de Linières?

— Aţi ghicit, domnul conte ţine foarte mult să afle adresa domnişoarei, dar eu n-am să i-o spun, pot să jur!

— Dar mai e cineva care i-ar putea-o spune?

— Agenţii contelui de Linières: Marest şi un subaltern.

Trăsura ajunsese la destinaţie. Roger îl lăasă pe Picard să aştepte în anticamera prefectului şi se duse în apartamentul său. Ceru informaţii despre mătuşa lui şi abia atunci îşi aminti că Diana de Linières îi promisese să meargă s-o vadă pe Henrieta. Gândul acesta îl făcu să tresară. Se îndreptă spre cabinetul prefectului şi în anticameră Picard îl întâmpină cu o mutră deznădăjduită.

— Cred că domnul conte tine să vă vorbească. Mi-a zis Marest că v-a căutat acasă, trimis de domnul conte, cu ordinul că: în caz că nu se va supune, va fi vai de el.

— Să mă supun? Niciodată! Se hotărî s-o aştepte pe mătuşa lui, presupunând că aceasta fusese s-o vadă pe Henrieta. Ceasul bătu ora două şi Roger sări în sus ca dintr-un vis.

Rămasă singură, Henrieta îşi dădu seama că, în primul rând, trebuia să-şi pună frâu inimii şi că, înaintea oricărui sentiment, era datoria.

„Nu-l voi revedea”, îşi spuse liniştită. Luă hotărârea să schimbe cartierul şi să se ascundă de Roger. Va părăsi locuinţa chiar în seara aceea, îndată ce se va înnopta.

Totuşi, îşi spuse că trebuie să-i lase lui Roger câteva rânduri de mulţumire, în care să-i comunice hotărârea ei. Tocmai când se pregătea să-şi recitească scrisoarea, auzi ciocănituri în uşă. Surprinsă peste măsură, văzu intrând în odaie o doamnă elegantă. Constatând tulburarea fetei, străina întrebă cu blândeţe:

— Dumneata eşti domnişoara Henrieta?

— Da, doamnă, eu sunt.

Contesa de Linières, căci ea era, se aşeză şi făcu semn fetei să vină alături de ea.

— Domnişoară, vrei să stăm puţin de vorbă?

— Cu plăcere, doamnă, răspunse Henrieta, mirată de politeţea acelei doamne străine.

— Mi-ai fost recomandată cu multă căldură.

— Recomandată? făcu Henrieta roşind. Nu pricep...

— Da, copila mea, mi-ai fost recomandată de o societate de binefacere şi cred că, dacă e adevărat tot ce mi s-a vorbit despre dumneata, ţi-aş putea fi de folos.

Henrieta bănuî că era vorba de o pomană şi răspunse plină de demnitate:

— Doamnă, am tot ce-mi trebuie pentru trai, deoa-rece muncesc.

— Aşadar, nu-ţi pot fi de niciun folos?

— Cu nimic, răspunse Henrieta, dar reveni repede: Ba da, am nevoie de ajutorul dumneavoastră, vă implor chiar. Nu vă cer bani, nu vă cer pomană, ci numai un adăpost unde să pot trăi neştiută de nimeni, departe de răutatea omenească şi mai ales departe de el.

Contesa se prefăcu că nu înţelege despre ce este vorba.

— De el, un tânăr care te iubeşte şi pe care-l iubeşti?

— Da.

— Doreşti să te ascunzi de el pentru a nu-i fi aman...

— Vreau să mă ascund de el pentru că nu pot să-l fiu soție.

— Soție?

— Da, doamnă. Mi-a propus aceasta acum câteva clipe.

— Și ai refuzat?

— Da, doamnă.

Contesa privi fata cu admirație. Ridicându-se, zise:

— Domnișoară Henrieta, află că sunt ruda cavalerului de Vaudrey, sunt ca și mama lui. Cunoscut sentimentele de care sunteți însuflețiți și sunt și eu de părere că e hotărârea cea mai înțeleaptă, deoarece regele s-ar împotrivi unei asemenea căsătorii.

Henrieta se tulbură, dar răspunse cu bărbăție:

— Hotărârea mea a fost luată, doamnă, înainte de a vă vedea; voi merge pe drumul datoriei și al jertfei.

Contesa o trase pe fată la pieptul ei și zise:

— Știu, dar mai știu și că noi suntem bogați și puternici.

— Puternici! replică Henrieta cu mândrie.

— Și într-o zi vom ști să prețuim curajul și dezinteresul dumitale.

— Recunoștința aceasta mi-o puteți arăta acum, de îndată, doamnă.

— În ce fel?

— Vă rog să mă ascultați cu atenție: inima mea e împărțită în două: jumătate i-am dat-o lui, iar cealaltă unei copile dragi de care am fost despărțită cu cruzime.

— Despărțită?

— Da, mi-a fost răpită și rățăcește acum pe străzile Parisului. Dacă sunteți într-adevăr atât de puternici, vă rog să mi-o căutați. Îmi voi smulge din inimă dragostea și voi pleca departe, voi dispărea fără urmă, vă jur!

— Dar pentru asta trebuie să-mi explicați, să-mi dați semnalmente.

— Fata are șaisprezece ani, e oarbă și o cheamă Luiza.

Auzind numele, Diana tresări.

— Luiza! Numele acesta îmi este foarte scump. Să n-ai nicio grijă, sora dumitale va fi găsită.

— Luiza nu e sora mea, doamnă. Însă o iubesc ca pe o soră, chiar mai mult, pentru că ne-a salvat toată familia.

— Dar cum a putut să facă asta o sărmană oarbă?

— Tatăl meu a găsit-o pe treptele unei biserici.

— Cum a găsit-o? strigă contesa. O emoție puternică pusese stăpânire pe ea. Te rog, spune-mi toată povestea acestui copil.

Henrieta povesti tot ce știa cu privire la biata fată oarbă. Când sfârși, doamna de Linières îi luă mâinile și i le strânse cu căldură, așa cum i le-ar fi strâns lui Michel Gérard.

— Ceea ce a făcut el a fost admirabil. Dar cum e cu acel ajutor neașteptat?

— Când tata a așezat-o lângă mine în leagăn și i-a desfăcut scutecele, din ele au căzut două fișicuri cu monede de aur.

Diana de Linières era gata să se prăbușească. Stătea cu brațele întinse, dar niciun cuvânt nu-i putea ieși de pe buze.

— Și împreună cu fișicurile, urmă fata, se afla un bilet pe care era scris: „Numele meu e Luiza. Iubiți-mă!”

Diana se ridică, scoase un strigăt înăbușit și se sprijini de scaun să nu cadă.

— Dar ce aveți, doamnă? întrebă Henrieta îngrijorată.

— Nu-i nimic, fata mea, răspunse nefericita mamă. Ce noroc a avut să fie găsită de niște oameni de treabă. Dar continuă!

Henrieta îi povesti toată viața lor. Învinsă de emoție, contesa o trase pe Henrieta la pieptul ei, coplesind-o cu sărutări.

— Ai o inimă de aur, fetița mea! Înțeleg acum de ce te iubește Roger și din acest moment te iubesc și eu.

— Atunci, se grăbi fata să o întrebe, mă veți ajuta s-o găesc?

— Firește!

În clipa aceea Diana își aduse aminte de cerșetoarea oarbă al cărei glas o tulburase atât de mult și zise:

— Spuneai că e oarbă?

— Da, doamnă, Luiza și-a pierdut vederea.

— Cum s-a întâmplat asta?

Henrieta începu să povestească, dar deodată se opri. De afară se auzi un cântec îndepărtat. Se repezi la fereastră și cu înfrigurare își ascuți auzul.

Dar cântecul încetă. Henrieta continuă să povestească, însă era cu gândul în altă parte.

— Când s-a întâmplat această nenorocire? Întrebă contesa.

— Acum doi ani, Luiza avea paisprezece ani.

Din nou se auzi cântecul, de data aceasta din ce în ce mai aproape și mai lămurit. Henrieta, recunoscând glasul Luizei, scoase un țipăt sfâșietor și se repezi la ușă, strigând:

— Ea este, doamnă, ea este!

— Cum? Sărmana cerșetoare căreia i-am dat de po-mană azi-dimineață este fiu...

Diana nu avut timp să sfârșească. Henrieta o luase de mână și o implora:

— Repede, doamnă, vă rog, repede!

Dar în clipa când să iasă, ușa se deschise brusc.

Să ne întoarcem puțin la contele de Linières, în clipa în care Roger părăsea cabinetul după ce fusese amenințat. Contele sună și porunci servitorului:

— Să vină domnul Mareș!

Când acesta intră, îi spuse:

— Ți-am citit raportul și am văzut că ai îndreptat unele greșeli ale subalternilor dumitale; e bine, deci, de acum încolo să-ți iei singur răspunderea acestei afaceri.

Agentul se înclină.

— Domnule Mareș, continuă contele, ești sigur că Roger se găsește acum la persoana aceea?

— Aproape sigur, Excelență. E ceasul când obișnuiește s-o viziteze. Să mă duc să văd dacă e acolo?

— Nu, vom trimite pe altcineva. Vreau ca dumneata să nu părăsești acest palat. Voi da ordin unui ușier să-ți dea de veste când va sosi cavalerul; îl vei ruga cât se poate de politicoasă să mă aștepte.

— Și dacă refuză?

— Nu are voie să refuze, zise contele autoritar, și-l concedie.

Cavalerul sosi și se hotărî să aștepte.

„Mi-ai dat o lecție de împlinire a datoriei. Îți voi da și eu una, cavalerule“, își repetă contele în gând.

Sună și intră un ușier.

— Du acest plic ofițerului de serviciu.

După câteva minute, ușierul îl anunță pe ofițer.

— Am nevoie de dumneata, îi spuse contele. Vei lua doi guarzi și vei veni cu mine. Vă veți urca într-o trăsură.

Dădu apoi ordin să se înhame caii la trăsura lui și porniră cu toții către mahalaua Saint-Honoré. La un colț

de stradă opriră. Ofițerul și cei doi însoțitori se dădură jos și se apropiară de trăsura contelui. La numai câțiva pași de casa în care poliția voia să intre, bătrâna Frochard, ținând-o de braț pe Luiza, cerșea. Vestea sosirii prefectului în cartier se răspândi repede și bătrâna se grăbi s-o ia la fugă, trăgând-o pe Luiza după ea. Contele de Linières, urmat de ofițer și de cei doi guarzi, intrară în casa cu pricina și urcară la etajul al patrulea. Fără să bată la ușă, contele intră cu ofițerii și guarzii în urma lui.

Văzându-l pe contele, Diana strigă înspăimântată:

— Soțul meu!

Henrieta nu-și dădea seama ce se întâmplă, vrând doar să alerge după Luiza al cărei glas îl mai auzea încă. Contele însă i se puse în cale. Calm, cu o energie de fier, privea țință la Diana care lăsase ochii în pământ. Henrieta nu pricepea nimic și striga implorând:

— Domnule, vă rog să mă lăsați să trec, altfel va fi prea târziu!

Domnul de Linières o privi cu mânie. Văzându-și soția în aceeași cameră cu cea pe care o socotea amanta lui Roger, mândria lui se revoltă și-l îndemnă la hotărâri aprige. Galben și tremurând, se întoarse către ofițer și porunci:

— Fata să fie dusă la închisoare.

— Oh! nu face nimic, domnule, puteți să mă închideți... puteți chiar să mă uicideți, dar mai întâi să salvez biata făptură...

Ofițerul și cei doi guarzi se uitau emoționați la ea, însă contele strigă:

— Executați ordinul!

Cei doi guarzi făcură un pas către Henrieta, însă ea se dădu înapoi și se ascunse în spatele contesei. Diana o luă de mână și, înaintând cu ea către contele, spuse:

— Dar cred că eu voi putea trece!

Prefectul făcu un gest poruncitor.

— Opriți-vă, doamnă! Vă rog să-mi spuneți ce căutați aici.

— Îți voi explica mai târziu, dar acum lasă-mă să plec ca s-o găsesc.

Domnul de Linières o privi sfredelitor și, plin de mânie, întrebă:

— Despre cine vorbiți, doamnă?

— Despre cine? Despre... despre...

Sfârșită de puteri, Diana se prăbuși pe un scaun. Contele ordonă oamenilor s-o ia pe Henrieta. Cu toată împotrivirea fetei, o scoaseră afară. După aceea domnul de Linières se apropie de contesă, o prinse de mâini și-i murmură:

— Nenorocito! Nenorocito!

Un gând îi străfulgeră prin minte, se repezi afară, coborî scara în goană și porunci vizitiului să-l ducă acasă. Trăsura porni în galopul cailor.

Revenindu-și în fire, cel dintâi gând al Diane fu pentru Henrieta. Ce se întâmplase cu biata fată? Se apropie de fereastră și văzu jos, în stradă, adunată multă lume care asistase la arestarea ei. Își aminti de Luiza și prinzându-și capul în mâini, ceru îndurare lui Dumnezeu. Coborî scara în neștire și, ajunsă în stradă, auzi clevetirile celor adunați acolo.

— O stricată! spuse cineva. Bine face poliția că ne scapă de astfel de ticăloase!

Diana simțea cum i se frânge inima la auzul unor asemenea vorbe. Dar urcă în trăsură și în scurt timp ajunse acasă.

Roger îl aștepta nerăbdător pe unchiul său. Picard se uita la el cu coada ochiului, ghicind ce se petrece în sufletul lui. Se auzi un zgomot de trăsură – sosise domnul de Linières. Roger se îndreptă spre el, dar privirea

mânioasă a prefectului îl făcu să șovăie o clipă. Își reveni însă foarte repede.

— Domnule conte, am venit să vă aduc la cunoștință hotărârea mea neclintită. Conform dorinței dumneavoastră, v-am așteptat.

— Conform ordinului meu, domnule!

— Ordin? făcu Roger, gata să izbucnească. Se reținu însă și continuă: Domnule conte, am venit aici, hotărât pentru o ultimă explicație.

— Iar eu te-am chemat să-ți comunic pentru ultima dată că trebuie să te supui dorinței Majestății Sale, stăpânul nostru.

— Nu voi îngădui nimănui să-mi poruncească atunci când e vorba de viața mea.

— Uți că regele poate dispune de ea.

— I-o țin la dispoziție. Decât să mă silească să-mi calc jurământul, mai bine îi ofer viața. Dându-i viața, voi putea să păstrez până la moarte dragostea pentru aceea care va fi în fața lui Dumnezeu văduva mea.

— Nu voi îngădui, domnule, ca un Vaudrey să moară pentru o femeie ușoară. Nu te pot împiedica să fii nebun, dar și eu mi-am luat toate măsurile pentru ca această nebunie să nu fie primejdioasă.

— Ce vreți să spuneți, domnule conte? întrebă Roger neliniștit. Și apoi, nu îngădui să fie numită femeie ușoară aceea care...

— Nu poate fi numită altfel o femeie care te-a îmbrobodit atât de tare încât să te facă să-ți jertfești viitorul. Am uzat de dreptul meu de șef de familie și de prefect și am băgat-o la închisoare.

Un răcnet de fiară izbucni din pieptul lui Roger. Dar își reveni repede, gândind că unchiul lui voia numai să-l pună la încercare. Se apropie de el cu mâinile întinse și zise emoționat:

— Desigur, domnule conte, că vă răzbunați pentru că v-am reamintit despre unele datorii de onoare. Ați izbutit să-mi pricinuiți pentru o clipă durerea cea mai grozavă pe care o poate îndura inima mea. Deoarece cred că nu-i adevărat...

— Ceea ce am spus e foarte adevărat: am arestat-o și, fără îndoială, o așteaptă o pedeapsă foarte aspră.

Roger, dându-și seama de realitate, strânse pumnii și, ca un ieșit din minți, alergă către ușă strigând:

— O voi scăpa! O voi scoate din închisoare, o voi scoate din iadul acela fără voia dumitale și chiar fără voia regelui. O voi scoate chiar de-ar trebui să dărmăm totul în calea mea.

Porni în goană, dar, când să iasă, un ofițer, însoțit de câțiva soldați, îi arătă mandatul de arestare. Roger, uluit, vru să se întoarcă la unchiul său, dar ofițerul îi puse mâna pe umăr. Resemnat, tânărul zise:

— Te urmez, domnule. Dă-mi voie, însă, să dau câteva ordine valetului meu.

În câteva cuvinte, Roger îl puse la curent pe Picard cu arestarea Henrietei și adăugă:

— Trebuie neapărat s-o vezi și să-i vorbești, Picard!

— O voi vedea și-i voi vorbi! răspunse cu hotărâre valetul.

— Să-i spui că și eu sunt arestat, dar nu mă voi căsători cu altcineva și, oriunde voi fi, inima mea va bate numai pentru ea.

— Bizuiți-vă pe mine! răspunse Picard, tulburat.

Cavalerul se întoarse atunci către escortă și zise:

— Sunt gata, domnilor!

De la fereastra cabinetului său, contele văzu cum Roger urca în trăsură care urma să-l transporte la Bastilia. După ce trăsura dispăru, el porni încet către apartamentul soției sale.

Partea a IV-a

Oricât ai fi de nefericit, există cineva mai nefericit

Închisoarea Salpêtrière, construită sub Ludovic al XIII-lea, fusese destinată, la început, internării femeilor suferinde de boli venerice. Mai târziu, sub Ludovic al XV-lea, o parte a clădirii fu transformată pentru a servi drept spital de nebuni. Dar, odată cu înrăutățirea moravurilor, începură să fie aduse aici și femeile „ușoare“, precum și cele vinovate de anumite delictе. Nu vom fi deci surprinși să le găsim la Salpêtrière pe toate cunoștințele noastre din pavilionul Bel-Air care fuseseră nevoite să-și schimbe toaletele de mătase cu uniforma închisorii: Floretta, Cora, Julia așteptau acolo să fie judecate. O curte specială era rezervată hoțelor și femeilor de moravuri ușoare. Acolo fusese adusă și Mariana, nefericita victimă a lui Jacques. Biata fată plângea mereu, cum plâng toate pocăitele, și izbuti încă de la început să câștige simpatia călugărițelor care se îngrijeau de sufletele nenorocitelor. În noaptea arestării, Mariana se zbuciuma și tremura, cuprinsă parcă de friguri. A doua zi, sora Genoveva, superioara, trimise s-o cheme pe Mariana.

— Am cerut să vină doctorul, îi zise, el va hotărî dacă trebuie să fii internată la infirmerie. Eu am aici rostul de

a îndulci traiul celor care se căiesc și vor să se îndrepte ca să-și răscumpere greșeala.

— Nu e o greșeală, e o crimă, soră, vorbi Mariana. O crimă rușinoasă! Numai prin umilință sper să-mi răscumpăr păcatul.

— Mai înainte de toate, roagă-te lui Dumnezeu, îi zise sora Genoveva. Apoi te vei spovedi judecătorilor, iar eu mă voi ruga Cerului să-ți ierte greșeala.

Mariana izbucni în plâns.

— Soră, zise ea, cel mai mult am suferit din clipa în care niște copile mi-au deschis ochii, două tinere fete pe care le-am întâlnit o singură dată. Cred că erau surori.

Și Mariana istorisi superioarei întâmplarea din ajun. Auzindu-i spovedania, sora Genoveva se milostivi de biata fată și o recomandă medicului care nu era altul decât cel care se interesase de Luiza și care o îngrijea și pe contesa de Linières.

Sora Genoveva prinsese atâta dragoste pentru Mariana încât se gândea cu inima frântă la pedeapsa care o aștepta pe biata fată. Reuși să-l înduplece pe doctor să intervină prin relațiile lui pentru ușurarea pedepsei ce urma să-i fie aplicată. Doctorul făgădui, deși încercarea era foarte grea, dat fiind faptul că pedepsele ce se aplicau pentru furt la vremea aceea erau deosebit de aspre. Între timp sosiseră la închisoare și fetele de la Bel-Air.

— Cât sunt de nenorocită! se tânguia într-una din zile Floretta, șezând pe bancă și plângând.

— Nu deznădăjdui, domnișoară! îi spuse Mariana, apropiindu-se de ea și luându-i mâinile.

În clipa aceea veni în curte sora Genoveva, care se grăbi să-l întâmpine pe doctorul care tocmai intra.

— Ah! Doctore, dac-ai ști cu câtă nerăbdare te-am așteptat. Mi-ai făgăduit azi-dimineață că mi-aduci o veste bună. Ai izbutit?

— Pe deplin.

— Lăudat fie Domnul!

Se întoarse către grupul deținuților și o chemă pe Mariana.

— Vino încoace, Mariana. Uite-l pe doctorul pe care va trebui să-l respecti și să-l iubești toată viața pentru ceea ce a obținut pentru tine. Ți-a cerut și chiar ți-a obținut iertarea.

— Da, însă mulțumirile se cuvin sorei Genoveva, care a avut ideea să mă îndemne s-o fac. Spunând acestea, scoase din buzunar un plic cu pecetei pe care-l înmână superioarei.

Mariana căzu în genunchi în fața sorei Genoveva:

— Binefăcătoarea mea, mama mea!

— E timpul să intrăm, draga mea; astă-seară vei fi liberă și să nu uiți că am garantat pentru dumneata.

— Nu, soră, nu voi uita!

Pe când deținutele se întorceau în săli, se auziră dinspre infirmerie țipete de femei. Sora Genoveva porni în grabă într-acolo. Era fata care fusese adusă în urmă cu două zile și care delira.

În clipa aceea se smulse din mâinile infirmierelor și se repezi în curte. Era Henrieta.

— Lăsați-mă! striga ea. Vreau să plec de aici, să ies!

Când o zări, Mariana exclamă:

— Dumnezeu, ea e!

Henrieta alergă către sora Genoveva. Văzând-o în ce hal era, aceasta încerca s-o liniștească. Doctorul interveni și el:

— De ce ai părăsit patul fără voia mea?

— Domnule doctor, m-am făcut bine și vreau să ies. Vă rog, vă implor, dați ordin să mă lase să plec.

— Nu se poate, copila mea! Asemenea ordine nu poate da decât cineva care e mult mai puternic decât mine.

— De ce, nu sunt într-un spital?

— Într-un spital care e și închisoare.

— Închisoare! exclamă Henrieta disperată. Dar ce-am făcut ca să fiu închisă aici?

Sora Genoveva lăasă capul în jos. Doctorul, emoționat, i se adresă:

— Boala aceasta numai dumneata o poți vindeca, soră.

— Am văzut multe vinovate, dar ca aceasta niciuna.

— Dar nu e vinovată, soră! interveni ferm Mariana.

— O cunoști? Întrebă superioara, mirată.

Mariana îi reaminti atunci tot ce-i povestise cu privire la cele două surori. Sora Genoveva era uimită peste măsură.

— Și soarta a vrut s-o regăsești aici.

— E victima unei greșeli, cu siguranță. Sunt în stare să jur pentru sufletul ei curat care n-a putut fi mânjit nici măcar cu un gând vinovat. Și întorcându-se către Henrieta: Mă mai recunoști, domnișoară? Îți amintești... de curând... Într-o seară, o femeie care voia să moară... pe cheiul Senei...

— Dumneata ești! exclamă Henrieta. Vai, atunci eram împreună cu Luiza.

— Am istorisit serei Genoveva că sora dumitale e un înger tot atât de neprihănit ca și dumneata, pe care te socotesc nevinovată.

— Da, soră, sunt nevinovată. Jur!

— Dar pentru ce-ai fost adusă aici și din ordinul cui?

— Din ordinul contelui de Linières, răspunse atunci cineva care apăru în fața lor.

Superioara, surprinsă că o persoană străină poate intra în curtea închisorii, întrebă:

— Cine sunteți, domnule, și cum ați pătruns aici?

— Sunt primul valet al Excelenței Sale prefectul de poliție.

Într-adevăr, era Picard.

După ce cavalerul de Vaudrey fu închis la Bastilia, credinciosul servitor își făuri un plan cu ajutorul căruia nădăjduia să-și poată servi stăpânul. Sub un motiv oarecare, se prezentă contelui și arboră o mutră amărită, cum se potrivea unui servitor care ținea la stăpânul său.

— Ei, Picard, vezi unde a ajuns cavalerul din pricina încăpățânării sale?

— Domnul conte a fost aspru. Drept, dar cam aspru.

— Cavalerul va rămâne la Bastilia până când va consimți să se supună dorinței regelui.

— Și ce anume a poruncit Maiestatea Sa?

— Să se însoare cu o fată vrednică de el.

— Rău a făcut domnul cavaler că n-a ținut cont de părerile dumneavoastră.

— Orice ar fi și orice s-ar întâmpla, hotărârea mea nestrămutată este de a face să dispară ființa aceea primejdioasă. Va fi deportată în Louisiana.

— Și când va pleca? Dacă-mi dați voie să întreb.

— Cu primul convoi, adică peste câteva zile. Voi da ordinele cuvenite. Și contele de Linières începu să scrie în timp ce Picard se gândea cu inima frântă la Roger. Cum ar putea să-i dea de veste?

La chemarea contelui apăru un ușier căruia i se înmână un plic cu ordinul de a fi predat comandantului

de la Châtelet. După aceea începu să se plimbe prin odaie, mormăind:

— O să stea la închisoare până se va supune.

— Dar n-o să-l lăsați pe cavalerul nostru să putrezească pe paiele unei celule, domnule conte.

— L-am recomandat în mod deosebit guvernatorului, are o celulă ca și o odaie, i se aduce din oraș tot ce pofteste. Așa că vezi, nici vorbă nu poate fi de paie putrezite.

Picard ascultă cu luare-aminte cuvintele contelui, se liniștește și, întors în camera lui, puse la cale planul evadării lui Roger, care la rândul său trebuia s-o scoată pe Henrieta. Nu se înfricoșa și nici nu i se păru cu neputință să-l înfrunte pe prefect. Trebuia înainte de toate să ajungă la Salpêtrière și s-o vadă pe Henrieta.

— Cum, glăsui superioara, fata asta a fost adusă aici din ordinul domnului de Linières?

Picard se prefăcu foarte înduioșat.

— Vai, soră, situațiile impun câteodată cruzimi.

— Ce vrei să spui cu asta?

— Când se întâmplă ca un tânăr de rang să se îndrăgostească de o fată săracă, se impune salvarea onoarei familiei.

Sora Genoveva lăsă privirea în jos; înțelesese ce anume împrejurări duseseră la arestarea fetei. Henrieta se grăbi însă să șteargă impresia proastă lăsată de vorbele lui Picard.

— Dar n-am refuzat eu oare mâna pe care mi-a oferit-o cavalerul de Vaudrey?

— Așa este, soră!

În clipa aceea, în curte își făcu apariția Marest.

— Am adus lista condamnatelor pentru deportare în Louisiana. Să dați dispozițiile necesare! Urmează să fie imbarcate, vă rog, soră.

Marest se îndepărtă, dar avu timp să-l zărească pe Picard care stătea de vorbă cu Henrieta și cu Mariana. Surorile și doctorul veniră lângă superioară care, emoționată, începu să citească lista. Un țipăt ușor îi scăpă de pe buze, iar privirea îi trecu de la chipul îngrozit al medicului la cel al Henrietei.

— Sărmană copilă! murmură ea.

Henrieta înțelese despre ce era vorba și, înnebunită de durere, strigă:

— Sunt condamnată, sunt pierdută!

În timp ce credinciosul servitor strângea pumnii de furie, Henrieta era dusă pe brațe la infirmerie.

— Ah! stăpânul meu, prefectul, s-a ferit de mine. A avut neobrăzarea să-mi pună la îndoială fidelitatea. Lasă că-mi plătește el asta!

Și o luă la goană către poartă, ieșind ca o furtună din curtea închisorii, îndreptându-se spre Bastilia.

2

În calitate de valet al prefectului, Picard avusese prilejul să viziteze adesea Bastilia și își spunea ce folositoare fuseseră acele vizite care-i dădeau acum putința să cunoască toate intrările și locurile închisorii. Ajuns la capătul străzii Saint-Antoine, începu să se plimbe cu pași mari prin fața unei intrări dosnice, gândindu-se, cu îngrijorare, că avea numai cinci zile la dispoziție pentru a pune totul la cale. Întâmplarea îi veni în ajutor. Zări un gardian pe nume Rumignac, care tocmai ieșea pe porțița aceea ascunsă și apropiindu-se de el, îl întrebă vesel:

— Și zi așa, o ștergi prin dos? Mulți din pensionarii dumitale ar da nu știu cât să poată face la fel.

— Cred și eu. Mai ales acela cu numărul două sute cincisprezece.

— Două sute cincisprezece? Dar cine-i ăsta?

— E cavalerul de Vaudrey. E atât de amărât, săracul! Ce mare crimă o fi făcut?

— O crimă absolut monstruoasă: și-a permis să se îndrăgostească nebunește.

— Și numai pentru atâta lucru a fost închis la Bastilia? Sau te pomenești că s-a îndrăgostit de regină?

— Nu, a făcut ceva și mai grav: a uitat din ce familie face parte și s-a apucat să iubească o fată din popor pe care vrea cu tot dinadinsul...

— Să și-o facă amantă.

— Dacă n-ar fi decât asta, tot n-ar fi nimic, dar vrea s-o ia de nevastă. E nebun de legat! N-are decât să putrezească aici, la Bastilia, ca orice criminal, dacă nu vrea să se leuiască de boala care a dat peste el. Unchiul lui a hotărât să-l lase la închisoare până ce...

— Dar de ce ești atât de întărit împotriva unui arestat care cred că nici n-o s-o mai ducă mult? Nu mănâncă nimic, bea numai apă, deși îi dau de mâncare împărătește.

Picard se gândi să se folosească de faptul că gardianul avea chef de vorbă și zise:

— Cu câtă îndemânare și pricepere a putut s-o șteargă Latude.

— Cunosc eu unul care a șters-o și mai ușor.

— Cine? Ia povestește-mi și mie cum.

— Îți povestesc, dar nu aici, în stradă. Tocmai doream să te poftesc la un păhărel. Dar nu la cârciumă, că nu șade frumos. Îți ofer ospitalitatea unui om sărac, dar cumsecade, domnule Picard.

Cei doi porniră și, ajungând în fața unei căsuțe, gardianul deschise ușa, poftindu-l pe Picard să intre. Soția lui Rumignac se ivi în pragul odăii care servea

și de dormitor și de sufragerie. Cina gardianului era pregătită.

— la loc aici, în fața mea, spuse el binevoitor, iar tu, nevastă, adu un pahar pentru domnul Picard care e, cum să spun, omul de încredere al domnului prefect de poliție.

Biata femeie se înclină până la pământ.

Dădură pe gât un pahar, apoi Rumignac începu:

— Voiai să știi cum am evadat? Tot așa cum am evadat din temnița în care mă băgaseră ticăloșii de englezi. Am plecat ziua în amiaza mare pe poarta din față. M-au văzut, dar nu m-au recunoscut. M-am priceput să mă strecur ca o șopârlă.

— E un adevărat noroc că te-am întâlnit.

— Păi de ce?

— Te pomenești că am vreodată nevoie.

— Dacă am să port cheile la brâu ca acum, îți va fi foarte greu.

Într-adevăr, Picard nu-și mai lua ochii de la legătura de chei de la brâul gardianului.

— Băgasem de seamă, continuă gardianul, că duminica, paznicul, după ce aducea ciorba de seară, se grăbea să plece, așa cum se face, de altfel, și la noi la Bastilia. Se ducea să joace table cu soldații lui. Am luat hotărârea s-o șterg într-o asemenea zi de duminică. Ia spune, tragi tabac?

Picard nu știa ce să răspundă, așa că o scâldă:

— Depinde, după împrejurări.

— Ei bine, domnule Picard, trebuie să înveți să tragi tabac pentru ca să ai întotdeauna tabachera plină.

— Nu pricep.

— Cum îți spuneam, duminica e cea mai desăvârșită liniște la noi. Comandantul îi pofteste la masă pe toți ofițerii și nu vrea să fie deranjat pentru nimic în lume. În consecință, ora prânzului e cea mai prielnică. Gardianul

vine cu ciorba arestatului. Când să se apropie, îmi umplu mâna cu tabac. El intră, dar are amândouă mâinile ocupate cu castronul și pâinea într-una, iar în cealaltă, gamela cu apă. Îi azvârl tabacul în ochi, el scapă din mână totul, din cauza usturimii, iar eu mă reped la el să-l împiedic să strige. Aveam pregătită pentru asta o basma. Din cearșafurile patului răsucisem dinainte niște funii cu care i-am legat mâinile și picioarele. M-am îmbrăcat în hainele lui, i-am luat cheile și, pentru mai multă siguranță, l-am închis în celulă. Așa am ajuns la prima poartă, dar fiind duminică, soldații ședeau cu toții la corpul de gardă și jucau table. Santinela de la poartă se uita la ei cum jucau. Așa e pretutindeni, crede-mă, și la Bastilia. Am trecut nepăsător pe lângă santinela și am ieșit în gangul care dădea în curtea exterioară. Fără să-mi pese de paznicii care se plimbau prin curte, m-am îndreptat foarte sigur pe mine către poartă pe care am deschis-o.

— Cu care cheie?

— Uite cu asta! Și gardianul, în focul povestirii, scoase o cheie din legătura de la brâu. Ei uite că m-am prostit. Ți-am arătat cheia de la poarta noastră, ca și cum ar fi fost vorba chiar de ea.

Picard se uită cu cea mai mare luare-aminte la cheie.

— Așa, prietene, spune gardianul, acum ești la fel de priceput ca și mine, numai că mie mi s-a cam uscat gâtulejul povestind.

— Lasă că aduc eu o sticlă, prietene.

— Te pomenești că de cel de la domnul prefect?

— Chiar așa. Eu am toate cheile stăpânului meu.

Valetul își făurise un plan și continuă discuția:

— Vezi că domnul de Linières are o mare încredere în mine. De treizeci de ani, de când sunt în slujba lui, m-a tratat ca pe un membru al familiei. N-are niciun

secret față de mine și adesea mă ia ca sfetnic. Chiar în cazul cavalerului de Vaudrey, eu l-am sfătuit să procedeze fără milă. S-a lăsat cam greu la început, dar am aranjat eu așa ca să fie surprins cu ibovnica între patru ochi și atunci domnul de Linières nu a mai stat la îndoială.

— Sărmanul băiat!

— Ce, sărmanul? Eu i-aș lăsa...

— Să moară de foame?

— Asta nu; dimpotrivă, trebuie să găsim un mijloc să-l silim să mănânce. E singurul moștenitor al familiei și nu putem îngădui să se stingă. Parcă așa ziceai, că nu vrea să mănânce. Ce-ar fi să-i aduc câteva sticle de vin din pivnița unchiului?

— Asta nu merge. N-am voie să i le dau.

— Așa e, datoria înainte de toate. Dar eu tot o să le aduc, pentru dumneata.

— Pentru mine? Nu pot primi.

— Voiam să spun că le voi depozita aici și de câte ori voi veni să te vizitez, vom destupa o sticlă.

— Ei, așa mai merge.

— Iar cât despre arestatul nostru, principalul lucru e să-i facem să mănânce.

— Dar cum?

— Asta las-o pe seama mea. Știu un fel de plăcintă după care se înnebunește. Îi aduc eu una, bineînțeles cu învoirea prefectului. Dar sigur arestatul o va refuza.

— Și ce facem atunci?

— Îi vei spune că e din partea...

— Dumitale.

— Aș! Știe că sunt credincios stăpânului meu și-mi poartă pică, așa că o să-i spui că e din partea... stai să mă gândesc... până mă întorc cu plăcinta găsesc eu ce să spunem. Și, dacă ai să faci treaba asta, ai să-ți atragi favoarea prefectului. Domnul conte nu vrea să

pară că se înduioșează, așa că noi, procedând în felul acesta, îi ușurăm sarcina.

Încredințat că dăduse lovitura, Picard se ridică:

— Ei drăcie, dar știu c-am întârziat! Domnul prefect așteaptă să-i dau raportul despre ce-am făcut. La revedere, pe diseară, prietene Rumignac! Cred că domnul prefect îmi va încredința o scrisoare pentru comandantul Bastiliei. Cu acest prilej, am să aduc sticlele și plăcinta.

— Vezi însă să fii aici înainte de ora opt, pentru că ia opt și jumătate intru în slujbă.

— Bine, voi fi aici la ora opt.

Ajuns în stradă, Picard constată că mai avea două ore până la opt.

Hotărî să se grăbească și porni pe drumul cel mai scurt către palatul contelui. Ajuns acolo, urcă în mansarda lui, care era o adevărată cameră de burghez, se trânti în fotoliu și începu să chibzuiască. În primul rând, își zise el, trebuie să cobor în pivniță și să mă îngrijesc de vin. „Pivnița” era un ungher al odăii unde se aflau câteva sticle luate „cu împrumut” din adevărata pivniță a stăpânului. Apoi, continuă Picard monologul, trebuie să-l hotărâm pe cavalier să mănânce. În acest scop îi vom scrie o scrisoare pe care prietenul meu Rumignac i-o va înmâna fără să știe. Și Picard scrise următoarele rânduri:

Domnule cavalier, nu vă pierdeți curajul, ceasul salvării se apropie. Duminică, spre seară, îl voi însoți în închisoare pe gardian, pe care-l voi închide în locul dumneavoastră. Vă rog să nu refuzați mănecarea, căci aveți

nevoie de putere și energie. Când veți fi liber, vom găsi un mijloc s-o scăpăm pe domnișoara Henrieta.

Puse biletul într-un plic, îl vârî în buzunar și plecă la birtașul din apropiere, Cyril Balandier, un om foarte cumsecade. Cum îl zări, birtașul îi ieși în întâmpinare.

— Cu ce vă putem servi?

— Deocamdată cu nimic, vreau să stau de vorbă nițel cu dumneata.

— Cu plăcere.

— Știi că am o nepoată încântătoare, și dacă nu știi, află acum. O cheamă Eulalie Vermuillet și se mărită peste puțin timp. Astă-seară are logodna și se va da o masă la care fiecare vine cu mănecarea lui de acasă.

— Și v-ați gândit la vestita mea plăcintă?

— Întocmai. Dar trebuie să mai știi că am pus ră-mășag că plăcinta le va plăcea cel mai mult tinerilor logodnici și mi-e teamă să nu mai aducă cineva una la fel, comandată tot la dumneata. Am eu un mijloc sigur. Posed în Beauce o fermă destul de mărișoară. M-am gândit (și scoase din buzunar plicul) să bag în plăcintă titlul de proprietate al fermei...

— În felul ăsta câștigi la sigur, domnule Picard, se grăbi să-l întrerupă birtașul.

— Dar aș vrea ca plicul să nu fie prea la suprafață, știi...

— Nimic mai simplu: îl vom înveli într-o bucată de pergament și-l voi așeza chiar la fundul plăcintei.

Treaba fiind aranjată, Picard plecă și se întoarse la ceasul când plăcinta fu gata. O luă, urcă într-o trăsură și porni către locuința lui Rumignac.

Valetul își dădea seama că trebuie să întrețină gardianului iluzia că Roger îl urăște și izbuti prin tot felul de povești să-l convingă de sentimentele pe care stăpân și slugă le aveau unul pentru altul.

— Și acum, trebuie neapărat să-l facem pe domnul cavaler să mănânce plăcinta. În familie este o tânără fată...

— Șmecher mai ești! zise gardianul care se îmbăta-se în lege.

— Tânăra îmi e nepoată și soră de lapte a cavalerului. Dacă-l vom convinge că plăcinta e de la ea, cred că vom izbuti.

— Ce trebuie să-i spun?

— Să-i spui că e din partea celei pe care o iubește cel mai mult, de la sora lui de lapte, domnișoara Henrieta Gérard, nepoata mea.

— Am înțeles. Mă duc chiar acum. Cred că ne vom revedea curând.

— N-aș putea să spun, zise Picard nepăsător. Numai dacă domnul prefect mi-ar da o însărcinare specială pentru nepotul lui. Și din câte am înțeles eu, azi de dimineață, contele ar cam dori să corespundeze direct cu nepotul său.

— S-ar putea, firește, dar numai dacă scrisoarea e prevăzută cu pecetea prefectului.

— Bine. Voi comunica Excelenței Sale și, dacă va dori să-i scrie, să procedeze cum se cuvine.

Picard plecă bucuros nevoie mare, încredințat că Roger va citi biletul. La rândul său, Rumignac era foarte mulțumit de prietenia cu valetul.

— Vezi tu, îi spuse nevastei, e bine să întreții legături cu omul acesta, cu atât mai mult cu cât nu mă costă nimic. I-oi duce și eu din când în când arestatului câte o mâncărică mai bună, mai ales că e închis mai mult în glumă, de vreme ce comandantul și ofițerii se poartă cu el cât se poate de respectuos.

Peste o oră, Rumignac intră în celula lui Roger care ședea pe jos, cu capul în mâini, atât de preocupat că nici nu auzise ușa deschizându-se. Surprins, Roger

ridică privirea și văzu fața surâzătoare a paznicului. Roger se uită mirat la el, mai ales când observă că, alături de mâncarea obișnuită, aducea și o plăcintă pe care o puse pe masă, spunând:

— Știu că domnul cavaler nu se împacă prea tare cu mâncarea de pe la noi. Dacă-aș fi om cu dare de mână, v-aș servi o masă împărătească.

— Dar ce zor ai să te ocupi de mine?

— Vă rog să mă iertați, dar, vedeți, am făgăduit în ascuns să vă dau...

Roger deveni brusc atent. Bănuia o lucrătură de-a lui Picard.

— Ai să-mi dai ceva? Spune!

— E cineva care se interesează de domnul cavaler și de stomacul Domniei Sale.

— Ce vrei să spui? Dacă e vorba de mâncare, te poți căra de aici cu ea cu tot.

— Iertați-mă, dar am uitat să vă spun că plăcinta care vă place atât de mult vine din partea...

— Nu vreau să știu de la cine vine.

— Dar ce-o să spună biata fată?

— Care fată?

— Păi, domnișoara Henrieta Gérard, nepoata lui Picard, sora dumneavoastră de lapte.

— Dar spune-mi, prietene, cum te cheamă?

— Rumignac, domnule!

— Ei bine, domnule Rumignac, primesc plăcinta și-ți făgăduiesc că o voi mânca.

Abia se depărtă gardianul, că Roger scormoni repede în plăcintă, descoperi biletul și-l citi cu înfrigurare.

— Așadar, zise el, e vorba de libertatea mea și de salvarea Henrietei. Fii fără grijă, dragă Picard, sunt în stare de orice efortare.

În vremea asta, biata Henrieta îndura la Salpêtrière un adevărat calvar. Nenorocita leșinase, dar, în urma îngrijirilor, își revenise: acum privea la lumea adunată în jurul ei. Medicul îi luă pulsul:

— Nu e nimic. Un simplu leșin, a trecut.

— Cum te simți, domnișoară? Întrebă Mariana.

— Acum înțeleg foarte bine că sunt clipe în viață când ai vrea să mori.

— Să nu mai spui așa ceva! Adu-ți aminte de vorbele pe care mi le-ai spus atunci.

— Dar nu nenorocirea mea mă îngrozește.

Mariana îl lămuri pe doctor.

— Are o soră oarbă, al cărei singur sprijin este ea.

— Biata fată! murmură medicul.

— O găsisem, domnule doctor, chiar în clipa arestării. I-am auzit glasul și am zărit-o cerșind în zdrențe. Dar m-au împiedicat să mă duc la ea. Unde o fi acum? Vai! Am pierdut-o pentru totdeauna.

Nenorocita izbucni în plâns. Mariana se depărtase chemată de o soră.

— Ai răbdare, fata mea, spuse doctorul. Mi se pare că am întâlnit-o și eu pe sora dumitale. Nu-i așa că are părul blond și ochii albaștri? Însoțitoarea ei îi spunea... ia stai!... Luiza.

— Da, da, ea e!

— O cunosc pe femeia care o însoțea. O cheamă Frochard și a fost de multe ori la mine la spital.

Mariana care se înapoiase, auzind numele, spuse repede:

— Cerșetoarea Frochard? O cunosc și eu. E mama lui Jacques. Dacă e așa, atunci știu unde se găseș-

te sora dumitale. Într-o dărăpănătură de pe strada Lourcine.

— Voi putea deci să-mi gălesc sora. Vai! Dar am uitat că mă vor deporta.

— Să n-ai nicio teamă, domnișoară. Nu vei pleca, spuse Mariana cu o voce hotărâtă.

Doctorul se uită mirat la ea.

În clipa aceea o dubă mare opri în fața porții. Henrieta o văzu și zise:

— Asta e trăsura care mă va transporta...

Medicul șopti la urechea Mariane:

— Spuneai că nu va pleca. Dar este imposibil.

— Fie-vă milă de ea, domnule doctor!

— Mi-e milă, dar ce pot să fac?

— Ajutați-mă!

— Dar cum?

În acest timp, Mareș se afla în sala deținutelor, cu lista în mână, așteptând să se termine operația adunării și transportului condamnatelor la închisoarea de unde urmau să plece în exil.

— Soră, se adresă el superioarei, toate deținutele de pe listă sunt aici?

— Nu, domnule, nu sunt toate. Mă duc s-o chem și pe...

— Îmi dai voie să le așez pe două rânduri? o întrepruse el.

— Poftim.

Cercetând lista, spuse:

— Lipsește una, Henrieta Gérard.

Mariana, apropiindu-se, răspunse:

— Eu sunt.

Henrieta o auzi și dădu să strige, dar doctorul o strânse de mână, rugând-o să tacă.

Mariana o văzuse însă pe Henrieta luându-și rămas-bun de la călugărițe ca și cum s-ar fi pregătit de plecare și atunci îi adresă lui Mareș următoarea rugămintă:

— Domnule, îmi dai voie să-mi iau un ultim rămas-bun?

Henrieta, în ciuda sfatului doctorului, nu voia să primească jertfa Mariane și-i zise încetișor:

— Nu se poate. Ceea ce vrei să faci e prea mult! Nu pot să primesc.

— Dar nu pe dumneata te salvez, ci pe mine însămi. Rămânând în Franța, când voi ieși de aici îl voi revedea din nou pe Jacques și atunci sunt pierdută pentru totdeauna. Dar dumneata trebuie să-ți salvezi sora.

Amintirea surorii ei avu efectul scontat. Profitând de momentul prielnic, Mariana strecură în mâna Henrietei scrisoarea de grațiere pe care o primise.

Sora Genoveva venise să facă o ultimă verificare a acelora care urmau să plece.

— Soră, i se adresă Mareș, vă rog să controlați lista și să atestați identitatea persoanelor.

Începu apelul. Mareș striga numele fiecăreia pe rând și, ajunse în sfârșit și la Henrieta. Fără să șovăie nicio clipă, Mariana făcu un pas înainte, privind-o rugător pe soră. Doctorul adresă sorei aceeași rugămintă mută. Mareș aștepta răspunsul. Mariana mai făcu o ultimă încercare:

— Maică! Maică! exclamă ea, căzând în genunchi. Binecuvântează-mă, pentru că pedeapsa aceasta purifică pe vinovată.

Mareș deveni nerăbdător. Atunci sora Genoveva, care nu mințise niciodată, întinse mâinile către Mariana și spuse, ridicând privirea către cer:

— Da, ea e Henrieta Gérard.

Strângând-o în brațe pe Mariana, cuvioasa femeie plângea, rugându-se lui Dumnezeu să-i ierte păcatul.

Poarta fu deschisă și Mariana alergă să-și ia locul în convoi.

Sora Genoveva ridică privirea către medic, care o susținea pe Henrieta, și cu ochii scăldați în lacrimi, mărturisi:

— Vai, doctore, e prima minciună din viața mea.

— În cer va fi socotită printre virtuți.

Convoiul nenorocitelor deportate plecase. Toți cei rămași erau tăcuți. Doctorul o luă de mână pe Henrieta și, apropiindu-se cu ea de sora Genoveva, îi declară:

— Ai salvat o nevinovată, soră. E rândul meu acum să salvez o biată victimă.

Henrieta căzu în genunchi, făgăduind să se roage toată viața pentru cea care-i înlesnise să-și regăsească sora.

Ieșind din cabinetul prefectului, căruia îi dăduse raportul, Mareș se lovi nas în nas cu Picard.

— Ce mai e nou, domnule Mareș? Cum l-ai găsit pe stăpânul meu? Mai liniștit?

— Cred și eu. De vreme ce a scăpat de aceea care-i stătea în cale! Am urcat-o în duba femeilor care urmează să plece chiar azi în Louisiana.

Picard întoarse spatele ca să nu se trădeze. Voia neapărat să intre la prefect, dar nu găsea un pretext. Așteptă la ușă până când acesta ieși.

— Ce cauți aici?

— Așteptam o poruncă a Domniei Voastre.

Contele stătu o clipă pe gânduri, apoi îl chemă în cabinet.

— Am auzit lucruri nu prea bune despre cavalier. După cât se pare, e foarte amărât și nu vrea să mănânce.

— Nu i-o fi foame, răspunse Picard prefăcut.

— Asta nu se poate! Nu vreau ca nepotul meu să întindă prea mult coarda. Credeam că aplicându-i un tratament mai blând la Bastilia va reveni la sentimente mai bune. A refuzat să ceară iertare comandantului Bastiliei, chiar mai mult, a refuzat să se ducă la chemarea acestuia. Dar aş vrea să mai încerc o dată, pentru ultima oară...

— Mă gândesc că ar fi bine să-i scrieți.

— Să-i scriu, eu? După toate câte mi-a făcut?

— Aveți dreptate, domnule conte. Ar fi prea mult din partea dumneavoastră. Însă dacă ați vrea să țineți cont de durerea doamnei contese, care, după cât se vede, e foarte suferindă, poate că în acest caz, o scrisoare de la...

— Bine! zise contele, îi voi scrie.

— Și, dacă n-aveți nimic împotrivă, îi duc eu scrisoarea. Pentru că eu i-aș putea spune ceva care să-l hotărască să facă orice numai să iasă din închisoare.

— Bine! O scriu chiar acum. Te chem mai târziu.

După ce Picard plecă, contele își dădu drumul:

— Diana e bolnavă, dar de ce? Nu pricep slăbiciunea asta față de Roger. Și ce căuta la fata aceea? Tăcerea ei mă exasperează.

Cineva ciocăni la ușă. Era camerista Diane care venise să anunțe sosirea doctorului.

5

Aflând de la Marest că Henrieta plecase, Picard socoti că nu mai are rost să se ducă la Salpêtrière. Se apropia însă ziua hotărâtă. Era sâmbătă. „Ce-i de făcut?” se întrebă Picard. „Nu și-o fi schimbat gândul domnul conte?”

Adevărul era altul. Contele scrisese scrisoarea, dar starea contesei se înrăutățise în așa măsură, încât uitase să-l mai cheme pe Picard. Doctorul îi spusese că agravarea stării contesei se datorează șocului unei emoții. Abia după câțva timp, contele își aminti de scrisoare și trimise după valet.

Credinciosul servitor alergă într-un suflet.

— Uite scrisoarea, îi zise domnul de Linières. Este nevoie de autorizația comandantului ca să poți intra. O simplă formalitate.

— Să plec chiar acum?

— Azi e prea târziu.

— Atunci mă voi duce mâine.

Picard ieși. Era foarte mulțumit. Ajungând în odaia sa, începu să vorbească de unul singur: „În primul rând tabachera, două funii și un căluș”.

A doua zi, înarmat cu toate obiectele acestea și cu scrisoarea, plecă. Deodată își aduse aminte că Roger trebuie deghizat. Un gând îi fulgeră prin minte. Intră într-o farmacie și, ținându-se de falcă, începu să se vaita:

— Repede, vă rog, domnule, dați-mi ceva să-mi leg obrazul că mă doare măseaua de mor. Farmacistul îi dădu o fașă lungă, pe care și-o înfășură în jurul obrazului. Plăti și plecă. Așa cum arăta, nimeni nu l-ar fi recunoscut. Ajuns în fața santinelei de la Bastilia, scoase scrisoarea și i-o arătă. I se dădu drumul imediat. Porni către corpul de gardă și se adresă ofițerului de serviciu:

— Am onoarea să mă prezint: Picard, primul valet al domnului prefect de poliție. Domnia Sa m-a însărcinat să predau personal scrisoarea aceasta domnului cavalier de Vaudrey.

Ofițerul se grăbi să-i dea drumul înăuntru. Când intră pe gang, Rumignac îl recunoscu imediat după îmbrăcăminte și-l întrebă:

— Dar ce s-a întâmplat, domnule Picard?

— Ei, ce să fie, pârda nicele de măsele. N-am putut să stau în casă pentru că stăpânul m-a însărcinat să duc această scrisoare domnului cavaler de Vaudrey și mi-a ordonat să i-o predau personal.

— Atunci trebuie să-i dăm de știre domnului comandant.

În clipa aceea se auzi dangătul clopotului de la biserică închisorii: ofițerii și soldații se adunară repede, pe două rânduri. Comandantul trecu la câțiva pași de Picard. Rumignac se apropie de ofițerul de serviciu și-i spuse ceva în șoaptă. Ofițerul vorbi cu comandantul, apoi se întoarse către gardian:

— S-a făcut, îi zise acesta lui Picard, vino cu mine la arestatul dumitale de operetă, care de câtva timp a început să mănânce și să bea cât patru.

— Nu mai spune! Nici nu știi ce bine-mi pare!

Porniră împreună și după câteva clipe Rumignac se opri:

— Uite celula. Vrei să vezi ce face arestatul?

Prin ochiul de la ușă, Picard îl văzu pe cavaler stând cu coatele pe masă, cufundat în gânduri.

— Mă așteaptă! zise valetul.

Auzind ușa deschizându-se, Roger se întoarse repede.

Zărindu-l pe Picard, se ridică. Dar la un semn al acestuia, se reasează. După ce Rumignac închise ușa, el se adresă mâniaș valetului:

— Ce vreți de la mine?

Picard făcu o mutră care stârni râsul gardianului. Acesta zise respectuos:

— Domnul comandant a avut bunăvoința să-i îngăduie dumnealui să vă aducă personal o scrisoare. Domnul Picard e cam suferind și s-a fâstâcit, așa că vă rog să-mi dați voie să vă înmânez eu scrisoarea. Dădu să apuce plicul, dar în clipa aceea Picard, cu o mișcare fulgerătoare, vârî mâna în buzunar și zvârli în fața gardianului un pumn de tabac. Rumignac căzu în brațele cavalerului și începu să geamă de usturime și de furie. Fără să piardă vremea, valetul îi vârî călușul în gură, iar cavalerul îi ținu mâinile.

— Strânge cu nădejde! Mai bine patru noduri decât unul singur. Și-i întinse cavalerului și șnururile cu care gardianul trebuia legat cobză după ce avea să fie dezbrăcat.

Cât ai clipi, Roger îi scoase haina bietului gardian, iar valetul lega de zor, întrebând la fiecare nod:

— Nu-i așa că sunt un elev sânguincios, prietene Rumignac? Dar nu te îngrijora, nu moare nimeni numai dintr-atât.

Mulțumit de felul cum lucrase Picard, cavalerul îi luă mâinile și, strângându-i-le cu căldură, îi zise:

— Haide, prietene! De îndată ce voi fi liber, îți voi arăta cum știu eu să fiu recunoscător!

— Domnule cavaler, nu vă grăbiți! Până nu ajungem la capătul străzii St. Antoine, nu putem spune că suntem liberi.

— Ai dreptate, dar cum ieșim din Bastilia?

— Veți vedea. Deocamdată mi-a trecut durerea de dinți, așa că-mi voi scoate bandajele. Și mai trebuie să-l dezbrăcăm cu totul pe dumnealui. E cam neplăcut. Dar asta e!

Roger se aplecă să-l dezbrace pe Rumignac. Când termină, Picard îl sfătui:

— Acum trebuie să vă dezbrăcați dumneavoastră. Trebuie să schimbați hainele cu mine. Eu le iau pe cele

ale gardianului și dumneavoastră pe ale mele. Și mai trebuie să vă doară foarte tare dinții.

Îi înfășură bandajul în jurul fălcii și, când totul fu gata, adăugă:

— Ca să preîntâmpinăm surpriza pe care ar avea-o vreun gardian ce ar privi în celulă, trebuie să-l facem pe Rumignac să dispară. Îl apucară de cap și de picioare și-l așezară pe pat, acoperindu-l cu pături. Picard se cocoță pe masă și văzu că la ora aceea curtea era pustie. Căută în legătura cu chei, o găsi pe cea pe care i-o arătase gardianul și o scoase. În clipa aceea se auziră pași pe gang.

— Numai de nu i-ar trece prin minte să privească înăuntru, șopti Picard.

Cel care venea se opri o clipă în dreptul celei, apoi se depărtă. Fără să mai stea pe gânduri, deschiseră ușa celei și, cu toată prevederea, privind în stânga și în dreapta, porniră pe gang, ajungând cu bine jos. Numai dinspre corpul de gardă se auzeau voci. Acum se apropia partea cea mai grea a operațiunii: trecerea prin fața santinelei. Dar santinela stătea cu spatele, privind la soldații care jucau table. Aveau de străbătut curtea principală pentru a ajunge la poartă. În dreptul ei, fugarii văzură o santinelă. Picard, fără să șovăie, o luă înainte ca și cum i-ar fi arătat drumul camaradului său. Când să deschidă poarta însă, în curte se produse mișcare. Gardienii plecau la posturile lor. Unul dintre ei se îndrepta chiar spre poartă.

— Deschide! porunci Roger, pe un ton autoritar.

Picard se supuse, dar era galben ca ceara, fiindcă un moment se crezu pierdut.

— Ieși și încuie în urma ta, spuse cavalerul, strecurându-se pe poartă.

Dar în clipa aceea se auzi:

— Ei, Rumignac! Rumignac!

Ce era de făcut? Dacă nu răspundea era pierdut. Dacă răspundea, ar fi recunoscut.

— Fugiți! spuse valetul stăpânului său. Fugiți de dragul domnișoarei Henrieta! Eu voi căuta să scap cum voi putea.

Picard se întoarse să vadă de ce fusese strigat. Colegul se oprise în mijlocul curții și-i făcu un semn:

— Lasă, nu te mai deranja. Îți povestesc eu mai târziu.

Din doi pași, valetul fu în stradă și-l ajunse din urmă pe Roger.

— Suntem liberi, spuse el. Dar nu trebuie să alergăm, să nu atragem atenția asupra noastră.

Auzindu-l pe cavaler că vrea să se ducă la Salpêtrière, Picard îl opri:

— Vai de mine, nu se poate! Înainte de toate, trebuie să ne schimbăm hainele și abia după aceea să mergem acolo.

Roger își dădu seama că avea dreptate. Se urcară într-o trăsură și acolo Picard îi povesti stăpânului tot ce știa.

— De ce n-ai rămas lângă Henrieta, așa cum mi-ai promis? întrebă cavalerul cu asprime.

— Pentru că nu se putea. Mareș cu oamenii lui erau acolo și un singur cuvânt dac-aș fi spus, aș fi fost demascat.

— Acum ce mai putem face?

— Totul, absolut totul. Escorta unui convoi de deportare nu e prea numeroasă. Nu va fi greu s-o punem pe fugă sau s-o cumpărăm.

— Mi se pare o adevărată nebunie. Nu ne putem lua la bătaie cu agenții forței publice și, chiar dacă am izbuti, pe urmă ar trebui să fugim din Franța.

— Ei, și? Fugim și gata! Lăsați-mă pe mine să lucrez! Mă voi informa cum stau lucrurile, apoi vom făuri planul.

— Bine! Încuviință cavalerul.

Ajunseră în apropierea închisorii.

— Hai! Grăbește-te! spuse Roger, eu te aștept aici.

Nu avu mult de așteptat, pentru că Picard se înapoie foarte repede.

— Nu ne rămâne nimic de făcut decât să pornim pe urmele convoiului pentru că duba a și plecat.

— Bine, să pornim! Fă rost de cai, apoi află drumul cel mai bun și să încălecăm fără zăbavă.

— Până într-un ceas totul va fi gata!

Peste un ceas erau pe drum. Merseră mult fără să dea de urma convoiului. Roger era deznădăjduit. În cele din urmă ajunseră la Havre și, informându-se, aflară că o corabie aștepta în port, gata de plecare către golful Mexic, iar de acolo spre Louisiana. Căpitanul nu aștepta decât convoiul deținuților.

Să ne întoarcem la Henrieta, pe care am părăsit-o în clipa în care, prin mărinimia sorei Genoveva și jertfa Mariane, fusese salvată.

— Soră, spuse ea, libertatea pe care mi-ai redat-o o voi folosi pentru găsirea nefericitei mele surori.

Doctorul îi întinse o carte de vizită pe care scrisese ceva:

— Uite, copila mea, câteva indicații care-ți vor folosi ca să găsești casa cerșetoarei Frochard, dar trebuie să-ți atrag atenția că fata a intrat pe mâinile unei ticăloase fără pereche. Așa că ar fi nimerit să te adresezi poliției, să-ți dea un agent care să te însoțească. Pentru orice

eventualitate, ți-am notat aici și adresa mea, poate ai nevoie de mine.

Doctorul Herbert o luă pe soră deoparte:

— Vă rog să-i recomandați fetei să mi-o aducă pe sora ei oarbă la spital imediat ce-o va găsi. Am examinat-o și cazul mă interesează.

Henrieta auzi cuvintele doctorului și strigă:

— Ați putea să-i redați vederea surorii mele?!

Doctorul șovăi să răspundă de-a dreptul:

— S-o aduci la mine și voi face tot ce se va putea.

Zicând acestea, salută și plecă.

Henrieta era liberă. Ajunsă în stradă, se grăbi să se îndepărteze de închisoare, cu gândul mereu la cele două ființe dragi: Roger și Luiza.

Se opri la colțul străzii și, adresându-se unui negustor din partea locului, îl rugă s-o îndrepte către adresa pe care i-o dăduse doctorul.

— Nu e chiar la doi pași, fetițo! O iei drept înainte, faci apoi la stânga până la strada Saint-Jacques, după aceea întrebi de strada Niouffetard, Din strada aceasta dai drept în strada Lourcine.

Henrieta porni și după mult umblet ajunse în cele din urmă în strada cu pricina. O fată întâlnită în cale îi arătă casa bătrânei Frochard.

Nimic nu se schimbase în locuința ticăloasei femei. Numai Luiza își pierduse speranța că-și va mai putea găsi vreodată sora. Chipul ei, atât de fraged altădată, se ofilise și o suferință crâncenă îi rodea tinerețea și sănătatea. Pierre era îndurerat, privind la chinul biete fete pentru care nu putea face nimic. Toate încercările lui de a-i mai îmbunătăți situația fură zadarnice și Pierre își dădu seama că n-ar putea să apere fata de violențele lui Jacques. În nenumărate rânduri își spuse că starea asta de lucruri nu mai putea dura și, cu orice preț,

trebuia să ia o hotărâre energică. Nu i se mai îngăduia să rămână singur cu ea, îl bănuiau. Unica posibilitate de evadare era atunci când bătrâna dormea, amețită de băutură. Într-o seară, Pierre se lăsă în genunchi la căpătâiul fetei, privind-o cu milă. Luiza tresări și, ridicându-se, întrebă:

— Cine e?

— Eu sunt, domnișoară, Pierre!

— A! Atunci pot să mai dorm puțin.

— Dormiți, domnișoară, stau eu de veghe!

Încurajată de prezența lui Pierre, Luiza adormi iarăși.

„Se pare că e mai liniștită”, își spuse tocilarul. „Visează la vremurile frumoase de odinioară, la cei pe care-i iubește și care o iubesc... Dacă aş convinge-o să fugă! Dar cum aş putea îndura să n-o mai văd?” Se îndepărtă de fată tocmai în clipa în care intră maică-sa.

— Ce e? Te-ai întors așa devreme?

— Mi-am adus de lucru acasă, fiindcă afară e tare frig.

— Aha! Ești mai aproape de domnișoara! Bagă-ți mințile în cap, băiete!

— Asta ar trebui să i-o spui lui Jacques, nu mie!

— Ce? Jacques e mai mare, el e stăpânul și poate face ce pofteste.

În clipa aceea Jacques dădu buzna în casă.

— Am muncit destul azi, m-am săturat.

— Ai dreptate, frumosul mamei, încuviință bătrâna cu un zâmbet care aducea a rânet.

Zărimdu-l pe Pierre, ticălosul strigă:

— Aici erai, Cupidon?! Ia să-mi ascuți briceagul!

Făcu un pas ca și cum ar fi vrut să iasă, dar se răzgândi.

— Ei, dar ce-i cu privighetoarea noastră? Cum o mai duce?

— Doarme, leneșă dracului!

Jacques se aplecă deasupra Luizei.

— Ia te uită, s-ar zice că plânge în somn.

Pierre se apropie:

— Plânge?

— Și ce-ți pasă ție? îi zise frate-său, prinzându-l de mână.

— E o puturoasă și o încăpățânată, nu se lasă cerșetoarea. A trebuit să-i dau brânci azi ca să meargă. Cât despre cântat, nu mai vrea deloc.

— Lasă c-o faceu să cânte! zise Jacques, trântindu-se pe un scaun.

— E bolnavă, îndrăzni Pierre să-i ia apărarea. E toată zgâlțâită de friguri.

Jacques se ridică.

— Dar ce are?

— Vă spun eu ce are: voi o omorâți... asta are!...

— Ce? se răsti cerșetoarea. N-am să hrănesc toți trântorii. Ori muncește, ori de nu...

— Ori de nu, lasă pe mine! continuă Jacques.

Pierre căpătase curaj, după câte se vedea, și se sumeți:

— Și ce-ai să-i faci, mă rog?

— Asta mă privește, neghiobule, răspunse fratele său, și-i întoarse spatele.

În următorul moment, ticăloasa bătrână se repezi la Luiza și, zgâlțâind-o cu putere, îi strigă:

— Haide, leneșo, scoală!

Fata se trezi buimăcită și, sub amenințările cerșetoarei, își puse pe ea zdrențele care-i serveau de îmbrăcăminte. Când fu gata, bătrâna vru s-o scoată în stradă, dar ea rămase locului:

— Doamnă, nu mai vreau să ies!

— Ai auzit, Jacques?

— Lasă că vedem noi acuși!

Bănuind vreo nemernicie, Pierre se apropie de fată și-i șopti:

— Fii cu băgare de seamă, domnișoară.

Jacques o luă de mână pe Luiza și-i spuse mios:

— Vino-ncoa, draguț!

— Nu mă atinge! strigă fata, simțind mâna ticăloșului. Apoi adăugă cu hotărâre: V-am spus că nu mai vreau să cerșesc!

Pierre se îngrozea, prevăzând furia fratelui și a bătrânei. Se înșelă însă, pentru că-l auzi pe Jacques:

— E minunată când se înfurie.

Cerșetoarea se prefăcu a nu auzi și se adresă fetei:

— Dar cum vrei să-ți câștigi mâncarea dacă nu muncești?

— Vreau să mor, răspunse Luiza.

— Bine, bine, deocamdată urcă în pod!

— Urc! Dar nu voi mai ieși de acolo decât moartă sau liberă!

— Măi să fie! exclamă Jacques. Asta e o adevărată femeie. Îmi plac!

Ca o fiară se repezi asupra fetei și o sărută cu forță. Luiza se scutură cu groază și dezgust și-l îmbrânci pe nemernic. Pierre se apropie furios și-și privi amenințător fratele. Acesta însă izbucni:

— Ce te-a apucat? Apăr-o dacă vrei!

Tocilarul era pradă unei furii fără margini.

— Bine, zise, ca și cum ar fi primit o provocare.

În clipa următoare își luă capul în mâini și începu să se lamenteze. Bătrâna o împinse pe Luiza pe scară:

— Hai, urcă! se răsti ea.

Câteva clipe, Jacques stătu să chibzuiască, apoi zise, schimbând o privire plină de înțeles cu cerșetoarea:

— Da, mamă, du-o sus!

Pierre surprinse privirea și, pricepând despre ce putea fi vorba, își zise: „Dacă-i așa, atunci e mai bine s-o

pierd pentru totdeauna“. Și, profitând de un moment când Jacques o luase deoparte pe bătrână și vorbea cu ea în taină, se apropie de Luiza și-i șopti la ureche:

— Poți fugi, domnișoară. Am stricat broasca de la ușa podului, iar cheia de jos am ascuns-o sub saltea.

Sfârșind convorbirea cu Jacques, bătrâna se apropie de Luiza, o sili să urce și închise ușa podului. Înainte de a coborî, îi zise:

— Nu vei căpăta curând mâncare. Numai postul o să-ți scoată gărgăunii din cap.

Jacques își făurise însă un alt plan.

— Am eu un mijloc mai bun decât foamea!

— Ia să-l auzim! zise bătrâna.

— Când voi fi amantul ei, se va supune.

— Ești în stare de așa ceva? izbucni Pierre.

— Ba bine că nu! Ai să vezi tu!

Tocilarul nu-i răspunse, lăsă numai capul în jos. Nu se mai gândea acum la sine, ci numai la salvarea ei cu orice preț.

— Așa e, spuse și bătrâna, când îți va fi amantă, lucrurile se vor schimba.

— Dar de ce să fie a ta, se amestecă Pierre, dacă ea nu vrea?

— Asta n-o să se întâmple!

— De ce?

— Mare prost ești, Cupidon. Hai să plecăm!

— Nu pot, am de lucru acasă.

— Lasă lucrul! Ți-am spus doar că vreau să-mi ascuț și mie cuțitul și mai am un motiv ca să te iau cu mine. Haide!

Pierre se supuse scrâșnind.

Rămasă singură, bătrâna luă sticla de rachiu și o goli cât ai clipi din ochi. În momentul acela se auziră bătăi ușoare în ușă. Cerșetoarea ascunse repede sti-

cla, se apropie de ușă, trase zăvorul și se pomeni față în față cu o tânără.

— Pe cine căutați?

— Pe doamna Frochard, răspunse Henrieta, căci ea era.

Cerșetoarea aruncă o privire în stânga și în dreapta străzii și întrebă oarecum mirată:

— Sunteți singură?

— Da, sunt singură.

— Atunci poftim înăuntru.

Henrieta intră cu oarecare șovăială.

— Caut pe cineva.

— Pe cine anume?

— Persoana care locuiește împreună cu dumneavoastră.

— Care persoană?

— O tânără fată.

Bătrâna făcu fețe-fețe. „Să fie oare sora ei?” se întrebă ea.

— Nu cunosc nicio tânără fată!

— Dar nu cerșești dumneata însoțită de o fată?

— Eu nu cerșesc. Am doi feciori care lucrează. Unul e tocilar, și arată către tocila lui Pierre, celălalt e tăbăcar.

Henrieta era încurcată. Totuși, nu se dădu învinsă.

— Dar doctorul mi-a spus... Nici nu-și sfârși vorba când observă șalul bătrânei și strigă: Cunosc șalul acesta, e al ei!

— Ți se pare, spuse cerșetoarea. E al meu.

— Dar broboada? Am lucrat-o eu pentru Luiza. Și luându-i broboada de pe cap, strigă: Minți, femeie, minți!

Deși își dădea seama de situația grea în care se afla, bătrâna nu era totuși ființa care să se lase învinsă cu una, cu două.

— Văd c-ai ghicit, spuse ea, dar văzându-te atât de emoționată, am încercat să-ți ascund adevărul... Și ti-clui repede o minciună: E drept că biata fată cânta foarte frumos, dar nu i-a prea priit viața pe care a dus-o. De două zile a încetat să mai cânte.

— A murit?! strigă Henrieta și se prăbuși leșinată.

— Asta mai lipsea! Acum ce mă fac?

Se gândi să-l cheme pe Jacques și, după ce scoase cheia din broasca podului, ieși din casă, încuind ușa. Dar abia se depărtă, că Luiza începu să zgâlțâie ușa podului. Smucind mai tare, broasca se desfăcu, iar fata coborî treptele. Ajunsă jos, porni înainte prin odaie cu mâinile întinse. Înainta din ce în ce mai curajoasă.

„Voi urma sfatul lui Pierre – își zise ea – singurul meu prieten adevărat. Am să mă rog de un trecător să se milostivească de mine și să mă conducă la spitalul Saint- Louis, la doctorul acela de treabă.”

Dacă în clipa aceea, providența ar fi făcut ca Henrieta să se trezească din leșin, totul s-ar fi sfârșit și cele două fete ar fi fugit împreună. Dar era scris altfel. Ajungând la ușă, Luiza o găsi închisă și atunci se îndreptă pe dibuite către salteaua unde știa că e ascunsă cheia. Întorcându-se, lovi ceva cu piciorul. Pipăi și dădu peste mână înghețată a Henrietei. Își închipui că e vorba de o crimă și căutându-i inima, văzu că ființa trăiește. Dar în clipa aceea cerșetoarea intră pe ușă însoțită de Jacques. Văzând privescerea, bătrâna scoase un răcnet de furie.

— Trebuie să le despărțim, repede! spuse Jacques.

— Ce cauți aici?! strigă ticăloasa. Cum ai ieșit din pod?

Dar Jacques n-avea vreme de pierdut.

— Să ne grăbim, zise el, cealaltă își revine.

— Urcă sus, repede! porunci bătrâna.

Dar Luiza rămăsese pe loc, întrebând:

— Cine e ființa aceea bolnavă?

Tocmai atunci intră Pierre, care răspunse în locul mamei sale:

— E o femeie.

Bătrâna însă se grăbea să scape de Luiza și-i strigă:

— Nu te privește pe tine! Haide, du-te în pod!

În clipa aceea Henrieta deschise ochii și, zărind-o pe Luiza, scoase un țipăt, căruia îi răspunse un altul. Încercând să scape de Jacques care o ținea cu o mână și cu alta încerca să-i astupe gura, Henrieta se repezi spre sora ei, strigând:

— Luiza! Luiza!

Nefericita fată, recunoscându-i glasul, își adună toate puterile și, îmbrâncind-o pe bătrână, strigă la rândul ei:

— Henrieta! Tu ești!

Pierre, aiurit, murmură: „Sora ei!”

Revenindu-și cu totul în fire, Henrieta răcni:

— Sunteți niște ticăloși. Sărmana Luiza în ce hal a ajuns! Sunteți niște fiare, vă așteaptă o pedeapsă grea. Apoi, luând-o pe Luiza de mână îi zise: Hai să mergem!

Dar Jacques, care își recăpătase tot sângele rece, li se puse în cale:

— Nu vă dau voie să ieșiți de aici!

Pierre se apropie de mamă-sa și-i atrase atenția că nu le putea opri pe cele două fete.

— Dar dacă pleacă, ne vor denunța, răspunse bătrâna.

Iar Jacques, văzând că-i scapă prada din mână, urlă:

— N-o vei lua de aici, nu!

— Voi striga după ajutor!

— N-ai decât să-ncerci, replică Jacques, furios peste măsură. Îți pun în vedere că, la nevoie, noi nu ne

dăm în lături nici de la crimă. Nimeni n-o va scoate vie pe fată de aici. E a mea și n-o las!

Dându-și seama de situație, Pierre, cu toate că știa c-o va pierde pe Luiza pentru totdeauna, nu se mai gândi la urmări și, repezindu-se, o smulse pe Luiza din mâinile lui Jacques.

— Ceea ce vrei să faci e o ticăloșie fără pereche, Jacques!

— Cum îndrăznești să ridici glasul?

Tocilarul era transfigurat. Își înfruntă fratele cu un curaj deosebit:

— Da, strigă el, nu-mi mai este frică de tine! Te credeam curajos, văzându-te atât de voinic, dar acum, că ai lașitatea să ameninți niște biete femei fără apărare, îmi dau seama că eu sunt mai curajos decât tine, deși sunt mai slab.

Jacques tăcu o clipă, apoi strigă:

— Bine, fie! Ce vrei, schilodule?

— Vreau să le lași să plece! răspunse Pierre foarte hotărât,

— Serios? făcu Jacques râzând.

— Vreau să te împiedic să făptuiești crima pe care o plănuiești.

— Și ce vei face dacă nu vreau?

— Ce voi face? Dacă ridici mâna asupra uneia dintre aceste fete, te înjunghii. Zicând acestea, Pierre scoase un cuțit.

Instinctiv, Jacques se dădu înapoi, dar în clipa următoare strigă:

— Îndrăznești?

— De ce nu? Cunoști taina inimii mele și mă mai întrebi dacă îndrăznesc?

— Gândește-te că e în joc viața ta!

— Sau a ta!

Bătrâna se repezi între cei doi și strigă la Pierre:

— Ticălosule! Îndrăznești să ridici glasul în fața fratelui tău mai mare?

— Da. De data asta însă Abel îl va ucide pe Cain.

— Vom vedea! replică Jacques.

— Mai bine te-ai păzi, căci simt în vinele mele sângele tatei.

— Să curgă sânge, deci! Frochard contra Frochard! Lupta începu cu toată înverșunarea. Jacques, sigur de izbândă, ridică mâna și încercă să împlante cuțitul în pieptul fratelui său care, ca să se apere, întinse brațul. Henrieta scoase un țipăt de groază văzând sânge pe cămașa ocrotitorului ei.

— E rănit, îi spuse ea Luizei.

— Nu, nu sunt rănit! replică Pierre.

— Cred că-ți ajunge, schilodule! îi spuse Jacques.

— Ticălosule, poți să mă tai în bucăți, dar atâta vreme cât Luiza e în primejdie, nu voi simți nicio durere!

— Bine, atunci să sfârșim.

Lupta reîncepu cu și mai multă înverșunare. La o lovitură furioasă a lui Jacques, Pierre răspunse cu o lovitură la întâmplare, dar cuțitul pătrunse adânc în pieptul adversarului care se prăbuși la pământ.

Bătrâna, îngrozită, se aruncă asupra fiului ei mai mare, scoțând țipete disperate.

Pierre, plin de sânge, se apropie de cele două fete. Cu glasul tremurând, le spuse:

— Plecați, plecați, repede!

— Și dumneata? întrebă Luiza, îngrijorată...

Tocilarul se uită cu privirea rătăcită la cuțitul plin de sânge și răspunse:

— Eu... aștept justiția.

Hai să fugim cât mai repede din casa asta, Luiza! spuse Henrieta.
— Dar de ce tremuri, surioară? Oare nu suntem libere?

— Haide, în casa asta a intrat moartea.

— Cum? Pe omul acela l-a ucis Pierre? Din pricina mea și-a ucis fratele? Dar și el e rănit grav. Am înțeles din glasul lui că era gata să-și jertfească viața pentru mine.

— Are o inimă mare, spuse Henrieta. Și ce curaj! A stat în fața adversarului cu pieptul dezgolit și ne-a salvat!

— Și acum va fi judecat și-l așteaptă o osândă grea, desigur.

— Vom depune mărturie, surioară, în fața judecătorilor, vom jura că e nevinovat fiindcă n-a făcut decât să-și apere viața.

— Și acum încotro mergem? întrebă Luiza. Ai dat de acel domn Martin?

— Nu. N-am putut afla unde locuiește. Acum mergem la cineva care se interesează de noi, cineva care te cunoaște și care ți-a vorbit chiar.

— Nu-mi aduc aminte. A, da, o doamnă care a stat de vorbă cu mine pe treptele bisericii.

— Nu e ea, ci altcineva. Un medic mare.

— Da, da, acum îmi amintesc. Un doctor care mi-a vorbit cu blândețe, dar care i-a spus cerșetoarei că vindecarea mea e cu neputință.

— Cerșetoarea te-a mințit și pot să-ți spun că doctorul te așteaptă cu nerăbdare.

— Atunci să mergem mai repede.

Un trecător le îndrumă spre strada Saint-Louis, unde doctorul Herbert le primi în cabinetul său și le ascultă

toată istorisirea tragicei întâmplări la care fuseseră martore. Luiza pledă pentru soarta bietului tocilar.

— Voi încerca să-l scap, făgădui doctorul. Și chiar îndată, căci nicio clipă nu e de pierdut.

Chemă trăsura și le spuse celor două fete:

— Rămâneți aici până vă veți găsi un adăpost. Și plecă repede în strada Lourcine.

Vestea morții lui Jacques se răspândi repede. Bătrâna ingenuncheată lângă cadavrul fiului ei bocea întruna. Pierre stătea înlemnit. Patrula înștiințată sosi în același timp cu doctorul Herbert. Trebuia să se facă primele cercetări. Doctorul intră cel dintâi și se îndreptă către cadavru, dând-o la o parte pe cerșetoare. După ce-l examină cu luare-aminte, spuse că individul se sinucisese, fiind în stare de ebrietate. Cerșetoarea rămase cu gura căscată și se uită la Pierre cu niște ochi de pasăre de pradă. Doctorul îi văzu privirea și-i spuse apăsător:

— Ascultă ce-ți spun eu și bagă bine la cap: îți mai rămâne un singur fecior, ăsta de aici s-a sinucis.

— S-a omorât? făcu bătrâna năucită. De, așa o fi, zise ea prosteste. S-a omorât, da, da!

Soldații din patrulă ridicară cadavrul și-l așezară pe saltea.

Doctorul – care avea de gând să facă pentru Pierre mai mult decât făgăduise – se apropie de el și-i spuse:

— Să vii la mine peste câteva zile, după ce îți vei îngropa fratele.

Tocilarul făgădui să vină, deși nu pricepea interesul doctorului pentru el. După ce acesta plecă, bătrâna își reluă jelania. Într-un târziu, își șterse lacrimile, ieși din casă, se duse la cârciumă și se întoarse cu două sticle de rachiu. Destupă una și bău până când se îmbătă tun. Începu să joace și să cânte, dar deodată amuți și

se prăbuși ca trăsniță deasupra cadavrului. Așa o găsi Pierre când se întoarse seara acasă, după ce îndeplinite toate formalitățile de înmormântare. Bietul tocilar, chinuit de remușcări, începu să se roage fierbinte lui Dumnezeu. Acum, că scăpase de justiția omenească, se judeca singur în chipul cel mai nemilos cu putință. Își făgădui că singura mângâiere îi va fi să ușureze bătrânețile femeii care-i pricinuisese atâtea suferințe.

— Iartă-mă, mamă! Iartă-mă, Jacques!

Un murmur se auzi dinspre locul unde era bătrâna. Lui Pierre i se păru că se roagă, dar curând își dădu seama că era un cântec de beție. Pierre se apropie și vru să-i ia sticla din mână, dar bătrâna îl îmbrânci:

— Ce vrei, schilodule?

Pierre mai încercă o dată s-o îmbuneze, implorând-o, dar ea se împotrivi din răsputeri și până la urmă căzu jos ca un butuc. Se înnoptase și Pierre aprinse un capăt de lumânare înfipt în gâtul unei sticle pe care o așeză la căpătâiul mortului. Toată noaptea o petrecu pe un scaun, cu capul în mâini, cu ochii înroșiți de febră și de lacrimi. Când veniră să ridice trupul celui mort, bătrâna cerșetoare se trezi și privi năucită în jur. Apoi, ca un automat, se lăsă în genunchi alături de Pierre și, tot alături de el, urmă coșciugul.

Întâmplarea făcu ca pe drumul către lăcașul de veci convoiul mortuar să se încrucișeze cu un alt convoi, nu mai puțin trist: cel în care se aflau deținutele ce urmau să fie expatriate, deplasându-se în direcție opusă celei a funebrului cortegiu. Mariana, cufundată în tristețe și resemnare, fu smulsă din gândurile ei de vorbele pe care tovarășele de suferință le schimbă între ele cu privire la mort. Nenorocita fată ridică privirea și-l zări pe Pierre lângă bătrâna Frochard; tresări și strigă:

— Pierre, Pierre! Cine e în sicriu?

Tocilarul răspunse doar atât:

— Jacques!

— Jacques, repetă ea ca un ecou și un fior îi străbătu tot trupul. Vinovatul pentru suferințele ei, dar singurul om pe care-l iubise. Când coșciugul nu se mai zări, o lacrimă se ivi între pleoapele Marianeii, o lacrimă curată de durere.

Să ne întoarcem acum la cavalerul de Vaudrey și la Picard, pe care i-am lăsat la Havre, unde abia ajunseseră. În timp ce Roger se odihnea, valetul porni în căutarea dubei care aducea deținutele.

— Aveți printre fetele voastre una pe care o cheamă Henrieta Gérard? îl întreabă el pe conducătorul convoiului.

— Da, este numărul doisprezece. De fata asta se interesează toată lumea. Vrei cumva s-o vezi? În cazul acesta va trebui să-i vezi și perechea, pentru că sunt legate în lanțuri câte două.

O santinelă le aduse pe cele două deținute, dar când Picard le văzu strigă repede:

— Te înșeli, prietene, niciuna dintre ele nu este Henrieta Gérard!

— Zău? făcu sergentul. Ia să vedem!

Se întoarse către cele două fete și spuse:

— Henreita Gérard, fă un pas înainte!

Mariana înaintă și zise:

— Iată-mă! Ce aveți cu mine?

— Acum ce mai spui, prietene? i se adresă sergentul lui Picard. Asta e duduia de care ai întrebat și dacă vrei să-i spui ceva, poți să te apropii fără teamă.

Valetul rămase cu gura căscată. Apoi se apropie de Mariana și o întreabă:

— Ce înseamnă asta?

Dar, pentru că Mariana susținea morțiș că ea e Henrieta Gérard, lui Picard îi sări țandăra:

— Că doar n-am înnebunit, domnișoară! Eu o cunosc bine pe Henrieta.

— Oi fi cunoscut-o dumneata, dar eu îți spun că sunt Henrieta Gérard.

Adevărul e că Mariana îl recunoscuse pe Picard, pe care-l văzuse în curte la Salpêtrière și-l auzise lăudându-se că e valetul prefectului.

Sergentul o scăpă din încurcătură invitându-l pe Picard să-și vadă de drum. Când Picard se întoarse la stăpân, acesta îl luă în primire imediat:

— Ai văzut-o pe Henrieta? Ai vorbit cu ea? Ai făcut ceva ca s-o scăpăm?

— Nu, nu, nu, de trei ori nu!

Răspunsul acesta îl scoase pe Roger din sărite:

— Ce, ai înnebunit, Picard?

— Așa mi se pare și mie, fiindcă să mă bată Dumnezeu dacă mai pricep ceva!

— Ce vrei să spui? Vorbește!

— Când au sosit dubele, erau două, m-am uitat s-o văd pe domnișoara Henrieta, dar ia-o de unde nu-i. Nu era și totuși susținea că este.

— Cine susținea? O alta?

— Da.

— Trebuie să lămurim asta! Mă duc la căpitanul portului.

— O fi dormind la ora asta!

— Nu-mi pasă. Trebuie să aflu, nu mai pot trăi în nesiguranța asta. Dacă Henrieta e la Paris, nu mai putem rămâne aici nicio clipă.

Totuși, pentru că ora era nepotrivită, Roger se văzu nevoit să renunțe. În schimb, a doua zi, cum se lumina, se duse la căpitanul portului care-i confirmă sosirea convoiului. Roger îi ceru voie să vadă deținutele și, primind încuviințarea, se duse împreună cu Picard pe chei, unde urmau să vină nefericitele femei. Cavalerul le

văzu sosind și inima începu să-i bată cu putere. Dintr-o singură privire se încredință că Henrieta nu e printre ele. Așteptă totuși ora apelului și, când sergentul strigă numele Henrietei, el își aținti privirea asupra femeii care răspunse „prezent” și văzu că nu era iubita lui.

— Trebuie să descoperim misterul, îi zise Roger lui Picard. Voi cere voie căpitanului să urc la bord.

Căpitanul nu putu să-l refuze pe cel care se prezentase drept nepotul contelui de Linières.

— Da, da, fata aceea. Domnul prefect mi-a trimis o scrisoare cu privire la ea. Mi-o recomandă în mod deosebit. E protejată de sus. Am o scrisoare și pentru guvernatorul Louisianei. Fata aceasta o va duce foarte bine acolo.

Când Roger se apropie de Mariana, aceasta tresări, bănuind că trebuie să fie ocrotitorul Henrietei. Fără să șovăie, ea îi povesti ce se petrecuse la Salpêtrière și când sfârși cavalerul îi luă mâna și-i zise emoționat:

— Ceea ce ați făcut, domnișoară, e de-a dreptul măreț. Dar spuneți-mi, cine v-a ajutat să luați locul Henrietei?

— Două persoane cu suflet mare: maica superioară și medicul închisorii.

— Doctorul Herbert? Păi acesta e medicul contesei de Linières.

— Nu-i cunosc numele, dar el va fi în măsură să vă spună unde se află Henrieta care desigur a plecat de la Salpêtrière.

— Domnișoară, spuse Roger, nu pot să te las să pleci, să faci această jertfă cumplită.

— Acum nu mai e nimic de făcut, domnule cavaler! Un singur lucru v-aș ruga: să-i spuneți domnișoarei Gérard că, în clipa în care părăsesc pământul Franței, gândul meu se îndreaptă către ea și către sora sa.

Se auzi vocea căpitanului:

— Trebuie să ridicăm ancora, domnule cavaler. Voi avea plăcerea să vă conduc până la țarm.

— Nu vă deranjați, domnule căpitan. Îngăduiți-mi numai să recomand bunăvoinței dumneavoastră pe această domnișoară.

— Să n-aveți nicio grijă! I-am și pregătit o cabină. Mariana mulțumi cavalerului care-i strânse mâna cu căldură.

Când coborî de pe corabie, Roger exclamă:

— Ah, domnule prefect, nici nu vă dați seama ce crimă ați comis! Și acum, Picard, să plecăm în căutarea Henrietei!

Partea a V-a

Nici fericirea nu vine niciodată singură

Cavalerul de Vaudrey și valetul său porniră spre Paris. Pe drum, stăpânul îi spuse:
— Trebuie să ne ferim să nu ni se întâmple ceva la Paris.

— Așa e. Cel mai nimerit ar fi să intrăm fiecare pe altă barieră.

— Bine. Tu vei intra pe poarta dinspre Versailles, eu voi face un ocol. Dacă unul dintre noi va fi arestat, celălalt va trebui să dea de urma Henrietei.

— O vom găsi la doctorul Herbert.

— Dar, oricum, e bine să fixăm un loc de întâlnire. Ne vom întâlni la biserica Saint-Nicolas-des-Champs. La ora șase, în seara zilei în care vom ajunge la Paris.

Instalată împreună cu sora ei la doctorul Herbert, Luiza se bucura de o deosebită atenție din partea medicului. Chiar a doua zi după regăsire, ea o întrebă pe Henrieta:

— Acum, când suntem în sfârșit împreună pentru totdeauna, ce ai de gând să facem? Parisul ne-a adus atâtea nenorociri, încât n-ar trebui să mai rămânem aici. Mai bine ne întoarcem la Evreux, unde avem prieteni.

Henrieta nu-i răspunse direct, căci nu-i putea împărtăși surorii sale ce se petrecea în inima ei. O încredință

numai că Dumnezeu le scosese în cale un mare specialist care va face totul pentru a-i reda lumina ochilor.

Luiza se mulțumi să dea din cap neîncrezătoare.

Într-o dimineață, doctorul Herbert o chemă la el pe Henrieta.

— Nu te-am chemat să vorbim despre Luiza, acum mă preocupă mai mult starea dumitale.

— Starea mea?

— Da, starea dumitale sufletească. Ești pradă unei suferințe pe care trebuie s-o vindecăm cât mai grabnic.

Henrieta se împurpură.

— Îți vorbesc astfel pentru că pot să-ți citesc în inimă ca într-o carte deschisă și-mi face impresia că te temi de o primejdie. Crezi că s-ar putea descoperi falsul pe care i-am comis pentru a te salva de o pedeapsă nemeritată care își are originea în prigoana pornită împotriva cavalerului de Vaudrey. Au vrut să-l pedepsească pe el, jertfindu-te fără milă pe dumneata.

Henrieta, care ardea de nerăbdare să afle ce s-a întâmplat cu Roger, se grăbi să răspundă:

— Acela care a îndurat asprimea unchiului său se căiește desigur că nu s-a supus voinței lui.

Doctorul nu crezu nimerit să-i împărtășească nimic din ce știa despre soarta lui Roger; dorea numai să-i pună o anumită întrebare Henrietei.

— Știu că ai suferit mult din pricina unei iubiri.

— Dacă Roger m-ar fi ascultat și ar fi renunțat la dragostea lui, am fi fost amândoi cruțați de atâtea nenorociri.

Doctorul era mulțumit că o salvase pe Henrieta, dar știa că putea fi din nou arestată și, în acest caz, trebuia să obțină pentru ea nu o grațiere, ci o reabilitare. Cu ton părintesc, reluă:

— Cred că acum necazurile dumitale s-au sfârșit. Cât timp vei locui la mine, nu ai de ce să te temi. În privința cavalerului de Vaudrey, tot ce-ți pot spune e că nu se mai află închis la Bastilia. A izbutit să evadeze și acum se găsește la adăpost undeva în Franța sau poate chiar la Paris.

Bucuria pe care o resimți Henrieta la aflarea acestei vești se transformă în îngrijorare; dacă Roger era liber, atunci de ce nu încercase s-o vadă, nici el, nici Picard? Doctorul ghici ce se petrece în inima ei și, luându-i mâinile, o întrebă:

— De ce tremuri, fata mea, îl iubești pe cavaler?

Henrieta roși și răspunse:

— Trebuie să vă vorbesc cu toată sinceritatea, domnule doctor. Ei bine, nu tăgăduiesc că ceea ce simt pentru el, care s-a purtat cu mine atât de nobil, este dragoste.

— Nu-ți fac nicio vină pentru dragostea aceasta. Dimpotrivă, mă interesez de dumneata tocmai pentru a-ți proteja iubirea. Sunt hotărât să repar o nedreptate, fiindcă mi-am dat seama ce fel de ființă ești. Dar pentru asta va trebui să mă ascuți orbește. Atât am vrut să-ți spun, copila mea. Poți să te întorci la sora ta, în curând va veni timpul să mă ocup și de ea.

De cum sosi la Paris, Roger se prezentă la doctorul Herbert.

— E acasă domnul doctor? îl întrebă el pe portar.

— Da. Pe cine să anunț?

— Un trimis al contelui de Linières.

După ce intră, doctorul, care citea, îi făcu semn să ia loc.

— Nu se simte bine doamna contesă? întrebă el, cufundat în lectură. Neprimind niciun răspuns, doctorul ridică privirea și exclamă: Dumneata, aici?

— Vă rog să mă iertați că nu m-am anunțat așa cum se cuvine!

— Ai crezut că voi refuza să te primesc?

— Mi-am îngăduit să vin tocmai pentru că vă cunosc sufletul și tot ce ați făcut pentru o ființă nenorocită: sunt încredințat că-mi veți asculta rugămintea.

— Să nu-ți închipui că voi oferi adăpost unui om cerțat cu legea!

— Venirea aici nu e în legătură cu persoana mea. Cred că ați ghicit scopul vizitei mele. Vă rog să mă iertați dacă vorbesc cu prea multă căldură, dar, de când sunt în căutarea celei căreia i-ați arătat atâta bunăvoință...

— Mă interesez în continuare de acea persoană, dar asta nu înseamnă că voi trece peste conveniențe și peste îndatoririle pe care le am față de contele de Linières.

Roger fu cam dezamăgit, dar oricum nu mai putea da înapoi.

— Vă rog să țineți seama că nu mai pot îndura grija pentru soarta aceleia care a fost atât de crunt lovită, pentru a mă face pe mine să sufăr. Știu că ați smuls-o din ghearele contelui de Linières, știu că ați scăpat-o de închisoare și cunoașteți, desigur, și locul unde se află. Vă rog să-mi spuneți!

— Tot ce-ți pot spune, îl întrerupse medicul, e că aceea de care ne interesăm amândoi se mai află încă sub șocul suferințelor prin care a trecut. Destinul a vrut să vă facă să simțiți piedicile ce se pun în calea unei iubiri între o fată din popor și un gentilom.

— Voi trăi numai pentru ea și-i voi da numele meu. Aceasta mi-e voința și nicio putere din lume nu mi-o va clinti. Voi trăi cu ea sau voi muri!

— Vorbești de moarte, uitând-o pe contesa de Linières care, este sigur, n-ar supraviețui unui deznodământ tragic. E de datoria mea să-ți deschid ochii

asupra stării sănătății ei: răul care o macină e foarte grav și știința este neputincioasă. Numai o minune ar putea schimba lucrurile.

Roger se îngălbeni.

— Contesa e în primejdie de moarte?

— Contesa n-ar putea suporta o emoție prea mare. Tot ce-mi stă în putere este s-o fac să uite o anumită amintire, fiindcă e sigur că o urmărește o amintire pe care n-o pot ghici. Dacă aș izbuti s-o înduplec să se ocupe de ușurarea suferințelor altora, aș putea să înlătur răul. Dar până atunci nu pot să fac decât s-o cruț de criza aceea de care mă tem.

— Ce trebuie să fac?

— Să te întorci la aceea care suferă cumplit din pricina dumitale. Oricare ar fi jertfa, trebuie să te întorci lângă contesă și să te împaci cu contele de Linières.

— Să mă supun și să mă umilesc?

— Ca să salvezi viața contesei.

— Îmi cereți să-mi jertfesc dragostea, fericirea, să-mi calc jurământul făcut aceleia pe care o iubesc și căreia i-am promis că voi înlătura toate piedicile care stau în calea căsătoriei noastre.

— Nu uita că mătușa dumitale e pe moarte și, dacă șovăi să faci ce-ți cer, făptuiești o adevărată crimă.

Tânărul era peste măsură de tulburat. Doctorul îi luă mâna:

— Nu mă îndoiesc, Roger, că-ți vei face datoria până la capăt. Măine te vei înapoia la palat, până atunci eu o voi pregăti pe contesă. Îmi iau și obligația să-l înduplec pe conte în privința dumitale.

— Și ea? Ea, care va avea dreptul să mă numească laș și ticălos?

— Te va stima așa cum trebuie stimați cei care știu să-și facă datoria. Și cine știe dacă nu cumva într-o zi vei fi foarte mulțumit de ceea ce faci astăzi. Eu sper

mereu și-ți promit că nu voi fi niciodată piedică în calea împlinirii frumosului dumitale vis.

Cu inima mai întărită, Roger încercă să se folosească de prilej pentru a mai întreba o dată unde se află Henrieta.

— Mi-ai dat dovadă că ești un om de inimă – răspunse doctorul. Și la rândul meu vreau să-ți dau un semn al încrederii ce-ți port. Fata e la adăpost sigur.

— Henrieta se află chiar aici! strigă Roger, în prada unei bucurii fără margini. Vă mulțumesc din suflet, domnule doctor, sunteți o adevărată providență pentru cei nenorociți. Cât de recunoscător v-aș fi dacă mi-ați îngădui s-o văd!

— Nu pot îngădui o întâlnire sub acest acoperământ. Sunt numai ocrotitorul unei victime și atât. Dar ziua în care vei putea-o revedea pe domnișoara Gérard nu-i chiar atât de departe. Până atunci, orice relație, de orice fel, între voi e inutilă. Numai dacă nu primești o autorizație din partea domnului de Linières.

— Asta e cu neputință.

— Atunci nu-ți rămâne decât să renunți să o mai vezi pe domnișoara Gérard.

Cavalerul răspunse cu demnitate:

— Vă mulțumesc, domnule doctor, pentru părerea frumoasă pe care o aveți despre domnișoara Gérard. Fiți sigur că mă voi supune, și ca dovadă plec.

Doctorul îi întinse mâna și-i spuse:

— Înainte de a te duce la palatul Linières, vino mâine de dimineață la spitalul Saint-Louis, la ora zece, înainte de vizită.

— Voi veni.

— Acum nu mai trebuie să-ți reamintesc cât de prevăzător trebuie să fii cu privire la prezența dumitale la Paris. Spune-mi unde locuiești, pentru că s-ar putea să am urgentă nevoie de dumneata.

Roger scrisese pe o hârtie adresa hotelului unde trăse-se, salută și ieși.

Ajuns jos, întoarse capul să mai privească încă o dată casa în care se adăpostea iubita lui și zări la fereastră chipul Henrietei. Brusc, fereastra se deschise și în pervazul ei apărură două fete. Henrieta a vrut să-i arate că-și regăsise sora. Cavalerul se înclină în semn că pricepuse și cele două fete dispărură. Roger alergă, mânat de o bucurie fără margini.

2

Prefectul poliției dăduse ordin să nu se pomenească nimic despre evadarea lui Roger. Era nespus de îngrijorat de starea soției sale și-și dădu seama că evenimentele din urmă nu făcuseră decât să-i agraveze boala. Doctorul Herbert se declarase complet neputincios în fața acestei boli ce pune viața contesei în primejdie. Adesea îi veneau în minte cuvintele contesei din ziua în care o surprinsese în odaia Henrietei: „Lăsați-mă să plec! Vreau să mă duc la ea!” Dacă Roger n-ar fi rupt foaia din dosarul acela secret, poate ar fi aflat despre ce era vorba. Chinuit de gelozie, aștepta ca starea contesei să se îmbunătățească pentru ca să-i poată cere lămuriri. În delirul ei, Diana nu rostea decât un singur cuvânt: Roger. Conte se căia că fusese nevoit să o despartă pe mătușă de nepot și se gândea că prezența lui Roger ar fi fost o ușurare pentru contesă. Așa se prezenta situația când apărură doctorul, chemat de conte. Herbert se apropie de patul suferindei și clătină din cap, ca de obicei:

— Are febră, delirează și repetă același nume.

— Da, rostește mereu numele nepotului ei.

— Dacă e așa, trebuie ca Roger să vină aici numaidecât.

— Nu se mai poate!

Doctorul, care pe atunci încă nu știa de evadarea lui Roger, își exprimă credința că e ușor pentru un prefect să dispună eliberarea tânărului.

— Lucrul acesta mai era posibil ieri. Roger nu se mai află la Bastilia, a evadat și, până acum, n-am putut da de urma lui.

Medicul era foarte încurcat pentru că o asemenea împrejurare îi strica tot planul pe care și-l făurise pentru vindecarea pacientei sale. Se apropie iar de pat, observând-o cu luare-aminte.

Contele spuse în șoaptă:

— Pare că doarme liniștită.

— Mi-e teamă că e leșinată. O sincopă. Adineauri a deschis ochii, s-a uitat în jur și, nevăzându-l pe Roger, a leșinat. Trebuie găsit neapărat cavalerul de Vaudrey; așa vrea să stau aici până se trezește, ca să-i pot vorbi.

Contesa nu întârzie să deschidă ochii. Privirea ei începu să umble de la conte la doctor și de jur împrejurul odăii.

— Pe cine căutați? Întrebă medicul, întinzându-i mâna. Nu v-ați așteptat să mă vedeți aici, dar vina nu e a mea. V-am sfătuit să nu părăsiți patul și să nu vă obosiți mintea cu fel de fel de lucruri. Îmi făgăduiți că veți asculta pe viitor prescripțiile mele?

Contesa vru să răspundă, dar în clipa aceea îl zări pe soțul ei și se răzgândi. Doctorul se ridică să scrie o rețetă și contesa îi făcu semn contelui să se apropie:

— Îți mulțumesc pentru grija pe care mi-o porți. Ai stat ceasuri întregi la căpătâiul meu și acum te rog să te odihnești și să nu-ți neglijezi treburile. Mă simt mai bine și l-aș ruga pe doctor să-mi îngăduie să mă ridic și să mă așez pe un fotoliu în salonaș. Aș vrea să privesc

pe stradă la lumea care trece. Aș putea zări poate anumite persoane care-mi sunt dragi.

Contele nu știu ce să răspundă, dar doctorul îi veni în ajutor, opunându-se categoric și, luând mâna Dianei, o mângâie și-i spuse:

— Doamnă contesă, vă rog să-mi dați voie să vă îngrijesc... să vă vindec.

— Mă supun! zise ea, privind la cei doi bărbați.

— Voi lua măsuri grabnice ca Roger să fie găsit. Voi cerceta tot Parisul și, dacă nu e mort, îl voi scoate la iveală.

Contele intră în cabinet și-l chemă de urgență pe Marest:

— Ai cercetat toate cartierele? Fără niciun rezultat, nu-i așa?

— Da.

— Îți dau răgaz patruzeci și opt de ore ca să-l prinzi pe fugar. Dacă nu dai de el, te concediez.

Doctorul Herbert sosi la hotelul a cărui adresă i-o dăduse cavalerul tocmai în clipa în care Marest și agenții săi îi arestaseră pe Roger și pe Picard. Datorită intervenției sale, Marest bătu în retragere și renunță la arestarea tânărului. Rămăși singuri, doctorul i se adresă lui Roger:

— Mi-ai dat cuvântul dumitale, așa că trebuie să mergem grabnic la contesă.

Fără să spună o vorbă, cavalerul îl urmă. Marest ajunsese la palat înaintea tânărului și raportă prefectului cele întâmplate. Când sfârși, un servitor intră și anunță:

— Domnul cavaler de Vaudrey.

Contele stătu o clipă în cumpănă tulburat de sentimente contradictorii, din care nu lipsea mânia, apoi porunci:

— Roagă-l pe domnul cavaler să aștepte în salon, iar dumneata du-te și întreab-o pe doamna contesă dacă e dispusă să-și primească nepotul!

După ce ieși servitorul, contele se sili să arate cât mai liniștit, își aranjă ținuta și se îndreptă către salonul unde-l aștepta Roger. Doctorul îi dăduse de înțeles tânărului că era în interesul lui să se supună, așteptând ca el să aranjeze lucrurile pentru reabilitarea Henrietei. Convins că va fi ascultat, doctorul îl lăsă pe Roger să se prezinte singur la palat, iar el se întoarse la cele două surori ca să le pregătească pentru ceea ce puse-se la cale. Henrieta era pradă unei nemăsurate agitații din ziua în care îl văzuse pe Roger. Când doctorul o chemă, ea porni stăpânită de o mare neliniște.

— Ceea ce am să-ți spun, începu medicul, nu trebuie să fie auzit de nimeni. Cred că nu i-ai spus surorii dumitale nimic din...

— Nu, nu, se grăbi să infirme Henrieta, roșind.

— Te-am chemat aici ca să-ți vorbesc despre cavalerul de Vaudrey și despre unchiul lui, contele de Linières.

Auzind aceste nume, fata tresări, dar doctorul continuă:

— Cred că ai înțeles că ți-am oferit găzduire numai ca să te scap de urmărirea poliției – medicul făcu o pauză –, situația dumitale va deveni în curând critică dacă nu vom dobândi o grațiere în toată regula.

— Dar ce crimă am făcut ca să fie nevoie de o grațiere? Întrebă mâniașă Henrieta.

— N-ai făcut nicio crimă, dar cert este că ai fost condamnată.

— De cine am fost condamnată? Și cum poate fi cineva condamnat fără să apară în fața unui judecător și fără puțința de a se apăra?

Raționamentul logic ai fetei îl descumpăni pe doctor, dar nu putea renunța la ideea lui de a îndemna o nevinovată să-și ceară iertare. În cele din urmă, găsi un mijloc de a împăca și capra și varza.

— Nu e vorba aici să te umilești în fața unui magistrat atotputernic, trebuie doar să dovedești unui unchi arțăgos că nu ești una dintre acele fete care umblă după măritiș cu orice preț.

— Martor mi-e Dumnezeu, domnule doctor, că am refuzat propunerea cavalerului și am încercat să-l fac să înțeleagă datoria pe care o are față de familia lui.

— Eu știu asta, fata mea, dar trebuie să procedezi în așa fel încât să-l convingi și pe domnul Linières; singurul mijloc este să te duci la el și să-i explici. Să-i explici tot ce s-a întâmplat între dumneata și Roger. Contele va crede fiindcă e un om drept și înțeleghător.

— Bine, domnule doctor, voi proceda așa cum credeți de cuviință. Dar ce voi face în momentul când prefectul își va da seama că am evadat?

— M-am gândit eu și la asta. Contele trebuie pus în imposibilitatea de a mai pedepsi pe aceea care i-a scăpat întâia oară. Cum? Punându-l în situația de a nu-și putea călca un jurământ sau o făgăduială. Și cred că am găsit și mijlocul cel mai bun pentru a ne atinge scopul. M-am gândit la cineva care trebuie să-i vorbească domnului Linières. Da, persoana va fi chiar sora dumitale, pe care o vei învăța ce anume trebuie să spună. Luiza are obligația să dobândească grațierea Henrietei Gérard.

— Dar ea nu știe nimic! Va trebui să-i mărturisesc totul!

Doctorul trase o perdea care masca intrarea în bibliotecă și zise:

— Nu mai e nevoie să-i spui, Luiza știe tot. Iat-o!

În aceeași clipă, fata ieși din ascunzătoarea în care o pitise medicul.

— Haide, surioară, să mergem la cel pe care trebuie să-l implor. Să mergem repede, ard de nerăbdare să-i obțin grațiarea ta.

*

Când contele de Linières dădu cu ochii de nepotul său, sufletul îi era sfâșiat între dragostea de unchi și datorie. Se calmă și spuse:

— Am întrebat-o pe contesă dacă e dispusă să-și primească nepotul.

— Vreau să vă mulțumesc, domnule, că mi-ați ghicit gândul, pentru că singura mea dorință este să-mi revăd mătușa pe care o iubesc ca pe o mamă; vreau doar s-o sărut și după aceea să plec.

Prefectul nu mai avu răgazul să răspundă fiindcă în momentul acela perdeaua de la ușa Diane se dădu în lături și ea intră. Roger era gata să se arunce la picioarele ei, dar Diana îi luă capul în mâini și-l sărută cu mare emoție pe frunte. Stingherit, contele întoarse spatele. Roger o susținu pe contesă și o ajută să se așeze într-un fotoliu. Îngenunchind în fața ei, îi zise:

— Curaj!

— De vreme ce mai trăiesc, înseamnă că am mult curaj! răspunse contesa.

— Diana! exclamă contele muștrător, dar pe ton blând. Se retrase apoi către fereastră, dându-i prilej cavalerului s-o întrebe:

— Ai suferit mult?

— Foarte mult. Dar să nu-ți închipui că nu mi-am ținut făgăduiala.

Cavalerul păru speriat, dar contesa îl liniști:

— Să n-ai nicio teamă, m-a găsit acolo, la Henrieta.

— Durerea ei nu v-a înduioșat, domnule conte? Întrebă Roger.

— Nu, deoarece eram stăpânit atunci de o altă durere, mai puternică. Diana era acolo, lângă fata aceea, îngrozitor de agitată, îndrugând tot felul de vorbe, gata să fugă afară. E adevărat, Diana? Plângeai, dar nu pentru ea. Și asta e adevărat? Atunci de ce plângeai? Întrebă contele, ridicând glasul și ațintindu-și privirea asupra soției sale.

— De ce?... Ah, Roger, cât de mult aș vrea să mor!

Contele se sperie:

— Iartă-mă, Diana, am greșit, nu trebuia să te întreb. Tu ești deasupra oricăror bănuieli!

În clipa aceea un servitor vesti sosirea doctorului Herbert.

— Să intre, să intre! strigă contele și alergă în întâmpinarea medicului.

Cum intră, doctorul Herbert se duse către contesă și, întinzându-i mâinile, o dojeni că se dăduse jos din pat fără voia lui. Cu o voce stinsă, Diana îl rugă:

— Doctore, cred că aerul de afară mi-ar face bine. Aș vrea să ies.

Medicul se uită lung la bolnavă de parcă ar fi vrut să-și dea seama dacă nu cumva glumește. Dar Diana, cu gândul numai la fiica ei, continuă:

— Aș vrea să merg, cum mergeam mai de mult, să-mi văd săracii.

— E cu neputință să ieșiți, doamnă! Ajutoarele pentru săraci le puteți trimite prin cineva.

— Nu e de-ajuns, trebuie să-i și văd. E o povară care mă înăbușă, o simt, sunt lacrimile care nu vor să curgă. Sunt încredințată că la vederea celor nefericiți voi putea plânge din belșug.

— Dacă e așa, sunt în măsură să-ți arăt oameni nefericiți. De pildă, acum câteva zile, în curtea închisorii Salpêtrière, printre femeile care urmau să fie deportate în Louisiana, se afla o sărmană fată, singură pe lume, care trebuia să-și părăsească o soră oarbă, cerșetoare pe străzile Parisului. Am scăpat fata, am luat-o cu mine și acum îi caut un adăpost. Iată pentru ce am venit aici.

Doctorul se întoarse către domnul de Linières și continuă:

— Domnule conte, fără voia dumneavoastră ați fost părtaș la nenorocirea aceea, încât cred că nu veți refuza s-o reparați. Sunt încredințat că veți îndrepta răul făcut. Contesa vă va ajuta, o văd foarte emoționată.

Într-adevăr, ochii Dianeî înotau în lacrimi.

Fără să mai stea pe gânduri, contele zise:

— Bine, poți s-o aduci pe fata aceea când vrei.

— Dar ea e aici, fiindcă am adus-o cu mine, spuse doctorul vesel.

Nici nu sfârși bine fraza, că Diana se ridică în picioare și zise cu aprindere:

— E aici, aproape de el, în casa soțului meu.

Din locul unde se afla, cavalerul putea vedea cui îi vorbea doctorul și-i spuse încetșor Dianeî:

— Vai, mătușico, e sora Henrietei!

„E fiica mea, Roger, e fiica mea!” ar fi vrut să spună contesa.

Cavalerul o privi cu dragostea și respectul unui fiu.

Contele, uimit de această întorsătură, se înfurie, dar încercă să se stăpânească de teamă să nu-i facă rău soției. Își dăduse seama că i se întinsese o cursă.

Când Luiza se ivi în prag, el se dădu câțiva pași înapoi. Doctorul o luă de mână pe fată și, apropiindu-se de conte, o îndemnă:

— E rândul dumitale să ceri grațierea Henrietei.

— Vă rog, doamnă contesă, spuneți un cuvânt de încurajare acestei fete. Oare nenorocirea ei nu vă înduioșează cel puțin tot atât cât a celorlalți săraci?

Și doctorul o împinse pe oarbă în așa fel încât Diana să-i poată lua mâna. Nefericita mamă izbuti cu greu să se stăpânească. Dar, simțindu-se observată, îngăimă:

— Nu, nu trebuie să-ți fie teamă, fetița mea.

Auzind aceste cuvinte, Luiza exclamă:

— Vocea aceasta îmi este cunoscută! Și chipul i se luminează brusc.

— Te afli printre oameni care doresc să te facă fericită, continuă contesa.

Auzind din nou glasul, fata nu mai avu nicio îndoială:

— Nu e așa, doamnă, că v-am mai întâlnit?

Diana, emoționată, se întoarse către Roger:

— Mă recunoaște, mă recunoaște.

— Da, continuă Luiza, într-o zi, la ieșirea din biserică, mi-ați dat o monedă de aur și mi-ați spus: „Roagă-te pentru minel!” Dar cine sunteți, doamnă?

— Sunt contesa de Linières.

— Atunci vă rog încă o dată să mă ajutați. Duceți-mă înaintea domnului conte pe care vreau să-l rog să-i acorde grațierea surorii mele, Henrieta.

Doctorul se simțea cât se poate de mulțumit. Fata își învățase bine lecția.

Numai Diana era cu totul dezorientată, dar își adună ultimele puteri și, conducând-o pe Luiza în fața contelei, o îndemnă:

— Lasă-te în genunchi, copila mea! Ea însăși, nedându-și seama ce face, căzu în genunchi alături de fată și-l împloră: Fie-ți milă! Fie-ți milă!

Domnul de Linières fu foarte surprins de interesul acesta exagerat față de o străină.

— Sora mea e nevinovată, domnule. Acordați-i grațierea și vă voi binecuvânta toată viața.

Contele hotărî să pună capăt acestei scene, dându-și seama că îi face rău soției sale. Cu un gest brusc, luă de pe masă un formular de grațiere și i-l întinse Luizei:

— Iată grațierea surorii dumitale! Apoi zise către doctor: Vei completa dumneata numele protejatei!

Doctorul luă repede formularul, îi ajută fetei să se ridice, în timp ce Roger făcea același lucru cu mătușa lui. Susținută de doctor, Luiza se apropie de conte și, tremurând, îi sărută mâna.

— Voi da ordin să se trimită chiar astă-seară dispoziția de grațiere, se adresă el medicului.

— Ca să ajungă până în anticameră, răspunse doctorul râzând.

— Nu pricep! se miră contele.

Era clipa cea mai primejdioasă.

— Și totuși, e simplu, spuse doctorul Herbert. Mi-am luat îngăduința s-o aduc aici și pe cealaltă fată.

Apoi, deschizând ușa, făcu semn Henrietei să intre. Aceasta intră și, întinzând mâinile către doctor în semn de mulțumire, zise:

— De vreme ce m-ați chemat, înseamnă că sunt grațiată.

— Mulțumește binefăcătorilor noștri, Henrieta! spuse repede Luiza.

Zărindu-l pe Roger, Henrieta fu gata să scoată un țipăt.

Contele se uită cu luare-aminte la aceea pe care o grațiasese și, recunoscând-o, fu cuprins de un acces de mânie.

— Cum, despre această femeie e vorba? De...

Nu-și sfârși fraza, că Roger, renunțând la orice prevedere, îi veni în întâmpinare și, întinzându-i mâna, zise hotărât:

— Pe fata aceasta o iubesc și o voi iubi în veci. Jur!

Prefectul se pregăti să răspundă, dând frâu liber mâinii, dar Henrieta înaintă către el și spuse:

— Vă rog să mă ascultați, domnule cavaler! Între noi se află o prăpastie astăzi! Uită-mă! Datoria mea este să trăiesc pentru scumpa mea soră oarbă și numai pentru ea... Vă mulțumesc, domnule conte, că mi-ați dăruit această a doua jumătate a vieții mele. Pentru ea vă jertfesc pe cealaltă. Ordinele dumneavoastră sunt sfinte. Luiza și cu mine vom pleca.

Contesa scoase un țipăt sfâșietor:

— Vreți să plecați?! strigă ea, strângând brațul doctorului care voia s-o rețină pe fotoliu.

— Da, răspunse Henrieta, adresându-se contelui. Nu ne veți mai vedea niciodată.

Domnul de Linières, mai liniștit, zise:

— Dacă-mi făgăduiți că plecați imediat, nu voi revo-ca ordinul de grațiere. Și le arătă ușa.

Luând-o de braț pe Luiza, Henrieta se îndreptă spre ușă și de pe buzele ei se desprinseseră două cuvinte îndurerate:

— Adio! Adio!

Diana, palidă și tremurând, strigă:

— Nu plecați! Nu vreau să plecați!

Era strigătul mamei. Efortul însă îi depăși puterile și leșină având senzația că în inima ei se rupsesse ceva.

— Ce se poate întâmpla, doctore?

— Totul. Dacă leșinul se prelungește, și starea de emoție va continua.

Contele îl prinse cu putere de braț pe Roger și-i strigă:

— Tu ești acela care-i grăbești sfârșitul! Nu m-ai lăsat să aflu taina care o mistuie.

— Nu e aici locul să mă dezvinovățesc de acuzația pe care mi-o aduceți. Aș dori să trecem în cabinetul prefectului de Poliție.

Ajunși în cabinet, Roger scoase din portvizit o foaie mototolită și-o întinse contelui:

— Citiți această foaie pe care am smuls-o din dosarul cu pricina!

Contele începu să citească hârtia și, pe măsură ce citea, chipul lui se întuneca. Sfârșind, se simți cuprins de un vârtej și strigă ca ieșit din minți:

— Dezonorat! Trădat! Înșelat! De ea.

— Nu de ea, replică Roger, ci de acei față de care trebuia să păstreze tăcere de dragul copilului ei.

— Copilul ei?

— Da, copilul ei, de care a fost despărțită timp de șaisprezece ani și pe care Dumnezeu i l-a readus...

— Ce vrei să spui?

Roger îi reaminti scena emoționantă petrecută cu câteva minute înainte, când contesa se rugase în genunchi alături de fata aceea oarbă.

— Cum, fata aceea... cerșetoarea?...

În fața acestei lovituri, contele se împletici și căzu în fotoliu, cu fața în palme, stăpânit parcă de o durere fără margini. Își înălță brusc capul, își trecu mâna peste frunte ca și cum ar fi vrut să alunge un vis urât, apoi, cu mișcări febrile, începu să rupă hârtia pe care o ținea în mână. Își luă nepotul de braț și porni cu el către ușă. Când ajunseră în încăperea unde se afla Diana, această se trezise din leșin și încerca să se ridice:

— Așadar, ai îngăduit acestor fete să nu plece imediat?

Contele era gata să protesteze, dar cavalerul îi șopti la ureche:

— Gândiți-vă bine ce faceți: acum roștiți sentința de viață sau de moarte a mătușii mele.

— Da, doamnă, am îngăduit! răspunse contele, resemnat. Mi-am dat seama că o despărțire pentru totdeauna ar însemna o durere veșnică. Diana, cunosc dragostea pe care o porți fiului surorii tale și, văzând cât îți este de mare suferința, am impus inimii și mândriei mele o jertfă nemăsurată. Fetele acestea nu vor pleca. Cuvintele contelui stârniră o adevărată stupeoare. Abia ținându-se pe picioare, Diana de Linières se apropie de soțul ei și murmură ca în vis:

— Nu vor pleca.

Contele se întoarse către Henrieta și către doctor:

— Domnișoară, îngădui să rămâi la Paris, sub acoperișul aceluia care a avut bunătatea să-ți dea găzduire și care îmi este un bun și vechi prieten. Da, doctore, o vei adăposti pe această orfană până când... Adresându-se cavalerului, continuă: Roger, du-te în biroul meu! Vreau să-ți aduc la cunoștință hotărârea pe care am luat-o cu privire la proiectele tale, precum și condițiile pe care le voi impune pentru căsătorie.

Cavalerul se înclină și ieși.

— Dragă doctore – se adresă acum contele doctorului Herbert – știu că ești în același timp medic al sufletului și al trupului. Mulțumită îngrijirilor dumitale, contesa se simte acum mult mai bine. Aș dori să faci în așa fel încât să ajungă la o însănătoșire completă.

— Știu ce am de făcut, răspunse medicul.

Și tot contele o luă pe Luiza de mână și o duse lângă contesă.

— Contesă, spuse el, ființa aceasta va rămâne din nou lipsită de sprijin, fiindcă aceea care a îngrijit-o până acum va avea inima prinsă de altă dragoste. Dacă vrei... o putem adopta.

Un strigăt de bucurie ieși de pe buzele nefericitei mame. Privi cu teamă totuși la soțul ei, dar el spuse:

— Va fi fiica noastră.

Diana rămase împietrită. Cu glas slab, murmură:

— Ah! știi totul... știi totul!

— Și vreau să uit totul! replică domnul de Linières.

Un potop de lacrimi țâșni din ochii mamei:

— Fiica mea! Fiica mea! Fiica mea!

Doctorul interveni:

— Iată și acele lacrimi atât de mult așteptate. Acum pot garanta o vindecare grabnică și desăvârșită.

Apoi, chemând-o pe Henrieta, adăugă:

— Domnule conte, o voi lua cu mine pe aceea pe care binevoiți să mi-o încredințați. O veți găsi în casa mea atunci când va trebui să-i împărtășiți vestea cea mare.

Luiza interveni:

— Cum, domnule doctor, vreți să mă despărțiți iar de Henrieta?

Domnul de Linières se adresa soției sale:

— Doamnă, spuneți-i acestei copile că de acum încolo noi suntem părinții ei.

Diana ridică ochii în care înotau lacrimi de recunoștință. Luiza, tremurând, mângâia neîncetat mâinile contesei, spunând:

— Ah! doamnă, de-aș putea să vă văd!

— O vei vedea! strigă doctorul Herbert, cu convingere. Sarcina aceasta îmi revine mie. Eu o voi îngriji, iar Dumnezeu o va vindeca.

Herbert dădu să plece, dar contele îl reținu și-i spuse:

— Doctore, orânduiește dumneata cu ajutorul contesei în ce fel se vor putea vedea cele două fete, aici sau în orice altă parte, cum credeți de cuviință. Și, copleșit de emoție, domnul de Linières ieși repede.

5

Roger îl aștepta pe conte în cabinetul acestuia.

— Cavalere, îi spuse contele intrând, sunt sigur că hotărârile pe care le-am luat te-au surprins. Te așteptai, probabil, la un cu totul alt rezultat. Acum îți voi spune deschis ce am hotărât și că nu voi admite niciun fel de împotrivire. Vei fi mirat, fără îndoială, aflând cum am ajuns să consimt la...

— ... căsătoria mea.

— La o întovărășire care face din mine complicele dumitale împotriva dorinței regelui.

Roger lăsă privirea în jos, tulburat; contele îi luă mâinile; cei doi bărbați, până nu de mult potrivnici, erau copleșiți de emoție.

— Acum sunt sigur, dragul meu, că vei face ceea ce doresc să-ți cer. Ei bine, Roger, nu vreau ca un membru al familiei mele să se facă de râs și să dea prilej de discuții care ar pricinui mult rău numelui nostru. Vreau să spun că atunci când un gentilom rupe brusc cu tradiția familiei sale, trebuie să poată înfrunta opinia publică. Cu alte cuvinte, cel care face o mezialianță trebuie să poată impune respect față de aceea pe care o socotește vrednică să-i poarte numele. Doresc ca nepotul meu să nu fie nevoit să recurgă la spadă pentru a se face respectat. Încuviințez această căsătorie, dar îți cer să faci în așa fel încât să poți sta cu fruntea sus; vreau să-ți adaugi numelui un renume glorios, care să-ți dea dreptul să înfrunți toate convențiile sociale.

— Ce trebuie să fac? Fiindcă îmi închipui că dacă îmi vorbiți în felul acesta, trebuie să fi găsit și calea de urmat care să-mi dea dreptul la fericire.

— Știi că generalul marchiz de La Fayette este pe cale să plece în America pentru a-i ajuta pe americani

să-și câștige independența. Vreau să dobândești un grad în mica armată pe care La Fayette o trece peste Atlantic. Orice gentilom este, de drept, un ostaș. Te asigur că vei fi primit de marchiz, care se pricepe la oameni curajoși și a cărui prețuire vei ști s-o câștigi pe câmpul de bătaie. Sper că nu vei șovăi să-mi urmezi sfatul.

— Da, domnule conte, nu trebuie să vă îndoiiți de mine în nicio împrejurare. Primejdia nu mă sperie, așa că vă rog să vorbiți cât mai curând generalului și să-l rugați să-mi încredințeze comanda unui regiment. Nu mai doresc decât un singur lucru: să-mi dați voie ca înainte de a pleca să-mi iau rămas-bun de la aceea de care poate mă despart pentru totdeauna și să-i explic că o fac pentru fericirea noastră.

Contele nu putu refuza o asemenea cerere, atât de firească.

— Îți vei putea vedea logodnica, Roger, și te încredințez că în tot timpul lipsei tale va fi îngrijită la fel cum ai fi îngrijit-o tu însuși. Am încuviințat de asemenea ca Luiza să rămână lângă Diana. Henrieta urmează să fie găzduită de doctorul Herbert, unde vei putea merge să-ți iei rămas-bun de la ea.

Contele strânse mâna nepotului și-l împinse ușurel către ușă. Bucuros nevoie-mare, tânărul părăsi cabinetul unchiului său.

Când contele se întoarse în camera soției sale, o găsi pe Luiza așezată la picioarele Diane, pe un scăunel, așa cum stă un copil care ascultă sfaturile mamei. Zărindu-și soțul, Diana vru să-i iasă în întâmpinare, dar contele o opri:

— Rămâneți așa, e un tablou minunat!

— Da, dar din acest tablou lipsește un personaj căruia Dumnezeu i-a inspirat această faptă creștinească: soțul pe care-l respect și pe care-l iubesc. Vino,

domnule conte, și ia-ți locul care ți se cuvine în acest tablou compus chiar de dumneata și pe care ți l-a inspirat Dumnezeu.

Luiza ghici schimbarea în așezarea personajelor, întoarse instinctiv capul către conte și murmură:

— Cât aș vrea să vă văd, domnule conte! Cât aș vrea să pot privi cu respect chipul aceluia căruia îi datorez atâta recunoștință!

Cu greu își putu stăpâni emoția contele și puse mâna contesei în mâna fetei în semn de binecuvântare a uniunii dintre mamă și fiică.

Fără să piardă nicio clipă, Roger se îndreptă către casa doctorului Herbert, care-l aștepta.

— Dragul meu, nu te voi face să o aștepti pe aceea pe care dorești cu atâta înflăcărare s-o vezi ca să-i comunicî voința domnului conte.

Zicând acestea, deschise ușa dinspre camera Henrietei. Fata apăru în prag și se îmbujoră de sfială. Fără niciun fel de introducere, Roger comunică celor doi hotărârea domnului de Linières. Când sfârși, doctorul se ridică și-i întinse mâna:

— Știam că sentimentele care te însuflețesc nu sunt din cele ce se clatină în fața greutăților. Și mai sunt încredințat că tu, copila mea, vei suporta această nouă despărțire cu răbdarea și curajul cuvenite.

Henrieta se ridică și zise:

— Când a fost vorba, Roger, să aleg între viitorul tău și durerea mea, la care mă condamnam prin refuzul de a-ți primi numele, n-am stat nicio clipă la îndoială. De aceea cred că am azi dreptul să spun cât sunt de mândră de iubirea ta. Poți pleca, Roger! Fără teamă și fără părere de rău, nu voi uita niciodată că de dragul meu ai făcut această jertfă. Nu voi uita că înfrunți primejdia morții pentru ca, în sfârșit, să fim fericiți.

Doctorul găsi de cuviință să-i lase singuri spre a-și lua rămas-bun.

Când Roger se văzu singur cu fata, nu se mai putu stăpâni:

— Henrieta, îți mărturisesc că sufăr cumplit din pricina acestei noi despărțiri. Unica mea speranță este că-ți vei păstra pentru mine inima caldă și duioasă.

Henrieta lăsă capul în jos, încercând să-și ascundă tulburarea:

— Roger, murmură ea, tot ce-mi spui azi am știut de mult.

— Dar ceea ce nu puteai ști sau ghici este văpaia care mă mistuie și că dacă ai fi murit eu te-aș fi urmat în mormânt.

Doctorul Herbert intră și le zise:

— Știu, ați dori să prelungiți cât mai mult această întrevedere, dar sunt motive care vă impun s-o scurtați. Domnul cavaler are multe de făcut înainte de plecare. Domnul conte îl așteaptă să-i comunice rezultatul intervenției pe lângă generalul La Fayette.

— De la care sper să obțină un post de comandă pentru mine.

— Fără îndoială că va dobândi, se auzi un glas din ușă.

Și nou-venitul se adresă apoi doctorului:

— Vă rog să mă iertați, domnule doctor, că am intrat fără să bat la ușă, dar pe aici toată lumea îl cunoaște pe Picard.

Emoționat peste măsură, valetul se îndreptă către cei doi tineri:

— Am căpătat regimentul! se adresă el lui Roger. Da, avem regimentul! În fruntea lui veți fi dumneavoastră, iar eu cu pușca la umăr. Se va vorbi despre noi în bătrâna Europă și numele nostru va intra în istorie. Apoi, schimbând tonul, Picard se adresă Henrietei: Ne

vom despărți, domnișoară, cu scopul de a vă cuceri. Ni se frânge inima, dar avem credința că ne despărțim pentru a ne apropia mai mult. Așadar, ne ascundem, ne înghițim lacrimile.

Roger îl întrerupse:

— Haide, Picard, spune ce cauți aici?

— Păi... uitasem să vă spun: domnul conte m-a certat, m-a mustrat și m-a iertat. Acum sunt gata de plecare. Măine-dimineață, domnul marchiz de La Fayette pornește...

— Măine, murmură Henrieta cu tristețe.

— Da, fata mea, măine. Când se va întoarce, va veni să te ia de aici pentru a te duce în fața altarului.

Henrieta se încrezuse prea mult în puterile ei. Simți că o părăsesc în clipa despărțirii.

— Curaj, Henrieta! Avem o misiune de îndeplinit, spuse doctorul.

— Da, Luiza! murmură Henrieta. Dar ce mai pot face eu pentru ea?

— Ești aceea de care avem nevoie pentru a-i da toate îngrijirile cuvenite.

Doctorul crezu nimerit să încheie această întrevedere printr-un gest mărinimos: unind mâinile celor doi tineri, le zise:

— Știu că n-aveți curajul să-mi cereți o favoare, care, cu siguranță, v-ar face fericiți. Roger, îți dau voie să-ți îmbrățișezi logodnica.

Cavalerul se apropie și atinse cu buzele tremurătoare fruntea albă a Henrietei.

— În vremurile bune, asta se numea un adevărat sărut de logodnă, remarcă Picard, care nu mai știa cum să-și ascundă emoția.

Henrieta se apropie de el:

— Și dumitale trebuie să-ți mulțumesc că ai crezut în nevinovăția mea și mi-ai venit în ajutor.

Emoția îi cuprinse pe toți și atunci doctorul deschise ușa și-l conduse pe cavaler, care din prag mai aruncă o ultimă privire către aleasa inimii lui.

Doctorul Herbert o lăsa câțva timp singură pe Henrieta ca să-și poată învinge emoția. Când se întoarse la ea, îi zise:

— Acum roagă-te, copila mea, să mă ajute Dumnezeu să izbândesc în vindecarea Luizei.

— Sunt sigură că veți izbândi! Ați făgăduit!

— Da, am făgăduit ca să aduc o mângâiere cuiva care se interesează de fată ca de copilul ei. Biata Luiza a suferit destul. Dar ceea ce mă preocupă acum nu este atât infirmitatea ei, cât un alt lucru pe care l-am observat la ea. Spune-mi, te rog, de când v-ați revăzut, Luiza nu ți-a vorbit de timpul cât a stat la cerșetoarea Frochard?

— La început mi-a povestit de grozăviile pe care le-a îndurat, dar după aceea n-a mai vrut să-mi vorbească, socotindu-le lucruri trecute.

— Dar oare, în afară de amintirile urâte, nu ți s-a părut că Luiza a păstrat un sentiment de recunoștință față de nenorocitul acela care era și el tot o victimă ca și ea?

— Ba da, mi-a vorbit adesea de Pierre cu mult interes și cu o recunoștință adâncă.

— Nu crezi că Luiza ar vrea să dea o dovadă de recunoștință acelui nenorocit? Eu cred că dacă sărmana fată și-ar recăpăta vederea, una dintre primele griji ar fi să meargă să-l vadă pe bietul tocilar. Sau poate te-ai gândit că aceea care a suferit atât de mult din pricina

cruzimii cerșetoarei, nu va mai vrea să dea ochii cu ea niciodată, fie și numai ca să-l vadă pe Pierre.

— Da, m-am gândit la asta, încuviință Henrieta.

— Ei bine, eu cred că Luiza va trece peste orice ca să-și vadă tovarășul de suferință.

— Ce vreți să spuneți, domnule doctor?

— Te va lămuri Luiza în curând.

— E drept că am auzit-o pe Luiza vorbind cu multă căldură despre Pierre, dar când o aud vorbind și-mi amintesc de înfățișarea acelui infirm zdrențaros și murdar...

— Dacă Luiza l-ar ști infirm, nu i-ar păstra aceeași recunoștință?

— N-am vrut să spun asta.

— Dacă voi reuși s-o lecuiesc, eu o voi conduce la Frochard. Țin să i-l prezint eu însumi pe băiatul acela de treabă. Până atunci, să ne rugăm lui Dumnezeu să ne reușească operația!

Așa cum spusese Picard, cavalerul de Vaudrey urma să plece chiar a doua zi de dimineață. În zori, însoțit de Picard, se înfățișă deci la palatul unchiului său pentru a-și lua rămas-bun. Contele le ieși înainte și îi spuse valetului:

— Intră, Picard, vreau să-ți vorbesc de față cu doamna contesă și nepotul ei.

Credinciosul servitor se înclină.

— Picard, începu contele, țin să-ți mulțumesc pentru serviciile pe care le-ai adus familiei mele în cursul atâtor ani, pentru credința nestrămutată și de asemenea să-mi exprim bucuria că, deși ai o vârstă când ți s-ar fi convenit o binemeritată odihnă, vrei să-l însoțești pe cavalerul de Vaudrey... suportând o călătorie atât de obositoare. Doresc să rămâi aici, la Paris, unde să trăiești tihnit,

pentru că ți-am găsit îndeletnicirea care-ți va îngădui să duci o viață liniștită.

Valetul simți că i se taie picioarele. Cavalerul se apropie de el și-i zise cu blândețe:

— Dragul meu Picard, vei rămâne aici într-o slujbă de încredere, vei îngriji de copila aceea iubită... Roger făcea aluzie la Luiza.

7

După plecarea lui Roger, contele dispuse ca Henrieta să fie adusă în fiecare zi la palat. În compania surorii sale de lapte, Luiza își revenise de pe urma șocului prin care trecuse. Dar rămânea adesea pe gânduri, copleșită de tristețe. Contesa, observând-o cu luare-aminte, își dădu seama că ceva neobișnuit se petrece în sufletul fetei. Luă deci hotărârea s-o întrebe, cu precauția necesară:

— Nu te simți fericită la noi, Luiza? De ce ești uneori atât de tristă? Te-am zărit adesea plângând, nu încerca să te ascunzi de mine.

Luiza nu răspunse. Contesa, luând-o în brațe, îi murmură:

— Să nu mai plângi, copilul meu! Lacrimile tale îmi fac rău! Să nu mai plângi!

Din ziua aceea, fata încercă să-și ascundă tulburarea pricinuită de amintirea aceluia care-și primejduise viața de dragul ei. Însoțită de Henrieta și Picard, Luiza plecă spre locuința doctorului.

În drum, fata se interesa mereu de străzile pe unde treceau.

— De ce întrebi? o cercetă curioasă Henrieta.

— Vreau să știu dacă am mai trecut vreodată pe ele.

— În curând ai să-ți poți da singură seama de străzile pe care mergi.

— Și de oamenii pe care-i întâlnesc în cale! completă Luiza cu gândul la tocilar. Își spunea că nu e cu puțină ca Pierre să nu umble prin preajma palatului și aștepta cu înfrigurare să-i audă glasul: „Cuțite, foarfeci ascuțim!” Speranța aceasta nu se împlinise, cu toate că într-una din zile tocilarul le întâlnise în drumul său pe cele două fete și se gândise chiar să le vorbească. Dar glasul i se oprise în gât și se ascunsese repede după un colț de stradă ca să nu fie zărit de Henrieta. În ziua aceea îi pierise tot cheful de lucru și rătăcise tot timpul pe străzi. Se întorsese acasă seara fără să aducă niciun ban bătrânei care continua să-l stoarcă de bani ca și până atunci. De când murise Jacques, bătrâna se lăsase de meserie și trăia de pe urma tocilarului.

Din ziua în care le întâlnise pe cele două surori, Pierre începu să dea târcoale locuinței doctorului Herbert și într-o zi le văzu pe cele două fete ieșind, însoțite de Picard; le urmări de la distanță până ce intrară în palatul contelui de Linières. Pierre rămase înmărmurit. Așadar, acolo locuiau ele? Se întreba cum ajunsese-ră cele două orfane să-și găsească adăpost în palatul prefectului de Poliție și își spunea că, desigur, Luiza le povestise acestora tot ce pătimise în casa cerșetoarei. Bietul tocilar se și vedea urmărit și adus în fața justiției. Dar ceea ce-l îngrozea cel mai mult era faptul că Luiza va afla că el e fiul unui condamnat la moarte. După o săptămână însă, văzând că nu i se întâmplă nimic, cuteză să se apropie de palat. Nu avu totuși curajul să ridice capul către ferestrele de sus și, numai după ce se îndepărtă puțin, începu să strige din nou, anunțându-și meșteșugul. Dar ceva mai puternic decât el îl îndemnă să se întoarcă și, luându-și inima în dinți, să

privească spre ferestrele de care se ferise mai înainte. O zări pe fata oarbă și fu cât pe aci să scoată un țipăt de bucurie. Dar Luiza auzise strigătul tocilarului și bănuia că întâmplarea îl aducea pe Pierre pe-acolo întâia oară. Din ziua aceea aștepta mereu să-l audă trecând și, într-adevăr, trei zile în șir el nu lipsi. Așa își dădu seama că tovarășul ei de nenorociri descoperise unde locuia ea. „Întâlnirile” acestea se petreceau fără știrea Henrietei. Într-o zi, Pierre nu veni și Luiza, copleșită de tristețe, își exprimă față de sora ei nedumerirea, fără să-și dea seama că-și trăda în felul acesta sentimentele pe care le nutrea pentru acela al cărui chip nu-l văzuse niciodată. Henrieta crezu de datoria ei s-o mângâie și-i promise că se va interesa de soarta lui Pierre, singurul care i-a vrut binele în casa aceea.

Când era beată, cerșetoarea Frochard era cuprinsă adesea de accese de furie și delir. Creierul îi era muncit de halucinații. Vorbea uneori de fapte privind executarea bărbatului ei, alteori se războia cu Luiza, poruncindu-i să cânte și, cu mâinile întinse și degetele încovoiate ca niște gheare, zgâria cu furie în gol. Luptându-se astfel cu vedeniile, ea lua adesea sticla în care era înfipt un capăt de lumânare și urca scara care ducea la pod, cum făcea odinioară, ca să asculte cu urechea lipită de ușă gemetele oarbe. Beată fiind, se rostogolea adesea de pe scară și Pierre o găsea adormită pe dușumea. Bietul tocilar ajunsese să-și doarească să o găsească mereu în starea asta pentru că altfel îl blestema și-l făcea ucigaș, încât era nevoit să se încuie în pod de gura ei. Pe de altă parte, Pierre începuse să se întoarcă din ce în ce mai târziu acasă,

fiindcă se dezlipea greu de locurile din preajma palatului Linières pe care-l privea ore întregi. Într-una din seri, bătrâna se afla iarăși sub imperiul delirului și al furiei. Se credea urmărită de poliție și, cu ochii holbați, fioroasă la vedere, țipa, luptându-se cu dușmani nevăzuți. Când intră Pierre, se repezi la el și apucându-l de mâini începu să-l izbească de pământ cu o putere pe care numai starea de beție o poate da uneori. Scăpă cu greu din mâinile ei și fugi în stradă. Aici își aduse aminte că singurul om de la care auzise un cuvânt bun era doctorul Herbert și porni în goană către locuința acestuia. Auzind despre ce este vorba, doctorul chemă imediat trăsura și porunci să fie dus în strada Lourcine.

După ce Pierre fugise afară, bătrâna fu cuprinsă de o furie fără margini. Se repezi după el, dar se împiedică și se izbi cu capul de un scaun. Muncită de halucinații, se târî în patru labe, întinse mâna să apuce lumânarea și, ridicându-se, porni năucă spre scara podului. Scăpă însă lumânarea pe rochia de postav unsuros care luă foc și un miros înecăcios se răspândi în odaie. În câteva clipe nenorocita deveni o făclie vie. În cele din urmă i se aprinse și părul care-i lumina acum chipul hidos. Deschise ușa, alergă în stradă țipând, dar nimeni nu-i sări în ajutor. În culmea durerilor, nenorocita se întoarse în casă și începu să se tăvălească pe jos; în curând nu mai era decât o masă informă, iar flăcările cuprinsesă toate lucrurile din odaie. Când patrula și poliția sosiră la fața locului, flăcările înghițiseră totul. Nu mai era nimic de făcut.

Doctorul și Pierre sosiră după ce strada rămăsese pustie și se opriră la câțiva pași de locul unde fusese cocioaba, simțind un miros înecăcios. Dintr-o privire, Pierre își dădu seama de trista realitate și, arătând către locul unde fusese până de curând locuința lor, strigă:

— Dumnezeule, focul a fost la noi! Mama... cred c-au mistuit-o flăcările! Cine m-a pus să plec de acasă?

Doctorul dorisă vadă ces-aîntâmplași, apropiindu-se, simți în nări mirosul de carne arsă.

— Așa a fost voia Celui de Sus! murmură el ca și cum ar fi răspuns unui gând ce-i străfulgera prin minte. Apoi se adresă tocilarului: Hai să plecăm, prietene! Nu mai avem ce căuta aici.

Și fiindcă tânărul, ridicându-se, se uită la el întrebător, doctorul adăugă:

— N-a mai rămas nimic... totul a căzut pradă flăcărilor.

— Și mama, mama unde e?

Medicul îl împinse cu forța în trăsură și porunci vizi-tului să pornească. Când se îndepărtară de locul sinis-trului, el spuse:

— Pierre, nu te vei mai înapoia niciodată în strada Lourcine. Îți voi găsi un alt adăpost, unde te vei putea întrema după atâtea suferințe. Uite ce e: mama dumitale nu mai e, a murit de o moarte cumplită, poate și drept pedeapsă pentru toate nelegiuirile pe care le-a făcut. De azi încolo nu trebuie să mai existe niciun Frochard.

Pierre rămase cu gura căscată de uimire.

— Dar eu...? Îngăimă tânărul. Toată lumea mă cunoaște și mă ocolește ca și cum aș fi și eu...

— Te înșeli, îi răspunse medicul, nu toată lumea te disprețuiește. Cunosc o persoană care te socotește un om de treabă și nu uită că, odată, la nevoie, ai avut milă de ea. Pentru ea nu ești fiul condamnatului la moarte Frochard.

— Asta pentru că nu avea de unde să știe.

— Ei bine, dacă n-a știut până acum, nu trebuie să afle nici în viitor. Asta las-o în seama mea. Vreau să-ți spun că vei începe o viață nouă, că am de gând să mă ocup serios de dumneata și de viitorul dumitale.

Lui Pierre aproape că nu-i venea să-și creadă urechilor. Vru să-i mulțumească, dar nu găsea cuvinte. Gândul că-și va schimba viața și că s-ar putea s-o mai vadă vreodată pe aceea a cărei imagine o păstra mereu în inima lui îl năucea.

Doctorul îl trezi din visare:

— Am chibzuit bine și am hotărât să nu locuiești deocamdată în casa mea. Nu trebuie să afle nimeni pe viitor cine ai fost. Vei rămâne câteva zile la spitalul Saint-Louis până voi lua o nouă hotărâre în privința dumitale.

Când trăsura opri, doctorul coborî și spuse:

— Așteaptă aici! Trimit eu să te cheme.

După vreo zece minute veni portarul.

— Vino cu mine, băiete!

Când doctorul îl văzu intrând în cabinet, îl întrebă:

— Te supără mult piciorul, Pierre?

— Da, domnule doctor.

— Bine, vom încerca zilele acestea să-l facem sănătos. Da, și mai am și alte planuri în privința dumitale, dar, deocamdată, trebuie să te mulțumești să mănânci, să dormi și să sper.

Apoi i se adresă portarului:

— Să-i dai o cameră chiar în locuința dumitale, mâncare și îmbrăcăminte curată. Bine! La revedere... Louis Raymond! zise doctorul și-l bătu prietenește pe umăr pe Pierre. Și apoi, mai încet: Acesta e numele pe care-l vei purta de acum încolo și care-l va înlocui pe cel al decapitatului Frochard.

Din ziua aceea, Luiza nu mai auzi din stradă glasul lui Pierre și tot din ziua aceea sărmana căzu pe gânduri. Contesa se îngrijora văzând tristețea fetei și, deși Luiza îi răspundea mereu că nu are nimic, într-una din zile i se plânse doctorului:

— Doctore, aş vrea să te consult în privinţa fetei.

— Trebuie să mai avei puţină răbdare. Operaţia este foarte gingaşă şi n-aş vrea să mă pripesc.

— Ştiu că vei izbuti, dar acum vreau să-ţi vorbesc despre altceva. O văd copleşită de câţva timp de o mare tristeţe.

— Nu e nimic. Dumneavoastră ştiţi, din proprie experienţă, că orice tristeţe se lecuieşte cu timpul şi uneori e de-ajuns o întâmplare pentru asta. Dar ca să fiţi liniştită, am s-o descos eu pe Henrieta.

Diana o chemă totuşi pe Luiza şi, luând-o de mână, îi spune:

— Fata mea, doctorul Herbert e aici şi ar vrea să-ţi examineze ochii pentru începerea tratamentului.

Doctorul se apropie şi, uitându-se în ochii fetei, zise parcă supărat:

— Ochii aceştia au plâns, şi au plâns cam mult.

Luiza se făcu roşie ca purpura.

Doctorul continuă:

— Sper să nu se mai întâmple una ca asta. Nu înţeleg ce motiv poate avea o fată atât de drăgălaşă ca să plângă.

Zicând acestea, salută şi porni spre uşă însoţit de Diana.

— I-am citit în ochi şi cred că voi şti să-i citesc şi în suflet.

Adoua zi, doctorul se duse să-l vadă pe Pierre şi portarul îi spuse că tânărul plânsese toată noaptea. Emoţionat, Pierre îi ieşi înaintea, gata să-şi exprime recunoştinţa, dar doctorul îl opri cu blândeţe

şi-l chemă să vină în cabinet. Pierre luă loc în fotoliu şi doctorul îi examină piciorul ţeapăn.

— Acum te poţi ridica, băiete. Am văzut ce trebuie făcut pentru ca piciorul beteag să fie la fel de lung ca celălalt.

Lui Pierre aproape nu-i veni să creadă că va putea umbla normal cu amândouă picioarele. Dădu să sărute mâna doctorului, dar acesta se împotrivi:

— Lasă! În curând aceste mâini îţi vor produce atâtea dureri că nu vei mai vrea să le sărui.

Şi, pentru că tânărul părea nedumerit, medicul continuă:

— Păi cum vrei să te fac să intri în Garda Naţională fără să te chinuiesc puţin? Spune-mi, ţi-ar plăcea să te faci militar?

— Un nenorocit ca mine, militar? Fiul unui condamnat la moarte?

— Îţi vom schimba numele.

— Se poate aşa ceva?

— Regele poate orice, răspunse doctorul.

Bietul băiat era complet năucit. Ceea ce auzise îl tulburase peste măsură, dar în mintea lui mai stăruia un singur punct strălucitor: „Luiza” şi pentru ea ar fi îndurat şi chinurile iadului numai să se facă sănătos.

Doctorul reluă:

— Ridică fruntea! Îmi plac oamenii care mă privesc în faţă! Dacă eşti gata să înduri o operaţie foarte dureroasă, poimăine o vom face. Cu cât mai repede, cu atât mai bine, de vreme ce eşti hotărât. Amânarea nu-şi mai are rost şi te anunţ că va trebui să stai întins în pat şase săptămâni.

Pentru a-şi da mai bine seama de sentimentele pe care Luiza le nutrea pentru Pierre, doctorul Herbert o vizita din ce în ce mai des sub pretextul examinării în vederea operaţiei.

— Pentru ca să te pot opera, îi spunea el, trebuie ca starea generală să fie foarte bună și de aceea moralul nu trebuie să sufere.

Și, fiindcă Luiza tresări, doctorul adăugă:

— Uite acum, de pildă, inima îți bate mai tare și se vede că ești tulburată.

Rușinată, Luiza lăsă capul în jos.

— Nu vrei oare să-ți recapeți vederea cât mai repede? Nu dorești să vezi chipurile celor dragi?

— Ba da, domnule doctor, ba da!

— Atunci trebuie să faci tot ce-ți cer.

Luiza făgăduia, dar în ziua următoare medicul o lua de la început cu aceleași cuvinte și aceleași sfaturi.

10

A treia zi după convorbirea cu Pierre, doctorul plecă la spital în zorii zilei. Cum sosi, îl întrebă pe portar:

— la spune! Băiatul nostru a avut o noapte bună?

— Foarte bună, domnule doctor, dacă ar fi să judecăm după mutra pe care o avea azi-dimineață.

Medicul se duse în cabinetul său și ceru să fie chemat internul de serviciu, unul dintre preferații lui. Îi dădu acestuia instrucțiunile necesare pentru ca totul să fie pregătit în sala de operații, unde marele practician obișnuia să strângă în jurul său medici și studenți ori de câte ori era vorba de un caz mai interesant.

— Așteptați-mă în sala de operație cu doi infirmieri mai vâjnoși și apoi adu-mi pacientul!

Intrară în sală cu toții. Medicul îi porunci lui Pierre să se urce pe masă. Cei doi infirmieri se așezară de

o parte și de alta, ținându-l pe tânăr de mâini. Un al treilea îl ținea de umeri.

Internul îl ținea de piciorul sănătos ca să nu se zbată.

— Nu era nevoie de atâta lume, de vreme ce v-am făgăduit că voi sta liniștit.

— Ba e nevoie, dragul meu, pentru că și cei mai curajoși oameni au uneori mișcări involuntare, care pe mine mă pot stânjeni. Zicând acestea, se apropie de tânăr, căutând locul unde osul trebuia spart pentru că se sudase strâmb. Când îl găsi, ridică piciorul într-o poziție favorabilă și dădu o lovitură atât de puternică încât Pierre scoase un răcnet de durere. Fără să se emoționeze, doctorul continuă operația și privirea lui spunea că totul merge bine. Câteva clipe, tocilarul îndurase chinuri cumplite; era galben la față și ochii i se măriseră.

După ce se sfârși operația, infirmierii îl ridicară și-l instalară singur într-o cameră.

— Iată-te acum la pat pentru o vreme mai îndelungată. M-am gândit să-ți dau o distracție care sigur îți va face plăcere. Dar acum trebuie să te odihnești. Vom vorbi mai târziu.

Pierre se simțea cât se poate de bine după operație. Nimic nu arăta că s-ar fi putut ivi vreo complicație și atunci doctorul trecu la aplicarea celei de-a doua părți a programului. Așa că, într-o dimineață, îi zise:

— Trebuie să încercăm să folosim cele douăsprezece ore ale zilei ca să te apuci de învățat. la spune, știi să citești?

— N-a avut cine să mă învețe. Dar odată am găsit o carte de rugăciuni și un băiat mi-a arătat literele.

— Ei bine! Îți voi aduce un profesor care să te învețe. Trebuie numai să fii sârguincios și să ai bunăvoință.

— Cât despre asta, să n-aveți nicio grijă. Mă voi strădui din răputeri să pot să stau și eu de vorbă cu oameni de seamă și să duc o viață mai bună.

Un infirmier vesti sosirea profesorului. Doctorul îl prezentă elevului său și se retrase:

— Deoarece medicul nu mai are ce căuta aici, las loc profesorului.

Acesta își începu munca și fiecare zi aducea cu ea un progres. Pierre învăța cu multă trageră de inimă și, de când începuse să se instruiască, se gândea cu mai mult curaj la Luiza.

Într-o zi, doctorul veni să-i examineze piciorul și se arătă foarte mulțumit.

— Voi putea umbla curând?

— Nu te prip! La început va trebui să mergi în cărje.

— Altfel nu se poate?

— Cred și eu că nu se poate. Ce, ai început să te gândești la cochetărie? Mă mir că nu mi-ai cerut să-ți trimit coaforul ca să-ți potrivească o perucă pudrată care să-ți dea înfățișarea unui om de seamă. Ai răbdare, tinere, îți făgăduiesc că nu-ți va lipsi nimic.

Pierre ardea de nerăbdare să-l întrebe pe doctor despre Luiza și într-o dimineață, prefăcându-se încântat de reușita operației, întrebă:

— Îmi închipui că nu e cea mai mare minune pe care ați îndeplinit-o. Cred că au fost cazuri mai grave și operații mai complicate. Ochii... de pildă.

— Desigur. O operație de cataractă cere multă prevedere și îndemânare.

— Oare cataractă are și... domnișoara Luiza?

— Da, dragul meu, spuse doctorul cu tristețe. Luiza suferă de cataractă și încă de una foarte gravă. Dar

cred că se poate încerca și mă pregătesc de mult timp pentru această operație.

— Domnule doctor, vă rog să mă țineți și pe mine la curent cu starea sănătății aceleia care ne interesează pe amândoi.

— Nu însă din același punct de vedere, spuse medicul zâmbind. Eu mă preocup de Luiza ca de un caz științific, pe când tu... ai alte motive, sunt sigur... Dacă într-o zi o vei întâlni, tu cu piciorul sănătos și Luiza cu ochii vindecați, emoția pe care ai încerca-o ar fi cu totul de altă natură decât aceea pe care aș încerca-o eu.

Pierre vru să protesteze, dar doctorul îl luă din scurt:

— Dragul meu... nu încerca să-ți ascunzi sentimentele pe care ți le-a inspirat fata oarbă în cocioaba din Lourcine.

Acum, când ești lămurit asupra a ceea ce simți, îți spun doar atât: ai răbdare!

Doctorul Herbert nu o neglijase pe Luiza. Amânase operația, așteptând ca fata să se liniștească și să-i treacă tristețea al cărei motiv el îl cunoștea de fapt.

De la un timp, medicul băgă de seamă că fata era mai liniștită și-i spuse:

— Sunt mulțumit de starea dumitale și, în curând, voi face tot ce e posibil ca să înlătur zăbranicul care te împiedică să vezi frumusețea lumii și să privești chipurile celor dragi.

— Da, voi putea să văd iarăși chipul surorii mele Henrieta, al doamnei contese...

— ... Și poate și ale altor persoane care te-au încurajat și ocrotit o vreme.

Auzind aceste cuvinte, fata lăsă capul în jos și pieptul îi tresăltă.

Scena se petrecuse cu puțin înainte de focul din strada Lourcine. Dar, într-o zi, Luiza află de la Picard despre focul care mistuise cocioaba din strada Lourcine. Disperată, fata reuși să-și ascundă emoția în timpul zilei, dar noaptea plânse din belșug. Petrecu astfel zile și nopți în șir. Doctorul o urmărea și înțelegea foarte bine ce se petrece cu ea. Într-o dimineață, în timp ce o examina, se arătă foarte nemulțumit de ea:

— Ți-am spus că nu pot proceda la operație decât atunci când vei fi complet liniștită sufletește. Văd însă că, pe zi ce trece, devii tot mai neliniștită și nu-mi urmezi sfaturile deloc. De pildă, se vede cât se poate de bine că și noaptea trecută ai plâns. Dacă aș cunoaște motivele pentru care suferi, poate că aș putea să ți le înlătur...

— Domnule doctor, sufăr din ziua în care...

— ... ai aflat de focul din strada Lourcine, nu?

— Da, și despre moartea femeii aceleia și mai ales a acelei făpturi care suferea ca și mine, și din pricina mea. În ce chinuri groaznice o fi murit săracul de el!

— Cine ți-a spus că a murit? Băiatul acela cumsecade trăiește și, dacă vei fi ascultătoare, îl vei revedea sau, mai bine zis, îi vei vedea. Când voi socoti nimerit, vă voi aduce pe amândoi față în față, dar pentru asta trebuie să nu mai plângi, să nu-ți mai torturezi sufletul și să fii liniștită ca să putem efectua operația.

Convorbirea avu drept rezultat o îmbunătățire simptome a stării Luizei și doctorul le vesti atât pe fată, cât și pe mamă că în curând va avea loc operația.

— O vom opera chiar mâine și acum se pune problema alegerii unei camere întunecoase; după operație, ochii pacientei vor fi foarte sensibili.

Contesa și medicul porniră împreună prin palat. Găsiră în primul rând o cameră foarte luminoasă pentru operație și una pentru convalescență, foarte întunecoasă. Mai trebuia anunțat contele, și doctorul își asumă această sarcină. În anticameră îi găsi pe Picard care, de când îi plecase stăpânul, nu mai vorbea decât despre război, nu mai visa decât bătălii, asalturi... Anunțat de valet, medicul intră la conte și nu stătu decât timpul necesar ca să-i anunțe hotărârea pe care o luase și să primească încuviințarea lui.

Seara aceea fu pentru toți plină de griji. Contele se retrase devreme, dar contesa rămase tăcută într-un colț al salonului. Henrieta fusese chemată să doarmă cu Luiza. În pragul camerei de culcare, contesa le sărută pe amândouă, apoi trecu în dormitorul ei, despărțit de cel al fetelor numai printr-un culoar. Rămase singure în încăperea pe care Diana o mobilase cu gust, cele două fete se îmbrățișară, fericite că sunt din nou împreună ca în copilărie, la Evreux, când Henrieta îi spunea Luizei povești ca s-o facă să uite că e oarbă.

— Draga mea Luiza, cât de nerăbdătoare trebuie să fii să scapi de întunericul care te învăluie, să poți vedea toate frumusețile Parisului.

— Da, da! exclamă Luiza cu însuflețire. E o fericire neînchipuită să poți admira toate frumusețile de care îmi vorbești tu, dar există o fericire și mai mare... aceea de a-i putea vedea cu ochii pe aceia pe care-i simți doar cu sufletul, dar al căror chip îți este străin.

— Te gândești la contesă?

— Da, la contesă... firește... cine altcineva m-ar mai putea preocupa?

— Sunt încredințată că dacă ar mai fi fost și altcineva mi-ai fi spus, nu?

— Firește. Ca atunci când eram două orfane.

— Dar acum nu mai suntem tot orfane?

— Eu nu mai sunt din ziua în care contesa mi-a întins mâna.

— Așa e, tu ai acum o mamă...

— Ai și tu. Nu știi oare că doamna de Linières îl socotește pe cavalerul de Vaudrey ca pe fiul ei?

Și cele două fete, legănate de speranță, tăcură.

Nici contesa nu dormea. După ce se rugase îndelung lui Dumnezeu pentru reușita operației, nu-și putu învinge dorința de a intra în camera fetelor. Apăsă ușor pe clanță și, pășind în vârful picioarelor, se apropie de pat. Inima ei de mamă începu să bată cu putere la gândul că, peste puțin timp, copila pe care o plânsese atât o va putea vedea cu ochii ei mari și frumoși. Tremurând, Diana atinse fruntea fetei cu buzele. Gândindu-se la dragostea profundă care le unea pe cele două fete, o sărută și pe Henrieta, după care se îndepărtă tot atât de ușor precum venise. Când ușa se închise în urma ei, Luiza șopti la urechea Henrietei:

— Ți-am spus eu că nu mai suntem orfane?

Când sosi doctorul, toată lumea se sculase în palatul Linières. Conte se închisese în cabinetul său de lucru, lăsând-o pe contesă cu preocupările ei de mamă. Diana era foarte tulburată. În zori intrase în camera fetelor, crezând că le va găsi dormind. Dar ele erau gata îmbrăcate. Ca să-și ascundă emoția, Diana o luă pe Luiza și o duse în încăperea învecinată cu aceea unde urma să se desfășoare operația. Henrieta le însoți și curând se ivi și doctorul. Era hotărât să procedeze cu toată grija și luând-o de mână pe Luiza, îi spuse:

— Ei vezi, fata mea, că m-am ținut de cuvânt? E rândul tău acum să fii cuminte și curajoasă.

— Voi fi, domnule doctor.

Intrară în camera de operație. Contesa și Henrieta se pregăteau să-l ajute pe doctor, dar acesta refuză pretextând că emoția lor l-ar putea stânjeni. O întinse pe Luiza pe pat și-i puse sub cap o perniță.

— Deschide ochii mari, fetița mea!

Apoi începu operația.

Terminând, acoperi ochii Luizei cu un pansament gros care să oprească lumina.

Contesa întrebă îngrijorată:

— Crezi că va vedea, doctore?

— Eu am făcut tot ce mi-a stat în putință... restul e în puterea lui Dumnezeu...

În ziua aceea Pierre îl așteptase cu mai multă nerăbdare ca oricând pe doctor.

— Treaba s-a făcut, prietene, și dacă prevederile mele se adeveresc, Luiza va începe să vadă în același timp în care tu vei fi în stare să mergi.

Bietul Pierre era atât de emoționat încât nu mai putu să scoată niciun cuvânt. Se îmbujoră ca o fată și fața i se luminează. Era cu neputință să mai recunoști în băiatul acela frumos, cu chipul rumen și trăsături regulate, pe tocilarul cu obraji scofâlciți și cu ochii stinși de odinioară. În câteva luni se produsese în el o schimbare totală, nu numai fizică, ci și spirituală. În fiecare zi, doctorul observa un progres la protejatul său, din care își pusese în gând să facă un om în adevăratul înțeles al cuvântului.

— Să mai vorbim și despre tine, Pierre. N-am venit să-ți aduc numai această veste... ea n-ar fi fost de ajuns pentru fericirea ta.

— Ba da! se grăbi să replice Pierre. Oare nu mi-aș fi dat oricând viața pentru ea? Oare nu pentru ea am jertfit viața fratelui meu?

— Nu! Îl întrerupse medicul. Nu tu ai lovit. Am examinat rana cu luare-aminte și am constatat că el s-a repezit în tăișul cuțitului tău.

Mișcat până la lacrimi, Pierre îi făgădui că va deveni un model de cinste și toată viața și-o va închina binefăcătorului său.

— Da, bine! Dar și altcuiva.

12

Veștile sosite din America stârniseră o mare emoție în Franța. Izbânzile generalului La Fayette îi umpluseră de mândrie pe toți francezii. Comunicarea făcută de la Washington cu privire la trimiterea drapelului luate de la englezi fu întâmpinată cu mare bucurie la Curte și regele hotărî ca primirea să fie cât mai strălucită. Regina dorea ca festivitatea să aibă loc la Trianon. Ludovic al XVI-lea, care numai călcându-și pe inimă acceptase plecarea ostașilor săi, aștepta acum plin de nerăbdare sosirea ofițerului însărcinat cu aducerea stindardelor. Îl chemă la Versailles pe prefectul de Poliție și-i spuse:

— Domnule conte, am ținut să-ți dau eu cel dintâi o veste bună. Nepotul dumitale se pare că s-a purtat vitejește, acoperindu-se de glorie. După câte sunt informat, a dobândit titlul de mare comandant. De altfel, cavalerul însuși vă va povesti despre faptele sale; am fost înștiințat că se întoarce curând în patrie. Mărturisesc că-mi va face mare plăcere să-l revăd și am dat ordin să fie primit cu aceleași onoruri ca și ambasadorii marilor puteri prietene ale Franței. Cavalerul de Vaudrey merită această cinste și poți judeca și dumneata însuși citind această scrisoare.

Cu mâna tremurândă, domnul de Linières luă scrisoarea pe care i-o întinse suveranul și chipul lui se în-sufleți. Regele reluă:

— Domnule conte, parafrazând o expresie celebră, s-ar putea spune că nepotul dumitale, cavalerul de Vaudrey, „s-ar putea lipsi de strămoși”. Și-a creat singur un nume care va rămâne vestit în analele tineriei Americi și sunt fericit că cineva din familia dumneavoastră a știut să dea lumii, o dată mai mult, dovada geniului militar al poporului nostru.

— Cavalerul, spuse domnul de Linières, nu va cere altceva decât să fie primit de Maiestatea Voastră, pentru a-i depune la picioare drapelele inamice.

Regele păru a chibzui câteva clipe, apoi spuse:

— Mă gândisem să-l iau în preajma mea pe cavaler, dar lucrul acesta nu depinde de mine. Sper că domnul de Vaudrey va fi mai ascultător de acum încolo față de dorințele noastre. Am și eu o poliție secretă, domnule conte, și am aflat că nepotul dumitale, cu toată dorința noastră, s-a gândit să dispună singur de persoana și numele său.

Domnul de Linières nu găsi ce să răspundă. Toată bucuria de mai înainte pierise. Își aduse aminte de făgăduiala făcută cavalerului. El își ținuse cuvântul, era rândul contelui să și-l țină. Dar regele îi smulse din gândurile sale:

— Cavalerul de Vaudrey va fi peste două zile la Ile de l'Aix. Am trimis un șambelan să-l întâmpine, iar primirea oficială a fost hotărâtă peste opt zile. După ce prefectul Poliției va lua toate măsurile convenite, îl invit să-și ocupe locul printre miniștrii mei.

Contele ar fi vrut să-l roage pe rege să-i primească demisia.

Dar regele nu-i dădu răgaz:

— Persoana pe care cavalerul de Vaudrey și-a ales-o ca logodnică îmi va fi adusă de dumneata... Țin s-o văd la Trianon cu prilejul primirii cavalerului de Vaudrey. Sper că-i voi face pe amândoi să priceapă unele lucruri. Voi lua măsuri ca protejata dumitale să fie primită și să aștepte hotărârea mea. Zicând acestea, regele făcu un semn, dând de înțeles contelui că audiența se sfârșise.

În timp ce prefectul se întorcea, pradă unei mari tulburări, la Paris, în palat, era fierbere mare. Credinciosul Picard aflase de la ușierul ministrului Marinei de apropiata întoarcere a cavalerului de Vaudrey și de toate faptele vitejești ale acestuia. Picard sări în sus de bucurie, ieși afară cu capul descoperit, se repezi în cea dintâi trăsură care-i ieși în cale și porni glonț la palatul Linières. Bătu la ușă, se repezi înainte și căzu în genunchi în fața contesei, zicând:

— Se înapoiază cavalerul, doamnă, se înapoiază victorios și încărcat de glorie. Va fi primit de rege ca unul care i-a salvat pe La Fayette și pe Washington și a zdrobit armata engleză.

Doctorul vru să-l oprească, dar Picard se întoarse către Henrieta și, cu aceeași înflăcărare, îi spuse:

— Tot ce-am făcut este pentru logodnica noastră și pentru ea vom intra în istorie, pildă generațiilor viitoare. Și ochii lui Picard șiroiau de lacrimi. Asaltat cu întrebări, voia să răspundă tuturor, când contele se ivi în prag. Chipul grav ai acestuia îi dădu de înțeles Diane că se întorcea de la Versailles cu vești serioase.

— Am știri despre cavalerul de Vaudrey: Maiestatea Sa așteaptă sosirea cavalerului care a primit misiunea să-i prezinte drapelele luate de la englezi. În tot acest tablou este însă și o umbră. Regele dorește s-o vadă

pe domnișoara Gérard și mi-a poruncit s-o aduc la Versailles.

Doctorul și contesa pricepură tâlcul ascuns al cuvintelor rostite de conte. În clipa aceea intră în odaie Luiza, care își recăpătase vederea. Văzând-o pe Henrieta cu capul în jos și pieptul zvâcnind, întrebă:

— Domnule conte, spuneți-mi, vă rog, s-a abătut vreo nenorocire asupra familiei dumneavoastră?

— Roger e sănătos și în curând va fi printre noi! răspunse contesa.

— Atunci de ce e îngrijorată Henrieta?

— Domnul conte nu cunoaște motivul pentru care Maiestatea Sa dorește să mă vadă și nici ce gânduri nutrește în privința mea.

— Regele a aflat, fără îndoială, că ai o inimă de aur și că meriți să fii fericită după atâtea suferințe, de aceea dorește să te vadă.

Programul primirii oficiale la Trianon fusese stabilit în detaliu și șambelanul trimis în întâmpinarea cavalerului îl informă pe acesta de toate dispozițiile care fuseseră date, inclusiv de faptul că Maria-Antoaneta ceruse să vină la palat cu uniforma cu care luptase pe câmpul de bătlie.

În ziua fixată, prefectul plecă la Versailles însoțit de Henrieta. Când ajunseră, regele se plimba singur prin parcul palatului.

— Te așteptam, domnule conte, îi spuse Ludovic al XVI-lea.

Fata, tremurând ca varga, stătea cu capul plecat.

— Aceasta e domnișoara Henrieta Gérard.

Regele o privi, apoi făcu semn celor doi să-l urmeze. Ajuns în anticamera apartamentului său din Micul Trianon, se adresă unei doamne de onoare:

— Vă rog să țineți companie acestei domnișoare!

Din ordinul regelui, o escortă de onoare îl aștepta pe cavalerul de Vaudrey. Mulțimea îi ieșise în întâmpinare eroului, aclamându-l.

Ajuns la Marele Trianon, Roger intră, se opri în prag, anunțat de însoțitorul său care se înclină în fața suveranilor, spunând:

— Am onoarea să vă prezint pe domnul cavaler de Vaudrey, trimisul generalului Washington.

— Primesc cu plăcere pe trimisul generalului Washington și voi asculta mesajul pe care generalismul american i l-a încredințat.

— Sire, răspunse cavalerul, generalul Washington m-a ales ca trimis al său să prezint Maiestății Voastre drapelele pe care trupele franceze le-au capturat de la englezi.

Rostind aceste cuvinte, Roger înclină drapelele de trei ori, le înmână regelui care le luă și le trecu șambelanului. De afară se auziră sunete de trompete. Regele se adresă din nou cavalerului:

— Mulțumesc cavalerului pentru darul făcut și sunt fericit că generalul a ales pentru această misiune un ofițer de frunte pe care doresc să-l păstrez de acum încolo pe lângă mine.

Roger stătea înclinat.

— Ridică-te, domnule cavaler! îi spuse regele coborând treptele tronului. Îți datorez o răsplată pentru contribuția pe care ai adus-o gloriei franceze. Și încet, adăugă: Știu că te-ai împotrivit dorinței noastre de a te căsători cu o persoană nobilă. Sper că de data aceasta nu te vei mai împotrivii... Țin să ți-o prezint chiar eu pe aceea pe care ți-am hărăzit-o de soție.

Și fără să-l lase pe cavaler să spună un cuvânt, ordonă:

— Urmează-mă, cavalerie!

Prefectului i se păru că-i fuge pământul de sub picioare, iar pe chipul cavalerului nu se putea citi decât surpriza și spaima în același timp.

— Maiestatea Voastră îmi acordă cea mai mare onoare ce se poate acorda unui supus. Îi sunt profund recunoscător, dar...

Regele îl întrerupse cu un gest și, ridicând o draperie, făcu un semn: Henrieta Gérard se ivi, stăpânită de o mare emoție.

— Iată soția pe care ți-am ales-o, domnule! Sper că de data aceasta nu te vei mai împotrivii dorinței mele și nu voi mai fi nevoit să-ți poruncesc.

Roger, într-o pornire de recunoștință, se azvârli în genunchi în fața regelui, iar fata, revenindu-și din amorțeala în care căzuse, se lăsă și ea în genunchi, alături de logodnicul ei.

Deschizând ușa, regele îi făcu semn contelui să intre.

— Prezența dumitale aici este indispensabilă, conte. Te-am chemat să iei parte la o scenă de familie.

Contele privi, nevenindu-i să-și creadă ochilor, la cei doi tineri care erau atât de fericiți, încât toată întâmplarea li se părea un vis.

Contele de Linières, însoțit de Roger și Henrieta, se întoarse la Paris. Picard deschise poarta palatului ca să intre trăsura și când citi bucuria tinerilor, fu gata să leșine. Contelui i se făcu milă de el și-i spuse:

— Da, Picard, regele a încuviințat.

Când Roger, însoțit de Henrieta, se ivi în pragul salonului unde se afla contesa, aceasta vru să se repeadă înaintea lor, dar puterile o părăsiră și fu nevoită să se sprijine de brațul Luizei.

Cei doi tineri îngenuncheară în fața Diane și tabloul emoționant îi umezi ochii lui Picard.

13

În palatul Linières nu se mai vorbea decât de apropiata căsătorie a cavalerului. Se aflase chiar că, imediat după nuntă, Henrieta urma să fie prezentată reginei, care dorea s-o aibă ca doamnă de onoare. Henrieta accepta resemnată viitorul strălucit care-i stătea înaintea, căci în sinea ei ar fi fost mulțumită să fi putut trăi în liniște alături de Roger și de Luiza. În privința acesteia din urmă, Henrieta băgă de seamă că avea ceva pe suflet. De când își recăpătase vederea era din ce în ce mai tristă. Numai doctorul Herbert declară că el cunoaște leacul acestei boli, dar că-l va aplica doar la momentul potrivit. Cu toată asigurarea doctorului, Henrieta se hotărî s-o descoase pe Luiza și, într-o zi, profitând de faptul că erau singure, o întrebă:

— Luiza, tu nu ești la fel de fericită ca și mine că mi s-a împlinit visul? De ce ești atât de tristă când eu sunt atât de fericită?

— Dar nu sunt...

— Ei, nu ești! Ce-ai spune dacă ți-aș ghici taina? Vrei să-ți spun eu de ce stai și privești ore în șir pe fereastră în fiecare zi? Ei bine, aștepti pe cineva.

Luiza încercă să tăgăduiască, dar Henrieta nu-i dădu răgaz:

— Nu mai ai aceeași încredere în mine ca altădată și nu vrei să-mi spui ce-ți apasă sufletul!

Mai vorbiră câțva timp pe aceeași temă, dar nu ajunseră la niciun rezultat. În cele din urmă se așezară la fereastră să privească forfota de afară.

— Pe vremea când nu vedeam, nu-mi închipuiam cât de frumos e Parisul și mă mulțumeam să recunosc unele persoane după glas.

— Și după strigăte, nu-i așa? Oare cum îți explici tu, Luiza, că tocilarul n-a mai trecut de atâta vreme pe aici?

— Ai observat și tu... E adevărat, n-a mai trecut.

— Spune drept, ești tristă pentru că nu-i mai auzi glasul?

— Mi-e teamă să nu i se fi întâmplat ceva rău.

Henrieta aflase destul. Din ziua aceea nu mai aduse vorba despre Pierre, dar de câte ori îl vedea pe doctor îl întreba:

— Ce e cu leacul surorii mele, domnule doctor?

— Puțintică răbdare!

La rândul său, Pierre se gândea tot timpul la Luiza și de câte ori avea prilejul vorbea cu doctorul despre ea. Mulțumită străduințelor pe care le depusese, Pierre învățase mult și acum putea susține orice examen. Devenise un tânăr cu maniere alese și nimeni n-ar mai fi putut recunoaște în el pe fostul tocilar. Într-o zi îi spusese doctorului cu tristețe:

— Nu credeți că fericirea pe care mi-ați adus-o m-ar putea face nefericit?

— Da! Așa e! Cred că a venit momentul să-ți spun ce soartă te așteaptă. Din ziua când ai intrat în spital, ți-am schimbat numele. Totuși, nu poți ieși în lume cu un nume de împrumut. Dar, din moment ce te-ai transformat într-un tânăr instruit și cu maniere alese, ai nevoie și de un nume pe măsură, un nume adevărat și care să sune frumos. Ți-am vorbit odată despre puterea pe care o are regele de a schimba numele. Dar am nevoie de consimțământul tău.

Pierre i-l dădu, clătinând uimit din cap.

— Atunci e în regulă, spuse doctorul. Cunosc eu pe cineva care ar fi fericit să te adopte. Un om cam

ciudat, dragul meu, un bărbat care n-a găsit cu cale să se însoare, iar acum, trecut de vârsta copilăriilor, simte nevoia să fie părinte; omul acela sunt chiar eu.

— Să vă port numele?

— Și de ce nu? Nu te-am reparat eu trupește mai întâi... nu tot eu ți-am trezit inteligența... dacă e să ne gândim bine, îți sunt un fel de părinte adoptiv. Așadar, plec imediat la Versailles, pentru că s-ar putea să ai nevoie foarte curând de noul tău nume.

Obişnuit cu felul de a fi al doctorului, Pierre nu se mai miră când, într-o zi, acesta îi spuse:

— Astă-seară e recepție la palatul Linières. Se sărbătorește întoarcerea cavalerului de Vaudrey, logodna lui cu Henrieta și vindecarea Luizei. Îți vei putea da seama, personal, de bucuria care va domni acolo, domnule Pierre Herbert.

Dar medicul nu făcuse invitația fără să stea de vorbă cu Diana mai înainte.

— Doamnă contesă, cred că ați băgat de seamă că Luiza noastră se află tot într-o stare îngrijorătoare. Sigur este că Luiza râvnește și ea să aibă parte de o fericire asemănătoare cu a Henrietei.

— Ce vrei să spui, doctore?

— Vreau să spun că ar trebui să fie două nunți în palat, în același timp.

— Îți închipui că e atât de ușor?

— Știu ce vreți să spuneți: că pentru a o mărita pe Luiza trebuie mai întâi să i se găsească un logodnic care să-i fie pe plac. Am să vă răspund că Luiza, fiind timp îndelungat lipsită de vedere, nu și-a putut făuri un ideal. Așa că de vreme ce nu și-a deschis inima pentru nimeni, va fi lesne să manifeste simpatie pentru cineva și apoi să-l iubească. Dacă vreți, putem face chiar o în-

cercare. Cunosc eu un tânăr încântător care ar fi fericit să ceară mâna Luizei.

— Dar, doctore, m-ai luat prea repede. Dă-mi voie să chibzuiesc. Să mă sfătuiesc!

— Cu cine? Cu Luiza? Nu e nevoie. E mai bine ca vederea să aibă loc fără ca ea să bănuiască ceva. Noi doar vom observa impresia pe care tinerii o vor face unul asupra celuilalt.

Prezentarea avu loc și Pierre înregistră un adevărat succes față de contele de Linières, căruia doctorul i-a înșirat o poveste pe care o născocise în interesul cauzei.

— Precum vedeți, domnule conte, fiul meu adoptiv va fi o partidă minunată când se va gândi să-și făurească un cămin.

Prefectul îi strânse mâna, privindu-l adânc în ochi:

— În privința asta, te rog să iei legătura cu doamna contesă.

Numai pe fată vestea prezentării o lăsă indiferentă, ca să nu zicem complet rece. La întrebarea dacă nu era curioasă să-l cunoască pe tânărul ce urma să-i fie prezentat, Luiza răspunse numai printr-un suspin.

Veni și ziua prezentării.

Când Pierre trebui să se încline în fața Luizei, inima-i bătea să-i spargă pieptul, iar fata simți o emoție pe care nu și-o putea lămuri... În tot cursul serii rămaseră ca din întâmplare împreună. După ce plecară oaspeții și fetele se duseră la culcare, Luiza nu mai putea de nerăbdare să deschidă vorba despre noua ei cunoștință și să-și exprime mirarea că doctorul Herbert nu-i vorbise niciodată despre fiul lui adoptiv.

Henrieta îi răspunse zâmbind:

— După cât se pare, dragă Luiza, în „lumea mare” așa se aranjează căsătoriile.

— Dar de ce, crezi că se gândesc?...

— Da, se gândesc să te mărite. Ești în stare să te împotrivești voinței contelui?

Luiza nu răspunse, dar ochii i se umplură de lacrimi.

— De ce plângi? Te pomenești că ți-ai dăruit inima altuia?

— Nu, nu! se grăbi să răspundă Luiza.

— Atunci? Nu găsești și tu că „băiatul” doctorului e cât se poate de încântător?

— Da, mi-a făcut... o impresie bună...

După prima vedere, doctorului nu-i mai rămăsese decât să-i vorbească Luizei. O puse pe Henrieta să o facă. Dar Luiza nu-i dădu răgaz să spună prea multe și-i replică:

— Mă așteptam la propunerea asta și sunt gata să primesc. Din moment ce doamna contesă mi-a ales pe cel care urmează să-mi fie soț, fără îndoială că el întrunește toate calitățile. Ar trebui să mă simt fericită. Recunosc chiar că am pentru el o anume simpatie...

— Facem atunci nunta o dată cu a Henrietei? interveni doctorul Herbert care deschisese ușa încetitor.

Luiza rămase puțin stingherită, dar făcându-și curaj, continuă:

— Nu văd pentru ce aș mai ascunde ceea ce simt. Aflați deci că n-am uitat de acel nenorocit care a suferit atâta pentru mine, care m-a mângâiat cât i-a stat în putință și căruia i-am promis că-i voi purta recunoștință veșnică.

— Vorbești de Pierre Frochard?

— Da, de el! Știu precis că Pierre mă iubea cu cea mai curată și sfântă dragoste. Ochii Luizei se umplură

de lacrimi și-i reaminti doctorului făgăduiala de a i-l aduce pe Pierre Frochard.

— Da, îmi voi ține făgăduiala. Curând ai să-l vezi pe bunul tău prieten, de vreme ce vrei să primești și consimțământul lui pentru căsătoria ta... și pe care, nu mă îndoiesc, ți-l va da fără să șovăie... Dacă vrei, poți să-l vezi și mâine.

Doctorul Herbert orânduise bine lucrurile, în privința căsătoriei Luizei. El voise însă să-i facă o surpriză și Henrietei, chiar în înțelegere cu cavalerul de Vaudrey. Roger făcuse călătoria din America în Franța pe același vapor cu alte două persoane: locotenentul d'Ouvelles și Mariana. Acea care se jertfise pentru a o scăpa pe Henrieta Gérard avusese prilejul să mai dea dovadă de devotament chiar la bordul vasului cu care călătoreau în drum către Louisiana. Vaporul luă foc în mijlocul oceanului și Mariana, prin curajul ei, izbuti să-și liniștească tovarășele de călătorie cuprinse de panică și să ajute efectiv echipajul de salvare. Mai târziu, Mariana se pricepu să-și atragă simpatia guvernatorului Louisiane, iar locotenentul francez d'Ouvelles se îndrăgosti de ea. După căsătorie, locotenentul făcuse parte din trupele franceze ale lui La Fayette, unde îl cunoscuse pe cavalerul de Vaudrey. Când se sfârși războiul, d'Ouvelles se înapoie cu Roger în patrie. Îndată ce ajunseră la Paris, soții d'Ouvelles făcură primul lor drum la doamna Poidevin pentru a găsi copilul lui Madeleine Bachelin pe care îl luară cu ei, oferindu-i o familie. Apoi Mariana o căută pe sora Genoveva, dar când ajunse la Salpêtrière află că buna călugăriță murise. De la Salpêtrière, Mariana îi făcu, împreună cu soțul ei, o vizită doctorului Herbert. Acesta îi invită din nou peste două zile, la ora 13.

Vizita aceasta urma să aibă loc exact în ziua în care doctorul le chemase la el pe Henrieta și pe Luiza.

14

Din clipa în care doctorul îi făgăduise Luizei că-l va vedea pe Pierre, biata fată era plină de nerăbdare. Își pregătea în minte micul discurs pe care voia să i-l țină. Își pusese în gând să facă în așa fel încât acesta să nu simtă povara infirmității lui și să-i arate aceeași simpatie ca și atunci când fuseseră tovarăși de suferință. Doctorul le aștepta în cabinetul lui.

— Ați venit cu cinci minute mai devreme...

— Eram grăbită să ajung... și să găsesc aici pe...

— Mi-am ținut făgăduiala și imediat vei putea sta de vorbă cu cel pe care-l dorești. Apoi, adresându-se Henrietei: Și pentru dumneata am o surpriză. Vei întâlni pe cineva care abia așteaptă să te revadă.

— Pe mine? făcu Henrieta mirată.

În loc de răspuns, doctorul ieși și se întoarse însoțit de o doamnă a cărei față era acoperită cu un voal negru.

— Cine sunteți, doamnă?

Cu un gest, străina își scoase voalul.

— Mariana! strigă Henrieta și se repezi s-o îmbrățișeze. Începură să-și povestească întâmplările prin care trecuseră, dar doctorul le întrerupse:

— Fetele mele, pentru astăzi mai așteptăm o vizită despre care cred că va fi la fel de emoționantă.

Doctorul nu sfârși bine fraza și în depărtare se auzi:

— Cuțite, foarfece ascuțim!

Era într-adevăr glasul lui Pierre, glasul acela tânguitor pe care oarba îl auzise de atâtea ori. Luiza fu cuprinsă de un tremur nervos. Glasul se apropia, devenind din ce în ce mai puțin trist, iar când se auzi sub ferestrele casei părea un imn de speranță.

Toate trei se apropiară de fereastră și îl văzură în stradă pe tocilar, încovoiat sub povara tocilei. Mergea șchiopătând și îmbrăcat în zdrențe ca odinioară, iar fața îi era umbră de borurile late ale unei pălării.

Fără să ridice privirea, el își lăsă tocila jos, răsuflând greu.

— Pierre! Pierre! strigă Luiza cu vocea sugrumată de emoție. Auzind strigătul, băiatul întoarse repede capul, își îndreptă trupul și, scoțând pălăria, privi radios.

— Cum! Dumneata! exclamă Luiza, recunoscându-l pe acela care-i fusese prezentat drept fiul adoptiv al doctorului Herbert. El e, domnule doctor... el... Dumneavoastră l-ați transformat așa?

— E drept că i-am corectat puțin înfățișarea, răspunse medicul vesel. Știam că-ți voi reda vederea, deci trebuia să-l fac și pe el mai prezentabil, pe acest băiat care te adoră.

Peste cincisprezece zile de la întâmplările descrise mai sus, biserica Saint-Sulpice gemea de lume. Întreaga aristocrație pariziană răspunsese invitației prefectului de Poliție. Se oficia căsătoria cavalerului de Vaudrey cu Henrieta. La aceeași oră, într-o capelă alăturată, preotul binecuvânta legătura dintre Pierre și Luiza.

Pe când ceremonia își urma cursul, Picard, îmbrăcat în straie de sărbătoare, aștepta în fața bisericii, împreună cu ceilalți servitori.

— Iată-ne căsătoriți! exclamă el. Și suntem fericiți, chiar foarte fericiți toți patru. Ba, toți cinci voiam să zic, pentru că fac și eu parte puținel din familie.

Și credinciosul valet râdea și plângea în același timp de bucurie.

— Sfârșit —

TRUSTUL EDITORIAL ORIZONTURI

CLUBUL CĂRȚII ORIZONTURI

CARTEA PRIN POȘTĂ

Puteți primi cartea dorită chiar în momentul apariției, cu o reducere substanțială de preț, prin comandă, la adresa: B-dul Libertății nr. 4, bl. 117, et. 7, ap. 20, sector 4, cod 040128, București. Tel.: 317 7679; 0744 531 333; fax: 317 76 78; e-mail: orizonturi@editura-orizonturi.ro; www.editura-orizonturi.ro.

Cititorii care solicită carte prin poștă devin automat membri ai CLUBULUI CĂRȚII ORIZONTURI, beneficiind de următoarele facilități:

1. Editura suportă cheltuielile de expediție prin poștă a cărților comandate. În termen de o săptămână de la primirea comenzii solicitantul va primi prin poștă, la domiciliul său, cărțile dorite (comandă de minim trei exemplare ori trei titluri) cu plata ramburs.

2. Reducerea prețului de vânzare cu: 15% pentru fiecare comandă de minimum trei cărți, 20% pentru comenzile ce depășesc cinci cărți, 25% la comenzile de cel puțin 10 cărți. Ofertă valabilă pentru toate cărțile **cu excepția celor de la "ofertă specială al căror preț rămâne nemodificat"**.

3. Livrarea cărților cu prioritate.

4. Comanda anticipată pentru cărțile în curs de apariție.

5. Asigurarea gratuită a materialelor informative: cataloage și liste de apariție.

6. Editura își rezervă dreptul de a actualiza prețurile.

OFERTĂ SPECIALĂ Preț unic 13 lei și 15 lei constând în **REDUCERI INCREDIBILE** ale prețurilor unui număr de peste 250 de titluri valoroase ale unor autori celebri, cărți de cultură generală, știință, biografii celebre, beletristică.

Alegeți cartea preferată de pe site-ul

www.editura-orizonturi.ro

DOUĂ ORFELINE, capodopera renumitului scriitor francez **ADOLPHE PHILIPPE D'ENNERY**, este o înduioșătoare poveste despre destinul capricios al tinerelor Luiza și Henrieta.

Rod al unei relații nelegitime, Luiza este abandonată imediat după naștere de mama sa, fiică a puternicului marchiz de Varney. Ea va fi găsită de Michel și Tereza Gerard, doi soți săraci, dar inimoși, care hotărăsc să o crească alături de copilul lor, Henrieta.

Echilibrul din viața lor se rupe la vârsta adolescenței, când vor rămâne singure pe lume, fiind obligate să-și câștige existența. Iar Parisul, orașul către care se îndreaptă toate speranțele lor pentru găsirea unei slujbe, ascunde multe primejdii care le pândesc la tot pasul pe frumoasele și inocentele fete.

Deziluzii, încurcături ce par fără ieșire, situații neașteptate...

O carte ce face să vibreze cele mai sensibile corzi ale sufletului omenesc.